

AUSTENOVÁ

Northangerské
opatství

Český
spisovatel
Praha

PŘELOŽILA EVA KONDRYSOVÁ

Translation © Eva Kondrysová, 1983

ISBN 80-202-0489-X

1. KAPITOLA

Kdo znal Catherinu Morlandovou jako malou holčičku, ten sotva tušil, že je jí souzeno stát se hrdinkou. Životní okolnosti, povaha jejího otce i matky, její vlastní osobnost i sklony — nic tomu nepřálo. Otec, povoláním farář, nebyl ani přezíraný, ani chudý, ba naopak, těšil se všeobecné vážnosti, třebaže se křestním jménem jmenoval Richard a nikdy nebýval fešák. Měl slušné soukromé příjmy a nádavkem k tomu obročil ze dvou farností — a nejevil sebemenší sklony držet své dcery pod zámkem. Matka byla obdařena praktickým zdravým rozumem, přívětivou povahou, a co je zvláště pozoruhodné, pevným zdravím. Měla tři syny, než přišla na svět Catherine, a místo aby vydechla naposledy, sotva jí darovala život, jak by se dalo čekat, žila si pořád dál — a ještě porodila dalších šest dětí, viděla je vyrůstat a sama přitom ani nezastonala. Rodina s deseti dětmi bude vždycky zvana pěknou rodinkou, pokud jí nechybí žádná hlava, ruka ani noha do počtu. Morlandovi ale jinak na to označení neměli valné právo, protože žádný z nich krásy zrovna nepobral, a Catherine se v tom po mnoho let od ostatních nijak nelišila. Měla hubenou, neladnou postavu, popelavou, bezbarvou pleť, rovné tmavé vlasy a výrazné rysy; - tolik o jejím zevnějšku; - a stejně málo se jevila vybavena na hrdinku po stránce duševní. Dávala přednost chlapeckým hrám, a nejenže měla kriket mnohem raději než panenky, ale i než důmyslnější dětské zábavy: nechovala domácí myšku, nesypala zob kanárkovi, nezalévala růže. Zahrada ji nevábila, a pokud šla natrhat kvítí, tak většinou jenom z nezbednosti — aspoň tak můžeme usuzovat z toho, že ji vždycky více vábilo to, které

měla zakázáno brát. — Takové tedy jevila sklony — a její schopnosti nebyly o nic výjimečnější. Nikdy si neosvojila a nepochopila nic dřív, než ji to někdo naučil, a občas ani pak ne, jelikož málokdy dávala pozor, a tu a tam projevovala vyslovenou zanedbanost. Mamince trvalo tři měsíce, než ji naučila nazpaměť Prosbu žebrákovu, a nakonec to její mladší sestra Sally odříkávala lépe než ona. Ne že by Catherine byla vždycky tak nechápavá: Gayovu bajku O zajíci, který měl mnoho přátel, se naučila stejně rychle jako kterékoli jiné děvčátko v království anglickém. Maminka si přála, aby uměla hrát, a Catherine byla přesvědčena, že se jí to bude líbit, protože moc ráda Źukala prstíčkem na ubohém starém spinetu, a tak se v osmi letech začala učit. Učila se rok a víc se s tím nemohla smířít — a paní Morlandová, která netrvala na tom, že se její dcery musí zdokonalovat navzdory neschopnosti či nechuti, jí dovolila, aby toho nechala. Den, kdy se rozloučila s učitelem hudby, byl jeden z nejšťastnějších v Catherineině životě. Nejevila zvláštní nadání pro kreslení; kdykoli se jí ale dostala do ruky rubová stránka nějakého matčina dopisu nebo jiný volný kus papíru, dělala v tom směru, co mohla, a pokreslila jej domečky a stromy a slepičkami s kuřátky, které všechny byly, jako by si z oka vypadly. — Psát a počítat ji naučil tatínek, franštině maminka: výsledky v obou případech nebyly nijak skvělé a vyučování se vyhýbala, jak jen mohla. Jaká to zvláštní směs protikladů! A přitom přes všechnu tuto očividnou lehkovážnost a nekázeň neměla v deseti letech ani zlé srdce, ani zlou povahu, moc málokdy si postavila hlavu, skoro nikdy se nehádala, byla hodná na mladší sourozence, s řídkými výjimkami, kdy je začala komandovat; zároveň byla hluchá a divoká, nechtělo se jí sedět doma ani dbát na čistotu, a nic tak nemilovala jako válet sudy z travnaté stráně za domem.

Taková byla Catherine Morlandová v deseti. V patnácti nastávalo zjevné zlepšení: začala si natáčet vlasy a toužila po plesech; pleť se jí vyčistila, obličej zaoblil a zjemnil nádechem ruměnce, oči hleděly živěji, postava zvýrazněla. Její záliba ve špíně ustoupila parádivosti, a stejně jak na úhledný zevnějšek začala pak dbát na čistotu. Tou dobou už někdy s radostí vyslechla, jak otec s matkou u ní zazna-

menávají potěšitelné změny. „Z Catherine roste docela hezké děvče — už teď je z ní pomalu líbezný stvoření“; taková slova jí občas dolehla k uším, a jak vítaně zněla! Být „pomalu líbezná“ je pro děvče, které prvních patnáct let svého života bylo ošklivé, větší rozkoš, než jakou kráska od kolébky kdy pozná.

Paní Morlandová byla velice dobrá matka a stála o to, aby své děti vychovala jaksepatří, jenomže jí tolik času zabralo jejich přivádění na svět a učení těch maličkých, že starší dcery byly zhusta ponechány samy sobě, a proto se není co divit, že Catherine, která od přirozenosti nebyla z kadlubu hrdinek, ve čtrnácti dávala přednost kriketu, míčovým hrám, jízdě na koni a pobíhání venku před knihami — nebo aspoň poučnými knihami —, neboť knihy, z nichž nebylo možno načerpat užitečné vědomosti, obsahující jen příběh a žádné úvahy, takové knihy jí vůbec nevadily. Avšak od patnácti do sedmnácti se přece jen na foli hrdinky připravovala: přečetla všechna díla, jež jsou pro hrdinky nezbytná, aby se jim do paměti vtiskly takové citáty, jaké nejlépe poslouží a navrátí duševní rovnováhu při dramatických zvratech jejich vzrušujících životů. Od Popea se naučila odsuzovat ty, kdož

„na odív staví posměškům svůj žal“.

Od Graye, že

„tak mnohý kvítek skví se nespatřen,

obdařiv vůni svou jen pouštní vzduch“. Od

Thompsona, že

„...Je rozkoš sama,

pečovat o vyrůst mladých myšlenek“. A od Shakespeara získala velkou, zásobu vědomostí, kromě jiného, že

„...sebelehčí chmýří je pro žárlivce

důkaz bytelnější

než samo Písmo svaté“.

Že

„...ubohý

ten brouk, jež ušlapeme tělesně,

tak velkou muku cítí jako obr,

když umírá...“

A že o zamilované mladé ženě se dá vždycky říci:

*„... Zkormoucena
a žlutá steskem vysedávala
jak socha Odřikání na náhrobku,
hýčkájíc žal...”*

V tom všem se tedy dostatečně vyznala — a ještě v mnoha dalších směrech vykazovala mimořádné pokroky: neuměla sice sestavit sonet, ale přiměla se je číst, a ač si nemohla dělat naděje, že by společnost uvedla do vytržení zapreludováním na klavír podle vlastní inspirace, dokázala vposlechnout hru jiných, aniž dala najevo únavu. Největší nedostatečnost se u ní projevovala v tužce — o kreslení neměla ani potuchy - nemohla si tudíž troufnout zvětšit profil milovaného muže, aby bylo možno z toho odhalit její tajný cit. V tom jako hrdinka uboze selhala. Prozatím však svůj nedostatek v plné míře nepocítila, neboť neměla žádného milovaného muže k portrétování. Dosáhla sedmnácti let, aniž spatřila jediného sympatického mladíka, který by na ni citově zapůsobil, aniž v někom vyvolala osudnou vášeň, ba dokonce ani třeba skrovný a pomíjivý obdiv. To bylo skutečně neuvěřitelné! Ovšem neuvěřitelné lze zpravidla docela dobře vysvětlit, zapátráme-li po příčinách. V Catherineině rodišti nežil žádný šlechtic, ba ani baronet. V okruhu jejích známých nebylo rodiny, která se ujala nějakého nalezence a vychovala ho — nevyskytoval se tam žádný mladík temného původu. Její otec neměl svěřence, majitel místního panství neměl děti.

Je-li však mladé dámě souzeno stát se hrdinkou, nezabrání jí v tom ani čtyřicet nevhodných sousedních rodin. Něco se už přihodí, aby jí hrdina přišel do cesty.

Pan Allen, majitel většiny půdy kolem Fullertonu, oné vsi ve Wiltshiru, kde Morlandovi žili, se na radu lékaře chystal do Bathu, léčit si sklon k pakostnici, a jeho paní choť, dobromyslná duše, slečně Morlandové nakloněná, ji pozvala — patrně u vědomí toho, že mladá dáma, kterou v rodné vsi nečeká žádné dobrodružství, se za ním musí vypravit do světa — aby jela s sebou. Tatínek a maminka Morlandovi souhlasili a Catherine tonula ve štěstí.

2. KAPITOLA

K tomu, co už bylo řečeno ohledně předností, jimiž byl zevnějšek i duch Catherine Morlandové obdařen v době, kdy jí bylo čelit všem nesnázím a nebezpečstvím šestinedělního pobytu v Bathu, slušelo by se ještě dále zdůraznit, pro případ, že by čtenář z následujících stránek nenačernal dostatečnou představu, jaký charakter jest jí přisouzen: že měla citlivé srdéčko a povahu veselou a upřímnou, prostou vši nafoukanosti a afektovanosti — že se v chování právě zbavila mladistvé dívčí nemotornosti a ostýchavosti, že na ni bylo milo pohledět, a když si na tom dala záležet, byla půvabná — a že její duševní obzor byl vědomostmi a zkušenostmi tak nedotčen, jak u sedmnáctiletých děvčat bývá pravidlem.

Přirozeně bychom čekali, že v paní Morlandové stoupala mateřská úzkost úměrně s tím, jak se blížila hodina odjezdu. Jistě jí srdce ztěžklo tisícerou neblahou předtuchou, co všechno hrozí milované Catherine vinou nadcházejícího trýznivého odloučení, a poslední dva dny, společně prožité, se obě stápěly v slzách, a veledůležitá a případné rady zaznívaly při posledním důvěrném rozhovoru v matčině šatně. Varovala dceru samosebou proti násilnictví zhýralých šlechticů a baronetů, kteří po ničem tak netouží jako unášet mladé dívky na odloučené venkovské samoty, aby na chvíli ulevila překypující duši. Jak jinak? Paní Morlandová toho však věděla tak málo o lordech a baronetech, že si neosvojila utkvělou představu o jejich obecné zlotřilosti a netušila, že jí ohrožují dceru svými pletichami. Její rady do života se omezily na následující body: „Prosím tě, Catherino, zabal se vždycky teple kolem krku, až budeš večer vycházet z tanečních sálů, a byla bych ráda, kdyby sis trochu zapisovala, co utratíš – dám ti na to tenhle notýsek.“

Sally, či vlastně Sarah (která lepší mladá dáma by také dosáhla šestnácti jar, aniž by zgruntu nepopravila jméno?) měla ovšem být za těchto okolností nejmilovanější družkou a důvěrnicí své sestry. Tím pozoruhodnější je, že netrvala na tom, aby jí Catherine každý den psala, ani

z ní nemámila sliby, že jí vypočítá všechny nové známé a zopakuje dopodrobna každý zajímavý rozhovor, k němuž snad v Bathu dojde. Všechno v souvislosti s touto důležitou cestou prožívali Morlandovi s umírněností a vyrovnaností, jaká se spíše hodí k běžným prožitkům v běžném životě, než se zjitřenou vnímavostí a citovým rozruchem, jež by měly provázet hrdinčino první rozloučení s domovem. Tatínek, namísto aby jí dal právo neomezeně disponovat kontem u svého bankéře anebo jí aspoň vysázel na dlaň sto liber v bankovkách, jí dal pouze deset guinea a slíbil, že jí ještě něco pošle, až bude potřebovat.

Za těchto málo slibných okolností se tedy rozloučili a vydali na cestu. Ta proběhla za důstojného klidu v nudném bezpečí. Ani loupežníci, ani bouře jim nepřipravili povyražení, ba neměli ani to štěstí, aby se s nimi převrátil kočár a hrdina se takto uvedl na scénu. Nikoli: největší rozruch nastal, když paní Allenovou jaly obavy, zda si snad v hostinci nezapomněla pantoflíčky, a ty se naštěstí ukázaly neopodstatněné.

Dojeli do Bathu, Catherine zářila dychtivým vzrušením — nevěděla, kam dřív obrátit oči, když projížděli poutavým a pozoruhodným okolím a potom zamířili ulicemi k hotelu. Těšila se sem, a už teď cítila, že se netěšila nadarmo.

Zakrátko se ubytovali ve všem pohodlí v Pultneyské ulici. Bylo by nyní žádoucí popsat trochu paní Allenovou, aby čtenář měl možnost posoudit, na jaký způsob bude přispívat k neblahému průběhu románu a kterak se asi zaslouží o to, aby se na nebohou Catherine navršily všechny ty pohromy, co se jich jen do posledních kapitol vejde

— svou neprozřetelností, nevychovaností nebo žárlivostí — jestli jí zadrží dopisy, zničí pověst anebo ji vyžene ze dveří.

Paní Allenova byla jednou z oněch početných příslušnic ženského rodu, v jejichž společnosti se nás nezmocní nic než čirý údiv, že se našli mužové, jimž se zalíbily natolik, že se s nimi oženili. Nebyla ani krásná, ani bystrá, nemohla se vykázt žádnými schopnostmi ani vybranými způsoby. Dělal dojem lepší paní, měla v povaze značnou dávku klidné, netečné dobrodušnosti a sklon k pošetilosti — a to

je vše, co můžeme uvést na vysvětlenou, že si ji vyvolil muž tak rozumný a inteligentní jako pan Allen. V jednom směru však byla přímo ideální gardedámou, uvádějící mladou dívku do společnosti: byla více než ochotna se kamkoli vypravit a cokoli zhlédnout — v tom trumfla každou mladici. Její vášní byly šaty. Nacházela bezelstnou rozkoš v tom, že se nafintila; a naše hrdinka vykročila do života se zpožděním tří čtyř dnů, během nichž bylo třeba zjistit, co se nosí, a gardedáma si pořídila toalety podle poslední módy. I Catherine si koupila pár věcí, a když toto všechno šťastně absolvovaly, nastal onen veledůležitý večer, kdy měla vkročit do Horních sálů. Proslule šikovné ruce ji ostříhaly a nakadeřily, oblékání věnovala mimořádnou péči, až paní Allenova i její komorná prohlásily, že jí to sluší. Po těchto povzbuzujících slovech Catherine pojala naději, že snad projde sálem, aniž se jí přítomní budou pošklebovat. Co se obdivu týkalo, samosebou by byl vítány, kdyby byl, ale nespolehala na něj.

Paní Allenova se tak dlouho strojila, že se do plesového sálu dostavili dost pozdě. Sezona právě vrcholila, v sále byla hlava na hlavě a obě dámy se vedraly dovnitř, jak uměly. Pan Allen totiž zamířil rovnou do herny ke karetním stolkům a jim dopřál, aby si té strkanice užívaly samy.

Paní Allenova, která spíš dbala o bezpečí své nové róby než o pohodlí své chráněnkyně, se prodírala lidmi shluklými ve dveřích, jak nejrychleji to při respektování nutné opatrnosti šlo; Catherine se jí však držela v patách a tak pevně se jí chytla pod pažďí, že je žádné cloumání v tlačenici nerozdvojilo. K svému úžasu však zjistila, že uvnitř v sále se rozhodně nevyprostí z davu; ten spíš houstl, jak postupovaly dál, zatímco ona si představovala, jakmile si proklestí cestu dovnitř, že najdou hravě místa k sezení a budou moci ve všem pohodlí přihlížet tanci. Skutečnost se však ukázala zcela jiná, a třebaže s vynaložením neúnavného úsilí dospěly až do čela sálu, byly na tom stejně jako předtím: neviděly z tanečníků nic krom vlajících per v účesech některých dam. Přesto však postupovaly dál a nevzdávaly se naděje na něco lepšího; a díky své vytrvalosti v námaze a vynalézavosti se nakonec ocitly v uličce

za nejvyšší řadou sedadel. Tady už nebyl takový nával jako dole a slečna Morlandová mohla tudíž očima obsáhnout shromážděnou společnost pod sebou i všechna nebezpečí, jimž byla vystavena, když se tamtudy nedávno prodírala vpřed. Byl to úchvatný pohled a ona poprvé za ten večer měla pocit, že je na plesu: s chutí by si byla také zatančila, ale neznala tu ani človíčka. Paní Allenova činila, co bylo v tomto případě v jejích silách, a pokojně se k ní každou chvíli obrátila se slovy: „To je škoda, že si nemůžeš zatančit, děvenko moje — to je škoda, že tu nemáš žádného tanečníka.“ Nějakou dobu jí byla její mladá družka vděčná za tu starostlivost; ale paní opakovala stejný výrok tak často a bez účinku, že to Catherinu po čase začalo unavovat a přestala jí děkovat. Dlouho jim však nebylo dopřáno těšit se v klidu vyvýšenému postavení, jehož se obtížně domohly. Kdeko se zakrátko dal do pohybu za účelem čajování, a ony se musely tlačit ven s ostatními. Catheriny se zmocnilo cosi jako zklamání — unavovalo ji už neustále se mačkat v zástupu, kde ve většině tváří nenacházela zhora nic zajímavého, kde neznala jedinou živou duši, takže si nemohla pro úlevu v nepřijemném zajetí ani slůvko vyměnit se svými spolutrpiteli, a když nakonec dospěly do salonku, kde se podával čaj, cítila se ještě trapněji, jelikož tu neměly žádnou společnost, k níž by se přidaly, žádné známé, aby se k nim hlásily, a nikdo z pánů se jich nemohl ujmut. — Pana Allena ani nezahledly, a když se chvíli nadarmo rozhlížely po příhodném útočišti, byly nuceny usednout na konci stolu, u něhož už zaujala místa početná společnost, přestože tam neměly co dělat ani s kým se bavit, leda jedna s druhou.

Jen se uvelebily, spustila paní Allenova důkřivzdání, že se jí podařilo uchránit toaletu před vší pohromou. „To by přece bývalo strašné, kdybych si ji byla roztrhla, vid? — Je to tak jemňoučký mušelín. — V celém sále jsem nezahledla pěknější, to můžu směle tvrdit.“

„Není to nemilé, že tu vůbec nikoho neznáme?“ zašeptala Catherine.

„Máš pravdu, děvenko,“ odvětila vyrovnaně paní Allenova, „to je jistě moc nemilé.“

„Co si počneme? — Páni a dámy u našeho stolu po nás pokukují, jako by se divili, kde jsme se tu vzaly — zřejmě je rušíme v soukromé zábavě.“

„Hm, asi to tak bude. - Jsme v nepříjemné situaci. Škoda že tu nemáme houfy přátel.“

„Škoda že tu nemáme *aspoň někoho* — mohly bychom se k němu hlásit.“

„Svatá pravda, děvenko — kdybychom tu někoho znaly, hned bychom se k němu přidružily. Skinnerovi tu byli loni — škoda že tu nejsou letos.“

„Neměly bychom raději odejít? — Nemáme tu ani prostřeno na Čaj a nic.“

„Ba ba, nemáme. — To je hrůza. Podle mého ale bude moudřejší zůstat sedět, protože v tom davu do člověka pořade jen strkají. Jakou mám hlavu, děvenko? — Někdo do mě tak žduchnul, že mi jistě pošramotil účes, ne?“

„Ne, kdepak, vypadáte moc krásně. — Ale, drahá paní Allenova, víte to jistě, že tu mezi tolika lidmi nemáte nikoho známého? Řekla bych, že tu někoho přece musíte znát.“

„Namouduší že ne — a je mi to moc líto. Upřímně bych si přála mít tu plno přátel — to bych ti hned přivedla tanečníka. Moc ráda bych tě viděla v kole. Propána, co je to támhle za osobu? Ta je divně nahastrošená! — Ty staromódní šaty! Jen se podívej, jak vypadá zezadu!“

Po chvíli jim jeden ze spolustolovníků nabídl čaj; vděčně přijaly, a z toho vyplynul nezávazný rozhovor s pánem, který byl tak pozorný, a to bylo jedinkrát za celý večer, že na ně někdo promluvil, dokud je po tanci nevyhledal pan Allen a opět se k nim nepřipojil.

„Tak co, slečno Catherino," zeptal se hned, „jakpak se vám líbilo na plese?“

„Bylo to moc pěkné," odpověděla a marně se pokoušela přemoci srdečné zažívání.

„Škoda že si nemohla zatančit," podotkla jeho choť. „Škoda že tu pro ni nemáme tanečníka. — Říkaly jsme si, jak by to bylo pěkné, kdyby tu Skinnerovi byli letos namísto vloni; anebo kdyby se sem byli vypravili Parryovi, jak o tom kdysi mluvili, to by pak mohla tančit s Georgem

Parrym. Moc jsem litovala, že tu nemá žádného tanečníka."

„Snad to příště nějak napravíme," utěšil je pan Allen.

Společnost se začala rozcházet, když tanec skončil, takže se ti, co zůstali, mohli volněji pohybovat, a teď nadešla ta chvíle, kdy pravá hrdinka, pokud ještě nesehrála příliš významnou roli v událostech večera, by měla upoutat pozornost a obdiv. Každých pět minut jí odklidí z cesty další davy, a tím se jí poskytne lepší příležitost k okouzlování. Nyní ji užří mnoho mladíků, kteří dříve nepronikli do její blízkosti. Žádný však při pohledu na ni nezůstal zírat uchvácen, místností se nerozšuměly dychtivé dotazy, nikdo ji neoznačil za božskou. A přitom Catherine vypadala velmi dobře, a kdyby ji byli přítomní znali před třemi lety, byli by se divili, jaká z ní vyrostla kráska.

Přece však si jí kdosi povšiml, a dokonce s obdivem, neboť zaslechla, jak ji dva pánové hodnotí jako pěkné děvče. Taková slova patřičně zaúčinkovala, hned jí večer připadal zdařilejší než dosud — její skromná marnivost byla polichocena a cítila k těm dvěma mladíkům víc vděčnosti za jejich prosté uznání než pravá hrdinka za patnáct sonetů opěvujících její přednosti, a odcházela ke kočáru v růžové náladě, naprosto spokojená s dojmem, jakým na svět zapůsobila.

3. KAPITOLA

Každý den teď přinášel s sebou stále povinnosti: bylo třeba obejít krámy, obeznámit se s dalšími končinami lázeňského města a ukázat se na kolonádě, kde se pak hodinku procházely sem a tam, každého si prohlédly a s nikým se nezastavily.

Zavítaly i do Dolních sálů, a tady se na naši hrdinku usmálo štěstí. Ceremoniář jí přivedl a představil tanečníka: mladého džentlmena jménem Tilney. Mohlo mu být asi pětadvacet, měl dost vysokou postavu a příjemnou tvář

s velice bystrýma, živýma očima, a jestli nebyl fešák, hodně se tomu blížil. Choval se uhlazeně a Catherine se zaradovala nad takovým štěstím. Při tanci nebylo mnoho příležitostí k hovoru; avšak jakmile usedli k čaji, našla v něm tak příjemného společníka, jak doufala. Bavil ji plyně a vtipně — užíval přitom jisté hravé ironie, která ji zaujala, třebaže jí často neporozuměla. Chvilí si povídali o věcech, které přirozeně vyplynuly z okolního prostředí, až se k ní náhle obrátil a pravil: „Nedostál jsem zatím svým povinnostem, slečno, a nezeptal jsem se vás, jak se na řádného tanečníka zde sluší, jak dlouho už dlíte v Bathu, zdali jste tu pobývala už někdy dříve, zdali jste navštívila Horní lály, divadla a koncerty, a jak se vám to tady vůbec zamlouvá. Opomněl jsem to - ale byla byste nyní svolná poskytnout mi tyto informace? Jestliže ano, přejdu hned k věci.“

„Zprošťuji vás té námahy, pane.“

„Ujišťuji vás, že to nepovažuji za námahu, slečno.“ Vykouzlil na tváři strnulý úsměv, afektovaně zjemnil hlas a zakňoural: „Jste už dlouho v Bathu, slečno?“

„Skoro týden, pane,“ odpověděla Catherine a s vynaložením značného úsilí se nerozesmála.

„Skutečně?“ pronesl s předstíraným úžasem.

„A proč vás to tak udivuje, pane?“

„Proč, vidíte,“ řekl znovu přirozeným hlasem, „ale vaše odpověď vyžaduje nějakou procítěnou odezvu a úžas se lépe zahraje a není o nic pošetilejší než cokoli jiného. — Pojďme ale dál. Pobývala jste tu už někdy dříve?“

„Dosud ne, pane.“

„Opravdu? Poctila jste už svou přítomností Horní lály?“

„Ano, pane, byla jsem tam v pondělí.“ „Navštívila jste divadlo?“

„Ano, pane, zhlédla jsem představení v úterý.“ „A co koncerty?“

„Ano, pane, byla jsem na koncertě ve středu.“ „A jste tady v Bathu celkově spokojená?“ „Ano — velice se mi tu líbí.“

„Ted jest mi ještě přezíravě se usklíbnout a pak si můžeme opět počínat rozumně.“

Catherine se odvrátila v rozpacích, jestli si může troufnout se rozesmát.

„Vidím, co si o mně myslíte," pravil pochmurně. „Smutně to se mnou dopadne zítra ve vašem deníku."

„V mém deníku!"

„Ano, umím si přesně představit, co si tam zapíšete: v pátek zašla do Dolních sálů; měla na sobě vyšíváné mušelínové šatečky s modrým lemováním — jednoduché černé střevíčky — moc mi to slušelo — ale nevýslovně mě tam pronásledoval jakýsi podivný ztřeštěnec, přinutil mě, abych s ním tančila, a unavoval mě svými nesmysly."

„Nic takového rozhodně nenapíši."

„Mám vám poradit, jak byste si to měla zapsat?"

„Buďte tak laskav."

„Tančila jsem s velmi příjemným mladíkem, jehož mi představil pan King; dlouho jsme spolu hovořili — dělá dojem mimořádně geniálního člověka — doufám, že ho poznám blíž. **Tohle** bych si, slečno, **přál**, abyste si zapsala."

„Ale já si možná nevedu žádný deník."

„A možná že nesedíte v této místnosti a já nesedím po vašem boku. To jsou asi stejně sporné skutečnosti. Že byste si nevedla deník! A kterak byste svým nepřítomným sestřenicím vylíčila, jak probíhal váš pobyt v Bathu, bez deníku? Jak byste si uchovála v paměti den za dnem dvornosti a komplimenty, abyste je mohla věrně reprodukovat, kdybyste si je nezapisovala do deníku? — Drahá slečno, nejsem tak neznalý obyčejů mladých dam, jak si o mně zřejmě myslíte; vždyť právě onomu rozkošnému zvyku vést si deník vděčí dámy za lehký styl písemných projevů, pro nějž jsou obecně obdivovány. Každý ví, že talent psát úchvatné dopisy je vyhrazen dámám. Snad jim k tomu příroda dává jisté předpoklady, ale já jsem si jist, že podstatnou měrou přispívá cvik při psaní deníku."

„Někdy o tom dost pochybuji," pravila Catherine váhavě, „že by dámy psaly o tolik lepší dopisy než pánové. Totiž — nezdá se mi, že bychom v tom vždy měly převahu."

„V rámci svých zkušeností jsem dospěl k přesvědčení, že dámy stylizují obvykle dopisy naprosto dokonale, s třemi výjimkami."

„A to?“

„Většinou nemají o čem psát, nevědí, kdy přestat, a zhusta se nevyznají v gramatice.“

„Ach, to jsem se namouduší nemusela zdráhat osobovat si právo na váš kompliment. Nemyslíte si o nás v tom směru nic lichotivého.“

„Nehlásal bych jako obecně platný poznatek, že ženy píší lepší dopisy než muži, právě tak jako bych netvrdil, že zpívají lépe dueta nebo kreslí krajinky. Pro každou takovou dovednost, založenou na vypěstovaném vkusu, mají obě pohlaví stejné předpoklady.“

V tom okamžiku je vyrušila paní Allenova. — „Catherino milá,“ pravila, „rozepni mi ten špendlík na rukávu, prosím tebe; bojím se, že už mi tam vytrhl díru, a to by mě moc mrzelo, protože to jsou moje oblíbené šaty, i když metr přišel jen na devět šilinků.“

„A víte, že bych byl hádal přesně tolik, milostivá?“ podotkl pan Tilney, když si látku pozorně prohlédl.

„Vyznáte se v mušelínech, pane?“

„V těch zvlášť dobře; vždycky si nákrčníky kupuji sám, a mám pověst velkého znalce. Sestra už mě často pověřila, abych jí vybral na šaty. Onehdy jsem jí zase na jedny koupil, a která dáma to viděla, každá mě pochválila. Dal jsem za metr jen pět šilinků, a byl to pravý indický mušelín.“

Paní Allenova užasla nad jeho genialitou. „Takové věci obvykle muže vůbec nezajímají,“ pravila. „Pan Allen přes veškerou mou snahu nikdy nepozná, co mám na sobě. Vaše sestra ve vás musí mít velkou oporu, pane.“

„To doufám, milostivá.“

„A prosím vás, pane, co soudíte o šatečkách slečny Morlandové?“

„Jsou rozkošné, milostivá paní,“ prohlásil poté, co si je důkladně prohlédl, „ale mám obavy, že se to nebude dobře prát; myslím, že se budou třepit.“

Catherine se zasmála. „Jak můžete vést takové —“ divně řeči, byla by málem dodala.

„Naprosto s vámi souhlasím, pane,“ odvětila paní Allenova, „a také jsem to slečně Morlandové povídala, když si na ně kupovala.“

„Na druhou stranu ovšem mušelín se vždycky k něčemu hodí, milostivá paní; slečna Morlandová z toho pak může mít šátek nebo pelerínu nebo kabátek. — Mušelín nikdy nepřijde nazmar. Slyšel jsem to od sestry přinejmenším čtyřicetkrát, když si rozmařile koupila víc, než potřebovala, anebo látku neopatrně rozstříhala.“

„Bath je překrásné město, a je tu tolik dobrých obchodů. — U nás na venkově jsme na tom špatně; ne že by v Salisbury nebyly dobré obchody, ale je to přece jen daleko — osm mil je dlouhá cesta; manžel tvrdí, že devět, přesně měřeno; ale já jsem přesvědčena, že to nemůže být víc než osm; ale i to je velká štrapáce — vrátím se vždycky polomrtvá únavou. Ale tady člověk vyběhne ze dveří a za pět minut má nakoupíno.“

Pan Tilney zdvořile předstíral zájem o její klábosení a ona s ním setrvala u mušelínů, dokud se nezačínalo opět tančit; Catherine znepokojovalo, jak naslouchala jejich hovoru, jestli se snad až příliš ochotně nebaví na účet cizích pošetilostí.

„Nad čím jste se tak vážně zamyslela?“ zeptal se jí, když se vraceli do tanečního sálu. — „Doufám, že ne nad svým tanečnickem, jelikož jste zavrtěla hlavou ne zrovna s uspokojením.“

Catherine zrudla a pravila: „Na nic zvláštního jsem ani nemyslela.“ „To je jistě rafinovaná a tajemná odpověď, ale byl bych radši, kdybyste mi rovnou řekla: nepovím vám to.“ „Tak tedy: nepovím vám to.“

„Děkuji vám: teď se totiž jistě spřátelíme, protože mám právo vás v té věci při každém setkání škádlit, a nic na světě tak nepřispívá k sblížení.“

Znovu si spolu zatančili, a když zábava skončila, rozcháze se, aspoň co se dámy týkalo, se silným přáním navázanou známost prohloubit. Jestli na něho myslela natolik, když pila obvyklý horký vinný střík a chystala se na lože, že se jí pak o něm zdálo, nelze zjistit, doufám však, že v tom případě nešlo než o lehké zdřímnutí nebo nanejvýš ranní polosen; kdyby totiž bylo pravda, co tvrdí slavný spisovatel, že žádná mladá dáma nemá právo se za-

milovat, dokud jí pán neučiní vyznání,* pak by muselo být nanejvýš nepatřičné, aby některá snila o svém vyvoleném dřív, než bychom měli jistotu, že dotyčný už snil o ní. Jakými patřičnostmi se pan Tilney může vykázat co do snů a milování, tím si pan Allen patrně ještě nezačal lámat hlavu, ale že nelze nic namítat proti tomu, aby se společensky stýkal s jeho mladičkou svěřenkou, o tom byl po jistých dotazech ubezpečen; dal si hned zkraje večera tu práci, aby zjistil, kdo je její tanečník, a bylo mu řečeno, že pan Tilney je pastorem a pochází z vážené gloucestershirske rodiny.

4. KAPITOLA

S nezvyklou dychtivostí pospíchala Catherine nazítří na kolonádu, pevně přesvědčena, že se uvidí s panem Tilneyem, a hotova pozdravit ho s úsměvem — avšak úsměvu nebylo třeba — pan Tilney se neukázal. V Bathu snad nebylo živáčka, aby někdy během patřičných hodin nezavítal do těchto prostor — až na něho. Davy lidí proudily každyčkou minutu sem i tam, do schodů, ze schodů, lidí, **O** které nikdo nestál a nebyl na ně zvědav; jen on mezi nimi chyběl.

„V Bathu je tak úchvatně," poznamenala paní Allenova, když se posadily poblíž velkých hodin, uondány pilným korzováním, „a jak krásně bychom si to užily, kdybychom tu někoho znaly."

Tento povzdech unikl paní Allenové už tak často nadarmo, že sotva měla zvláštní důvod oddávat se naději na brzké vyslyšení své tužby, ale jak slýcháme, „trpělivost přináší růže" a „stokrát nic umoří osla", a když se s neochvějnou trpělivostí den co den mořila stejným přáním, mělo se paní Allenové nyní konečně dostat odměny: setrvaly tam sotva deset minut, když dáma přibližně stejného

* viz list pana Richardsona v *Ramblerovi* č. 97, 2. sv.

věku, která seděla poblíž a pár minut si ji pozorně prohlížela, obrátila se k ní velice mile se slovy: „Mám dojem, že se nemohu mýlit, madam, už dávno jsem neměla to potěšení vás spatřit, ale nejmenujete se Allenova?“ Když na tuto otázku dostala vzápětí odpověď, pravila cizí dáma, že se jmenuje Thorpová, a paní Allenova hned rozpoznala tvář bývalé spolužačky a družky, s kterou se sešla jen jednou od té doby, co se obě vdaly, a to ještě před mnoha lety. Obě projevíly z toho setkání nesmírnou radost, což je zcela pochopitelné, když jim patnáct let nevadilo, že jedna o druhé nic nevědí. Dámy si polichotily, jak dobře vypadají, a když se sdostatek vynadivily, kam jen ty roky uběhly, co se neviděly, a jak by je bylo ani ve snu nenapadlo, že se sejdou v Bathu, a co je to za potěšení, znovu spatřit přítelkyni z mládí, přišlo na řadu vyptávání a informování, co rodiny, sestry a další příbuzní, přičemž obě mluvily najednou, mnohem ochotnější dát se slyšet než poslouchat, takže žádná příliš nevnímala, co vypráví druhá. Paní Thorpová však měla při všem tom povídání nad paní Allenovou velkou výhodu v početné rodině, a když se začala rozplývat nad svými nadanými syny a krásnými dcerami — když začala líčit jejich rozličné životní dráhy a úspěchy — že John je v Oxfordu, Edward u velké mezinárodní obchodní firmy a William na moři — a všichni jsou ve svém prostředí ctěni a milováni, že tomu ve světě širém rovno není —, nemohla se paní Allenova vytasit s obdobnými informacemi ani vypočítávat rovnocenné triumfy neochotně naslouchající, nedůvěřivé přítelkyni, ale byla nucena sedět a předstírat, že poslouchá všechny tyhle mateřské výlevy, a jen se utěšovala objevem, jež její bystré oči okamžitě učinily, že krajka na peleríně paní Thorpové není ani zpola tak jemná jako na její.

„Támhle jdou moje zlaté dcerunky,“ zvolala paní Thorpová a ukázala na tři fešandy, které zavěšeny směřovaly k ní. „Drahá paní Allenova, už se těším, až vám je představím, ty budou mít radost, že vás poznají! Ta největší je Isabella, moje nejstarší — pěkné děvče, že? Ty druhé dvě budí také velký obdiv, ale podle mne je nejkrásnější Isabella.“

Slečny Thorpovy byly představeny a slečna Morlando

vá, na niž se nakrátko jaksi pozapomnělo, byla představena rovněž. Její jméno vzbudilo zřejmou pozornost: nejstarší mladá dáma se k ní jala přezdvůřile promlouvat a poté podotkla hlasitě k ostatním:

„Slečna Morlandová je tak neobyčejně podobná bratrovi!”

„Jako by mu z oka vypadla!” zvolala matka a: „Ti se nezapřou, hned bych ji poznala,” zaznělo opakovaně dvakrát třikrát za sebou. Catherine se podivila, ale sotva začala paní Thorpová a její dcery líčit, jak se seznámily s panem Jamesem Morlandem, uvědomila si, že její nejstarší bratr se v poslední době spřátelil s mladíkem studujícím v Oxfordu na stejné koleji, který se jmenuje Thorpe, a že poslední týden vánočních prázdnin byl na návštěvě u něho doma kdesi u Londýna.

Když se to všechno vysvětlilo, jaly se ji slečny Thorpovy mile ujišťovat, že by ji rády poznaly blíž, že už se vlastně mohou pokládat za přítelkyně díky přátelství svých bratrů, a tak podobně, čemuž Catherine naslouchala s potěšením a oplácela jim všemi hezkými slovíčky, která si stačila vyvzpomenout. Jako první důkaz přátelství jí bylo vzápětí nabídnuto, aby se zavěsila do nejstarší slečny Thorpové a šla s ní korzovat po kolonádě. Catherine, celá nadšená, že našla v Bathu nějaké známé, skoro pustila z hlavy pana Tilneyho, když se bavila se slečnou Thorpovou. Přátelství je rozhodně nejhojivější balzám na šrámy zklamané lásky.

Rozhovor se soustředil na témata, jejichž důkladné probíratobavování obvykle velkou měrou přispívá k prohloubení narychlo vzniklého důvěrného přátelství mezi dvěma mladými dámami, jako jsou šaty, plesy, koketování a žerty. Slečna Thorpová však, jelikož byla o čtyři roky starší než slečna Morlandová a přinejmenším o čtyři roky zkušenější, měla při debatách o těchto věcech zřejmou výhodu; mohla porovnávat plesy v Bathu s těmi v Tunbridgi, zdejší módu s londýnskou, byla s to usměrnit názory své nové přítelkyně na doplňky vkusného odívání, dokázala odhalit flirt mezi kterýmkoli pánem a dámou, když se na sebe jen pousmáli, a vtípalčka vyhmátla neomylně v nejhustším davu. Těmito schopnostmi vyvolala u Catheriny náležitý obdiv, ne

boť jí byly dosud zcela nedostupné, a účta, která jej přirozeně provázela, mohla být na překážku vpravdě důvěrnému sblížení, kdyby si slečna Thorpová nepočínala tak nestrojeně a vesele a nedávala tak často průchod své radosti nad jejich seznámením: díky tomu se Catherine zbavila uctivého úžasu a vystřídala jej nelíčenou náklonností. Tak se citově sblížily, že jim nestačilo půl tuctu obrátke na kolonádě, ale bylo nezbytné, když ji společně opustily, aby slečna Thorpová doprovodila slečnu Morlandovou až ke dveřím páně Allenova obydlí; tam se rozloučily procítěným a dlouhým stiskem ruky a informovaly se k obapolné úlevě, že se večer spatří na dálku v divadle a že nazítří odříkají modlitbičky ve stejném svatostánku. Catherine pak rovnou vyběhla do schodů, aby sledovala odchod slečny Thorpové z okna salonu; obdivovala přitom ladnou lehkost její chůze, eleganci její postavy i šatů a cítila hlubokou vděčnost, a jak by také ne, že šťastnou náhodou přišla k takové přítelkyni.

Paní Thorpová byla vdova, a to nijak zvlášť zámožná; byla to veselá, dobromyslná osoba a k svým dětem neobyčejně shovívavá. Její nejstarší dcera byla obdařena velice přitažlivým zevnějškem, ty mladší předstíraly, že jsou stejně krásné jako sestra, napodobovaly její způsoby, podle ní se oblékaly, a tak i ony dobře obstály.

Tento stručný popis rodiny zastoupí dlouhé a velice podrobné vyprávění paní Thorpové samé o jejích osudech a trápení, které by jinak zabralo tři čtyři následující kapitoly, kde by vylíčila proradnost urozeného panstva i advokátů, a rozhovory, které se odehrály před dvaceti lety, by nám do detailů zopakovala.

5. KAPITOLA

Catherine nebyla ten večer v divadle natolik zanepřázdňena opětováním úklon a úsměvů slečny Thorpové, třebaže jí zabraly značnou část volného času, aby zapomněla

pátrat dychtivým pohledem po panu Tilney v každé lóži, kam dohlédla; hledala, ale nadarmo. Pan Tilney nebyl o nic větším milovníkem divadla než kolonády. Doufala, že bude mít na druhý den víc štěstí, a když se jí vyplnilo přání ohledně počasí a ona se probudila do nádherného jitra, vůbec o tom nepochybovala, neboť krásná neděle v Bathu znamená, že domy zejí prázdnotou, jako by nebylo na světě človíčka, který nevyužije příležitosti a nejde se projít a upozorňovat známé, jaký to dnes máme nádherný den.

Jakmile skončily bohoslužby, dámy Thorpovy a Allenovy se opět dychtivě sdružily, a když se nakorzovaly na kolonádě dost dlouho, aby objevily, že je tam nesnesitelná tlačence a že mezi vším tím davem člověk nevidí žádné panstvo, což zjistí v sezoně neděli co neděli každý, odebraly se spěšně na Královský okruh, aby se nalokaly čerstvého vzduchu v lepší společnosti. Zde Catherine a Isabella, důvěrně do sebe zavěšené, znovu ochutnaly sladkých plodů přátelství, jaké poskytuje rozhovor bez všech zábran; napovídaly si toho hromadu a s gustem, Catherine se však znovu dočkala zklamání a nikde nespátřila svého tanečníka. Byl k nezastižení; marně se po něm rozhlížela jak na matiné tak večer ve společnosti, neukazoval se ani v Horních, ani Dolních sálech, na maskárních ani obyčejných plesech, mezi chodci ani koňmo či na projíždě v kočáru. Jeho jméno nestálo v seznamu hostí ve vířdelní dvoraně a zvědavost víc nezmohla. Nejspíš odjel z Bathu. A přitom se přece nezmínil, že se zdrží jen tak krátce. Tento nádech tajuplnosti, který hrdinovi vždycky sluší, vytvořil v Catherineině představivosti čerstvou aureolu kolem jeho osoby i počínání a ještě víc podnítl přání poznat ho blíže. Od Thorpových se nic dozvědět nemohla, neboť přibýly do Bathu jen dva dny předtím, než se setkaly s paní Allenovou. Bylo to však téma, u něhož dosytosti prodlévala se svou půvabnou přítelkyní, která ji všemožně utvrzovala v odhodlání dál na něho nemyslet, a tím zabránila, aby jeho obraz Catherine vymizel z hlavy. Isabella byla přesvědčena, že to musí být okouzlující mladý muž, a stejně neochvějně prohlašovala, že propadl kouzlu její

drahé Catheriny, a že se tudíž co nevidět vrátí. Zvláště se jí zamlouvalo, že je pastorem, neboť ona sama prý „má pro toto povolání vyslovenou slabost“, a při těchto slovech jí uklouzlo cosi jako povzdech. Catherine možná udělala chybu, že nepátrala po příčině onoho něžného pohnutí — ale nebyla dost zkušená v rafinovaných jemnostech lásky ani v povinnostech přítelkyně a nevěděla, kdy je potřeba vyrukovat s šibalským škádlením anebo kdy se má trvat na svěřování tajemství.

Paní Allenova byla teď navýsost spokojená — nic jí už v Bathu nechybělo. Našla si tu společnost, a měla to štěstí, že ji našla v rodině nanejvýš úctyhodné dávné přítelkyně, a aby jí ke štěstí už nechybělo vůbec nic, ukázalo se, že tyto dámy se neoblékají zdaleka tak honosně jako ona sama. Její každodenní promluvy nezněly už: „Škoda že tady v Bathu nemáme žádné známé!“ Změnily se na: „To jsem ráda, že jsme se tu sešly s paní Thorpovou!“ — a pěstovala styky mezi oběma rodinami přinejmenším stejně dychtivě jako její mladá svěřenka a Isabella: den by se jí jevil zmarněný, kdyby ho nestrávila po boku paní Thorpové, v zajetí toho, čemu obě říkaly rozhovor, ačkoli si při něm sotvakdy vyměňovaly nějaké názory a často postrádaly i zdání shodného tématu, neboť paní Thorpová vykládala hlavně o svých dětech a paní Allenova o svých toaletách.

Přátelství mezi Catherine a Isabellou postupovalo stejně rychle, jak prudce vzplálo. Absolvovaly tak hbitě všechny stupně vzrůstající náklonnosti, že zakrátko už nebylo důkazu, který by o tom ještě mohly poskytnout ať ostatním, ať sobě samým. Říkaly si křestním jménem, procházely se spolu vždycky jen zavěšeny, upravovaly si navzájem na plesech vlečku, nebyly by ani za svět tančily v rozličných sestavách, a pokud jim deštivý den znemožnil jiná povyražení, nedaly se odradit mokrem ani blátem, aby se nesešly, někde se nezavřely a nečetly spolu romány. Ano, romány; — neboť já se nepodřídím onomu úzkoprsému a netaktickému zvyku, tak rozšířenému mezi romanopisci, že snižují přezíravým opovržením právě ty výtvořky, k jejichž počtu sami přispívají — a řadí se tak k jejich nejzaujatějším nepřítelům, když zahrnují taková díla strohým

odsouzením, zřídka kdy dovolí vlastní hrdince, aby je četla, a když už náhodou vezme do ruky román, musí jeho slaboduchými stránkami listovat s rozhořčením. Běda! když už hrdinka jednoho románu nenalezne záštitu u hrdinky druhého, ke komu se pak má obrátit o pomoc a pochopení? S tím nemohu souhlasit. Nechrne na kritikách, ať si po libosti znectívají výtvoři fantazie a nad každým novým románem mlátí prázdnou slámu o škvárech, pod nimiž teď úpí tiskařské stroje. Buďme si navzájem oporou; vždyť se nám ubližuje. Třebaže naše výplody poskytly lidem větší bohatství nelíčeného potěšení než díla kteréhokoli jiného literárního souručenství na světě, žádné snažení není vystaveno takovému opovržení jako romanopisectví. Vinou přezíravosti, nevědomosti nebo módy máme téměř tak početné protivníky jako čtenáře. A tak zatímco devítistého úpravce stručné verze *Dějín Anglie* nebo vydavatele, který sebere a otiskne v jednom svazku pár tuctů veršů Miltonových, Popových a Priorových, spolu se statí ze *Spectatora* a kapitolou ze Sterna, velebí tisíc per - převládá zřejmě obecně snaha snižovat a podceňovat práci romanopiscovu a ohrožovat nos nad dílem, k němuž je třeba pouze geniality, vtipu a vkusu.

„Romány já nečtu“ — „To už musí být, když vezmu do ruky román“ - „Nemyslete si, že bych *já* čítal romány“ — „Copak v románě je všechno možné.“ — Takové výroky jsou běžné. — „A copak to čtete, slečno — ?“ „Ale — jenom román,“ odvěť mladá dáma a odlož jej s předstíranou lhostejností nebo i chvilkovým pocitem zahanbení. — „To je jenom *Cecilia* nebo *Camilla* Nebo *Bellinda*.“ Nebo zkrátka některé jiné dílo, v němž se projevují náročné schopnosti lidského ducha a hluboké znalosti naší povahy, výstižné popisy jejích různorodých proměn a prudké gejzíry vtipu a humoru jsou zprostředkovány světu vybraným jazykem. A kdyby se táž mladá dáma zaobírala výtiskem *Spectatora* namísto zmíněným dílem, s jakou hrdostí by ho byla předložila a ohlásila jeho název, ačkoli je velice nepravděpodobné, že by se byla v jeho objemném obsahu soustředila na nějaký článek, který by svým námětem či podáním nepobouřil vnímavého mladého čtenáře: tak četné jeho pří

spěvky totiž vycházejí z nepravděpodobných okolností a pojednávají o nepřírozených postavách a námětech, které už nikoho na světě nezajímají, a jejich jazyk bývá často tak obhroublý, že to nedává nejlepší vysvědčení době, která něco takového trpí.

6. KAPITOLA

Následující rozhovor, který spolu obě přítelkyně vedly na kolonádě, když se znaly už osm či devět dní, je zaznamenán na doklad jejich neobyčejně vřelé náklonnosti, nároků, rozhledu a původnosti v myšlení a literárního vkusu, jimiž se vyznačoval jejich uvážený vzájemný vztah.

Domluvily si schůzku, a jelikož Isabella přišla na místo téměř o pět minut před svou družkou, její první věta pochopitelně zněla: „Srdéčko mé drahé, co jen tě mohlo tak zdržet? Cekám tu na tebe už celou věčnost!”

„Vážně?—To je mi moc líto, ale já si doopravdy myslela, že jdu docela včas. Vždyť je právě jedna. Doufám, že tu nejsi moc dlouho.”

„Skoro od nepaměti. Přišla jsem nejmíň před půlhodinou. Ale teď pojď, posadíme se támhle dál a bude nám dobře. Musím ti povědět aspoň sto věcí. Tak předně, měla jsem takový strach, že se rozprší, zrovna když jsem se chystala z domova; vypadalo to moc na déšť, a to by mě bylo nevýslovně zdrtilo! Víš, že jsem právě viděla nejkrásnější klobouček na světě ve výloze na Milsomově ulici — podobný, jako máš ty, jenomže místo těch tvých zelených stužek je měl pestrobarevné; hrozně bych ho chtěla. Ale co jsi dělala ty od rána, Catherino, drahoušku? — Dostala ses dál v *Udolfu*?”

„Ano, četla jsem, sotva jsem oči otevřela, a dostala jsem se až k černému *závoji*. ”

„Až tam? No to je báječné! A já ti ani za živý svět neprozradím, co se za černým závojem skrývá! Že bys to děsně ráda věděla, vid’?”

„Jéje, a jak! Co jen to může být? — Ale neříkej mi to - ani zanic to nechci slyšet. Jistě to bude kostlivec - vím, že to bude kostra signory Laurentini. Ach, mně se ta knížka tolik líbí! Nejradši bych ji četla celý život. A to mi věř, že kdybych nešla za tebou, nebyla bych se od ní odtrhla ani za živý svět.“

„Srděčko moje drahé, to je od tebe moc pěkné, a až dočteš *Záhady Udolfa*, přečteme si spolu *Itala*; vypsala jsem ti seznam deseti nebo dvanácti takových románů.“

„Vážně? — To jsem ráda. - A jaké romány to jsou?“

„Hned ti přečtu jejich názvy; mám je zapsané tady v notýsku. *Zámek Wolfenbach, Clermont, Tajemné varování, Čaroděj z Černého lesa, Půlnoční zvon, Rýnská sirota a. Hrůzostrašná tajemství*. To by nám mělo na chvíli stačit.“

„Ano, to by mělo, ale jsou všechny hrůzostrašné, víš to jistě, že jsou hrůzostrašné?“

„Docela jistě, protože jedna z mých nejlepších přítelkyň, jistá slečna Andrewsová, hrozně milé stvoření, je úplně všechny četla. Škoda že neznáš slečnu Andrewsovou, ta by se ti moc zamlouvala. Sítuje si nejskvostnější přehoz, jaký si umíš představit. Podle mého je krásná jako obrázek, a já se tak hněvám na muže, že se jí dost nedvoří!“

—Nahubuju se jich kvůli tomu, no něco strašného!“ „Neříkej! Ty je hubuješ, že se jí nedvoří?“

„Ano, hubuju. Koho si jednou doopravdy zamiluji, pro toho mi není nic zatěžko. Neumím mít někoho ráda jen napůl, to neodpovídá mé povaze. Řekla jsem kapitánovi M untovi na jednom našem bále letos v zimě, když mě celý večer škádlil, že s ním nebudu tančit, leda by doznal, že slečna Andrewsová je krásná jako obrázek. Víš, muži si **O** nás přece myslí, že nejsme schopné pravého přátelství, **a** já jsem odhodlaná dokázat jim opak. Tak kdybych třeba slyšela někoho mluvit přezíravě o tobě, okamžitě bych vybuchla — ale to není vůbec pravděpodobné, protože ty jsi z těch děvčat, co se mužům zvlášť líbí.“

„Propánakrále!“ zvolala Catherine a zrudla, „jak to můžeš tak tvrdit?“

„Vždyť tě moc dobře znám; máš živý temperament, což je přesně to, co slečně Andrewsové chybí — musím přiznat,

že ona je strašně taková jako malátná. No, a to ti ještě musím povědět: když jsme se včera rozloučily, viděla jsem jednoho mladíka, jak za tebou toužebně zírá — určitě se do tebe zamiloval." Catherine se začervenala a znovu se k tomu vyjádřila odmítavě. Isabella se zasmála. „Je to čistá pravda, to mohu odpřisáhnout, ale mně už je to jasné: muži a jejich obdiv pro tebe nic neznamenají, s jedinou výjimkou, a jeho nebudeme jmenovat. Ne, nedívám se ti —" přešla do vážnějšího tónu - „chápu, jak ti je. Víím sama moc dobře, když se v srdci probudí vážný cit, nezavdělčí se ženě žádný jiný kavalír, to víím moc dobře. Všechno je pak fádní, nezajímavé, když se to neváže k milované bytosti! Mám velké pochopení pro tvé rozpoložení."

„Ale neměla bys mě mít k tomu, abych na pana Tilneyho pořád myslela, vždyť ho dost možná v životě už neuvidím."

„Chraň pámbu! Holčičko nejdražší, takhle nemluv. Víím, že by ses trápila, kdyby sis něco takového měla myslet."

„Ale kde, netrápila. Nebudu zapírat, že se mi moc líbil, ale dokud mám na čtení *Udolfu*, myslím, že bych se nedokázala trápit kvůli nikomu. Ach! ten příšerný černý závoj! Isabello, drahoušku, já to víím, že se za ním skrývá kostra signory Laurentini."

„Připadá mi tak zvláštní, že jsi *Udolfu* ještě nečetla, ale možná že paní Morlandová není románům nakloněna."

„Ne, to ne. Sama si dost často čítává *Paměti sira Charlese Grandisona*, ale nové knížky se k nám tak nedostanou."

„*Paměti sira Charlese Grandisona*! Ale to je přece strašně příšerná kniha, ne? Vzpomínám si, že se slečna Andrewsová nemohla prokousat ani prvním dílem."

„Není to vůbec jako *Udolfo*, ale přesto se mi to zdá moc zábavné."

„Opravdu? — To se divím, já myslela, že to není ke čtení. Ale poslyš, Catherino, drahoušku, už ses rozmyslela, co budeš mít dnes večer na hlavě? Chci se ustrojit přesně jako *ty. Toho* si muži někdy zvlášť povšimnou, chápeš."

„Ať si všimnou, nebo ne, co na tom sejde," prohlásila Catherine s bezelstnou nevinností.

„No to bych prosila! Božínku nebeský! Já ze zásady ni

kdy nedbám, co muži říkají. Bývají moc často příšerně dovození, když se rázně neohradíš a neodkážeš je do patřičných mezí."

„Ano? — S tím jsem se ještě nesetkala. Ke mně se vždycky chovali velice zdvořile."

„To jen tak dělají. Jsou to nejdomyšlivější tvorové pod sluncem a přisuzují si tak nebetyčnou důležitost! — Mimochodem — stokrát jsem na to myslela a vždycky se tě zapomenu zeptat — jaká pleť se ti u muže líbí nejvíc? Zamlouvají se ti snědí nebo bílí?"

„Já ani nevím. Nijak zvlášť jsem o tom nepřemýšlela. Snad něco tak uprostřed. Pleť jako bílá káva — ani bílá, ani příliš snědá."

„Výborně, Catherine! To mu přesně odpovídá. Nezapomněla jsem, jak jsi mi popisovala pana Tilneyho:

— jemně snědá pleť, černé oči, dost tmavé vlasy. — To já mám jiný vkus. Mně se líbí světlé oči, a co se pleti týká,

— víš, že dávám přede všemi přednost bílé? Nesmíš to na mě ale prozradit, kdybys mezi těmi, které znáš, potkala někoho, na něhož se ten popis hodí."

„Co nemám prozradit? Jak to myslíš?"

„Ach ne, netrap mě! Stejně jsem ti o sobě odhalila víc **než** záhodno. Už o tom nemluvm!"

Catherine, dost udivená, jí vyhověla, a po krátkém mlčení, které zavládlo, by se už byla vrátila k tématu, jež ji momentálně zajímalo nade všechno na světě, totiž ke kostře signory Laurentini, když tu jí v tom přítelkyně zabránila slovy: „Probůh, pojďme odtud někam jinam! Táhleti dva odporní mladíci na mě koukají už dobrou půlhodinu. Mám toho právě tak dost! pojďme se podívat **na** seznam nově příchozích. Tam se za námi snad neopováží!"

I odkráčely k zmíněné kronice, a zatímco Isabella studovala jména, dostala Catherine za úkol sledovat postup oněch nebezpečných mladíků.

„Nejdou sem za námi, vid? Doufám, že nebudou mít tolik drзости, aby nás sledovali. Prosím tě, řekni mi, jestli sem jdou. Nechci ani za svět zvednout oči."

Po chvíli ji Catherine s nepředstíraným uspokojením

ujistila, že už se nemá čeho obávat, neboť dotyční pánové odcházejí z vřidelní dvorany.

„A kterým směrem jdou?“ zvolala Isabella a bleskurychle se otočila. „Ten jeden je opravdu fešák.“

„Ubírali se jako ke hřbitovu.“

„No to jsem strašně ráda, že jsme se jich zbavily! A co kdybys teď šla se mnou k Edgarovým domům a podívala se na můj nový klobouček? Říkala jsi, že bys ho chtěla vidět.“

Catherine ochotně souhlasila. „Jenomže tam,“ dodala, „bychom možná dohonily ty dva mladíky.“

„Hm, tak ať! Když si pospíšíme, tak je předejdeme, a já hořím touhou ukázat ti ten klobouček.“

„Ale kdybychom počkaly, nehrozilo by nebezpečí, že se s nimi střetneme.“

„Tolik pozornosti jim nehodlám věnovat, to buď jista. Nemám vůbec v úmyslu projevovat mužům tolik úcty. Tím se jenom rozmazlují.“

Proti takovým argumentům Catherine nic nezmohla, a tak aby slečna Thorpová dokázala svou neodvislost a mohla s různým odhodláním odkázat celé mužské pokolení do patřičných mezí, jaly se pronásledovat dotyčné mladíky.

7. KAPITOLA

Za půl minuty proběhly nádvořím před kolonádou až k podloubí proti Unionskému průchodu, zde se však musely zastavit. Kdo zná Bath, ten si jistě vzpomene, že se v oněch místech přechází Cheapská ulice dost nesnadno; panuje tam značný ruch, jelikož se zde bohužel napojují hlavní silnice do Londýna a Oxfordu, navíc tu stojí největší městský hostinec, a nemine tedy den, aby skupinky dam, plících za posláním sebedůležitějším, ať do cukrárny, k modistce, anebo dokonce, jak tomu bylo v tomto případě, za mladíky, nemusely čekat na tom či onom chodníku vinou kočárů, jezdců na koních nebo vozíků se zbo

žím. Tento neblahý stav věcí Isabella prožívala na vlastní kůži a bědovala nad ním nejméně třikrát denně, co dlela v Bathu, a teď jí bylo osudem souzeno trpět a lamentovat znovu, neboť přesné v tom okamžiku, kdy se ocitly proti Unionskému průchodu a oba mladíky, kteří se brouzdali příkopy zmíněné pozoruhodné zkratky, aby se vyhnuli davům, měly už na dohled, odřízla jim cestu přes ulici přiřítivší se koleska, kterou kočfoval po kostrbatém dláždění nanejvýš znalecky se tvářící vozka způsobem nejspolehlivěji ohrožujícím život jeho samého, jeho společníka i jeho koně.

„Ty protivné dvoukolky!“ zvolala Isabella a vzhlédla, „ty bych nejraději poslala do horoucích pekel!“ Avšak její pobouření, až oprávněné, mělo jen krátké trvání, neboť se podívala podruhé a zvolala: „Sláva! Pan Morland s mým bratrem!“

„Propánakrále! Náš James!“ zazněl zároveň Catherinin hlas, a jakmile tím na sebe mladé pány upozornily, byl kůň stržen zpět s takovou vehemencí, že si div nesedl na zadek; nato se vynořil sluha, pánové seskočili a svěřili ekvipáž do opatrování jemu.

Catherine, pro niž to shledání bylo jako blesk z čistého nebe, uvítala bratra s nelíčenou radostí, a ten, protože měl milou povahu a k sestře ho poutala upřímná náklonnost, dokazoval ze své strany, že ji vidí stejně rád, pokud se jí mohl věnovat, neboť jasné oči slečny Thorpové okamžitě vyzývavě poutaly jeho pozornost. Hned jí také dvorně složil poklonu, provázenou takovou radostí i rozpaky, že kdyby bývala Catherine zkušenější v odhalování nitra druhých a méně bezelstně zaujata svým vlastním, byla by možná rozpoznala, že bratrovi se jeví její přítelkyně tak okouzlující, že to i oné sebevědomé slečně musí stačit.

John Thorpe, který mezitím udílel rozkazy ohledně koně, se k nim zakrátko přidružil a od něho se zas jí vzápětí dostalo galantností, jak se slušelo a patřilo. Isabelle sice jen krátce a lhostejně podal ruku, ale před ní elegantně zakroužil nohou a doprovodil to ještě krátkou poklonou. Byl to podsaditý mladík střední postavy, s bezvýraznou tvář a nemotornými pohyby, který jako by se bál, aby

nevypadal příliš úchvatně, a proto se strožil jako štolba, a aby nedělal příliš vznešený dojem, a proto se choval nedbale, kde by bývala na místě zdvořilost, a drže, kde by si byl mohl dopřát trochu nedbalosti. Ted vytáhl hodinky: „Jak dlouho myslíte, že nám to trvalo z Tetbury, slečno Morlandová?"

„Já nevím, jak je to daleko." Nato jí bratr napověděl, že třiadvacet mil.

„**TH** — a — dvacet!" zvolal Thorpe; „pěťadvacet a ani o palec méně!"

Morland se ohradil, uvedl na důkaz údaje hostinských, cestovních příruček a silničních patníků, ale jeho přítel to všechno odbyl mávnutím ruky: měl totiž spolehlivější měřítko vzdálenosti. „Vím, že to musí být pěťadvacet, podle toho, jak dlouho nám cesta trvala. Ted máme půl druhé; když jsem vyjížděli ze zájezdního dvora v Tetbury, odbíjelo na věži jedenáct, a já bych se postavil kterémukoli chlapovi z celé Anglie, kdyby tvrdil, že můj kůň neuběhne v postroji deset mil za hodinu, a proto to dělá přesně pěťadvacet."

„Prošustroval jsi někde hodinu," podotkl Morland; „bylo teprve deset, když jsme vyjížděli z Tetbury."

„Deset! Jedenáct bylo, ať jsem trajcem! Počítal jsem, jak odbíjelo. Tenhle váš bratr by mě umluvil k smrti, slečno Morlandová; jen se podívejte na mého koně; viděla jste v životě zvíře, z kterého by bujnost takhle přímo sršela?" (Sluha mezitím vylezl na vozíček a odjížděl s ním.) „Plnokrevník! Ten že by uběhl za tři a půl hodiny pouhých třiadvacet mil! Podívejte se na něho a zkuste, jestli byste si to vůbec uměla představit."

„Namouvěru, vypadá hodně zchváceně."

„Zchváceně! Ten nehnul ani brvou, dokud jsme neminuli walcotský kostel, ale podívejte se mu na lysinu, podívejte se mu na boky, jen se podívejte, jak se nese: tenhle kůň *neumí* běžet pomaleji než deset mil za hodinu; i kdybyste mu nohy svázala, stejně je uběhne. Co soudíte o mém vozíčku, slečno Morlandová? Má švih, nemyslíte? Dobře zavěšený, londýnská práce, mám ho sotva měsíc. Dal si ho postavit jeden kolega z Christchurchské koleje, můj

přítel, moc šarmantní člověk; pár týdnů s ním jezdil, až se mu nějak omrzel a chtěl ho pustit. Já se tehdy zrovna poohlížel po nějaké takovéhle lehčí věcičce, a už jsem si **1** vyhlédl jednu kolesku, ale náhodou ho takhle potkám na Magdalenině mostě, jak jede po Oxfordu, bylo to v minulém semestru. „Poslyš, Thorpe,“ povídá, „nechtěl bys takovouhle hračičku? Je to výstavní kousek, ale mně už se nějak omrzela.“ „No co, u sta hromů!“ povídám, „plácne si, co za to chceš?“ A co myslíte, že si řekl, slečno Morlandová?”

„To namouduši nemám vůbec představu.“

„Zavěšeno na ose, vidíte; sedadlo, kufr, pouzdro na šavli, postranice, lucerny, stříbrné kování, nic nechybí, a kovářská práce jako nová nebo ještě lepší. Chtěl padesát guinea; vzal jsem ho za slovo, hodil prachy na stůl a kočárek byl můj.“

„Já vím jen jedno,“ pravila Catherine, „že tomu vůbec nerozumím, a proto nemohu posoudit, jestli jste koupil **levně** nebo draho.“

„Ani tak, ani tak; možná že bych to byl pořídil výhodněji, ale já se nerad handrkuju a chudák Freeman potřeboval hotové peníze.“

„To je od vás velice ušlechtilé,“ zaradovala se Catherine.

„No co, herdek filek! Jednou má člověk možnost prokázat přáteli laskavost, a škroby já nemám rád.“

Nato byl vznesen dotaz, kamže mladé dámy měly zaměřeno, a když se to objasnilo, rozhodli se pánové, že je doprovodí do Edgarových domů a složí poklonu paní Thorpové. James s Isabellou kráčeli v čele a zmíněná slečna byla tak spokojená se svým údělem a tak se snažila zpříjemnit cestu tomu, kdo měl dvojnásob právo na její přízeň jakožto přítel jejího bratra a bratr její přítelkyně, a tak čisté a prosté vší koketérie měla srdce, že sice dohonili a předešli ony dva pobuřující mladíky na Milsomově ulici, ale jí bylo proti mysli vyvolávat jejich pozornost, a proto se za nimi ohlédla pouze třikrát.

John Thorpe se držel po boku Catheriney a po krátké Odmclce se vrátil v rozhovoru k své dvoukolce.

„Našla byste ale lidi, že jim to vůbec nepřipadalo drahé,

protože hned druhý den mi nabízeli o deset guinea víc; Jackson z Orielu ho chtěl koupit za šedesát, váš bratr byl u toho."

„To je pravda," řekl Morland, který tenhle výrok zaslechl, „zapomínáš jen, že to bylo včetně tvého koně."

„Mého koně! Krucinál, toho bych neprodal ani za stovku. Jezdíte ráda v otevřeném kočáře, slečno Morlandová?"

„Ano, moc ráda! Málodky se mi naskytne příležitost se v něm povozit, ale hrozně se mi to líbí."

„Výborně, tak to se pojedeme projet v mém kočáru každý den."

„Děkuji vám," odpověděla Catherine trochu rozpačitě, neboť si nebyla jista, jestli se to sluší.

„Zavezu vás zítra na kopec Landsdown."

„Děkuji vám, ale nepotřebuje si váš kůň odpočinout?"

„Odpočinout! Vždyť dnes uběhl jen třiadvacet mil! Nesmysl; nic tak koni neškodí jako nečinnost; nic ho tak rychle nevyřídí. Ne ne, já budu svého koně projíždět tak čtyři hodiny denně, co tu budu."

„Skutečné?" podívala se Catherine ve vší vážnosti, „ale to potom uběhne každý den čtyřicet mil!"

„Co čtyřicet, třeba padesát, to je jedno. Tak dobře, zavezu vás zítra na Landsdown; nezapomeňte, že jsme si to domluvili."

„To bude rozkošné!" zvolala Isabella a obrátila se k nim. „Catherino, drahoušku, jak ti to závidím, ale bojím se, bratře, že bys pro tři neměl místo."

„Ne ne, kdepak pro tři! Taky jsem nepřijel do Bathu, abych tu vozil své sestry, to by se mi všichni vysmáli. O tebe se musí postarat Morland."

Z toho vyplynula výměna roztomilostí mezi druhou dvojicí, Catherine však nezaslechla ani podrobnosti, ani výsledek. Její společník zatím přešel v rozhovoru od dosavadních zaujatých promluv k úsečným poznámkám, hodnotícím uznale nebo opovržlivě každou ženskou tvář, kterou mýjeli. Catherine naslouchala a přitakávala, pokud to jen šlo, se vší zdvořilostí a uctivostí mladé dívky, která si netroufá postavit svůj názor proti vší té mužské sebe

jistotě, zvlášť když se to týká půvabu jejího vlastního pohlaví, až se nakonec odvážíla změnit téma rozhovoru otázkou, která jí už dlouho neodbytně tanula na mysli, a ta **zněla**: „Četl jste **Záhady Udolfa**, pane Thorpe?“

„**Záhady Udolfa**? Kristepane, to ne. Já nikdy nečtu romány, mám dost jiného na práci.“

Catherine, pokořená a zahanbená, se chystala za svou otázku omluvit, ale on ji předešel: „V románech se píšou samé nesmysly a podobně; od **Toma Jonese** nic slušného nevyšlo, leda snad **Mnich**, toho jsem tuhle nedávno přečetl, ale to ostatní jsou šmahem samé hlouposti.“

„Myslím, že by se vám **Udolfo** taky líbil, kdybyste si ho přečetl, je to tak strašně zajímavé.“

„Kdepak, ani nápad! Ne, kdybych si já chtěl nějaký román přečíst, tak by to muselo být od paní Radcliffové; ta píše docela zábavně a stojí to člověku za tu námahu; zasměje se přitom a je to jako ve skutečnosti.“

„**Záhady Udolfa** napsala paní Radcliffová,“ poznamenala Catherine po jistém váhání, neboť se bála, aby se ho nedotkla.

„Neříkejte, vážně? Máte pravdu, už si vzpomínám; Spletl jsem si to s jinou pitomostí — od té ženské, co se kolem ní teď tolik nadělá, té, co si vzala toho francouzského emigranta.“

„Myslíte snad **Camillu**?“

„Jo, to je ona. Takové za vlasy přitažené povídání! — Starý dědek se tam houpe na houpačce. Vzal jsem si jednu první díl a prohlížel jsem ho, ale brzy jsem zjistil, že to nebude stát za nic, vlastně jsem to poznal už předem, **než** jsem to vzal do ruky; jen jsem slyšel, že si vzala emigrantu, tak jsem tušil, že se tím nedokážu prokousat.“

„Tohle jsem nečetla.“

„O nic jste nepřišla, to vás ujišťuju; nejhorší slátanina, jakou si umíte představit; neděje se tam dočista nic, než že si starý dědek hraje na houpačce a učí se latinsky, namouduši že nic jiného.“

S tímto kritickým zhodnocením, jehož oprávněnost Catherine bohužel nebyla s to posoudit, dospěli k domov**ním** dveřím, za nimiž sídlila paní Thorpová, a pocity ná

ročního a nezaujatého čtenáře *Camilly* ustoupily pocitům ohleduplného milujícího syna, když se střetli v chodbě s paní Thorpovou, která je už zahlédla shora. „Poklona uctivá, paní máti!“ zahlaholil a srdečně jí potřásl rukou. „Kde jste sebrala tu příšernou hučku, vypadáte v tom jako stará čarodějnice. Přijeli jsme k vám tuhle s Morlandem na pár dní na návštěvu, tak nám musíte sehnat tady poblíž něco slušného na přespání.“

Tenhle pozdrav zřejmě odpovídal všem tužbám milující matky, neboť ho vítala s velkou radostí a okázalými projevy přízně. Obě mladší sestry podělil nestranně svou bratrskou náklonností, neboť se každé zeptal, jak se má a co dělá, a prohlásil, že jsou obě ošklivé jak noc.

Takové způsoby se Catherině vůbec nezamlouvaly, ale byl to Jamesův přítel a Isabellin bratr; navíc si svůj dojem poopravila, když si odešly s Isabellou prohlédnout nový klobouk a ta ji ujistila, že Johnovi připadá strašně roztomilá, a krom toho se s ní John zadal na večerní ples, ještě než se rozešli. Být starší nebo marnivější, byly by se u ní takové útoky minuly účinkem, ale když se sdruží mládí s pokorou, musela by se k tomu přidat nadobyčejná dávka rozumové uvážlivosti, aby dotyčná přijala chladně lichotivou skutečnost, že ji někdo nazval strašně roztomilou a ještě se s ní tak brzy zadal na večer; a proto také, když se sourozenci Morlandovi, poté co poseděli hodinku u Thorpových, vydali společně k Allenovým a James, jen za nimi zapadly dveře, se zeptal: „Tak co, Catherino, jak se ti zamlouvá můj přítel Thorpe?“ Neodpověděla, jak by byla pravděpodobně učinila, nebyt pod vlivem přátelství a lichotek: „Nezamlouvá se mi vůbec,“ ale řekla hned: „Zamlouvá se mi moc, zdá se to být milý člověk.“

„Je to dobrák od kosti, trochu mluvk, ale to se ženám myslím spíš líbí. A co soudíš o ostatních v jejich rodině?“

„Mám je moc ráda, zvlášť Isabellu.“

„To rád slyším, je to dívka, jakou bych ti sám vybral za přítelkyni: velice rozumná a zároveň taková upřímná a citlivá; odjakživa jsem si přál, abyste se poznaly, a ona si tě zřejmě oblíbila. Vychvalovala tě až do nebe, a na

dobré mínění takové dívky, jako je slečna Thorpová," a stiskl jí procitěně ruku, „můžeš i ty, Catherino, být hrdá."

„Však také jsem," odvětila; „zamilovala jsem si ji a jsem ráda, když vidím, že je ti taky sympatická. Skoro ses o ní ani nezmínil, když jsi mi psal po té návštěvě u nich."

„Protože jsem předpokládal, že tě brzo uvidím. Doufám, že se budete tady v Bathu hodně stýkat. Je to moc příjemné děvče, tak bystré a chápavé! V rodině na ní všichni visí; zřejmě se hned každému zalíbí — a tady v lázních musí budit vřelý všeobecný obdiv — vid?"

„Ano, řekla bych, že tomu tak je; pan Allen povídal, že je to nejhezčí děvče v Bathu."

„To mě nepřekvapuje; a nevím, kdo by rozuměl ženské kráse, ne-li pan Allen. Ani se tě nemusím ptát, jestli jsi tady spokojená, drahá Catherino, s takovou družkou a přítelkyní jako Isabella Thorpová to ani nemůže být jinak. A co Allenovi, jistě jsou na tebe moc hodní?"

„Ano, moc, v životě mi nebylo tak dobře, a teď když jsi přijel ty, bude to tu ještě krásnější. Je to od tebe moc hezké, že jsi vážil takovou cestu, jen aby ses za mnou podíval."

James přijal tento projev vděčnosti a vyrovnal se za to se svým svědomím naprosto upřímnou odpovědí: „Víš přece, Catherino, že tě mám moc rád."

Nato si mezi sebou začali vyměňovat dotazy a zprávy týkající se bratrů a sester, jedni jak se mají a druzí jak rostou, a jiných rodinných záležitostí, a to trvalo — s jedinou Jamesovou odbočkou k chvále slečny Thorpové—, dokud nedošli do Pultneyské ulice, kde byl velice laskavě přijat manželi Allenovými: pán ho pozval, aby s nimi povečeřel, a paní vybídla, aby zhodnotil nový rukávník a štolu a hádal, co stály. Předchozí pozvání z Edgarových domů zabránilo mu přijmout první a donutilo odspěchat, jakmile se patřičně zhostil druhého. Bylo přesně domluveno, kdy se obě společnosti sejdou v Osmihranném sále, a pak se Catherině znovu otevřela možnost oddávat se přepychu zjitřené, napjaté a vyžděšené fantazie nad stránkami *Udolfo*: od té chvíle byla hluchá ke všem světským starostem s oblékáním a večeří, nebyla s to chlácholit paní Allenovou,

kteřá se obávala, že očekávaná švadlena se zpozdí, a dokonce nevěnovala víc než jednu minutu ze šedesáti úvahám o vlastním štěstí, že už je na večer zadaná.

8. KAPITOLA

Navzdory *Udolfu* a švadleně společnost z Poultneyské ulice dospěla do Horních sálů včas. Thorpovi s Jamesem Morlandem přibyli o pouhé dvě minuty před nimi, a když si Isabella spěšně odbyla obvyklý ceremoniál s uvítáním přítelkyně, včetně sladkých úsměvů a líbezností, vyjádřila obdiv nad střihem jejích šatů a závist nad kudrlinkami jejího účesu, zavěsily se do sebe a vpluly za svými gardedámami do plesového sálu; zašuškaly si vždycky, kdykoli je k tomu podnítila nějaká myšlenka, ale nejčastěji nahradil myšlenku stisk ruky nebo něžný úsměv.

Tančit se započalo pár minut poté, co se usadili, a James, který byl zadán stejně jako jeho sestra, velice naléhal na Isabellu, aby zaujali místa v řadě, John si však odešel do herny promluvit s někým známým a Isabella prohlašovala, že by se ani za nic na světě nepřipojila k tanečníkům, dokud tak nebude moci učinit i její drahá Catherine: „Ujišťuji vás," pravila, „že bych nešla tančit bez vaší drahé sestřičky ani za celý svět, protože kdybych se zařadila bez ní, určitě bychom se už celý večer neshledaly." Catherine přijala vděčně tuto ohleduplnost a seděly tak spolu ještě asi tři minuty, když tu Isabella, která na druhou stranu hovořila s Jamesem, se opět obrátila k jeho sestře a zašeptala: „Srdéčko moje drahé, bojím se, že tě musím opustit, tvůj bratr je přílišně nedočkavý, abychom už začali, a já vím, že ti to nebude vadit, když tě opustím, John tady už musí každou chvíli být a pak mě lehce najdeš." Catherine to sice trochu zamrzelo, ale že byla takové dobrotisko, nic nenamítala. Mladá dvojice vstala, Isabella jí ještě stiskla ruku a zašeptala: „Sbohem, zlatoušku," a zmizeli. I mladší slečny Thorpovy už tančily, a tak Catherine zůstala trčet

u paní Thorpové a paní Allenové, mezi nimiž teď seděla. Nemohla si pomoci, ale zmizení páně Thorpovo jí bylo dost proti mysli: nejenže by byla ráda tančila, ale navíc si uvědomovala, že jelikož její skutečné důstojné postavení nemůže nikdo znát, podílí se s desítkami jiných mladých dam, které ještě seděly, na nežádoucím postavení těch, jimž se nedostává tanečník. Ztratit čest v očích celého světa, budit zdání proradnosti, zatímco má srdce šlechtetné a její počínání je nevinnost sama, a nízkost druhého je pravou příčinou jejího ponížení, to je jedna z okolností, které bývají zvlášť nerozlučně spjaty s osudem hrdinek a jejich statečnost v takovém případě dodává jejich povaze zvláštní důstojenství. I Catherine byla statečná: trpěla, ale ani tichý sten jí nepřesl přes rty.

Z tohoto ponižujícího postavení ji po deseti minutách vysvobodil příjemný pocit při pohledu nikoli na pana Thorpa, ale na pana Tilneyho sotva tři metry od místa, kde seděly: zdálo se, že se blíží, ale nepostřehl ji hned, takže úsměv a ruměnek, které jeho náhlé objevení vyvolalo; pominuly, aniž ublížily její gloriole hrdinky. Vypadal zas tak pěkně a čiperně a živě rozprávěl s elegantní a na první pohled příjemnou dámou, která se opírala o jeho rámě a o níž Catherine okamžitě usoudila, že to bude jeho sestra; tím bezelstně odhodila krásnou příležitost považovat ho za ženatého, a tedy ztraceného navždy. Jelikož se ale ve svých úvahách řídila hledisky prostými a pravděpodobnými, ani jí na mysl nepřišlo, že pan Tilney je třeba už ženatý. Nechoval se a nemluvil jako ženatý pánové, které znala, nezmínil se o žádné manželce, zato doznal, že má sestru. Ze všech těchto důvodů dospěla teď bez zaváhání k závěru, že má po boku sestru, a proto, namísto aby zbledla jako stěna a skácela se smyslu zbavena paní Allenové do náruče, zůstala Catherine sedět zpříma, naprosto paní svých smyslů, a jen tvářičky jí zrůžověly o trochu víc než jindy.

O krok před panem Tilneym a jeho společníci, kteří se sice zvolna, ale přece jen blížili, kráčela dáma, jež se znala s paní Thorpovou a zastavila se u ní tudíž na pár slov, a jelikož k ní patřili, zůstali stát rovněž a Catherine,

když zachytila pohled pana Tilneyho, okamžitě od něho obdržela úsměvný hold poznání. S radostí mu to oplátila, a když popostoupili ještě blíž, pohovořil jak s ní, tak s paní Allenovou, která ho přijala velice milostivě. „Jsem .opravdu ráda, že vás tu opět setkávám, pane, už jsem se bála, že jste z Bathu nadobro odjel.“ Poděkoval jí za dobrou vůli a pravil, že odjel na týden hned druhý den poté, co měl to potěšení se s ní seznámit.

„A troufala bych si tvrdit, že vás nemrzí znovu se sem vrátit, protože tady je to přece jak dělané pro mladé lidi — a pro všechny ostatní taky. Však jsem tuhle řkala manželovi, když si stěžoval, že už ho tu všechno mrzí, aby nenaříkal, že je tu přece velice pěkně a že je nám tu v tomhle nudném ročním období rozhodně mnohem lépe než doma. A povídám mu, jaké má štěstí, že ho sem poslali na léčení.“

„Doufám, milostivá paní, že panu choti lázně prospějí, a proto si je oblíbí.“

„Děkuji vám, pane. Vůbec o tom nepochybuji. Jeden náš soused, pan doktor Skinner, se tu léčil loni v zimě a vrátil se domů jako vyměněný.“

„To je velice povzbudivá okolnost.“

„Vidíte, pane — a pan doktor Skinner tu pobýval s rodinou celé tři měsíce, a proto říkám manželovi, že odsud nesmí pospíchat.“

Vtom přerušila jejich rozhovor paní Thorpová, která požádala paní Allenovou, jestli by si kousek nepoposedla, aby tu mohla zaujmout místo paní Hughesové se slečnou Tilneyovou, neboť se k nim laskavě přidají. Tak se to i uskutečnilo a pan Tilney zůstal stát před nimi a po chvilkové úvaze požádal Catherinu, aby si s ním zatančila. Toto vyzvání, samo o sobě nádherné, způsobilo dámě holé utrpení, a když ho odmítla, vyjádřila při té příležitosti svou lítost tak živě a procítěně, že kdyby se býval Thorpe, jenž se hned nato dostavil, ukázal jen o půl minuty dříve, byl by možná považoval její žal za příliš drásavý. Zběžné vysvětlení, které jí poskytl, proč ji nechal čekat, ji vůbec nesmířilo s jejím osudem; a podrobné informace, které jí předal, když zaujali místo v řadě, o koních a psech onoho

přítele, s nímž se právě rozloučil, a o dohodnuté vzájemné výměně teriérů, ji nezauly natolik, aby se velmi často nevracela pohledem na ono místo v sálu, kde opustila pana Tilneyho. Po drahé Isabelle, již zvlášť toužila onoho pána ukázat, nebylo vidu ani slechu. Tančily v různých řadách. Neměla tu nikoho ze své společnosti, obklopovali ji samí cizí lidé - jedna nepříjemnost následovala za druhou, a z toho všeho získala užitečné poučení, že jít na ples předem zadaná mladé dámě nutně nezaručuje, že udělá větší dojem ani že se bude lépe bavit. Z těchto mravních úvah ji náhle vytrhl dotek na rameni, a když se otočila, uzřela těsně za sebou paní Hughesovou se slečnou Tilneyovou a nějakým pánem. „Omlouvám se, že si dovoluji vás rušit, slečno Morlandová," pravila, „ale nevidím nikde slečnu Thorpovou a paní Thorpová povídala, že jistě budete tak moc hodná a pustíte tuhle mladou dámu vedle sebe." Paní Hughesová by byla v celém sále nenašla bytost, která by jí vyhověla ochotněji než Catherine. Mladé dámy si byly navzájem představeny, slečna Tilneyová zdvořile ocenila takovou laskavost, slečna Morlandová s velkorysým jemnocitem zlehčila závažnost prokázané služby a paní Hughesová, spokojená, že se tak spolehlivě postarala o svou mladou svěřenku, se vrátila k druhým dámám.

Slečna Tilneyová měla pěknou postavu, líbeznou tvářičku a roztomilý výraz; celkově sice nepůsobila tak sebejistě a elegantně jako slečna Thorpová, ale měla víc přirozeného půvabu. Její chování prozrazovalo, že je to dívka rozumná a dobře vychovaná; nebyla ani plachá, ani vyzývavě sebevědomá; zřejmě dokázala být mladá, hezká a na plese, aniž potřebovala vyvolat rozruch mezi všemi muži kolem sebe, a nepropadala extatickému nadšení ani hluboké beznaději kvůli každé hlouposti. Catherine, zaujatá jak jejím zjevem, tak jejím příbuzenským vztahem k panu Tilneymu, by ji byla velice ráda poznala blíže, a ochotně s ní proto rozprávěla, kdykoli ji něco vhodného napadlo, sebrala odvalu to říct a měla k tomu příležitost. Rychlému, důvěrnému sblížení byl však často na překážku nedostatek jednoho nebo více z jmenovaných předpokladů, a tak absolvovaly pouze první stupeň seznamování,

spočívající ve výměně informací, jak se té které líbí v Bathu, nakolik se obdivuje zdejšíím budovám i okolní krajině, zda maluje, hraje nebo zpívá, a jezdí-li ráda na koni.

Jen oba tance skončily, chytila Catherinu jemně za paži její věrná Isabella a temperamentně zvolala: „Konečně tě mám! Srdéčko mé drahé, hledám tě nejméně už hodinu. Proč jen jsi se postavila do téhle řady, když jsi věděla, že tančím v té druhé? Byla jsem tam bez tebe hrozně nešťastná.“

„Ale, drahá Isabello, jak jsem se měla k tobě dostat? Vždyť jsem ani nevěděla, kde jsi.“

„Však jsem to také tvému bratrovi celou tu dobu říkala — jenomže on mi nevěřil. Jděte a hledejte ji, pane Morlande,“ naléhala jsem — ale všechno marno — nepohnul se ani o píd. Nemám pravdu, pane Morlande? Ale vy muži jste všichni tak nevýslovně leniví! Tak jsem mu vy činila, Catherine, drahoušku, že by ses nestlačila divit. — Víš, že já si v takovém případě neberu servítek.“

„Podívej se na tu slečnu s perlami vpletenými do vlasů,“ zašeptala Catherine, jakmile se jí podařilo odpoutat přítelkyni od Jámesa. „To je sestra pana Tilneyho.“

„Pane na nebi! Nepovídej! Ukaž, ať si ji prohlédnu! No to je rozkošné děvče! Taková krása se hned tak nevidí! Ale kdepak je její bratr, ten dobyvatel? Je přítomen? Okamžitě mi ho ukaž, jestli tu je. Umírám zvědavostí ho spatřit. Pane Morlande, vy neposlouchejte. O vás se nemluví.“

„Copak to znamená, všechno to šuškáni? Co se tu děje?“

„No vida, já to tušila. Vy muži jste tak zvědaví, že si nedáte pokoj. Mluvívá se o ženské zvědavosti, jenomže ta je proti vám hotové nic. Ale buďte klidný, vám o celé té věci vůbec nic nepovíme.“

„A tím se mám uklidnit?“

„Teda pání, já takového člověka jako vy ještě nepoznala. Co vám na tom záleží, o čem se my dvě spolu bavíme? Možná že mluvíme o vás, a pak bych vám radila, abyste neposlouchal, protože byste mohl zaslechnout něco ne zrovna příjemného.“

Při tomto bezvýznamném klábosení, které trvalo nějakou dobu, upadl původní námět jaksí v zapomnění, a ať

koli se Catherine docela zamlouvalo, že jej takhle odsunuli stranou, připadalo jí přece jen trochu podezřelé, jak rychle přešla Isabellu všechna dychtivá touha spatřit pana Tilneyho. Když kapela spustila nový kousek, chtěl si James svou krásnou tanečnici odvést, ta se však bránila. „Už jsem vám řekla, pane Morlande," volala, „že něco takového vůbec nepřichází v úvahu. Jak mě můžete tak škádlit! Jen považ, drahá Catherino, co po mně tvůj bratr chce. Přeje si, abych s ním znovu šla tančit, ačkoli jsem mu vysvětlila, že se to vůbec nesluší a že je to proti všem zásadám. Dostali bychom se do lidských řečí, kdybychom nezaměnili partnery."

„Ujišťuji vás, že na takovýchto veřejných plesích je tomu často tak i tak, na mou čest," řekl James.

„Nesmysl, jak můžete něco takového tvrdit? Ale když vy muži chcete něco prosadit, necouvnete před ničím. Catherino, broučku, podpoř mě a přesvědč bratra, že je to vyloučeno. Řekni mu, že by tě hluboce pobouřilo, kdybys mě při něčem takovém přistihla. Vid?"

„Ne, vůbec ne; ale jestli si myslíš, že se to nepatří, tak raději partnera změň."

„Tak vidíte," zvolala Isabella, „slyšel jste, co praví vaše sestra, a přitom na ni nedáte. No dobře, tak si tedy pamatujte, že to nebude moje vina, až začnou všechny matrony v Bathu repetit. pojd' s námi, zlatíčko, proboha, a stůj při mně." A už se ubírali zaujmout místa tam, co prve. John Thorpe však mezitím odešel; a Catherine, vždy ochotná poskytnout panu Tilneymu příležitost, aby opakoval onu příjemnou prosbu, s níž jí už jednou polichotil, pospíchala co nejrychleji k paní Allenové a paní Thorpové v naději, že ho u nich ještě zastane — a když se ta naděje ukázala jako lichá, usoudila, že byla od počátku zcela nerozumná.

„Tak co, děvenko," oslovila ji paní Thorpová, dychtivá slyšet chválu na syna, „doufám, že jste měla příjemného tanečníka."

„Velmi příjemného, milostpaní."

„To ráda slyším. John má okouzlující temperament, vidíte?"

„Nepotkala jsi pana Tilneyho, milunko?“ zeptala se paní Allenova.

„Ne, kde je?“

„Byl tady s námi ještě před chvílkou a pak povídal, že už ho unavuje jen tak postávat a že je rozhodnut jít si zatančit; a tak jsem si myslela, že třeba vyzve tebe, jestli tě potká.“

„Kde jen může být?“ začala se Catherine rozhlížet; nerozhlížela se však dlouho, a už ho zahlédla, jak si vede na parket nějakou mladou dámu.

„A, už má tanečnici, škoda že nevyzval *tebe*“ poznamenala paní Allenova a po krátké odmlce dodala: „Je to moc milý mladý pán.“

„Máte pravdu, paní Allenova,“ ozvala se paní Thorpová a spokojeně se přitom usmívala, „musím to potvrdit, třebaže jsem jeho matka, že druhého tak milého mládence byste nenašla ani se svíčkou ve dne.“

Tato nesouvislá odpověď by snad mnohým připadla nerosrozumitelná, ne však paní Allenové, která se jen na chvílku zarazila a pak pošeptala Catherine: „Myslela si zřejmě, že mluvím o jejím synovi.“

Catherine byla zklamaná a mrzutá. Připadalo jí, že chybělo málo a byla by dosáhla cíle, o nějž usilovala, a toto přesvědčení jí nevniklo zvlášť milostivou odpověď, když k ní vzápětí opět přišel John Thorpe a prohlásil: „No tak, slečno Morlandová, co kdybysme to spolu ještě jednou rozsvítili?“

„Ne, děkuji pěkně, jsem vám zavázána, ale svoje dva tance jsme si odtančili, a krom toho jsem unavená a nehodlám už víc tančit.“

„Ne? — Tak se pojdte procházet po sále a dělat si z lidí šoufky. Ukážu vám čtyři největší mamlasy na plesu: moje dvě mladší sestry a jejich tanečníky. Už dobrou půlhodinu se bavím na jejich účet.“

Catherine však znovu odmítla, a tak nakonec odešel dělat si šoufky ze svých sester sám. Zbytek večera jí připadal mimořádně nudný: pan Tilney s nimi nezasedl k čaji, protože se přidal ke společnosti své partnerky, slečna Tilneyová sice seděla u jejich stolu, ale nikoli vedle Catheriny,

a James s Isabellou byli tak zabráni do rozhovoru, že zmíněná slečna neměla čas věnovat své drahé přítelkyni víc než jeden úsměv, jeden stisk ruky a jedno „srdéčko drahé“.

9. KAPITOLA

Catherinin žal se od událostí onoho večera vyvíjel následovně. Zprvu vzal na sebe podobu obecné rozmrzelosti vůči jednomu každému kolem ní v plesovém sále, z čehož vzápětí vyplynula značná uondanost a vřelé přání vrátit se domů. To se po příjezdu do Poultneyské ulice změnilo v strašný hlad, a když ten byl ukojen, v upřímnou touhu jít si lehnout; usnula, jako když ji do vody hodí, spala devět hodin a probudila se dokonale osvěžená a ve výborné náladě, s čerstvými nadějemi a čerstvými plány. Tak především si upřímně přála seznámit se blíž se slečnou Tilneyovou a hned si umínila, že ji za tím účelem vyhledá v poledne na kolonádě. Na kolonádě tak nedávno příchozího lázeňského hosta určitě zastane, ono zařízení se jí přece už jednou osvědčilo jako semenišť skvělých žen, jako prostředí, kde lze dovršit důvěrné sblížení, místo tak obdivuhodně příhodné pro tajná sdělení a bezmeznou upřímnost, že zcela pochopitelně doufala získat v jeho prostorách další přítelkyni. A když si tento plán ustanovila, uchýlila se po snídani ke své knížce, odhodlána setrvat v klidu takto zaneprázdněna, dokud hodiny neodbijí jednu. Jelikož tomu už přivykla, nevyváděly ji příliš z míry poznámky a výlevy paní Allenové, jež vinou své prázdné hlavy a neschopnosti o čemkoli přemýšlet toho sice nikdy mnoho nenahovořila, ale zároveň nedokázala být docela zticha, a když seděla nad prací, ať už upustila jehlu, nebo přetrhla nit, zahlédla kočár na ulici nebo flíček na svých šatech, musela to zvučně ohlásit bez ohledu na to, kdo je přítomen a zda má čas a chuť jí odpovídat, nebo ne. Kolem půl jedné ji zvlášť hlasité rachocení přilákalo rychle k oknu, a sotva měla čas sdělit Catherině, že před domem

stojí dva otevřené kočárky, v jednom pouze sluha a její bratr se slečnou Thorpovou ve druhém, už vyběhl do schodů John Thorpe a halekal: „Tak jsem tady, slečno Morlandová. Cekáte už dlouho? Nestihli jsme to dřív; ten dědek kolářskej mizernej potřeboval věčnost, než vyhrabal trochu slušnější rachotinu, a vsadil bych deset tisíc k jedné, že se jim rozsype, ještě než vyjedou. Jak se daří, paní Allenova? To byl včera famózní bál, co říkáte? Dělejte, slečno Morlandová, pospěšte si, protože ostatní jsou děsně nedočkaví, abychom už vyrazili. Chtějí už bejt překocení.“

„Jak to myslíte?“ zeptala se Catherine, „a kam se všichni vypravujete?“

„Jakže? Přece jste nezapomněla, co jsme si domluvili! Cožpak jste mi neslíbila, že si se mnou dneska vyjedete? Vy máte ale hlavu dřavou. Jedeme se projet do clavertonských luk.“

„O něčem takovém byla řeč, to si vzpomínám,“ řekla Catherine a koukla po paní Allenové, jak ta se na to tváří, „ale doopravdy jsem vás nečekala.“

„Tak vy jste mě nečekala! To se mi líbí! A nechci vidět ten rumrajch, jak byste činila, kdybych nepřijel.“

Catherinina prosba beze slov, vznesená k její mateřské přítelkyni, se zatím zcela mýjela účinkem, jelikož paní Allenova, která se sama nikdy nevyjadřovala pouhým pohledem, ani netušila, že by takový způsob volil někdo jiný. Catherine, již nepřipadalo nepatřičné vyjet si s panem Thorpem, když jede také Isabella s Jamesem, a v té chvíli docela ochotná trošku odložit setkání se slečnou Tilneyovou kvůli vyjížďce, se musela vyjádřit zřetelněji. „Co tomu říkáte, milostpaní? Omluvíte mě na hodinku na dvě? Mám jet?“

„Dělej, jak myslíš, děvenko,“ odpověděla paní Allenova naprosto pokojně a lhostejně. Catherine se tedy zařídila podle její rady a odběhla se přichystat. Zakratičko se znovu objevila, takže těm druhým dvěma sotva poskytla čas prohodit pár větiček k její chvále, poté co Thorpe vytáhl z paní Allenové obdivné uznání své kolesky; a když jim ta na rozloučenou popřála šťastnou cestu, seběhli oba

ze schodů. „Srdéčko mé drahé," zvolala Isabella, k níž Catherinu přátelská povinnost okamžitě zavedla, dřív než sama nasedla, „ty ses vypravovala nejmíň tři hodiny. Už jsem se bála, jestli nestůněš. To byl včera nádherný ples, vid? Musím ti povědět tisíc věcí, ale teď si pospěš a nasedni, chtěla bych už vyjet."

Catherině uposlechla jejího příkazu a odvrátila se, ale ne dost rychle, aby nezaslechla, jak její přítelkyně hezky nahlas podotýká k Jamesovi: „Jak je rozkošná! Mně se nesmazatelně vepsala do srdce."

„Nelekněte se, slečno Morlandová," řekl jí Thorpe, když jí pomáhal do kočáru, „kdyby můj kůň trochu zatancoval, než se rozběhne. Nejspíš se párkrát vzepne nebo taky zašprajcuje, ale brzy pozná, kdo je tady pánem. Je hodně bujný a hravý, ale nemyslí to zle."

Catherině to nepřípadalo jako zvlášť lákavá vyhlídka, ale bylo pozdě couvnout, a jelikož byla příliš mladá, aby neváhala doznat, že se bojí, poddala se osudu a s nadějí, že se pán nekasal nadarmo a kůň uzná jeho převahu, se klidně posadila a strpěla, aby Thorpe usedl vedle ní. Všechno tedy bylo připraveno, sluha, který stál koni u hlavy, dostal důležitým hlasem příkaz, aby „ho pustil", načež se rozjeli nejpokojnějším myslitelným způsobem, bez jakéhokoli vzpínání a šprajcování. Catherině, šťastná, že vyvázli bez úhony, dala najevo svou radost i vděk nad tím nečekaným obratem, ale její společník jí okamžitě objasnil, že je to jen a jen zásluhou zvlášť rafinovaného způsobu, jakým drží otěže, a mimořádné obratnosti a uvážlivosti, s jakou uplatnil bič. Catherině, jakkoli jí nebylo jasné, proč považoval za nutné ji vyplašit vyličením koňských rozmarů, když ho tak suverénně ovládá, si blahopřála, že se ocitla v péči tak vynikajícího vozataje, a když viděla, že zvíře kluše stále stejným mírumilovným způsobem, nejví sebekamení sklony k nepříjemné bujnosti, a uváží-li se, že neumí běžet pomaleji než deset mil za hodinu, rozhodně ne takovou rychlostí, aby to vzbuzovalo obavy, začala si s pocitem bezpečí z plna srdce užívat čerstvého povětří a pohybu, které za mírného únorového dne znamenají takové osvěžení. Několik minut trvajících mlčení zatím vystřídalo

jejich první krátký dialog, až je Thorpe přerušil nečekaným dotazem: „Starej Allen je zazobanej jako židák, vidíte?" Catherine ho hned nepochopila — a tak jí otázku zopakoval a doplnil vysvětlením: „Starej Allen, co u nich jste."

„Ach, vy myslíte pana Allena. Ano, pokud vím, je velmi zámožný."

„A nemá vůbec žádné děti?" „Ne, děti nemá."

„Kapitální pro jeho budoucí dědice. Je *vaším kmotrem, že?*"

„Ne, to není."

„Ale býváte u nich hodně často." „To ano, dost často."

„Však jsem si to myslel. Dělá dojem docela milého kmeta, a jistě si zamlada dával pěkně do nosu; však ho pakostnice netrápí proníc zanic. Urazí ještě dneska flašku denně?"

„Kdeže by! Láhev denně! — Co vás to napadá? Je to velmi střídmy člověk — přece jste včera večer nemohl mít dojem, že je pod vlivem pálenky?"

„Pánbíčku nebeskej! — Vy ženské vždycky hned vidíte, že chlap je pod vlivem pálenky. Z čeho soudíte, že chlapa jedna flaška porazí? Já jsem skálopevně přesvědčen *o jednom* — kdyby každý poctivě vyzunk svoji flašku denně, nebyla by na světě ani polovina těch zmatků co teď. Bylo by to pro nás pro všechny to nejlepší."

„Tomu nemohu uvěřit."

„Tisícům by to zachránilo život, krucinál! V našem království se nespotřebuje ani setina vína, které by se spotřebovat mělo. Naše pošmourné podnebí vyžaduje protilék."

„A přitom jsem se doslechla, že v Oxfordu se vypije vína spousty."

„V Oxfordu? V Oxfordu se teď už vůbec nepije, to mi věřte. Nikdo tam už neumí pít. Nenašla byste tam chlapa, aby urazil víc jak čtyři penty. Tak například se o tom mluvilo jako o něčem zvlášť pozoruhodném, když jsme při posledním večírku v mém bytě udělali pět pint na hlavu. Pokládalo se to za něco mimořádného. *Já* tam mám samo

sebou proslule dobrý sklep. Takový aby v Oxfordu pohledal — a v tom to možná vězí. Ale můžete si z toho udělat představu, jak se tam asi pije."

„Ano, to mi dává představu," odpověděla Catherine procitěně. „Vidím, že všichni pijete mnohem víc vína, než jsem si představovala. Jsem si ale jista, že James tolik nepije."

Toto prohlášení vyvolalo halasnou a mnohmluvnou odpověď, která se v žádných svých souslovích nevyznačovala zvláštní zřetelností, až na hojná citoslovce, přecházející téměř v kletby, jimiž byla prošpikována, a která nakonec zůstavila Catherine posílenou v přesvědčení, že se v Oxfordu vypije úžasné množství vína, a zároveň šťastně ubezpečenou, že její bratr zachovává poměrnou střízlivost.

Thorpe se pak zcela zaměřil na přednosti vlastní ekvipáže a Catherine byla vyzvána, aby obdivovala, jak ohnivě a volně kůň cválá a jak plavně se nese, což spolu s vynikajícím pérováním zaručuje plynulou jízdu. Následovala ho ve vší chvále, seč jí síly stačily. Dohonit ho či předstihnout bylo vyloučeno. Jeho znalosti a její nevědomost v té věci, jeho slovní vodopády a její malá sebedůvěra jí to neumožňovaly; nedokázala si vyvzpomenout žádné další přednosti, ale ochotně přitakala ke všemu, co se jemu zlíbilo tvrdit, a tak se bez nesnází nakonec dohodli, že jeho kočár je ve všem všudy nejdokonalejší výtvar svého druhu v Anglii, jeho korba nejúhlednější, jeho kůň nejbystřejší a on sám nejlepší vozataj. „Nemyslíte si ale doopravdy, Vidíte, pane Thorpe," prohodila Catherine, když se po nějaké chvíli odvážíla pokládat onen námět za zcela vyčerpaný a nabídnout jistou změnu v tématu, „že se Jamesova koleska rozsype?"

„Ta? Kristepanebóže! Viděla jste v životě takovou rachotinu? Na té nedrží jediný kus železa. Kola to má rozviklaná už přinejmenším deset let - a ten korpus! Namouduši by se vám rozsypal pod rukama, jen do něho štlouchnout. Je to nejztracenější stará hrkačka, jakou jsem kdy měl tu Čest spatřit. - My máme lepší, zaplatpánbu! Do tamté bych si nesedl na dvě míle ani za padesát tisíc liber."

„Propána!" zvolala Catherine v nelíčeném zděšení, „tak se, prosím vás, vraťme; vždyť se jim stane nějaké neštěstí, jestli pojedeme dál. Vraťme se, pane Thorpe, zastavte a promluve si s bratrem, povězte mu, že mu hrozí nebezpečí."

„Láry fáry! Jaké nebezpečí? Tak se trochu vyválezí, jestli se jim to rozsype; bláta je tu dost, padnou do měkkého. Krucisakra, to vozítko je docela spolehlivé, když chlap umí kočírovat; zacházejte dobře s takovouhle kraksnou, vydrží vám ještě přes dvacet let, potom co si odsloužila svoje. Svátá prostoto! Za pět liber vám s ní ochotně dojeďu do Yorku a zpátky a neztratím přitom ani hřebík."

Catherine mu naslouchala s úžasem: neuměla si sladit dvě tak naprosto odlišná podání téže skutečnosti. Doma ji totiž nenaučili, jak hodnotit mluvky, ani ji neupozornili, že přepjatá marnivost se často projevuje lehkovážným plácáním a drzými výmysly. Morlandovi byli prostí, věcní lidé, kteří málokdy zatoužili blysknout se svým vtípem; otec se nanejvýš uchýlil k slovní hříčce a matka k přísloví; neměli ve zvyku lhát, aby se vyvyšovali, ani prohlašovat něco jen proto, aby to v příštím okamžiku vyvrátili. Zprvu tedy nevěděla, co si o tom všem má myslet, a nejednou by byla užuž požádala pana Thorpa, aby jí přece jen objasnil, jak na celou věc pohlíží doopravdy, ale pak si to rozmyslela. Usoudila totiž, že v objasňování právě nevyniká a že by jí sotva prostě vysvětlil to, co předtím dvojsmyslně zatemnil; a navíc si řekla, že by přece nedopustil, aby jeho sestra a přítel byli vystaveni nebezpečí, když by je před ním mohl lehce uchránit, a tak nakonec dospěla k závěru, že jejich kočár je naprosto bezpečný a on že to ví, a ona se kvůli tomu nebude víc znepokojovala. Thorpe zřejmě celou záležitost pustil z hlavy, a tak se zbytek jejich rozhovoru, anebo spíše jeho monologu, soustředil od začátku až do konce na jeho vlastní osobu a jeho vlastní zájmy. Vyprávěl jí o koních, které koupil za pakatel a prodal za neuvěřitelné sumy, o dostizích, kdy díky svému neomylnému úsudku spolehlivě předpověděl vítěze, o honech, kdy sestříhal víc pernatců (ačkoli se nedostal k pořádné ráně) než ostatní lovci dohromady, a vyličil jí

události jistého proslulého honu na lišku, kdy svou předvídatostí a obratností při navádění psů napravil hloupé chyby jednoho z nejzkušenějších myslivců a svou smělou jízdou, která jeho vlastní život ani na minutu neohrozila, uváděl ostatní do nesnází, z nichž mnozí, dodal klidně, nevyvázli a zlomili si vaz.

Catherine dosud sice nenavýkla spoléhat na vlastní úsudek a neměla zkušeností zakotvenou obecnou představu, jací mají lidé být, když se však na ni snášely tyto výrony nekonečné samolibosti, nemohla potlačit pochybnosti, zda je to opravdu příjemný člověk. Bylo to odvážné pomyšlení, protože to byl přece Isabellin bratr a James ji ujistil, že jeho způsoby se ženám zamlouvají. Přes to prese všechno ji ale nesmírná únava, která se jí po sotva hodinové projížďce v jeho společnosti zmocnila a ustavičně se zvyšovala, dokud opět nezastavili v Poultneyské ulici, trošku ponoukala, aby navzdory spolehlivému dobrozdání zapochybovala, jestli je opravdu všem vždycky jen sympatický.

Když předjeli před dveře paní Allenové, Isabella nebyla ani s to vyjádřit svůj úžas, když shledala, že už je příliš pozdě, aby doprovodila přítelkyni dovnitř: „Tři hodiny pryč!“ Něco takového je přece nepředstavitelné, neuvěřitelné, vyloučené! Nechtěla věřit svým hodinkám, ani bratrovým, ani sluhovým, odmítla přijmout poznání založené na rozumu a skutečnosti, dokud Morland nevytáhl své hodinky a nepotvrdil jí to. Že by třeba jen krátce zapochybovala potom, bylo stejně nepředstavitelné, neuvěřitelné, vyloučené, a tak jí nezbývalo než dlouze lamentovat, že žádné půl třetí hodiny v životě jí ještě tak rychle neuběhlo, a brát Catherinu za svědka. Catherine by byla nedokázala zalhat, ani aby potěšila Isabellu, ta si však ušetřila trýzeň vypošlechnout opačný názor přítelkyně tím, že na její odpověď nečekala. Byla zcela v zajetí svých vlastních citů a její utrpení vyvrcholilo zjištěním, že se bude muset rovnou vrátit domů. - Jsou to už celé věky, co si s nejdražší Catherinou ani na chvíli nepopovídala, a třebaže jí potřebuje svěřit tisíce věcí, nebude jim zřejmě už nikdy dopřáno, aby měly chvílku pro sebe. A tak s úsměvem vy

jadřujícím pronikavý žal a s očima rozesmátýma hlubokým zoufalstvím se s přítelkyní rozžehнала a odjela.

Catherine zjistila, že se paní Allenová právě vrátila z pilného každodenního nicnedělání, a když ji vzápětí uvítala slovy: „Tak tady tě máme, děvenko drahá," byla to pravda, proti níž nemohla a ani nechtěla nic namítat; „a doufám, že se ti projížďka líbila?"

„Ano, milostpaní, děkuji za optání, bylo tam dnes opravdu pěkně."

„Paní Thorpová to taky říkala, měla velkou radost, že jste si vyjeli."

„Mluvila jste tedy s paní Thorpovou?"

„Ano, vypravila jsem se na kolonádu, hned jak jste odjeli, a tam jsem ji potkala a pěkně jsme si popovídaly. Říkala, že ráno měli na trhu jen moc málo telecího, je ho teď nějak nedostatek."

„A viděla jste ještě někoho jiného z našich známých?"

„Ano, domluvily jsme se, že projedeme Královský okruh, a tam jsem potkala paní Hughesovou a s ní byli na procházce pán a slečna Tilneyovi."

„Opravdu? A hovořili jistě spolu?"

„Ano, procházeli jsme se pak společně asi půl hodinky. Moc příjemní *lidé*. Slečna Tilneyová měla na sobě rozkošný puntíkový mušelín, a tak se mi všechno zdá, i z toho, co jsem přeslechla, že se vždycky krásně obléká. Paní Hughesová mi toho o té rodině spoustu navypřáděla."

„A co vám o nich vyprávěla?"

„No velkou spoustu věcí; o ničem jiném skoro ani nemluvila."

„A řekla vám, odkud z Gloucestershiru pocházejí?"

„Ano, řekla, ale já si teď momentálně nevzpomínám. Ale jsou to rozhodně lepší lidé, a velice zámožní. Paní Tilneyová se za svobodna jmenovala Drummondová a chodila s paní Hughesovou do školy a slečna Drummondová byla moc bohatá nevěsta, když se vdávala, dal jí otec dvacet tisíc věnem a pět set na výbavu. Paní Hughesová celou tu výbavu viděla, když ji doručili od obchodníka."

„A jsou manželé Tilneyovi v Bathu?"

„Ano, mám ten dojem, ale nejsem si docela jista. Když

o tom ale uvažuji, tak se mi zdá, že spíš budou oba už po smrti, nebo aspoň je mrtvá paní; ano, paní Tilneyová určitě už zemřela, protože mi paní Hughesová povídala, že tu nádhernou šňůru perel, co pan Drummond dal dceři k svatbě a co má teď slečna Tilneyová, zdědila po matčině smrti."

„A je pan Tilney, můj tanečník, jediný syn?"

„Tím si nejsem jista, mihulko, mám pocit, že snad ano, ale každopádně je to velice zdárný mladík, a paní Hughesová povídala, že to dotáhne daleko."

Catherine už se víc nevyptávala; slyšela toho dost, aby pochopila, že jí paní Allenova nic opravdu zajímavého nepoví a že sama měla obzvlášť velikánskou smůlu, když propásla takové setkání s oběma sourozenci. Kdyby to jen byla tušila, ani zanic by se nedala pohnout, aby si s ostatními vyjela, ale takhle mohla jen naříkat na tu smůlu a přemítat v hlavě, oč přišla, dokud si docela neujasnila, že to nebyl ani trochu příjemný výlet a že John Thorpe sám je velký protiva.

10. KAPITOLA

Allenovi, Thorpovi i Morlandovi se všichni sešli večer v divadle; a jelikož Catherine s Isabellou seděly vedle sebe, otevřela se konečně později zmíněné slečně příležitost vyjavit některé nečetné z oněch tisíců myšlenek, jež se jí vylíhly v hlavě a draly na povrch za onoho nezměřitelně dlouhého odloučení od přítelkyně.'

„Božítku, konečně tě zase vidím, Catherino moje milovaná," zněl její pozdrav, když Catherine vstoupila do lóže a usedla po jejím boku. „A od této chvíle, pane Morlande," — ten totiž seděl vedle ní z druhé strany — „na vás už celý večer nepromluví, a proto vás vyzývám, abyste s tím nepočítal. Catherino, srdéčko mé drahé, jak se ti dařilo celou tu dobu? Nemusím se ani ptát, protože vyhlížíš skvostně. Učesala jsi se přímo neuvěřitelně božským způ

sobem: ty šibalko, chceš snad každému tady poplést hlavu? Spolehni se, že můj bratr už je do tebe zamilovaný až po uši, a co se pana Tilneyho týká — to je hotová věc — při vší své skromnosti nemůžeš o jeho náklonnosti víc pochybovat: že se vrátil do Bathu, to je důkaz nevymluvnější. Ach, co bych za to dala, abych ho spatřila! Hořím netrpělivostí. Matinka říká, že je to nesmírně příjemný mladý pán; seznámila se s ním včera, jak víš: musíš mi ho představit. Je tady v hledišti? Rozhlížeš se, probůh! Umřu nedočkavostí, jestli ho už brzy neužírám."

„Ne, není zde, nikde jsem ho tu neviděla."

„Hrůza! Cožpak je mi souzeno ho nepoznat? Jak se ti zalouvají moje šaty? Řekla bych, že nevypadají nejhůř, a ty rukávy jsem si vymyslela docela sama. — Víš, že mě Bath už začíná příšerně unavovat? Říkali jsme si dnes dopoledne s tvým bratrem, že je to tu sice úchvatné na pár týdnů, ale že bychom tu nechtěli žít ani za milion. Hned jsme se domluvili, že na to máme oba naprosto stejný názor a že dáváme přednost venkovu před jakýmkoli jiným bydlením; shodneme se ve všem tak přesně, až je to k smíchu! Nerozcházíme se ani v jediném bodě; chválabohu, žeš u toho nebyla, protože ty jsi taková lištička a určitě bys k tomu bývala měla nějaké nepatřičné poznámky."

„Ne, to bych jistě neměla."

„Ale ano, to bys jistě měla, znám tě lip, než se znáš ty sama. Byla bys nám říkala, že se zdáme pro sebe jako stvoření, nebo nějaké jiné takové nesmysly, které by mě nevýslovně trápily, měla bych tváře rudé jak ty tvé růže a jsem moc šťastná, žeš u toho nebyla."

„Opravdu mi křivdíš; v žádném případě bych nepronášela takové prostořekosti, a krom toho jsem si jista, že by mě to ani nenapadlo."

Isabella se nedůvěřivě usmála a pak už se celý večer bavila jen s Jamesem.

Catherine vytrvala v rozhodnutí, že vyhledá slečnu Tilneyovou, s nezmenšeným odhodláním i do druhého dne, a až do chvíle, kdy se obvykle vypravili na kolonádu, žila ve strachu, že jí v tom opět něco zabrání. Nic takového se však nestalo, žádná návštěva je nezdržela a všichni tři

se včas odebrali do vřídelní dvorany, kde jejich počínání a rozhovory probíhaly podle obvyklého pořádku: pan Allen si vypil svou sklenici léčivé vody a pak se přidal k nějakým pánům, aby s nimi probral jako každodenně poslední politické události a porovnali si, co o tom píšou rozličné noviny, a dámy se procházely spolu a bedlivě přitom sledovaly každou novou tvář a skoro každý nový čepec v těchto prostorách.

Dámská část rodiny Thorpovy, doprovázená Jamesem Morlandem, se vynořila z davu necelou čtvrthodinku poté a Catherine okamžitě zaujala své obvyklé místo po boku přítelkyně. James, jenž se mezitím stal trvalým Isabelliným stínem, si udržel obdobné postavení, a po nějakou dobu se takto procházeli odděleně od ostatní společnosti, až Catherinu jaly pochyby, jestli je to pro ni nejšťastnější řešení, setrvávat takto jen s bratrem a přítelkyní, když si jí ani jeden, ani druhý mnoho nevšímají. Byli stále zaujati nějakou procítěnou diskusí nebo živou výměnou názorů, avšak ta procítěnost byla vyjadřována šepem a živá výměna názorů provázena tak hojnými výbuchy smíchu, že se sice dost často obraceli na Catherinu, aby podpořila jejich stanovisko, ale ta jim nebyla s to vyhovět, jelikož o věci samé nezaslechla ani slovo. Konečně se jí přece podařilo od přítelkyně odpoutat pod záminkou, že si nezbytně musí promluvit se slečnou Tilneyovou, kterou k své velké radosti zahlédla přicházet s paní Hughesovou a k níž se hned vzápětí přidružila s větším odhodláním se s ní sblížit, než by si byla troufala, kdyby ji nepohánělo včerejší zklamání. Slečna Tilneyová ji přijala velice vlídně, opětovala její úsilí stejnou dobrou vůlí a povídaly si spolu, dokud se jejich gardedámy neměly k odchodu; a třebaže asi nepronesly nic, co by stejně nezaznělo pod touž střechou sezonu co sezonu v tisíci obdobích, říkaly to prostě, po pravdě a bez postranních úmyslů, a v tom byly možná výjimečné.

„Váš bratr tak krásně tančí!“ podotkla Catherine bezelstně ke konci jejich rozhovoru, čímž svou společnici překvapila i pobavila zároveň.

„Henry?“ odvětila s úsměvem. „Ano, ten tančí velmi dobře.“

„Jistě mu to onehdy připadalo moc divné, když jsem mu řekla, že jsem zadána, a přitom jsem seděla. Ale já jsem už byla opravdu celý den zadána s panem Thorpem.“ Nato se mohla slečna Tilneyová pouze uklonit. „Neumíte si představit,“ pokračovala Catherine po chvilkové odmlce, „jak mě to překvapilo, když jsem ho znovu spatřila. Byla jsem přesvědčena, že už odjel nadobro.“

„Když měl Henry to potěšení se s vámi seznámit, byl v Bathu jen na pár dní. Přijel nám zamluvit ubytování.“

„To by mě bylo vůbec nenapadlo, a když jsem ho pak nikde neviděla, myslela jsem si samosebou, že už odjel. Nebyla ta dáma, co s ní v pondělí tančil, jistá slečna Smithová?“

„Ano, je to známá paní Hughesová.“ „Ta byla určitě moc ráda, že si zatančila. Zdá se vám krásná?“ „Ne zvlášť.“

„On asi nechodí na kolonádu, že?“

„Někdy ano, ale dnes si vyjel s papá.“

Tu k nim přistoupila paní Hughesová a zeptala se slečny Tilneyové, jestli nechce už jít. „Doufám, že budu mít to potěšení a brzy vás znovu potkám,“ řekla Catherine. „Půjdete zítra na kotilion?“

„Možná že — ano, myslím, že tam rozhodně přijdeme.“

„To jsem ráda, protože my tam budeme všichni také.“ Na tuto zdvořilost se jí dostalo patřičné odezvy a tak se rozloučily — slečna Tilneyová s jistou představou o duševním rozpoložení své nové známé a Catherine bez sebemenšího tušení, že by jí je byla nějak vyjevila.

Vracela se domů celá šťastná. Dnešek se ukázal přízniv jejím nadějím, na zítřejší večer se před ní otvíraly krásné vyhlídky a budoucnost se jevila růžově. Co si vzít na sebe a jak se při té příležitosti učesat, to byla teď její hlavní starost. Nic ji neomlouvá. Spoléhat na toaletu je v každém případě lehkovážnost a přehnaná péče v tomto směru začasné neposlouží vlastnímu účelu. Catherine tohle všechno moc dobře věděla, vždyť jí na toto téma její pratetinka

držela kázání právě o vánocích, přesto však ležela ve středu večer na loži s očima otevřenými aspoň deset minut, protože se nemohla rozhodnout mezi puntíkovými a vyšívanými mušelínovými šaty, a nic než nedostatek času jí nezabránilo, aby si na ten večer pořídila nové. Byl by to býval omyl z její strany, zásadní, ač běžný, před nímž by jí byl mohl nejlépe varovat příslušník opačného pohlaví, spíš bratr než prateta, neboť jen muž si plně uvědomuje, jak dokonale muži nevnímají nové toalety. Mnoho dam by přímo zdrtilo, kdyby měly představu, jak málo pohne mužským srdcem to, co je na jejich zevnějšku drahocenné nebo nové, jak se v něm neprobudí něžné city při pohledu na puntíkový ani žakárový vzor, vyšívaný batist ani indický mušelín. Žena se strojí pro své vlastní uspokojení. Žádný muž jí proto nebude víc obdivovat, žádné ženě se tím nezalíbí. Jemu stačí, když je upravená a drží krok s módou, jí se nejvíc zavděčí, nechá-li se trochu zpustnout a počíná si nepatřičně. — Ani jedna z takovýchto závažných myšlenek však nebleskla Catherině hlavou.

Vstupovala do sálu ve čtvrtek s pocity velmi odlišnými od těch, které jí tamtéž provázely v pondělí. Tehdy ji blažilo, že je zadaná s Thorpem, nyní se všemožně snažila uniknout jeho pohledu, aby jí opět nevyzval k tanci. Neodvažovala se sice doufat - jak by také mohla -, že pro ni přijde pan Tilney potřetí, přesto však všechna její přání, naděje a touhy směřovaly k tomuto neskromnému cíli. Každá slečna jistě soucítí s mou hrdinkou v této překerní situaci, neboť každá slečna už zažila podobné rozrušení. Všem hrozilo — nebo si to aspoň namlouvaly —, že se je jme pronásledovat kdosi, komu se chtěly vyhnout, a všechny si přály, aby se kolem nich točil ten, komu se chtěly zalíbit. Jakmile se k nim přidali Thorpovi, začala Catherině prožívat hotová muka: neklidně poposedávala, když k ní John Thorpe zamířil, schovávala se mu, jak jen to šlo, a když na ni promluvil, dělala, že ho neslyší. Kotiliony skončily, začínaly lidové tance, a Tilneyovi nikde. „Nelekej se, milovaná Catherino,“ zašeptala jí Isabella, „ale já si vážně znovu zatančím s tvým bratrem. Doznávám otevřeně, že je to nanejvýš pobuřující. Však jsem mu řekla,

že by se měl stydět, ale ty s Johnem nás musíte zachránit. Pospěšte si, srdíčko zlaté, a přijďte za námi. John sice právě odešel, ale každou chvíli se vrátí."

Catherine neměla ani čas, ani chuť jí na to odpovědět. Ti dva se sebrali a odcházeli, John Thorpe byl stále ještě na dohled, a Catherine se vzdala vší naděje. Aby se však nezdálo, že někoho vyhlíží nebo očekává, upírala oči vytrvale na svůj vějíř, a právě si sama v duchu vyhubovala, jak je pošetilá, když předpokládala, že se mezi tolika lidmi s Tilneyovými v dohledné době vůbec setká, když tu před ní stál sám pan Tilney a žádal ji o tanec. Že se jí rozzářily oči a ochotně vyskočila, aby jeho prosbě vyhověla, a že se jí srdíčko příjemně rozbušilo, když s ním kráčela zaujmout místo v řadě, to si hravě umíme představit. Vždyť právě unikla, a jak se domnívala, jen o vlas Johnu Thorpovi, a pan Tilney ji vyzval, jen k ní přišel, jako by ji byl za tím účelem vyhledal! Zdálo se jí, že jí život nemůže nabídnout větší blaženství.

Sotva se jim ale podařilo zaujmout místo mezi tanečními páry, už se dožadoval její pozornosti John Thorpe, jenž se jí objevil přímo za zády.

„Hej hola, slečno Morlandová!" zahalekal, „co to má znamenat? - Myslím jsem, že my dva budeme tancovat spolu."

„To mne udivuje, že jste si to myslel, protože jste mne k tanci vůbec nevyzval."

„Slyšíte to, lidičky? — Zadal jsem si vás, jen jsem přišel, a právě jsem vám to chtěl připomenout, ale jen jsem se otočil, už jste mi zmizela! — Tohle je od vás zatraceně velká špinavost! Šel jsem na ples jen proto, abych tančil s vámi, a žil jsem v přesvědčení, že to máme spolu domluvené už od pondělka. Ano, vzpomínám s'í, že jsem vás požádal, když jste čekala v předsálí na plášť. A já tady vykládám všem známým, že budu tančit s nejhezčím děvčetem v sále, a když teď uvidí, že máte jiného partnera, kolosálně se mi vysmějí."

„I kdepak, vůbec je nenapadne, že bych to byla já, po takovém popisu."

„A to bych je odsud vykopal, kdyby byli tak pitomí."

Co to tu vlastně máte za mužského?" Catherine ukojila jeho zvědavost. „Tilney," opakoval, „hm, toho neznám. Docela dobrý kus chlapa — má figuru.—Nepotřebuje koně? Jeden můj známý, nějaký Sam Fletcher, prodává takového, že by každý mohl oblbnout všech deset. Kolosálně bystrý kočárový kůň — a za pouhých čtyřicet guinea. Měl jsem sto chutí koupit si ho sám, protože ze zásady vždycky koupím dobrého koně, jak ho vidím, ale tenhle neodpovídá mým potřebám, není to lovecký kůň. Dal bych každou sumu za doopravdy vynikajícího loveckého koně. Vlastním teď tři, nejlepší, na jaké kdy kdo vsadil. Nedal bych je ani za osm set guinea. Chceme si s Fletcherem vzít na příští sezonu v Leicestershiru dům. V hostinci je to přece tak zatraceně nepřihodné."

To byla jeho poslední slova a víc už Catherinu nemořil, jelikož ho smetla mocná vlna sálem proplovajících dam. Nato k ní její tanečník přistoupil blíž a pravil: „Kdyby se s vámi ten pán pozdržel ještě půlminutu, byl bych ztratil trpělivost. Nemá právo rozptylovat mou partnerku, protože veškerá její pozornost patří mně. Uzavřeli jsme spolu úmluvu, že si navzájem zpřijemníme jistou část večera, a všechno naše obapolné zpřijemňování musí zůstat jen mezi námi. Nikdo si na nás nemůže činit nároky, aniž tím poškodí našeho partnera. Já považuji lidové tance za obdobu manželství. Věrnost a vlídná ochota jsou v obou případech hlavními povinnostmi, a ti muži, kteří se rozhodli neženit či netančit, nemají co se točit kolem tanečnice nebo manželky bližního svého."

„Ale to jsou přece tak docela odlišné dva případy!"

„— Že nepokládáte za možné je porovnávat."

„Jistěže ne. Když se dva lidé vezmou, nemohou se rozloučit, ale musí spolu pořád žít. A když si dva lidé jdou zatančit, tak pouze zůstanou spolu v nějakém sále půl hodinky."

„Takhle byste tedy vymezila manželství a tanec. Z tohoto hlediska jistě na první pohled nemají mnoho styčných bodů, ale já bych vám je snad dokázal předvést ve správném světle. Uznáte přece, že v obou případech muž má tu výhodu, že si volí, a žena pouze právo odmítnout;

v obou případech je to vzájemně výhodná dohoda mezi mužem a ženou; jakmile ji uzavřou, patří výhradně jeden druhému, dokud se svazek nerozpadne; jsou povinováni nezavdat tomu druhému příčinu přát si, aby se byl rozmyslel jinak, a je v jejich nejvládnějším zájmu držet fantazii na uzdě, aby neprodlévala u předností dalších bližních a nemalovala jim, oč lépe by na tom byli po boku někoho jiného. Připouštíte tohle všechno?"

„Ano, zajisté, když to říkáte takhle;;zní to moc věrohodně, ale stejně je to něco docela jiného. — Nedokážu je vidět ve stejném světle, ani si představit, že vyžadují stejné povinnosti."

„V jednom směru tu je rozhodně podstatný rozdíl. V manželství má muž povinnost ženu hmotně zabezpečit a žena připravit mu útulný domov; on se má starat, ona usmívat. Ale při tanci si své povinnosti vymění: od něho se očekává, že bude příjemný a přizpůsobí se, od ní, že obstará vějíř a kolínskou vodičku. **V tom** jste zřejmě viděla onen rozdíl co do povinností, a proto vám připadalo nemožné oba svazky porovnat."

„Ne, tohle mě namouduši vůbec nenapadlo."

„Tak to tedy nevím. Jedno však musím podotknout. Jevíte tu dosti zneklidňující sklony. Tvrdíte, že se závazky v obou případech nedají vůbec porovnat; a zdaleka z toho nevyplývá, že jako tanečnice neberete své povinnosti tak vážně, jak by si partner přál? Nemám snad důvod se obávat, že kdyby se vrátil ten pán, jenž na vás před chvílkou promluvil, anebo kdyby vás oslovil kterýkoli jiný, povídala byste si s ním bez zábran, jak dlouho by se vám zlíbilo?"

„Pan Thorpe je tak blízký bratrův přítel, že kdyby na mne on promluvil, musela bych mu odpovědět, ale jinak tu v celém sále neznám ani tři z mladších pánů."

„A jen to mi má být zárukou? Běda mi, běda!"

„Ne ne, vždyť si lepší ani nemůžete přát: když nikoho neznám, nemohu se s nikým bavit; a navíc o to **nestojím**, bavit se s někým jiným."

„Ted jste mi dala jistotu nejcennější a já z ní čerpám odvalu pokračovat. Stále ještě se vám v Bathu tak líbí,

jako když jsem měl tu čest položit vám tuto otázku poprvé?"

„Ano, stále — vlastně ještě víc."

„Ze víc? — Dejte si pozor, anebo zapomenete, že vás má po jisté době unavovat. - Hodí se to po uplynutí šesti neděl."

„Myslím, že by mě to tu neunavovalo ani za šest měsíců."

„Bath ve srovnání s Londýnem nemá mnoho co nabídnout, jak kdekdokdy rok co rok seznává. Nějakých šest neděl je v Bathu docela příjemné pobýt, to připouštím, ale potom už tu začne být nuda k nepřecházení. Taková slova uslyšíte od lidí všeho druhu, kteří sem jezdí pravidelně zimu co zimu, prodlouží si svých šest neděl na deset či dvanáct, a nakonec odjedou jen proto, že si nemohou dovolit zůstat tu ještě déle."

„Ať si jiní usuzují, jak se jim zlíbí, a dost možná že ti, kdo jezdí do Londýna, shlíží na Bath svrchu. Já ale žiju v malé odloučené obci na venkově, a proto mi nikdy nemůže připadat, že se tu nic neděje, jako u nás doma. Vždyť se tu nabízí tolik rozličných zábav, od rána do večera se tu dá tolik věcí vidět a dělat, a na to u nás není ani pomyslení."

„Vám se tedy na venkově nelíbí."

„Ale ano, líbí. Žiji tam od narození a vždycky jsem tam byla spokojená. Ale ve srovnání s Bathem se toho tam určitě tolik neděje. Na venkově plyne jeden den jako druhý."

„Jenomže na venkově trávíte čas mnohem rozumněji."

„Myslíte?"

„Nebo netrávíte?"

„Zdá se mi, že v tom není tak veliký rozdíl."

„Zde se celý den jen pachtíte za zábavou."

„A stejně tak i doma — jenomže tam jí tolik nenalézám. Chodím tu na procházky, stejně jako tam; — ale tady potkávám nejrozličnější lidi na každé ulici, a tam mohu leda zajít na návštěvu k paní Allenové."

Pan Tilney se očividně dobře bavil. „Leda zajít na návštěvu k paní Allenové!" opakoval. „Jaký to obraz inte

lektuální pustiny! Avšak až znovu klesnete na dno této propasti, budete mít víc o čem povídat. Můžete vyprávět o Bathu a o všem, co jste tu dělala."

„Ach ano! Nikdy už se nestane, že bych nevěděla, o čem si povídat s paní Allenovou nebo s kýmkoli jiným. Mně se doopravdy zdá, že budu pořád povídat jen o Bathu, až budu doma - tolik se mi tady líbí. Jen kdybych tu ještě mohla mít tatínka a maminku a všechny ostatní, to by mi ke štěstí věru nic nechybělo! Už jen to, že přijel James, můj nejstarší bratr, je báječné—a navíc se ukázalo, že právě tu rodinu, s kterou jsme se tady sblížili, on už dávno dobře zná. Ach, kdo by se mohl v Bathu kdy nudit?"

„Nikdo, kdo dokáže všechno kolem sebe vnímat s tak svěží spontánností jako vy. Jenomže tatínkové a maminky, bratři a blízcí přátelé jsou pro většinu zdejších návštěvníků dávnou minulostí — stejně jako v sobě nedokážou vyvolat upřímnou radost z plesů, divadel a každodenní podívané."

Tím jejich rozhovor skončil; taneční figury teď žádaly své a nedovolovaly jim rozptylovat pozornost.

Krátce poté, co se dostali až na konec řady, zpozorovala Catherine, že ji upřeně pozoruje jeden z přihlížejících pánů, stojící bezprostředně za jejím tanečníkem. Byl to přitažlivý muž, velmi impozantního zjevu, ne už v rozpuku mládí, ale dosud při síle; oči z ní nespustil a zakrátko se obrátil na pana Tilneyho a cosi mu důvěrně šeptal. Zmatena tím, že na sebe soustředila jeho pozornost, a v obavách, že to zavinil nějaký nedostatek jejího zevnějšku, odvrátila hlavu. Mezitím však cizí pán odstoupil a její tanečník se k ní vrátil a pravil jí: „Vidím, že jste uhádla, nač jsem byl právě tázán. Ten pán zná vaše jméno, a vy tedy máte právo zvědět jeho. Je to generál Tilney, můj otec."

Catherine pouze vydechla: „Ano?" — vyjádřila však tím „Ano?" vše, co bylo třeba: zájem o jeho slova a naprostou důvěru v jejich pravdivost. S nelíčenou pozorností a hlubokým obdivem sledovala teď očima generála, kterak se proplétá davem. „To je rodina krásných lidí," blesklo jí přitom hlavou.

Z popovídání se slečnou Tilneyovou vzešel pak ještě v průběhu večera další důvod k blaženosti. Co přijela do Bathu, nevypravila se ještě na procházku do okolí. Slečna Tilneyová, která všechna nejnavštěvovanější místa poblíž znala, hovořila o nich takovým způsobem, že v ní vyvolala vřelou touhu rovněž se s nimi obeznámit, a když vyjádřila obavy, že se jí nejspíš nepodaří nikoho zlákat, aby šel s ní, nabídli jí sourozenci, aby se některý den přidružila k nim. „To by se mi nadevšecko zamlouvalo," zvolala, „a neodkládejme to - pojďme se vypravit hned zítra." Tento návrh se setkal s ochotným souhlasem, jenom si slečna Tilneyová vymínila, že nesmí pršet, a to byla Catherine přesvědčená, že nebude. Tilneyovi se pro ni měli ve dvanáct hodin zastavit v Poultneské ulici — „a nezapomeňte — ve dvanáct," znělo její loučení s novou přítelkyní. Svou druhou, dávnější a vyhlášenější přítelkyní Isabellu, jejíž věrnou náklonností a přednostmi se mohla čtrnáct dní kochat, za celý večer téměř ani nezahlédla. A třebaže toužila svěřit se jí se svým štěstím, podřídila se v dobré náladě přání pana Allena, který je odvedl poměrně brzy, a srdce jí v hrudi radostně poskakovalo, stejně jako poskakoval po dláždění kočár, který je odvázel domů.

11. KAPITOLA

Následující jitra vyhlíželo značně ponuře; slunce se vzmohlo jen na několik chabých pokusů proklubat se mezi mraky; Catherine z toho ale věštila tak, jak nejvíce odpovídalo jejím tužbám. Jasně ráno v této roční době, tvrdila, obvykle předznamenává déšť, je-li však zataženo, nejspíš se v průběhu dne vyjasní. Obrátila se na pana Allena, aby jí byl oporou v naději, avšak pan Allen, vzhledem k tomu, že neměl po ruce svou domácí oblohu a barometr, odmítl jí napevno slíbit, že bude slunečno. Nato se odvolala k paní Allenové a její odpověď vyzněla optimističtěji. „Vůbec

bych se nedivila, kdyby dneska byl krásný den, jen kdyby vítr zahnal ty mraky a sluníčko nepřestávalo svítit."

Kolem jedenácté však Catherine zachytila bdělým zrakem pár deštových kapek na okně. „Propánakrále! Přece jen asi zaprší," vyhrkla zdrceně.

„Však jsem si to myslela," podotkla paní Allenova.

„Tak se dnes na tu procházku nevydáme," povzdechla si Catherine, „ale možná že se ty mraky ještě rozejdou, anebo do dvanácti přestane pršet."

„I to se může stát, děvenko zlatá, ale stejně bys měla venku dost blátivo."

„Ach, na tom nesejde, mně bláto nikdy nevádí."

Po krátké odmlce: „Prší čím dál tím víc," pronesla Catherine hlídkující u okna.

„Máš pravdu. Jestli přestane, bude na ulicích hrozně moko."

„Ukázaly se čtyři deštníky. Deštníky já nenávidím už na pohled!"

„A jak nepříjemně se nosí! Rozhodně dávám přednost kočáru."

„Ráno to přece vypadalo tak pěkně! Byla bych přísahala, že bude sucho."

„To si opravdu musel myslet každý. Na kolonádě bude poloprázdno, bude-li pršet celý den. Jen aby si pan Allen vzal na sebe ten huňatý kabát, až se vydá ven, ale krk na to dám, že ne, protože on raději udělá nevímco, než by si oblékl teplý plášť; nechápu, proč je proti němu tak zaujatý, protože se v něm člověk musí cítit jako v bavlne."

Pršelo dál — prudce, třebas ne hustě. Catherine běhala k hodinám každé tři minuty a pokaždé přitom vyhrožovala, že ještě pět minut a vzdá se svého záměru jako beznadějného. Hodiny odbily poledne, a déšť neustával.

„Nebudeš se moci vypravit, děvenko zlatá."

„Já se ještě úplně nevzdávám naděje. Ne, pustím to z hlavy až ve čtvrt na jednu. Tou dobou se obyčejně vyčásí a mně se doopravdy zdá, že se támhle obloha trochu rozjasňuje. Tak, a je za deset minut půl jedné, a teď na to s konečnou platností přestávám myslet. Ach, kéž bychom tu měli počasí jako v Udolfu, anebo aspoň v Toskánsku

a na jihu Francie—tu noc, kdy nebohý St. Aubert dokonali! — Jak tenkrát bylo krásně!"

V půl jedné, kdy už Catherine přestala úzkostlivě sledovat počasí a neměla co vyzískat z náhlého zlepšení, nebe se samo od sebe vyčistilo. Nečekaně ji překvapil záblesk slunečního paprsku, rozhlédla se, mračna se trhala, a tak se okamžitě vrátila k oknu, aby přírodu pozorovala, bděla nad ní a podporovala ten šťastný obrat. Dalších deset minut stvrdilo, že bude následovat krásné odpoledne, a podpořilo oznámení paní Allenové, jež „to říkala od prvopočátku, že se vyčáší". Může-li však Catherine stále ještě očekávat své přátele a nenapršelo-li tolik, aby slečna Tilneyová váhala vydat se ven, to zůstávalo nevyjasněno.

Paní Allenova se rozhodla, že v té plískanici nedoprovodí manžela na kolonádu, a ten se tudíž vypravil sám, a sotva zmizel Catherine z dohledu na konci ulice, naskytly se jejím zrakům tytéž dvě blížící se bryčky, s týmiž třemi pasažéry, kteří ji takto překvapili už jednou.

„Propána, Isabella, bratr a pan Thorpe! Možná že se hodlají zastavit pro mne — ale já nikam nepojedu — ani nemůžu — protože slečna Tilneyová třeba ještě přijde." Paní Allenova přitakala. A už tu byl John Thorpe a jeho hlas ho ještě předběhl, neboť ještě na schodech halekal, ať si slečna Morlandová pospíší. „Dělejte! dělejte!" jak vrazil do dveří — „popadněte klobouk, honem popadněte klobouk — nesmíme ztrácet čas — jede se do Bristolu. — Poklona uctivá, paní Allenova."

„Do Bristolu? Není to moc daleko? — Já s vámi ale nemohu dneska jet, protože mám něco domluveno: každou chvíli čekám návštěvu." Na to následoval mnohomluvný přezíravý komentář, že to není vůbec žádný důvod, paní Allenova byla požádána o příspěví a mezitím se na prahu objevili další dva, kteří mu přispěchali na pomoc. „Nejdražší Catherino, není to skvostné? Čeká nás přímo božská projížďka. Můžeš za to poděkovat svému bratrovi a mně, že jsme oba při snídani dostali ten nápad, namouduši snad ve stejné minutě, a byli bychom vyjeli už před dvěma hodinami, nebýt toho odporného deště. Nic se ale nestalo, večer svítí měsíc a pojede se nám nádherně. Ach, jsem

radostí u vytržení, když si představím, že si co nevidět užijeme venkovského vzduchu a ticha! — oč je to lepší, než se vypravit do Dolních sálů! Pojedeme nejdřív přímo do Cliftonu, tam poobědváme, a hned poté, bude-li čas, zamíříme do Kingswestonu."

„Pochybují, že bychom tohle všechno dokázali," řekl Morland.

„Jen si sejčkuj, sejčku!" zvolal Thorpe. „Dokážeme toho ještě desetkrát víc! Pojedeme do Kingswestonu a taky na hrad Blaize a třeba až do horoucích pekel, jenomže tuhle tvoje sestra říká, že nepojede."

„Co je to ten hrad Blaize?" chtěla vědět Catherine.

„To je nejzajímavější pamětihodnost v celé Anglii - stojí za to zajet si padesát mil, aby ji člověk viděl."

„Opravdu je to hrad, starý hrad?"

„Nejstarší v celé říši."

„Ale je to takový hrad, jako o nich čtete v románech?"

„Přesně takový - úplně stejný."

„Ale doopravdy — má věže a ochozy?"

„Na tucty."

„Ten bych tedy opravdu ráda viděla, ale nemohu — nemohu jet s vámi."

„Že ne? — Srdéčko mé drahé, jak to myslíš?"

„Nemohu jet, protože —" sklopila při těch slovech oči, jelikož se obávala Isabellina potutelného úsměvu — „protože čekám, že se pro mne zastaví slečna Tilneyová s bratrem a půjdeme se projít za město. Slíbili, že přijdou ve dvanáct, jenomže přišlo, ale teď, když se udělalo tak hezky, objeví se tu jistě co nevidět."

„Kdepak!" zvolal Thorpe; „vždyť jsem je viděl, jak jsme zahýbali do Široké ulice - že má faeton s plavými hnědáky?"

„To opravdu nevím."

„Ale já to vím, viděl jsem ho. Mluvíte přece o tom chlapíkovi, co jste s ním včera tančila, že?" „Ano."

„Tak toho jsem zahlíd právě teď zahýbat do Lansdownské ulice — měl s sebou takové elegantní děvče." „Opravdu jste je viděl?"

„Namouduši; hned jsem ho poznal, a ta zvířata, to byly přímo výstavní kousky.“

„To je mi moc divné! Ale zřejmě si asi řekli, že na procházku je moc blátivo.“

„A není divu, protože tolik bláta jsem v životě neviděl. Na procházku! To byste musela umět lítat! Takového bláta nebylo celou zimu — je ho všude po kotníky.“

Isabella to potvrdila: „To si neumíš ani představit, Catherino má nejdražší, pojď, pojed s námi, teď už nemáš proč se zdráhat.“

„Tak ráda bych viděla ten hrad — ale budeme si ho moci celý prohlédnout? Pustí nás na každé schodiště, do všech komnat a sálů?“

„Ano, ano, vymeteme všechny kouty.“

„Tak tedy — ale co když si vyjeli jen na hodinku, než země trochu proschne, a přijdou potom sem?“

„Upokojte se, nic takového nehrozí, protože jsem zaslechl, jak Tilney volá na jakéhosi jezdce na koni, že pojedou až k Dobytčím kamenům.“

„Tak to se s vámi svezu. Mám jet, paní Allenova?“

„Dělej, jak myslíš, děvenko.“

„Přemluvte ji, paní Allenova,“ zaznělo jedním hlasem. Paní Allenova nebyla nepřístupná jeho poselství. „No tak co kdybys jela, holčičko,“ pravila. — A do dvou minut byli pryč.

Catherine nastupovala do kočáru s dost nesourodými pocity; byly rozpolcený mezi lítost, že přišla o jedno příjemné potěšení, a naději, že ji brzo čeká jiné, téměř stejně vítané, ač odlišného druhu. Nemohla se zbavit dojmu, že se k ní Tilneyovi nezachovali zrovna pěkně, když tak beze všeho pustili z hlavy vzájemnou úmluvu. Uplynula teprve hodina od té doby, kdy se měli vydat na procházku; a přes to, co slyšela o nevidané rozbahnělosti ulic, její vlastní pozorování ji nevyhnutelně dovádělo k závěru, že by procházku byli mohli uskutečnit bez větších nesnází. Zachovali se k ní přezíravě, a to se jí bolestně dotklo. Na druhou stranu by zase byla k smrti ráda prozkoumala hrad jako Udolfo (k němuž si ve své představivosti Blaize připodobnila) a tohle lákadlo vyvážilo kdejaké přífkoří a bylo jí mocnou útěchou.

Projeli svižným tempem Poultneyskou ulici a minuli Lauřino náměstí, aniž s Thorpem prohodili mnoho slov. Ten mluvil na koně a ona střídavě meditovala o porušených slibech a porušených obloucích, o faetónech a falešných výplních, o Tilneyových a padacích dveřích. Když míjeli budovy kolem Argylu, vytrhl ji její společník ze zamyšlení dotazem: „Co je to za slečnu, jak se na vás tak upřeně koukala, když jsme ji míjeli?“

„Která? - Kde?“

„Na pravém chodníku — teď už ji možná ani neuvídíte.“ Catherine se otočila a zahlédla slečnu Tilneyovou, která zavěšena do bratra zvolna kráčela ulicí. Oba se za ní ohlíželi. „Zastavte, zastavte, pane Thorpe,“ zvolala dychtivě, „to je slečna Tilneyová, namouduši, je to ona. — Jak jste mi mohl vykládat, že kamsi odjeli? — Zastavte, zastavte, já rovnou vystoupím a dohoním je.“ Jako by však hrách na stěnu házela. Thorpe švihal koně, až pádlil v rychlém cvalu, Tilneyovi, kteří se za ní brzy přestali otáčet, zmizeli za okamžik z dohledu za rohem Lauřina náměstí, zatímco byla unášena přes Tržiště. Neustávala však a ještě celou další ulici na něho naléhala, aby zastavil. „Prosím vás, prosím vás, zastavte, pane Thorpe. — Nemohu jet dál. — Nepojedu dál. — Musím se vrátit za slečnou Tilneyovou.“ Ale milý Thorpe se jenom smál, práskal bičem, hnal koně, něco si pro sebe bručel a jel pořád dál a Catherine, jak byla rozzlobená a mrzutá, neměla možnost sestoupit, a tak toho nakonec musela nechat a podrobit se. Nešetřila však výčitkami. „Jak jste mne mohl tak ošálit, pan Thorpe? — Proč jste mi namluvil, že jste je viděl odjíždět po lansdownské silnici? — Tohle bych nedopustila ani za živý svět. Jistě jim to připadá ode mne divné, tak neomalené! A ještě kolem nich takhle beze slůvka projedu! Neumíte si představit, jak mne to mrzí. — Vůbec mě netěší jet do Cliftonu ani kam jinam. Mnohem radši, tisíckrát radši bych teď vystoupila a vrátila se k nim. Jak jste mi mohl tvrdit, že jste je viděl odjíždět ve faetónu?“ Thorpe se tvrdě hájil, prohlašoval, že v životě neviděl, aby si dva muži byli tak podobní, a skoro ani nechtěl uznat, že to nebyl sám Tilney.

Vyjíždka, i poté, co nechal tento námět v hovoru doznít, sotva mohla mít příjemný průběh. Na rozdíl od předchozího výletu pozbyla Catherine mnoho ze své tehdejší přívětivosti. Naslouchala mu jen zdráhavě a odpovídala stručně. Zůstala jí jediná útěcha: hrad Blaize. Na ten se stále ještě chvílemi těšila, ačkoli než by se vzdala domluvené procházky a především než by si Tilneyovi o ní měli myslet něco nepěkného, raději by byla obětovala potěšení, které mohla zažít v jeho zdech - potěšení pramenící z prohlídky dlouhé řady vznosných komnat, kde oko spočine na zborceném skvostném starodávném nábytku, už dlouhá léta nikým nepoužívaném, potěšení, když jí cestu úzkými, točitými chodbami náhle zatarasí dveře se skřípavými panty, nebo dokonce když jim průvan nečekaně sfoukne lucernu, jejich jedinou lucernu, a zůstává je v naprosté tmě. Zatím pokračovali v cestě bez dalších nesnází a ocitli se už na dohled města Keynshamu, když na ně Morland, který jel za nimi, začal volat, a jeho přítel byl tak donucen zastavit, aby zjistil, co se děje. Druzí je dojeli, zarazili těsně vedle nich, aby si mohli promluvit, a Morland pravil: „Měli bychom se vrátit, Thorpe, čas příliš pokročil, abychom mohli dneska jet ještě dál; tvoje sestra je stejného názoru. Jedeme sem z Poultneyské ulice přesně hodinu, a je to něco málo přes sedm mil, takže nám zbývá ještě aspoň osm. To nedokážeme. Vyjeli jsme moc pozdě. Nejmundřejší bude odložit to na jindy a dnes se vrátit.“

„Mně je to fuk,“ odpověděl Thorpe dost rozzlobeně, okamžitě otočil koně a už ujížděli zpátky k Bathu.

„Kdyby váš bratr nekučíroval takovou herku proklatou,“ poznamenal krátce nato, „mohli jsme to krásně dokázat. Můj kůň by doklusal do Cliftonu ani ne za hodinu, kdybych mu povolil uzdu, takhle jsem si div nezlomil ruku, jak jsem ho musel držet, aby se přizpůsobil té proklaté mrše dýchavičné. Morland je blázen, že si nedrží vlastního koně a bryčku.“

„Ne, to není,“ odporovala Catherine procítěně, „jsem si totiž jista, že si to nemůže dovolit.“

„A proč by si to nemohl dovolit?“

„Nemá dost peněz.“

„A čím je to vina?“

„Ničím, pokud vím.“ Nato odvětil Thorpe cosi nesouvislého zvýšeným hlasem, jež tak zhusta používal: prý je zatraceně ohavné lakotit, a když si ti nejzazobanější nic nedovolí, tak kdo má potom utrácet. Catherine mu nerozuměla a ani se o to nepokoušela. Když se teď zklamala i v tom, co jí mělo vynahradit předchozí zklamání, ztratila vůbec chuť se příjemně se svým společníkem bavit a očekávat totéž od něho, a než se vrátili do Poultneyské ulice, stěží prohodila dvacet slov.

Sotva překročila práh domova, sdělil jí lokaj, že se tu po ní dotazovali pán s dámou sotva pár minut po jejím odchodu, a když jim bylo řečeno, že odjela s panem Thorpem, dáma se ptala, zdali jí tu slečna nezanechala žádný vzkaz, lokaj ji informoval, že nikoli, nato začala hledat navštívenku, ale pak pravila, že žádnou s sebou nemá, a odešla. Po tomto srdceryvném sdělení stoupala Catherine zvolna do schodů. Nahoře na schodech se střetla s panem Allenem, jenž prohlásil, když vyslechl, proč se tak brzy vrátili: „To jsem rád, že váš bratr projevil tolik uvážlivosti, jsem rád, že jste už doma. Byl to výstřední, divoký nápad.“

Všichni pak trávili večer společně u Thorpových. Catherine byla rozrušená a bez nálady, avšak Isabella našla útěchu v soukromém spolku s Morlandem, což jí víc než dostatečně vynahradilo ticho a čistý venkovský vzduch v cliftonsském hostinci. Nejednou také dala hlasitě průchod svému uspokojení, že dnes večer nedlí v Dolních sálech. „Je mi tak líto těch nebožáků, kteří se tam právě ubírají! Jsem šťastná, že nejsem mezi nimi! Jestlipak tam dnes bude formální ples nebo ne? Ještě se nezačalo tančit. Nechtěla bych tam být ani za živý svět. Je to přece tak rozkošné, mít pro sebe občas klidný večer. Troufám si tvrdit, že to nebude pěkný ples. Víím, že tam Mitchellovi nejdou. Prohlašuji, že lituji každého, kdo tam bude. Ale vám by se tam chtělo, pane Morlande, Vidíte? Že jsem vás prokoukla? No prosím, neberte na nikoho tady ohledy a nedejte se zdržovat. Troufám si tvrdit, že se bez vás docela dobře obejdem, ale vy muži si vždycky sami přisuzujete velkou důležitost.“

Catherine by téměř bývala mohla Isabellu obvinít, že s ní nesoucí a nemá pochopení pro její žal; tak málo se jí očividně v duchu obírala a tak nedostatečná byla útěcha, kterou jí poskytovala. „Netvař se přece tak utrápeně, beruško,“ zašeptala jí. „Vždyť mi to může srdce utrhnout. Je to samozřejmě přímo nevýslovně hrozné, ale nikdo na tom nenese vinu než Tilneyovi. Proč nemohli přijít včas? Bylo blátivo, jistě, ale co na tom? Troufám si tvrdit, že Johnovi a mně by něco takového nevadilo. Nikdy mi nevadí podstoupit kvůli přátelům nevímco, a John má úplně stejnou povahu, je přímo neuvěřitelně citově založený. Propánakrále, tobě ale padají přenádherné karty! Podívejme, samí králové! Jsem z toho radostí celá pryč! Stokrát je mi milejší, že je máš ty než já sama.“

Teď tedy mohu opustit svou hrdinku a zůstat ji probdělé noci na lůžku, jak se na správnou hrdinku sluší; složí hlavu do trní a hloží podušky zmáčené slzami. A může považovat za velké štěstí, jestli se někdy v průběhu nastávajících tří měsíců dobře vyspí.

12. KAPITOLA

„Paní Allenova,“ pravila Catherine druhý den zrána, „hodí se to, abych šla navštívit slečnu Tilneyovou? Nebudu mít klid, dokud ji to všechno nevysvětlím.“

„I jen běž, děvče, ale vezmi si bílé šatičky, slečna Tilneyová chodí pořád v bílém.“

V tom jí Catherine s radostí vyhověla; a takto náležitě vybavena jen hořela netrpělivostí, aby už ve vřídelní dvoraně zjistila, kde generál Tilney bydlí; tušila sice, že na Milsomově ulici, ale nebyla si jista, v kterém čísle, a neurčité úvahy paní Allenové ji ještě víc znejistily. Ta Milsomova ulice se potvrdila, a když se ujistila ohledně popisného čísla, pospíchala dychtivě s bušícím srdcem na návštěvu, aby vysvětlila své počínání a domohla se odpuštění; cupitala svižně lehkými krůčky, přeběhla park u kos

tela a ani jednou nezvedla oči ze země, aby nemusela zahlédnout milovanou Isabellu a její veleváženou rodinu, kteří, jak tušila, právě dleli poblíž v jednom obchodě. Našla hledaný dům bez nesnází, podívala se na číslo, zabušila na dveře a ptala se po slečně Tilneyové. Sluha vyjádřil domněnku, že slečna Tilneyová bude doma, ale nebyl si tím zcela jist. Může ohlásit její jméno? Podala mu navštívenku. Za pár minut se vrátil s výrazem, který jeho slova nepotvrzoval, pravil, že se zmýlil a že slečna Tilneyová už odešla. Catherine zrudla do krve a celá zdrcená odcházela. Byla si téměř jista, že slečna Tilneyová doma je, ale cítil se tak uražena, že ji odmítá přijmout, a jak odcházela ulicí, neubránila se, aby se jednou neohlédla a nezadívala se do oken salonu, jestli ji tam nezahlédne, nikdo se tam však neobjevil. Na konci ulice se znovu otočila a zahlédla slečnu Tilneyovou osobně, nikoli u okna, ale vycházet ze dveří. Následoval ji pán, v němž Catherine s jistotou poznala jejího otce, a společně zamířili k Edgarovým domům. Nešťastná Catherine šla dál svou cestou. Div se sama nerozzlobila nad takovou malichernou zlobou, opanovala však svůj hněv: uvědomila si totiž, jak je nevědomá. Vždyť ani netuší, kolik takový prohrěšek jako její váží ve světle velkoměstského bontonu, do jaké míry si podle pravidel žádá neodpuštění, ani s jak strohou přezíravostí se ona musí na oplátku smířit.

Cítila se tak sklíčená a ponížená, že se jí chvíli dokonce ani nechtělo jít s ostatními večer do divadla; musíme však přiznat, že ta chvíle neměla dlouhého trvání: uvědomila si totiž, že předně nemá nač se vymluvit, aby mohla zůstat doma, a za druhé že by tu hru moc ráda viděla. Odebrali se tedy všichni do divadla a nikdo od Tilneyových se neukázal, aby ji potěšil či trápil; obávala se, že mezi četné přednosti této rodiny nelze čítat zálibu v dramatickém umění, možná to ale bylo tím, že přivykli skvělejšímu představením na londýnských scénách, v důsledku čehož, jak věděla od Isabelly, pak člověku všechno jiné připadá „prostě úděsné“. A nezklamala se, když se na tu komedii těšila: tak dokonale jí pomohla zapomenout na všechny starosti, že by žádný, kdo by ji pozoroval při prvních čty

řech dějstvích, ani netušil, že se kvůli něčemu trápí. Na začátku pátého však náhle spatřila, že se pan Henry Tilney s otcem přidružili k nějaké společnosti v protější lóži, a v důsledku toho znovu podlehla úzkosti a rozrušení. Nebyla víc s to upřímně se veselit nad tím, co se odehrávalo na jevišti — ba ani tomu věnovat soustředěnou pozornost. V průměru každý druhý pohled jí zabloudil do protější lóže, a takto po celé dva další výstupy pozorovala Henryho Tilneyho, aniž se jedinkrát jejich pohledy setkaly. Už ho nemohla podezírat, že ho drama nezajímá, neboť po celé dva zmíněné výstupy neodtrhl oči od jeviště. Posléze však přece jen pohlédl jejím směrem, uklonil se — ale co to bylo za úklonu? Žádný úsměv, žádný výmluvný pohled ji nedoprovázel — vzápětí hned zase upíral oči tam co dřív. Pro Catherinu to bylo holé utrpení; divže se nerozběhla k lóži, kde seděl, a nedonutila ho vyslechnout její vysvětlení. Podléhala citům spíše přirozeným než hrdinským: místo co by měla na paměti svou vlastní důstojnost, zneváženou takovýmhle pohotovým odsouzením — místo co by se hrdě rozhodla, u vědomí své nevinnosti, že dá poznat svou nevělu tomu, jenž o ní mohl zapochybovat, nechala na něm, aby se pídil po pravém stavu věcí, a objasnila mu minulost jen tím, že by se mu napříště vyhýbala nebo flirtovala s někým jiným, vzala na svá bedra všechnu hanu společenského přestupku, skutečného nebo domnělého, a jenom dychtila, aby se jí dostalo příležitosti všechno objasnit.

Hra skončila — opona klesla — Henry Tilney nebyl k vidění tam, kde do té chvíle seděl, ale jeho otec ano; možná tedy že Henry teď přejde k jejich lóži. Měla pravdu; za pár minut se objevil, a když si proklestil cestu řídnoucími davy, oslovil s klidnou zdvořilostí paní Allenovou i její svěřenku. Ta mu s daleko menším klidem odvětila: „Ach, pane Tilney, ani nevíte, jak jsem si přála sejít se s vámi, abych se vám omluvila. Jistě jste si pomysleli, že je to ode mne velká ohavnost^ ale opravdu to nebylo mou vinou - Vidíte, milostpaní? Že mi řekli, že pan Tilney se sestrou si vyjeli ve faetónu? A co jsem pak mohla dělat? Ale já bych stotisíckrát radši bývala s vámi, Vidíte, milostpaní?"

„Necásej mě tak **za** šaty, děvečko," zněla odpověď paní Allenové.

Její ujišťování, ač takto nepotvrzeno, nezůstalo bez odezvy a na tváři se mu objevil srdečnější, přirozenější úsměv, když odpovídal tónem, v němž zaznívalo jen málo z předchozí strojené rezervovanosti: „V každém případě jsme vám byli velice zavázáni, že jste nám popřála příjemnou procházku, když jste nás míjeli na Argylské ulici; schválně jste se kvůli tomu otočila."

„Ale já jsem vám namouduši nechtěla popřát příjemnou procházku, na to jsem ani nepomyslela, ne, naléhala jsem na pana Thorpa, aby zastavil, prosila jsem ho o to, jakmile jsem vás zahlédla — Vidte, milostpaní — aha, vy jste u toho nebyla, ale je to pravda; a jen kdyby mi byl pan Thorpe zastavil, byla bych vyskočila a utíkala za vámi."

Je-li pak na světě Henry, jehož by podobné prohlášení zanechalo chladným? Henry Tilney to rozhodně nebyl. Usmál se ještě mileji a jal se jí patřičně líčit sestřinu starost, lítost a pevnou víru v Catherininy dobré úmysly. „Ach, jen nepovídejte, že se slečna Tilneyová nehněvala, protože já vím, že se hněvala," zvolala Catherine; „vždyť se mnou dnes ráno ani mluvit nechtěla, když jsem k vám přišla; viděla jsem ji pak vyjít z domu, ledva jsem pooděšla, zbolelo mě to, ale neurazila jsem se. Vy to možná ani nevíte, že jsem u vás byla."

„Nebyl jsem tou dobou doma, ale slyšel jsem o tom od Eleanor, která si od té chvíle velice přeje se s vámi sejít a vysvětlit vám důvod takové nezdrovilosti; snad bych to však mohl učinit místo ní. Nebylo za tím nic než přání mého otce: právě se chystali ven, a protože on měl málo času a nechtěl to odkládat, vyžadoval, aby se dala zapřít. To je všechno, vězte mi. Eleanor to velice mrzí a hodlá se vám při první příležitosti omluvit."

Když Catherine toto vyslechla, spadl jí ze srdce těžký balvan, avšak jisté znepokojení přetrvávalo, a z něj vytryskla následující otázka, sama o sobě zcela bezelstná, přestože pána uvedla do rozpaků: „Ale proč jste i vy neprojevil tolik velkorysosti jako vaše sestra, pane Tilney? Když ona důvěřovala v mé dobré úmysly a předpokládala,

že je to pouze nějaké nedorozumění, proč jste se vy hned urazil?"

„Já že jsem se urazil!"

„Ano, podle toho, jak jste se tvářil, když jste vstoupil do lóže, jsem přesvědčena, že jste se cítil dotčený."

„Dotčený? K tomu jsem neměl právo."

„Hm, kdo viděl, jak se tváříte, určitě by si nemyslel, že k tomu nemáte právo." Odpověděl tím, že ji požádal, aby si směl přisednout, a začal hovořit o hře.

Zůstal s nimi nějakou dobu a Catherine v něm měla tak příjemného společníka, že jí nepřišlo vhod, když se poroučel. Dohodli se však, než se rozloučili, že zamýšlenou procházku uskuteční co nejdříve, a nebereme-li v úvahu, jak ji zdrtil svým odchodem, opustil v lóži jedno z nejšťastnějších stvoření na světě.

Zatímco si spolu povídali, postřehla k svému úžasu, že John Thorpe, který se v divadle nezdržel na jednom místě déle jak deset minut, zaujatě cosi vykládá generálovi Tilneymu, a její úžas se ještě vystupňoval, když jako by vytušila, že předmětem jejich pozornosti a rozhovoru je ona sama. Co by si o ní mohli povídat? Jaly ji obavy, že generálu Tilneymu se na ní zjevně cosi nezamlouvá; usoudila tak ze skutečnosti, že zabránil dceři, aby ji přijala, místo co by svou procházku o pár minut odložil. „Jak to, že se pan Thorpe zná s vaším otcem?" dotazovala se úzkostlivě, když na ně upozorňovala svého společníka. Nic o tom nevěděl; prý jeho otec, jako každý voják, má velice široký okruh známých.

Když program skončil, dostavil se Thorpe, aby jim byl ku pomoci, až se budou ubírat ven. Všechnu svou galantní pozornost soustředil na Catherinu, a zatímco čekali ve foyeru na kočár, zabránil dotazu, který jí ze srdce doputoval už téměř na špičku jazyka, když se jí sám zeptal, zda ho viděla hovořit s generálem Tilneym. — „Je fešák na svoje léta, na mou čest! — statný, činorodý — vypadá stejně zdatně jako jeho syn. Mám o něm to nejlepší mínění, ujišťuju vás: je to noblesní, ušlechtilý člověk, jaký se hned tak nenajde."

„Ale odkud ho znáte?"

„Odkud? — V Bathu je moc málo lidí, které bych neznal. Vídali jsme se často v Bedfordu, hned jsem ho dnes poznal, když vycházel z kulečnickové herny. Je to mimochodem jeden z našich nejlepších hráčů - dali jsme si partičku, i když jsem se ho ze začátku docela bál; bylo to pět čtyři pro něho, a kdyby se mi byl nepovedl jeden z nejpřesnějších šťouchů, jaký kdy kdo na světě udělal — přesně jsem jeho kouli vyklepl — ale to bych vám musel ukázat přímo na kulečnicku — každopádně jsem ho porazil. Skvělejší chlap; zazobanej jako židák. Docela rád bych se k němu pozval na večeři; vsázím se, že pořádá famózní bankety. Ale o čem byste řekla, že jsme se bavili? — O vás. Ano, ať se propadnu! — a generál vás považuje za nejhezčí slečnu v Bathu."

„Hlouposti! Co vy si všechno navymýšlíte!"

„A co myslíte, že jsem mu na to řekl?" (Ztišil hlas.) „Správně, pane generále," povídám, „v tom jsem s vámi zajedno."

Catherine, již jeho obdiv těšil podstatně méně než generálův, vůbec nelitovala, že ji v tu chvíli zavolal pan Allen. Thorpe ji však vytrvale doprovázel až ke kočáru a i nadále ji zahrnoval podobnými jemnými lichotkami, přestože ho opakovaně vyzývala, ať toho nechá.

Že k ní generál Tilney namísto antipatie pojal obdiv, to ji neobyčejně potěšilo. Radostně si pomyslela, že teď už se nemusí bát potkat z té rodiny nikoho. Dnešní večer její očekávání v mnohem zdaleka předčil.

13. KAPITOLA

Pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek i sobota před čtenářem už defilovaly; události každého toho dne, jej provázející naděje i obavy, zklamání i potěšení byly popořádku zaznamenány, a nyní už zbývá jen popsat strasti nedělní, a dovršit tak týden. Záměr ztéci Clifton byl pouze odsunut, nikoli odvržen, a odpoledne na obvyklé cestě Královským okruhem přišel opět na přetřes. V soukro

mém tēte à tēte mezi Isabellou a Jamesem, kdy si dáma zvlášť toužebně přála jej uskutečnit a pán si stejně toužebně přál udělat jí radost, se dohodli, že pokud bude slušné počasí, vypraví se hned zítra; a hodlali vyjet časně zrána, aby se domů vrátili v rozumnou hodinu. Takto se dohodli, Thorpe jim to schválil, a teď už jen zbývalo uvědomit Catherinu. Ta se od nich na pár minut odloučila, protože si chtěla promluvit se slečnou Tilneyovou. Mezitím dojednali podrobnosti, a když se k nim Catherine znovu přidružila, dožadovali se jejího souhlasu; avšak namísto aby zajásala, jak očekávala Isabella, zatvářila se Catherine vážně a pravila, že je jí to moc líto, ale s sebou jet že nemůže. Stejně závazky, které ji měly odradit od účasti na první zkusmé vyjíždě, jí znemožňují nyní, aby je provázela. Právě si domluvila se slečnou Tilneyovou, že se zítra vypraví na tu slíbenou procházku; je to napevno stanoveno, a ona jim za žádnou cenu neodřekne. Ale sourozenci Thorpovi se jali okamžitě naléhat, že *musí* a *má* odjíci; neboť do Cliftonu se musí jet zítra, bez ní by nejeli, a vždyť to nic není, odložit obyčejnou procházku o den, a žádné zdráhání už nechtějí slyšet. Catherinu to mrzelo, leč neodradilo. „Nenaléhej na mne, Isabelle. Jsem domluvena se slečnou Tilneyovou. Nemůžu jet.“ Nebylo to nic platné. Zahrnuli ji znovu stejnými argumenty; musí jet, měla by jet, žádné zdráhání nechtějí slyšet. „Vždyť může slečně Tilneyové lehce říct, že se právě upamatovala na předchozí závazek, a poprosit, aby se procházka odložila na úterý.“

„Ne, nemůžu jí nic takového lehce říci, nedokázala bych to. Žádné předchozí závazky nemám.“ Ale Isabella jen čím dál tím více naléhala; obracela se na ni zvlášť láskyplně, nazývala ji nejsladšími jmény. Je skálopevně přesvědčena, že její nejmilejší, nejdražší Catherine to nemyslí vážně, že neodmítne takovou nepatrnou prosbičku přítelkyni, která ji tak vroucně miluje. Ví, že drahoušek Catherine má tak měkké srdéčko, tak milou povahu a že vždy ráda vyhoví svým nejbližším. Ale všechno nadarmo; Catherine usoudila, že jedná správně, a třebaže jí taková vroucí, taková lichotivá žádost rozdírala duši, nedbala toho. Isabella tedy zkusila jiný postup. Jala se jí předhazovat, že je jí milejší

slečna Tilneyová, ačkoli ji zná tak krátce, než její nejlepší a nejstarší přátelé, krátce a dobře že ochladla a zlohostejněla ve svém vztahu k ní. „Nemůžu si pomoci, musím žárlit, Catherino, když vidím, jak mne přezíráš kvůli cizím lidem, mne, která tě tak vroucně miluje! Já sama, jakmile věnuji někomu svou náklonnost, věrně při něm setrívám a nic mě od něho neodvrátí. Zřejmě ale všechno prožívám citlivěji než ostatní, možná do té míry, že tím ohrožuji svůj duševní klid, a když vidím, že mne v tvém srdci vystřídal cizí osoba, tak mne to krutě zraňuje, to přiznávám. Tihle Tilneyovi zřejmě všechny ostatní zastíní.“

Catherine se zdály tyhle výčitky stejně podivné jako nespravedlivé. Sluší se takhle stavět na odiv přátelské city? Isabella se jí jevila jako zosobněná malicherná sobeckost, která nebere v úvahu nic než vlastní uspokojení. Takovéto bolestné myšlenky se jí honily hlavou, třebaže nahlas neřekla nic. Isabella si mezitím přitiskla kapsníček k očím a Morland, jemuž takový pohled drásal srdce, se nemohl nepřidat: „No tak, Catherino! Řekl bych, že by ses už mohla přestat zdráhat. Vždyť nejde o kdovíjakou obět; a můžeš-li vyhovět takové přítelkyni — považoval bych to od tebe za dost velkou bezohlednost, kdybys stále ještě odmítala.“

Stalo se to poprvé, že bratr tak otevřeně vystoupil proti ní, a tak ve snaze nezavdat mu příčinu k nespokojenosti navrhla kompromisní řešení. Kdyby výlet odložili na úterý, což lehce mohou, neboť to nezáleží na nikom než na nich samých, ochotně s nimi pojede a všem bude vyhověno. Avšak „Ne, ne, ne!“ zaznělo hned v odpověď, „to nejde, protože Thorpe možná bude muset v úterý do Londýna.“ To bylo Catherine líto, ale víc v té věci udělat nemohla. Na krátkou chvíli zavládlo mlčení, které pak přerušila Isabella, když chladně a dotčeně poznamenala: „No prosím, a tím je po výletu. Nepojede-li Catherine, nepojedu ani já. Nemohu se zúčastnit jako jediná žena. Ani za nic na světě bych se nedopustila takové nepatřičnosti.“

„Musíš jet, Catherino,“ řekl James.

„Ale proč by pan Thorpe nemohl svézt některou další sestru? Předpokládám, že by ochotně jely s sebou, jedna i druhá.“

„Pěkně děkuju," zvolal Thorpe, „ale nepřijel jsem do Bathu, abych tu jako blázen vozil naše holky. Ne, jestli nepojedete vy, ať do mě hrom bací, jestli pojeďte já. Stejně bych jel jen proto, abych vás povozil."

„Taková poklona mi není zvlášť vítaná." Její slova však Thorpe ani nezaznamenal, protože se od nich náhle odtrhl.

Ostatní tři pokračovali v společné procházce, a ta probíhala způsobem pro Catherinu zvlášť nepříjemným; chvíli nikdo nepromluvil ani slovo, pak zas se na ni sesypaly prosby nebo výčitky, a její paže byla stále ještě propletena s Isabellinou, přestože jim v srdcích háral svár. Tu v ní převážilo dojetí, tu hněv a nepříjemný pocit, nicméně vytrvale stála na svém.

„To bych byl neřekl, že jsi tak tvrdohlavá, Catherino," poznamenal James; „s tebou se přece dalo vždycky lehce mluvit a bývalas nejdobrosrdečnější a nejveselejší ze všech sester."

„Doufám, že jsem se v tom nijak nezměnila," odvětila velice procitně, „ale já opravdu nemohu jet. Jestli si nepočínám správně, pak jenom dělám to, co za správné považuji."

„A předpokládám," zašeptala Isabella, „že ti to ani nepřijde moc zatěžko."

Tohle zasáhlo Catherinu do hloubi srdce; vyprostila si ruku a Isabella jí v tom nijak nebránila. Tak uběhlo dlouhých deset minut, než se k nim opět přidal Thorpe; došel je s radostnou tváří a oznámil jim: „Tak jsem to zařídil a můžeme se všichni zítra s klidným svědomím vypravit. Byl jsem za slečnou Tilneyovou a omluvil jsem vás."

„To snad ne!" zvolala Catherine.

„Ale ano, čestné slovo! Právě jsem se s ní rozloučil. Řekl jsem jí, že mě posíláte, protože jste si právě uvědomila, že jste už předtím slíbila zúčastnit se s námi výletu do Cliftonu, a proto nemůžete mít to potěšení vypravit se s ní na procházku dříve než v úterý. A ona řekla tak dobře, že se jí to v úterý také hodí, a tím končí všechny naše nesnáze. Že to byl ode mě dobrý nápad - co?"

„Přímó nebeský! A tím, Catherino, srdéčko mé milo

vané, máme po trápení: jsi slušně omluvena, a my se vypravíme na skvostný výlet."

"Tohle nejde," prohlásila Catherine, „to nemůžu dopustit. Poběžím hned teď za slečnou Tilneyovou a uvedu všechno na pravou míru."

Isabella ji však chytla za ruku, Thorpe za druhou a výčitky na ni ze tří stran jen pršely. Dokonce i James se vážně rozzlobil. Když už je všechno domluveno, když i sama slečna Tilneyová prohlásila, že se jí to v úterý také hodí, je to od ní nesmysl přímo do nebe volající, že si ještě pořád nechce dát říct.

„To je mi jedno. Pan Thorpe neměl právo vymyslet si takový vzkaz. Kdybych to považovala za správné jí odřeknout, byla bych s ní promluvila sama. Takhle to vypadá jako grobiánství, a jak můžu vědět, že si pan Thorpe zase — že se třeba zase nezmylil; vinou jeho omylu jsem se už v pátek zachovala nepatříčně. Pustte mě, pane Thorpe, Isabello, nech mě být."

Thorpe jí řekl, že by se marně namáhala Tilneyovy dohonit; zabočovali právě do Brockovy ulice, když je zastavil, a touhle dobou budou už jistě doma."

„I tak za nimi půjdu," prohlásila Catherine, „ať jsou kde jsou, půjdu za nimi. Marně mi to rozmlouváte. Když jsem se nedala přemluvit k tomu, abych se zachovala, jak to pokládám za nesprávné, rozhodně se k tomu nedám dohnat lstí." A s těmito slovy se jim vytrhla a odběhla. Thorpe by se byl vrhl za ní, Morland ho však zadržel. „Nech ji běžet, nech ji běžet, když chce."

„Ta je tvrdohlavá jako —"

Thorpe svůj příměr nedořekl, protože by to sotva byl mohl učinit ve vši slušnosti.

Catherine od nich odcházela ve velkém rozrušení a kráčela tak rychle, jak to mezi davem lidí bylo možné, neboť se obávala, že ji budou pronásledovat, byla však odhodlána jim neustoupit. Celou cestu uvažovala o tom, co se přihodilo. Mrzelo ji, že je zklamala, a tím vyvolala jejich nelibost, především nelibost bratrovu, ale nemohla si to vyčítat. I kdyby nebrala v úvahu, co je jí milejší, rozhodně by nebylo správné podruhé nedostát závazku vůči slečně

Tilneyové, nesplnit to, co z vlastní vůle slíbila sotva před pěti minutami, a navíc si posloužit nepravdivou výmluvou. Neodmítla je pouze ze sobeckých důvodů, nemyslela jen na vlastní zájem: **tomu** by výlet do jisté míry odpovídal, protože by si prohlédla hrad Blaize; ne, měla na zřeteli, co se sluší vůči ostatním, chtěla, aby i nadále o ní dobře smýšleli. Přesvědčení, že jednala správně, jí však nestačilo; dokud nepromluví se slečnou Tilneyovou, nebude mít klid. Jakmile opustila Královský okruh, zrychlila krok a zbytek cesty k Milsomově ulici skoro utíkala. Tak rychle překonala tu vzdálenost, že přes jejich počáteční náskok zahlédla Tilneyovy vcházet do domu; a jelikož lokaj stál ještě ve dveřích, bez dlouhých ceremonií mu oznámila, že musí bezodkladně mluvit se slečnou Tilneyovou, mihla se kolem něho a utíkala po schodišti nahoru. Tam otevřela první dveře, které se jí namanuly, náhodou to byly dveře správné, a vzápětí se ocitla v salonu ve společnosti generála Tilneyho, jeho syna a dcery. Co ji přivádí, vysvětlila — i když se z toho vinou jejího rozčilení a zadýchanosti vysvětlení jaksi vytratilo — hned vzápětí. „Běžela jsem, co mi nohy stačily. — Tak to vůbec není. — Neslíbila jsem, že s nimi pojedu — od začátku jsem říkala, že jet nemůžu. — Utíkala jsem, co mi nohy stačily, abych řekla, jak to bylo. — Nedbala jsem, co si o mně pomyslíte. — Nepočkala jsem na sluhu.“

Celá záležitost, jakkoli tento proslov nepřispěl příliš k jejímu dokonalému objasnění, brzy přestala být hádankou. Catherine zjistila, že John Thorpe **doopravdy** vyřídil od ní vzkaz, a slečna Tilneyová neváhala doznat, že ji to dost překvapilo. Ale zda to jejího bratra ještě víc pobouřilo, to Catherine, která se při svém ospravedlňování obracela jak na jednoho, tak na druhého sourozence, nepoznala. Ať už z toho měli před jejím příchodem jakýkoli dojem, po jejím procítěném prohlášení se tu střetávala jen s upřímně přátelskými pohledy i slovy.

Když se tedy tahle záležitost šťastně uzavřela, seznámila ji slečna Tilneyová s jejím otcem, a ten ji přijal s tak přívětivou a ohleduplnou zdvořilostí, že jí v duchu vytanulo, co jí prozradil Thorpe, a s radostí si pomyslela, že je přece

jen občas možné brát jeho řeči vážně. Generálova dvorná péče o ni šla až tak daleko, že se rozzlobil — jelikož netušil, s jakou rychlostí vpadla do domu — na nebohého lokaje, který prý svou nedbalostí zavinił, že se musela sama uvést do apartmá. „Jak si to ten William představuje? Musím ho vzít řádně na paškál." A kdyby byla Catherine ohnivě nedosvědčila, že je nevinen, byl by William kvůli její rychlosti snad navěky pozbył přízně svého pána, ne-li místa.

Poseděla s nimi čtvrt hodinku, načež vstala, aby se rozloučila, a tu ji velice příjemně překvapil generál Tilney, když ji požádal, aby prokázala jeho dceři tu čest a poobédvala s nimi, jakož i strávila u ní na návštěvě zbytek dne. Slečna Tilneyová se připojila k tomuto přání. Catherine jim vyjádřila svou vděčnost, ale pravila, že to bohužel není v její moci. Allenovi ji touhle dobou už očekávají doma. Generál prohlásil, že v tom případě víc naléhat nemůže, Allenovi na ni zajisté mají přednostní nárok, doufá však, že někdy jindy, až se na ně obrátí včas předem, neodmítnou přepustit ji její přítelkyni. „Ne, kdepak, Catherine je přesvědčena, že proti tomu nebudou nic mít, a ona sama přijde ráda." Generál ji osobně doprovázel až k domovním dveřím a cestou ze schodů ji zahrnoval dvornostmi, obdivoval její pružnou chůzi, která přesně odpovídá temperamentu jejího tanečního projevu, a při loučení jí vysekl nejladnější poklonu, jakou v životě viděla.

Catherine, rozradostněná tímto průběhem věcí, pospíchala vesele do Pultneyské ulice; vždyť má pružnou chůzi, říkala si v duchu, ač ji to předtím nikdy nenapadlo. Cestou domů uražené přátele už nezahlédla, a když teď zvítězila na celé čáře a prosadila svou a měla jistou tu procházku, začaly se ozývat pochybnosti (jak vzrušení opadalo), jestli skutečně měla ve všem pravdu. Obětovat se je vždycky ušlechtilé, a kdyby byla vyhověla jejich naléhání, byla by si ušetřila bolestné pomyšlení, že zklamala přítelkyni, rozhněvala bratra a patrně způsobila, že záměr, jež oba vřele toužili uskutečnit, se zmařil. Aby ulevila svému svědomí a ujasnila si podle názoru nestranné osoby, jak se vlastně zachovala, zmínila se při první příležitosti před panem Allenem o zítřejším výletu, napůl dohodnutém mezi jejím

bratrem a Thorpovými. Pan Allen se toho hned chytil. „No a co vy?“ zeptal se. „Chystáte se jet s nimi?“

„Ne, domluvila jsem si totiž těsně předtím, než mi to řekli, se slečnou Tilneyovou, že půjdeme na procházku, a proto s nimi přece nemůžu odjet, vidíte?“

„Ne, samozřejmě že ne, a jsem rád, že na to nepomýšlíte. Takovéhle výlety se mi nezamlouvají. Mladí pánové vozí slečny po kraji v otevřených bryčkách! Jednou za čas, no prosím; ale navštěvovat spolu hostince a veřejné místnosti! To se nesluší, a divím se, že to paní Thorpová dovolí. Jsem rád, že se s nimi nechystáte, paní Morlandová by něco takového určitě neschvalovala. Nesdílíte můj názor, paní manželko? Domníváte se rovněž, že to jsou nepatřičné nápady?“

„Ano, naprosto nepatřičné. Otevřená bryčka, to je něco hrozného. Šaty v ní nevydrží čisté ani pět minut. Zastříkáte se, když nastupujete i když vystupujete, vítr vám bere klobouk a čuchá vlasy. Já osobně se otevřené bryčky přímo hrozím.“

„To vím, ale o to teď nejde. Nemyslíte si, že to vypadá divně, když se slečny často dávají vozit mladými muži, s nimiž nejsou vůbec spřízněny?“

„Ano, můj drahý, to skutečně vypadá velice divně. Mně se to vůbec nelíbí.“

„Ale milostpaní,“ zvolala Catherine, „pročpak jste mi to tedy předtím neřekla? Kdybych byla věděla, že se to nesluší, určitě bych byla na tu projížďku s panem Thorpem nejela, ale já se spoléhala, že byste mi to řekla, kdybyste si myslela, že dělám něco špatně.“

„A taky že bych ti to řekla, děvenko, na to se můžeš spolehnout, vždyť jsem to slíbila paní Morlandové, když jsme se loučily, že nad tebou budu bdít, seč mi síly stačí. Ale moc velká přísnost taky není na místě. Mladí má svou hlavu, jak tvá drahá matička sama říkává. Vzpomínáš si, jak jsem nechtěla, tenkrát hned co jsme přijeli, aby sis kupovala ten vyšívaný mušelín, a ty sis ho přece koupila. Mladí lidé si vždycky nedají říct.“

„Ale tohle je něco podstatně důležitějšího a nemyslím, že byste mě byla musela zvlášť přemlouvat.“

„Zatím se dohromady nic zlého nestalo," pravil pan Allen; „jen bych vám radil, milé dítě, abyste napříště už s panem Thorpem nejezdila."

Catherine, když se upokojila ohledně sebe, začala si dělat starosti kvůli Isabelle; uvažovala o tom chvíli a pak se zeptala pana Allena, jestli by se nehodilo a nebylo to od ní ohleduplné, kdyby napsala slečně Thorpové a vysvětlila jí, že se to nesluší, čehož si ta je patrně stejně málo vědoma jako předtím ona sama — zdálo se jí totiž dost pravděpodobné, že jinak Isabella prese všechno do Cliftonu pojede. Pan Allen jí však takový nápad rozmluvil. „Neměla byste se jí vnucovat, slečno Catherino; je dost stará, aby věděla, co činí, a ne-li, pak tu má matku, která by jí měla poradit. Paní Thorpová je nepochybně příliš shovívavá, ale stejně by bylo moudřejší nezasahovat. Slečna Isabella a váš bratr se rozhodli, že pojedou, a vy byste na sebe jenom uvalila jejich hněv."

Catherine se podvolila; mrzelo ji sice, když si představila, že Isabella chybuje, avšak velmi se jí ulevilo, že pan Allen schvaluje její počínání, a ze srdce se radovala, že ji svou radou uchránil, aby se sama dopustila takové chyby. Že unikla výletu do Cliftonu, to se jí teď jevilo jako pravé vysvobození: neboť co by si byli Tilneyovi o ní pomysleli, kdyby se byla vymluvila z toho, co jim slíbila, jen proto, aby se dopustila něčeho nepatřičného? Kdyby se byla provinila proti slušnosti jen proto, aby se proti ní mohla zas jinak provinít znovu?

14. KAPITOLA

Druhý den bylo krásně a Catherine od rána téměř čekala, že spojenci vytáhnou znovu do boje. Ted když měla oporu v panu Allenovi, neobávala se ničeho zlého; ráda by si však byla ušetřila střetnutí, kde i vítězít je bolestné, a proto se od srdce zradovala, když nikoho z nich neviděla ani neslyšela. Tilneyovi se pro ni zastavili v určeném

čase; a jelikož nevyvstala žádná zbrusu nová nesnáz, nikdo se na nic neupamatoval ani nebyla nečekaně odvolána, ani si žádný dotěrný vetřelec nevynutil změnu v jejich plánech, mohla má hrdinka proti všemu očekávání splnit slib, třebaže daný samému hrdinovi. Rozhodli se, že se vydají na procházku kolem Beechenského útesu, oné vznosné vyvýšeniny, jejíž svěží zelený porost a plazivá houští tolik poutají pohled téměř odkudkoli z Bathu.

„Pokaždé když k němu vzhlednu," poznamenala Catherine, zatímco kráčeli podél řeky, „připomenu si jižní Francii."

„Cestovala jste tedy už po cizině?" zeptal se Henry trochu udiveně.

„Ale ne, to jenom jak jsem o tom četla. Vždycky mi připomene ten kraj, kudy cestovala Emilie se svým otcem v *Záhadách Udolfa*. Ale vy asi nečtete romány, vidíte?"

„Proč myslíte?"

„Protože pro vás asi nejsou dost důmyslné — pánové obvykle čítají lepší knihy."

„Kdo si nepřečte dobrý román s upřímným potěšením, je jistojistě hlupák — ať už je to pán či dáma. Četl jsem všechna díla paní Radcliffové, a většinu z nich s velkým zalíbením. *Záhady Udolfa*, jakmile jsem se do nich ponořil, jsem nemohl odložit; vzpomínám si, že jsem oba díly přečetl za dva dny—a vlasy se mi celou tu dobu ježily hrůzou."

„Správně," dodala slečna Tilneyová, „a já si vzpomínám, žeš mi to slíbil předčítat nahlas, a když jsem pak musela na pět minut odběhnout, abych napsala odpověď na nějaký vzkaz, namísto abys na mne počkal, sebral jsi tu knihu a odkradl ses s ní na cestičku k Poustevně, a já musela počkat, až sis to dočteš."

„Děkuji ti, Eleanor, za tvé průkazné svědectví. Tak vidíte, slečno Morlandová, že jste mne podezírala nespravedlivě. Tolik jsem dychtil pokračovat ve čtení, že jsem nepočkal na sestru ani pět minut, porušil jsem slib, že jí budu nahlas předčítat, odsoudil ji k nejistotě na hrozně napínavém místě, když jsem jí utekl s tou knihou, která navíc, to si prosím uvědomte, patřila jí, nesporně jí. Když

o tom teď tak uvažuji, jsem sám na sebe hrdý. Věřím, že se tím ve vašich očích povznesu."

„To vážně moc ráda slyším a teď už se nikdy nebudu hanbit za to, že se mi *Udolfo* tak líbí. Opravdu jsem si ale doposud myslela, že mladí pánové romány strašně opovrhují."

„To by bylo *strašně* a já bych se tomu *strašně* divil — protože jich čtou téměř tolik jako slečny. Já sám jsem jich přečetl na sta a sta. Nemyslete si, že byste mne trumfla ve znalostech o všelijakých těch Juliích a Louisách. Přejdeme-li ke konkrétním detailům a začneme odvíjet nekonečné klubko dotazů: Četla jste tohle? A Četl jste tamto?, předstihnu vás a vzdálím se vám tak — jak bych to vyjádřil? — potřebuji adekvátní přirovnání — jako se vaše drahá Emilie vzdálila nebohému Valancourtovi, když odjela s tetou do Itálie. Uvažte, o kolik let mám před vámi náskok. Začínal jsem už studovat v Oxfordu, když jste se vy jako hodná malá holčička učila doma vyšívat na bubínku."

„Bojím se, že jsem přitom nebyla moc hodná. Ale teď vážně: nezdá se vám také, že *Udolfo* je nejkrásnější knížka na světě?"

„Nejkrásnější? — předpokládám, že máte na mysli nejúchvatnější na pohled. To záleží na vazbě."

„Henry, jsi velice prostořeký," konstatovala slečna Tilneyová. „Chová se k vám, slečno Morlandová, přesně tak jako ke své sestře. Ustavičně mi vytýká nějaké nepřesnosti ve vyjadřování, a teď si totéž dovoluje vůči vám. Nevyhovovalo mu, v jaké souvislosti jste použila výraz ‚nejkrásnější‘, a proto ho raději co nejdříve nahradte jiným, nebo se na naši hlavu sesype Johnson a Blair a všichni ostatní."

„Určitě jsem nechtěla říct nic špatného," zvolala Catherine, „ale je to přece krásná knížka, a proč bych ji tedy neměla tak označit?"

„Správně," odvětil Henry, „a dnes je krásný den a my jsme si vyšli na krásnou procházku a vy jste obě dvě krásné slečny. Ach, co je to za krásné slovo? Hodí se ve všech situacích. Původně se možná užívalo pouze k označení vnější úhlednosti, patřičnosti, jemnosti nebo vybranosti

- lidé nosili krásné šaty, měli krásné způsoby. Ale teď, ať zhodnotíme kladně cokoli, zhustí se jakákoli chvála v ten jediný výraz."

„Zatímco správně by se měl používat jen o tobě," zvolala jeho sestra, „a to bez rozmyšlení. Jsi spíše krásný než moudrý. Pojdte, slečno Morlandová, necháme ho, ať si dumá nad našimi přestupky proti správnému vyjadřování, a my se zatím budeme kochat *Udolfem*, co srdce ráčí. Je to mimořádně zajímavé dílo. Máte ráda četbu tohoto druhu?"

„Abych se přiznala, o jinou ani příliš nestojím."

„Skutečně?"

„Teda básničky a hry a takové věci čtu docela ráda a neprotiví se mi ani cestopisy. Ale dějepisectví, pravé, vážné dějepisectví, do toho se nedokážu zabrat. Vy ano?"

„Já ano. Čtu o dějinách ráda."

„Kéž bych se to také naučila. Četla jsem sem tam něco z povinnosti, ale nedozvěděla jsem se z toho nic, co by mě buď nerozzlobilo nebo nenudilo. Papežové a králové se dostanou do rozepří, je z toho válka nebo mor, a to je na každé stránce, všichni muži jsou takoví bídáci a ženy se tam skorém nevyskytují - je to velmi únavné; a přitom často s podivem uvažují, proč to musí být tak nudné, když je to z velké části vymyšlené. Řeči, které hrdinové mluví, jejich myšlenky a záměry - tohle všechno přece musí být vymyšlené, a právě ty vymyšlenosti mívám v ostatních knihách nejraději."

„Získala jste tedy dojem, že dějepisci," podotkla slečna Tilneyová, „nemívají šťastnou ruku, popustí-li uzdu fantazii. Vypomáhají si s ní při psaní, ale nezajímavě. Já mám dějepis ráda — a k pravdě vezmu zavděk i smyšlenkami. O hlavních událostech se dozvídáme z dávných kronik a záznamů, a můžeme se tedy po mém soudu na ně spolehnout stejně jako na všechno ostatní, čeho jsme nebyli očitými svědky; a co se týká toho přikrašlování, o němž se zmiňujete, je to jen přikrašlování, a jako takovým se jím pokochám. Je-li nějaká řeč dobře napsaná, s potěšením si ji přečtu, ať už ji sestavil kdokoli — a možná s větším potěšením, je-li dílem pana Hume nebo pana Robertsona,

než kdyby to byla vlastní slova Caractacova, Agricoly nebo Alexandra Velikého."

„Tak vy ráda čtete historické spisy! — a právě tak pan Allen a náš tatínek; a mám dva bratry, a ani těm se to neprotiví. Tolik čtenářů z malého okruhu mně známých lidí, to je pozoruhodné! Je-li tomu tak, nebudu už dějepravce nikdy víc litovat. Jestli si lidé rádi čtou v jejich knihách, tak je všechno v pořádku, ale já jsem si vždycky představovala, co práce jim to dá, než zaplní všechny ty tlustospisy, do kterých nikdo z vlastní vůle nikdy nenahlédne, takže všechnu tu námahu vynakládají jenom na trápení malých školáčků, a to mi vždycky připadalo jako moc tvrdý úděl a často jsem uvažovala, jakou ten člověk musí mít odvahu, že si sedne a do něčeho takového se pustí."

„Že malé školáčky čeká trápení," poznamenal Henry, „to žádný člověk obeznámený s lidskou přirozeností v civilizovaném státě popřít nemůže, avšak v; zastoupení našich předních historiků musím upozornit, že by se oprávněně mohli cítit dotčeni, kdybychom v tom viděli jediný cíl jejich činnosti, neboť jsou svým přístupem i stylistickými schopnostmi dokonale kvalifikováni trápit i čtenáře nejvyspělejší a v zralém věku. Používám slovesa ‚trápit‘ podle vašeho vlastního způsobu, jak jsem vyzoroval, namísto ‚poučit‘, vycházejí z předpokladu, že jejich významy nyní už splynuly."

„Myslíte si, že je to ode mne hloupost, říkat učení trápení, ale kdybyste byl na mém místě a musel se pořád koukat, jak se chudinky malé děti nejdřív učí slabikovat a pak malují písma, a kdybyste viděl, jak jsou zabeďněné a jak jim to kolikrát celý den nejde, a chudinka maminka, jak ta je z toho nakonec vždycky unavená, čehož jsem já svědkem skorem dnes a denně, když jsem doma, tak byste možná připustil, že učení a trápení může mít někdy stejný význam."

„To je velmi pravděpodobné. Jenomže dějepisci nenesou odpovědnost za těžkosti, které někomu působí naučit se číst. Vždyť i vy sama, která zřejmě nejste stoupenkyní zvlášť ukázněné a houževnaté píle, byste možná nakonec

připustila, že stojí za to obětovat dva tři roky a dát se trápit, když si pak za odměnu budete moci celý život číst. Jen uvažte — kdyby se lidé neučili číst, paní Radcliffová by psala nadarmo — anebo by možná nepsala vůbec."

Catherine přitakala — a procítěný chvalozpěv na umění nové dámy toto téma uzavřel. — Sourozenci Tilneyovi vzápětí přešli na jiné, k němuž ona neměla co říci. Začali hodnotit okolní krajinu očima lidí zběhlých v kreslení a se zaujetím a vybraným vkusem rozvíjeli úvahy, nakolik se hodí k ztvárnění na obraze. Tady byla Catherine úplně ztracená. Nikdy se neučila kreslit ani si netříbila vkus — naslouchala jim pozorně, ale nebylo jí to k užítku, neboť užívali obrátů, pod nimiž si sotvaco uměla představit. A to málo, co pochytila, jako by bylo v rozporu s chabými vědomostmi, které o věci měla dosud. Všechno nasvědčovalo tomu, že nejlepší pohled se už nenaskytá z vrcholu vysokého kopce a že jasné modré nebe přestává být dokladem pěkného dne. Z hloubi srdce se hanbila za svou nevědomost. Hanbila se však omylem. Nevědomost je přece nejjistější cesta k srdci vyvoleného. Máme-li dobrou hlavu, vybavenou vědomostmi, znamená to, že postrádáme schopnost zalichotit marnivosti ostatních, a toho by se rozumný člověk měl vždycky vyvarovat. A zvláště to platí pro ženu: pokud se jí stane ten malér, že něco umí, měla by vynaložit všechny svůj důmysl, aby to na sobě nedala znát.

Jaké výhody přináší pošetilost krásným slečnám, to už názorně vykreslila jistá mně perem spřízněná duše; a k jejímu zpracování tohoto námětu pouze dodám v zájmu spravedlnosti vůči mužům, že sice pro početnější a zanedbatelnější část slaboduchost značně zvyšuje osobní přitažlivost ženské bytosti, najdou se však mezi nimi i tací, kteří jsou natolik rozumní a vzdělaní sami, že nevyžadují u ženy nic horšího než prostou nevědomost. Catherine ani netušila, jakou má výhodu — nevěděla, že půvabná dívka s vřelým srdcem a vědomostmi nedotčenou myslí nemůže u chytrého mladíka neuspět, leda by se okolnosti spikly proti ní. V daném případě se přiznala k nedostatku znalostí a hned se za to kála: prohlásila, že by dala všechno na světě,

kdyby uměla malovat; i následovala přednáška o malebnosti, kde jí to tak jasně vysvětlil, že brzy se jí líbilo všechno, v čem viděl krásu on, a naslouchala mu s tak pozorným zaujetím, že byl brzy přesvědčen o jejím značném vrozeném nadání. Mluvil o popředí, vzdálenostech a druhých vzdálenostech — postranních kulisách a perspektivě — o světle a stínu — a Catherine byla tak učenlivou žačkou, že když dospěli na vrchol Beechenského útesu, sama dobrovolně zavrhl veškeré město Bath jako nehodné stát se předlohou krajinky. Henry, nadchnut jejími pokroky a v obavách, aby ji přílišnou dávkou moudrosti naráz neuondal, nechal tento námět v hovoru doznít, a to pozvolným přechodem od skalnatého úlomu a omšelého dubu, jež umístil těsně pod vrcholem, k dubům jako takovým, k lesům a jejich vyčleňování z obecného vlastnictví, k úhorům, k půdnímu vlastnictví koruny a k vládě, a tak se zakrátko ocitl až u politiky, a od politiky bývá už jen krůček k mlčení. Ticho, které zavládlo po jeho krátkém expoze o stavu říše, přerušila Catherine, když důležitým hlasem pronesla tato slova. „Slyšela jsem, že v Londýně se už brzy chystá Così nevidané děsivého.“

Slečna Tilneyová, jíž to bylo míněno především, se ulekla a rychle se dotazovala: „Je to jisté? — A co to bude?“

„To nevím, ani čím je to dílo. Slyšela jsem jen, že to budou hrůzy, jaké jsme dosud nepoznali.“

„Pro boha živého! — A jak jste se něco takového mohla doslechnout?“

„Jedna moje blízká přítelkyně mi to vylíčila v dopise, který jsem včera dostala z Londýna. Má to být nepředstavitelně strašlivé. Očekávám, že se tam bude vraždit a tak podobně.“

„Říkáte to s udivujícím klidem! Doufám ale, že vaše přítelkyně ve svém podání trochu přehání, a ví-li se o něčem takovém předem, vláda jistě podnikne patřičné kroky, aby se tomu zabránilo.“

„Vláda," pravil Henry a vší mocí přitom zachovával vážnou tvář, „sí nepřeje, ba ani se neodvažuje zasahovat do takových záležitostí. Vraždit se musí; na počtu obětí vládě nezáleží.“

Slečny na něho zůstaly koukat. Zasmál se a dodal: „Podívejte, mám vám to vysvětlit, abyste si vzájemně porozuměly, anebo vás nechat, abyste se o tom dohadovaly podle svých sil a schopností? Ne - zachovám se ušlechtilé. Dokážu, že jsem hoden jména muže nejen velkorysostí v duši, ale i jasným rozumem. Nesnáším ty přezíravé jedince mužského rodu, kteří neuznávají za vhodné podle potřeby se snížit na úroveň ženského chápání. Ženy se možná nemohou pochlubit schopností rozumného, bystrého úsudku - ani silou ducha a ostrovtipem. Chybí jim patrně pozorovací talent, nedokážou rozlišovat, usuzovat, pro něco zaplanout, neznají genialitu ani vtip.“

„Nedbejte na jeho řeči, slečno Morlandová, ale buďte prosím vás tak hodná a vysvětlete mi, jak je to doopravdy s tímhle hrozným vzbouřením.“

„S jakým vzbouřením?“

„Milá Eleanor, veškeré vzbouření se odehrává jen v tvé hlavě. Tam to víří v trestuhodném zmatku. Slečna Morlandová nám nevykládala o ničem děsivějším než o novém románu, který se má zakrátko objevit u knihkupců ve třech kvartových svazcích, po dvě stě sedmdesáti šesti stránkách, první s frontispicem zobrazujícím dva náhrobky a lucernu — chápeš už? Omluvte mou zabedněnou sestřičku — neporozuměla vaší tak jasně formulované informaci. Řekla jste, že se v Londýně chystá cosi nevidaně děsivého - a namísto aby věděla, jako každý rozumný tvor, že taková slova patří do okruhu veřejných knihoven, okamžitě už v duchu viděla tisícový dav, jenž se shromáždil na Svatojiřských polích, aby zaútočil na Anglickou banku, ohrozil Tower a zaplavil londýnské ulice krví, načež by byl z Northamptonu povolán 12. pluk lehké kavalerie (záštita národa), aby tuto revoltu udusil v zárodku, a hrdinný kapitán Frederick Tilney, až vytrhne v čele své setniny k útoku, bude sražen z koně rozbitou cihlou, vrženou seshora z okna. Nezlobte se na ni. Obavy milující sestry se u ní spojily s ženskou slabostí; jindy však bývá docela bystrá.“ Catherine se tvářila vážně.

„A teď, Henry," pravila slečna Tilneyová, „když jsi se

přičinil, abychom si navzájem porozuměly, mohl by ses také přičinit, aby slečna Morlandová porozuměla tobě — nechceš-li, aby si o tobě pomyslela, že se chováš neuvěřitelně neomaleně k své sestře a že jsi velký grobián v názorech na ženy obecně. Slečna Morlandová nezná tvé osobité způsoby."

„Milerád ji s nimi blíže obeznámím." „O tom nepochybují — tím však neodčiníš svůj momentální přečin."

„A co mám tedy udělat?"

„Víš, co máš udělat. Pěkně se před ní očisti a ukaž se v nejlepším světle. Pověz jí, že si vysoce vážíš ženského ducha."

„Slečno Morlandová, já si vysoce vážím ducha jedné každé ženské bytosti na světě — a nejvíc ducha těch — ať jsou to, které jsou - jejichž společnosti se právě těším."

„To nestačí. Mluv přece vážně."

„Slečno Morlandová, nikdo nemůže ctít ženského ducha víc nežli já. Podle mého mínění jím příroda ženy tak štědře obdařila, že nikdy neuznají za potřebné využívat ho víc jak z poloviny."

„Nevypácíme teď z něho nic rozumného, slečno Morlandová. Není v strážlivém rozpoložení. Ujišťuji vás však, že by ho naprosto špatně chápal ten, komu by připadalo, že mluví nespravedlivě proti ženám, anebo že by mně dokázal říci něco nelaskavého."

Catherině nedalo velkou práci uvěřit, že se Henry Tilney nemůže dopustit žádného prohřešku. Jeho způsoby člověka leckdy třeba překvapí, ale myslí to vždycky dobře:

— a co jí nebylo jasné, obdivovala téměř stejnou měrou také to, co hravě pochopila. Celá procházka byla báječná, přestože moc brzy skončila, ale ten konec byl také báječný - její přátelé ji doprovodili domů, a než se rozloučili, obrátila se slečna Tilneyová s uctivou žádostí jak k paní Allenové, tak ke Catherině, zda by jí neudělala tu radost a pozítří u nich nepoobědvala. Paní Allenova se nezdráhala dát svolení, a tak jediná těžkost, která s tím Catherině vyvstala, spočívala v nutnosti nedat najevo svou jásavou radost.

Dopoledne jí tak krásně uběhlo, že v ní zabilo všechny přátelské a rodinné city: neboť na Isabellu ani na Jamese během té procházky vůbec nepomyslela. Až když Tilneyovi odešli, ozvalo se opět její vřelé srdéčko, ozývalo se však nějakou dobu bezvýsledně; paní Allenova neměla čím upokojit její starostlivost, neboť se o nikom z nich nic nedoslechla. Odpoledne se však Catherine vydala do města, neboť si naprosto neodkladně potřebovala koupit metr stužky, a v Bondově ulici dohonila prostřední slečnu Thorpovou, ona se louhá k Edgarovým domům ve společnosti dvou nejroztomilejších děvčátek na světě, pro dnešek jejich nejdůvěrnějších přítelkyň. Od ní se vzápětí dozvěděla, že výlet do Cliftonu se přece jen konal. „Vyjeli v osm ráno," sdělila jí slečna Anne, „a já jim tedy určitě ten výlet nezavídím. Podle mého můžeme vy i já mluvit o štěstí, že jsme tomu unikly. — Bude to nuda a nic než nuda. V Cliftonu touhle roční dobou není živáčka. Bella jela s vaším bratrem a John vezl Mariu."

Catherine vyjádřila upřímnou radost, že se to podařilo takhle zařídít.

„Ano," opáčila druhá slečna, „Maria odjela. Byla do toho jako divá. Měla dojem, že to bude skvostná zábava. Nemůžu říct, že obdivuji její vkus, a co mne se týká, já jsem byla od začátku odhodlaná nejet, i kdyby na mne byli kdovíjak naléhali."

Catherine, která o tomhle měla své pochybnosti, to nedalo, aby jí to neřekla: „Škoda že jste se k nim nemohla připojit. Je mi líto, že jste nemohli jet všichni."

„Děkuji vám, ale mně na tom doopravdy nezáleží. Vlastně bych byla nejela ani za nic na světě. Právě jsem to říkala tady Emily a Sophii, když jste nás dohonila."

Catherine jí to moc nevěřila, byla však ráda, že Anne má Emily a Sophii, u nichž může hledat přátelskou útěchu, a tak jí dala sbohem a vracela se domů spokojená, že jim svou neúčastí nepřekazila výlet; z celého srdce doufala, že se jim do té míry vydařil, aby se James a Isabella na ni pro její odmítnutí už přestali hněvat.

15. KAPITOLA

Příštího dne byl hned zrána doručen Catherine list od Isabelly, z jehož každého řádku dýchal smír a něžná náklonnost: dožadovala se v něm bezodkladného setkání v zájmu záležitosti nevýslovně důležité, a v důsledku toho Catherine plna příjemné sebedůvěry a zvědavosti odspěchala do Edgarových domů. V salonu zastala pouze obě mladší sestry Thorpovy, a když Anne odešla pro sestru, využila Catherine příležitosti a začala se vyptávat Marie na včerejší výlet. Té nemusela dvakrát říkat a s radostí se rozhovořila. Catherine se vzápětí dozvěděla, že to byla ve všem všudy nejskvostnější událost na světě; že to se ani vypovědět nedá, jaký to byl kouzelný výlet, a že daleko předčil všechno očekávání. Takovéto informace vyslechla Catherine v prvních pěti minutách a další odhalily následující podrobnosti — že jeli přímo do hotelu York, dali si polévku a objednali pozdní oběd, vyšli si na kolonádu, ochutnali místní vodu a utratili pár šilinků za pompadúrky a korále, odtamtud se odebrali na zmrzlinu do cukrárny, a už zase pospíchali zpátky do hotelu, rychle zhltnu oběd, aby nejeli potmě, a pak se skvostně projeli domů, jenom měsíc jim nesvítil a trošku pršelo a kuň pana Morlanda byl tak zchvácený, že sotva pletl nohama.

Catherine jí naslouchala s upřímným zadostiučiněním. Zřejmě na hrad Blaize ani nepomysleli, a co se ostatního týkalo, ani na minutku ničeho nelitovala - Maria zakončila své líčení mnohomluvným vyjádřením procítěného soucitu se sestřičkou Anne, jež prý je úplně nesnesitelná, jak těžce nese, že ji nevzali s sebou.

„Tohle mi neodpustí, já vím, ale řekněte sama, co jsem mohla dělat? John chtěl mít s sebou mne, a zapřísahal se, že ji nevezme, protože má takové hamátné kotníky. Tuším, že z toho bude mrzutá dobře do konce měsíce, ale já jsem si umínila, že to přehlédnu; nedám si přece zkazit náladu pro maličkost.“

Nato se objevila Isabella: vběhla do pokoje tak dychtivě a tvářila se tak blaženě a důležitě, že rázem na sebe soustředila všechnu pozornost své přítelkyně. Mariu bez

okolků vykazala ze dveří, vrhla se Catherině kolem krku a takto začala: — „Ano, Catherino, má nejdražší, už je to tak; tvůj pronikavý bystrozrak tě nezklamal. — Ach, jak důvtipně ty všechno vytušíš! — Nic ti nezůstane skryto.“

Catherině jí na to odpověděla pouze užaslým, nechápavým pohledem.

„Prosím tě, uklidni se, mé srdéčko drahé, milované,“ pokračovala Isabella. - „Já sama jsem strašně rozčilená, jak vidíš. Sedneme si a od srdce popovídáme. Tak tys to uhádla, ledva sis přečetla můj list? I ty bystrá hlavičko! - Ach, Catherino má nejdražší, jen ty, kteréš mi nahlédla do duše, si umíš představit, jaké blaženství teď prožívám. Tvůj bratr je nejkouzelnější muž na světě. Kéž bych ho byla víc hodna! - Ale co tvůj velevážený pan otec a paní máti, co ti tomu řeknou? — Božíčku, když na ně pomyslím, srdce se mi divě rozbuší.“

Catherině začínalo svítat: konečně se jí rozbřeslo, jak se věci mají, a s pochopitelným ruměncem nenadálého vzrušení zvolala: „Božíčku - drahá Isabello, co tím chceš říct? — Tak ty ses — opravdu ses zamilovala do Jamese?“

Tento smělý předpoklad však, jak jí brzo bylo objasněno, vystihoval skutečnost jen zpola. Trýznivý cit, který údajně bděle pozorovala v každém Isabellině pohledu a činu, doznal v průběhu včerejšího výletu odezvy ve vyznání stejně vřelě opětované lásky. Srdcem i slovem se zaslíbila Jamesovi. — Catherině v životě ještě nenaslouchala žádné novince s takovým zájmem, úžasem a radostí. Její bratr se zasnoubil s její přítelkyní! — Byla to pro ni nová zkušenost a viděla v tom velkolepou událost z rodu těch, jež se v navyklém běhu života sotvakdy opakují. Neuměla ani vyjádřit hloubku svého prožitku, ale jeho povaha přítelkyni zcela uspokojovala. Nejprve převládala velká radost nad tím, že budou tak úzce spřízněny, a obě půvabné dívky si padaly do náruče a kořenily něžná objetí slzami radosti.

Avšak jakkoli se Catherině upřímně radovala z jejich budoucího svazku, je třeba po pravdě doznat, že Isabella ji v rozněžněle procítěnosti daleko předstihla. - „Tebe budu mít mnohem a mnohem radši, drahá Catherino, než

naši Annu nebo Mariu; tuším, že se přimknu úže k rodině drahého Morlanda než ke své vlastní."

Tak vrcholný projev přátelství se vymykal Catherininu chápání.

"Ty jsi přec tak podobná svému drahému bratrovi," pokračovala Isabella, „a proto jsi mi byla od prvního pohledu hrozně sympatická. Ale tak je to se mnou vždycky. První chvíle je rozhodující. Od onoho dne, kdy nás Morland poprvé přišel navštívit loni o vánocích — od první chvíle, kdy jsem ho spatřila — jsem mu propadla. Vzpomínám si, že jsem na sobě měla žluté šaty a vlasy učesané do copů, a když jsem vešla do salonu a John nás představil, hned jsem si pomyslela, že jsem tak krásného muže ještě neviděla."

Tu Catherine v duchu vzdala hold čaromoci lásky: měla sice bratra upřímně ráda a ochotně mu připisovala řadu předností, ale nikdy ji nenapadlo, že je to krásný muž.

„A také si vzpomínám, že k nám tehdy přišla na čaj slečna Andrewsová; byla v takovém temně vínovém hedvábí, slušelo jí to přímo božsky, a já byla přesvědčena, že se tvůj bratr jistě zamiluje do ní, a celou noc jsem oka nezamhouřila, jak jsem na to pořád musela myslet. Ach, Catherino, co bezesných nocí jsem kvůli tvému bratrovi prožila! — Modlím se, abys nikdy nepoznala ani zpola takovou trýzeň! Víím, že jsem z toho přímo úděsně zhubla; nebudu tě ale trápit líčením svých duševních muk; sama ses o tom mohla přesvědčit. Jsem si vědoma, že jsem své city stále dávala najevo — víš, jak jsem se tak hloupě prořekla, že nadevše ctím teology! — Byla jsem si však od počátku jistá, že u tebe je mé tajemství v bezpečí."

Catherine si pomyslela, že bezpečnější úschovu ani nalézt nemohla; styděla se však za svou tak naprosto netušenou nevědomost, a proto se neodhodlala uvést věc na pravou míru ani popřít, že tak překypovala bystrozrakém a cituplným pochopením, jak se Isabelle zlíbilo jí připisovat. Zjistila, že se bratr chystá urychleně vydat na cestu domů do Fullertonu, aby rodičům všechno vyjevil a požádal je o svolení; a to bylo pro Isabellu zdrojem nelíčeného rozrušení. Catherine ji ze všech sil ujišťovala, neboť

o tom byla sama přesvědčená, že její otec ani matka se nepostaví odmítavě k synovu přání. — „Neumím si představit rodiče," pravila jí, „aby byli hodnější nebo jim víc záleželo na štěstí jejich dětí; vůbec nepochybují, že hned svolí."

„Morland tvrdí přesně totéž," odvětila Isabella; „přesto se ale neodvažuji v to doufat; budu mít tak nepatrné věno, a to jim nemůže být vhod. Vždyť tvého bratra by si ráda vzala každá."

Zde se Catherine znovu přesvědčila, že láska je mocná čarodějka.

„Ale jdi, Isabello, nebuď tak pokorná. — Rozdíl v majetkových poměrech u vás dvou nestojí ani za řeč."

„Ach, mé srdéčko drahé, při tvé velkomyslnosti možná ne, to vím, ale takovou velkomyslnost nemůžeme čekat u každého. Co mne se týká, já bych si jenom přála, aby to bylo obráceně. I kdybych vlastnila miliony, i kdybych vládla celému světu, vyvolila bych si jen tvého bratra."

Tento okouzující cituplný projev, umocněný jak rozumovým souhlasem, tak novostí zážitku, připomněl Catherine všechny známé románové hrdinky, i pomyslela si, že Isabella ještě nikdy nebyla tak krásná jako při tomto velkolepém prohlášení. — „Určitě svolí," ujišťovala ji opakovaně, „určitě si tě zamilují."

„Já za sebe mohu prohlásit," pravila Isabella, „že nemám neskromných přání a nejmizivější příjem mi postačí. Když se dva lidé upřímně milují, je chudoba sama o sobě bohatstvím; každá okázalost se mi přičítá a v Londýně bych se neusadila ani za živý svět. Chaloupka v odlehlé víscé by mi vrchovatě stačila ke štěstí. Kolem Richmondu se najdou kouzelné vilky."

„Jakýpak Richmond!" zvolala Catherine. — „Musíte se usadit poblíž Fullertonu. Abychom vás měli na dosah."

„Byla bych hrozně nešťastná, kdyby to dopadlo jinak. Jen když budu blízko tebe, nic víc nechci. Ale to jsou všechno jen plané řeči! Nebudu na takové věci radši myslet, dokud se nedozvíme, co na to řekl tvůj otec. Morland povídal, že kdyby ještě dnes večer vypravil dopis do Salisbury, mohli bychom ho zítra dostat. — Zítra? — Víím,

že nedokážu sebrat odvalu a roztrhnout obálku. Víím, že přitom umřu rozčilením."

Po tomto ujištění následovalo zasnění — a když pak Isabella znovu promluvila, začala rozpřádat úvahy, z jaké látky si dá ušít svatební šaty.

Jejich důvěrný rozhovor ukončil sám ustaraný mladý milovník, jenž si přišel povzdechnout na rozloučenou, než vyjede do Wiltshiru. Catherine mu chtěla poblahopřát, ale nenalezala vhodná slova, a tak se všechna její výmluvnost soustředila do pohledu. Z něho však výrazně zářilo všech osm zásad řečnického umění a James je také lehce vyčetl. Hnán nedočkavostí, aby už byl doma a pořídil tam tak dobře, jak doufal, loučení příliš neprotahoval, a byl by je skoncoval ještě dřív, kdyby ho byla jeho kráska nezdržovala procítěným naléháním, aby se už vypravil. Dvakrát ho zavolala zpátky téměř od dveří, aby jeho odchod uspíšila. „Namouduši, Morlande, musím vás už zapudit. Považte, jak dalekou cestu máte před sebou. Nemohu se na to dívat, jak otálíte. Probůh, neutrácejte už víc času. Jděte už, jděte — trvám na tom."

Obě přítelkyně, jejichž srdce teď pojilo pevnější pouto než kdy předtím, se až do večera už nerozloučily: sprádaly šťastné příbuzenské plány a čas jim mile ubíhal. Paní Thorpová a její syn, kteří byli do všeho zasvěceni a zřejmě čekali jen na páně Morlandův souhlas, aby považovali Isabellino zasnoubení za nejšťastnější událost, jaká mohla jejich rodinu potkat, se směli jejich zasedání zúčastnit a přispět svým dílem významných pohledů a tajuplných narážek, jimiž živili zvědavost mladších sester, které se této výsadě netěšily. Přímočaré Catherine připadalo toto podivné tajnůstkářství nejen nevlídné, ale i nedůsledně dodržované; a sotva by se asi byla ubránila, aby na tu nevlídnost neupozornila, kdyby zase ta nedůslednost všechno trochu nenapravovala a Anne s Mariou ji brzo neuklidnily moudrým „A my víme, co víme". V důsledku toho všeho probíhalo celý večer jakési válečné střetnutí důvtipu, ukázkové cvičení rodinné vynalézavosti: na jedné straně záhada údajného tajemství, s nedoznaným odhalením na straně druhé, a obojí provázené stejným bystrozrakém.

Catherine dlela po boku přítelkyně i nazítří, aby jí byla duchovní oporou a pomáhala jí překonat ty četné únavně se vlekoucí hodiny do listonošova příchodu. A bylo jejich služeb zapotřebí, neboť jak se blížila doba, kdy se dala rozumně očekávat nějaká zpráva, Isabella podléhala čím dál tím hlubší skleslosti, a než byl dopis doručen, vybičovala se do stavu nelíčeného zoufalství. Ale pak přišel, a kde zůstalo jaké zoufalství? „Moji laskaví rodiče mi bez váhání dali souhlas, jakož i slib, že učiní vše, co je v jejich silách, aby mi zajistili šťastnou budoucnost,“ — tak zněly první tři řádky, a v jediném okamžiku převládlo radostné vědomí bezpečí. Jásavý úsměv rázem rozsvítil Isabelle tvář, všechna starost a úzkost zřejmě vyprchala, rozjařila se tak, že se sotva ovládala, a sama sebe nazývala nejšťastnější mezi smrtelníky.

Paní Thorpová se slzami radosti v očích objímala dceru, syna, návštěvu a samou radostí a zadostiučiněním byla by snad zobjímala půl Bathu. Za každým slovem měla „drahého Johna“ a „drahou Catherinu“ - a „drahou Anne“ s „drahou Mariou“, těm se to hned musí říct, aby se na jejich štěstí podílely, a dvojí „drahá“ před Isabelliným jménem jistě nebylo víc, než co si toto milované dítě zasloužilo. Ani John neskrblil radostí. Nejen že přisoudil panu Morlandovi vysokou poctu tím, že ho označil za primissima chlapa, ale pronesl i četné kletby k jeho chvále.

Dopis, jenž byl zdrojem všeho toho blaha, byl stručný: obsahoval vlastně jen ubezpečení, že James uspěl; do podrobností všechno vypíše příště. Na podrobnosti si však Isabella mohla dovolit počkat. To nejdůležitější v sobě obsahoval páně Morlandův slib: zavázal se přece na svou čest, že je zbaví všech starostí, a z čeho už poplynou jejich příjmy, jestli jim dá připsat pozemky nebo uloží jmění do cenných papírů, tím si ve své nesobeckosti nelámala hlavu. Zvěděla toho dost, aby měla jistotu, že zakrátko dosáhne důstojného zaopatření, a její fantazie bystře kroužila nad vši průvodní blažeností. Viděla už v duchu, jak ji za pár neděl všichni noví známí ve Fullertonu budou stíhat obdivnými pohledy a drazí staří přátelé v Putney závistivými,

jak má k dispozici kočár, navštívenky s novým jménem a skvostné aranžmá prstenů na rukou.

Jakmile byl znám obsah dopisu, John Thorpe, jenž vyčkával pouze jeho doručení, než se odebere do Londýna, začal se vypravovat na cestu. „No tak, slečno Morlandová," oslovil ji, když ji zastal samotnou v saloně, „přicházím se s vámi rozloučit." Catherine mu popřála šťastnou cestu. Zdálo se, že ji neslyší: přešel k oknu, tam se jakoby ošíval, zabroukal nějaký popěvek, zřejmě zcela zabrán zvláštními úvahami.

„Nepřijedete pozdě do Devizes?" nadhodila Catherine. Na to jí nic neodpověděl, a po minutovém mlčení na ni vychrlil: „Je to kapitální nápad s tou svatbou, namouduši! Morland s Bellou si to náramně vy spekulovali! Co o tom soudíte, slečno Morlandová? **Já** tvrdím, že to není marná věc!"

„Jsem přesvědčena, že je to velmi dobrý záměr."

„Vážně? — To je upřímná odpověď! Stejně jsem rád, že proti manželství nic nenamítáte. Slyšela jste už někdy tu starou písničku Na svatbě se často sejdou další následníci? Hele, přijedete Belle na svatbu, doufám."

„Ano, slíbila jsem vaší sestře, že pokud možno budu při tom."

„A co kdybysme pak —" začal se divně kroutit a rozpačitě se zasmál — „povídám, co kdybysme si pak tuhle starou písničku vyzkoušeli?" **!\$§!í**

„Myslíte? - Ale já moc zpívat neumím. Tak tedy šťastnou cestu. Jsem dnes pozvaná k slečně Tilneyové na oběd, tak už musím běžet."

„Nač ten spěch, krucinál? — Kdoví kdy se zase uvidíme."

- Teda nejspíš se tu do čtrnácti dnů ukážu, a bude mi těch čtrnáct dní ubíhat zatraceně pomalu."

„Tak proč nepřijedete dřív?" zeptala se Catherine, když viděla, že čeká na Odpověď..

„To je od vás milé, víte—milé a dobrosrdečné.—Na tahle vaše slova hned tak nezapomenu. — Ale vy máte tak dobré srdíčko a tak podobné, že jsem to u ženské ještě neviděl. Opravdu jste strašidelně milá, a nejen milá, ale máte tolik —namouduši, že jsem druhou takovou ještě nepoznal."

„I propána, takových jako já je přece fůra, jenomže jsou ještě lepší. No tak sbohem.“

„Poslyšte, slečno Morlandová, já bych přijel do Fullertonu a složil poklonu pánům rodičům, kdyby vám to nebylo proti mysli.“

„Jen přijďte. — Tatínek s maminkou vás rádi uvidí.“

„A já doufám — doufám, že vy sama mě neuvídíte nerada, slečno Morlandová.“

„Ale božínku, jistěže ne! Já moc málo lidí vidím nerada. Se společností je vždycky zábava.“

„To je přesně i můj názor. Jen když se můžu trochu pobavit ve společnosti, jen když můžu být s lidmi, které mám rád, jen když můžu zůstat, kde se mi to líbí a s kým se mi to líbí, a k čertu se vším ostatním, tvrdím já. — A jsem upřímně rád, že to říkáte taky. Víte, já mám stejně takový pocit, že vy a já se na většinu věcí díváme stejně.“

„To je možné, ale já jsem o tom ještě nepřemýšlela. A pokud jde o tu **většinu** věcí, tak abych pravdu řekla, já se v moc málokterých sama vyznám.“

„Krucinál, se mnou je to zrovna tak. Nemám to v povaze, lámat si hlavu něčím, co se mě přímo netýká. Já se na svět dívám dost prostě. Jen když dostanu děvče, které se mi zamlouvá, říkám já, a pohodlný dům, abych měl kde hlavu složit, a co je mi po všem ostatním? Bohatství nic neznamená. Mám zajištěný slušný vlastní příjem, a kdyby ona neměla ani groš, no tak tím lip.“

„Máte naprostou pravdu. Na tohle se díváme úplně stejně. Je-li slušný majetek na jedné straně, není důvodu, aby ho musela mít i strana druhá. Ať je zámožný on či ona, jen když budou žít v dostatku. Přičí se mi, když zámožný člověk hledá velké věno. Vdávat se pro peníze, to myslím, že je nejhorší věc na světě. - Tak sbohem. — Rádi vás uvítáme ve Fullertonu, kdykoli se vám to bude hodit.“ A odešla. Ani všechny jeho dvorné lichotky jí v tom nezabránily. Vždyť měla tak zajímavé zprávy a musela se přichystat na takovou návštěvu, a proto ji žádné jeho naléhání nemohlo zadržet. Odpověděla tedy a zůstavila ho v skálopevné víře, že jeho námluvy probíhají úspěšně a ona že ho výslovně povzbuzuje.

Vzrušení, které sama prožívala, když se poprvé dozvěděla o bratrově zasnoubení, ji vedlo k domněnce, že i manželé Allenovi procítěně zareagují, až je o té podivuhodné události zprávi. Jaké však bylo její zklamání! Nejprve je mnohohlavně připravila na nadcházející veledůležité oznámení, a pak zjistila, že to oba čekali od první chvíle, kdy bratr přijel; a jejich prožitky u této příležitosti se směstnaly do blahopřání, aby oba mladí lidé byli spolu šťastni; pán k tomu ještě připodotkl, že Isabella je neobyčejně půvabná, a paní, že má z pekla štěstí. Catherine se to jevilo jako vskutku překvapující nevnímavost. Zato odhalení velkého tajemství, že James včera odjel do Fullertonu, nepřijala paní Allenova lhostejně. Na ně zareagovala procítěně: pořád dokola litovala, že bylo nutno tuto cestu utajit, že ji předem nezasvětili, a lamentovala, proč spolu nepromluvili, než odjel, neboť by ho byla určitě obtěžovala žádostí, aby od ní vše pozdravoval svého pana otce s paní matí a vyřídil její poručení i celé rodině Skinnerovic.

16. KAPITOLA

Catherine se na návštěvu v Milsomově ulici tolik těšila, že zklamání bylo nevyhnutelné, a v důsledku toho, ačkoli ji generál Tilney přijal s vybroušenou zdvořilostí, jeho dcera ji mile uvítala, Henry byl doma a žádné další hosty nepozvali, po návratu bez dlouhého sebezpytování zjistila, že tam šla v očekávání štěstí, jež u svých hostitelů nenalezla. Namísto aby se v průběhu dne ještě víc sblížila se slečnou Tilneyovou, měla dojem, že mezi nimi nezavládlo důvěrnější porozumění; místo co by se jí Henry Tilney v neformálním rodinném prostředí jevil v nejlepším světle, dosud nikdy ho nezažila tak zamlklého a bez nálady, a třebaže se k ní jejich otec choval jako pravý kavalír - zahrnoval ji díky, pozváním a komplimenty —, bylo to vysvobození uniknout jeho společnosti. Ať si lámala hlavu, jak chtěla, neuměla si to vysvětlit. Generál Tilney na tom

rozhodně nenesl vinu. Že je to vlídný, dobrotivý a ve všem všudy okouzlující pán, o tom nemohlo být pochyb, neboť byl vysoký, fešný a Henryho otec. **On** jistě nezavinil, že na jeho děti padla tíseň anebo že se ona v jeho společnosti necítí volně. Doufala, že to první může přičíst náhodě, a to druhé si neuměla vysvětlit jinak než vlastní hloupostí. Isabella však, když vyslechl podrobnosti o návštěvě, měla pohotově jiné vysvětlení: „Je to jen a jen pýcha, odsouzeníhodná nafoukanost a pýcha!“ Od prvopočátku v ní dřímalo podezření, že tahle rodina si o sobě moc myslí, a tímhle se to potvrzuje. V životě neslyšela, aby se někdo zachoval tak urážlivě jako slečna Tilneyová! Neprojevit vůči hostu ani základní slušnost co paní domu, jak to žádá dobré vychování! Jednat se svou návštěvou tak přezírávě! Sotva na ni promluvit!

„Ale tak zlé to nebylo, Isabello, o přezíravosti nemůže být ani řeč, chovala se velice zdvořile.“

„Jen se jí nezastávej! A co ten bratr, který tak dával najevo, že se mu líbíš! Prokristapána! No, v některých lidech se nikdo nevyzná. Tak on se na tebe za celý ten čas ani nepodíval?“

„To jsem neřekla, ale připadal mi nějak zaražený.“

„Neslýchané! Ze všeho nejvíc opovrhují nestálostí. Radím ti naléhavě, abys na něho už nemyslela, Catherino drahoušku; není tě hoden.“

„Myslíš? Ten si nejspíš na mě ani nevzpomene.“

„Vždyť to povídám: ani si na tebe nevzpomene. Taková přelétavost! - To tvůj bratr nebo i můj jsou docela jiní! Jsem přesvědčena, že John je ve svých citech velmi stálý.“

„Ale co se generála Tilneyho týká, to tě ujišťuji, že se ke mně choval nesmírně pozorně a vlídně, jako by mu nic tak neleželo na srdci, než abych se u nich dobře bavila a byla spokojená.“

„Hm, o něm si také nic špatného nemyslím, jeho z povýšenosti nepodezírám. Ráda věřím, že je to pravý kavalír. John má o něm vysoké mínění, a koho John uzná za —“

„Nu, uvidíme, jak se ke mně budou chovat dnes večer: sejdeme se na plese.“

„To musím jít také?“

„Ty chceš zůstat doma? Já myslela, že je to domluveno.“

„No když na mne tak naléháš — víš, že ti nedokážu nic odepřít. Ale nečekej, že se mnou bude kdovíjaká zábava, protože mé srdce dlí, jak je ti známo, čtyřicet mil odtud. A že bych tančila, o tom se ani nezmiňuj, to je *naprosto* vyloučeno. Charles Hodges na mne bude hrozně dotírat, to je jisté, ale já ho odmrštím. Vsadím se, že uhádne mé důvody, a právě tomu bych chtěla zabránit, a tak mu přikážu, aby si své domněnky nechal pro sebe.“

Isabelliny názory na Tilneyovy její přítelkyni neodradily; ta věřila, že se k ní bratr ani sestra nechovali urážlivě, a rovněž jim nepřisoudila pyšná srdce. A večer sklídila za svou důvěru odměnu: ona se k ní chovala stejně přívětivě a on stejně pozorně jako dosud — to znamená, že slečna Tilneyová ji vyhledávala a Henry ji požádal o tanec.

Jelikož předešlého dne na návštěvě u nich zaslechla, že čekají co nevidět Henryho staršího bratra kapitána Tilneyho, nemusela se dohadovat, kdo je ten neznámý apartní mladý elegán, který teď zřejmě patřil k rodině. Vzhlížela k němu s velkým obdivem a říkala si v duchu, že by někomu třeba připadal z obou bratrů přitažlivější on, ačkoli na ni působilo jeho vystupování příliš sebevědomě a jeho tvář ne tak sympaticky. Vkus a způsoby měl zcela určité podřadnější: neboť přeslechla, jak nejen odmítá i jen pomyslet na to, že by sám šel tančit, ale otevřeně se vysmívá Henrymu, že se mu to neprotiví. Z této posledně zmíněné okolnosti lze vyvodit, že bez ohledu na dojem, jaký si o něm utvořila naše hrdinka, jeho obdiv vůči ní nedosáhl nebezpečného stupně; nejevilo se pravděpodobné, že zapříčiní nešvár mezi bratry, ani že dáma bude vystavena pronásledování. *Ten* za ní jako pravý intrikán nevyšle tři lotry v jezdeckém, kteří ji donutí nastoupit do kočáru, aby s ní pak ujížděli neuvěřitelnou rychlostí. Catherine mezitím, nezneklidněna předtuchou, že by jí hrozilo takové nebo vůbec nějaké zlo, krom skutečnosti, že jejich taneční řada je dosti krátká, byla jako vždy blažená s Henrym Tilneym, naslouchala s rozzářenými očima všemu, co jí říká, a že se jí jevil neodolatelný, začínala se tak jevit i ona jemu.

Když dozněl první tanec, kapitán Tilney k nim přistoupil a ke Catherineině rozmrzelosti odtáhl bratra stranou. Zůstali stát poblíž a šeptem rozmlouvali, a třebaže se v ní okamžitě nevzbouřil všechen jemnocit a nepřipsala to vyrušení na vrub skutečnosti, že se o ní kapitán Tilney doslechl nějakou zlomyslnou nepravdu a spěchá ji hned sdělit bratrově s úmyslem odloučit ho od ní navždy, přece jen v ní odchod tanečníka vyvolal pocity ne právě příjemné. Prožila v takovém napětí dobrých pět minut, a začínala si právě říkat, že už je pryč víc jak čtvrt hodinu, když se k ní oba vrátili a jí se dostalo vysvětlení: Henry se jí zeptal, zda si myslí, že by její přítelkyně slečna Thorpová měla námitky, kdyby jí přestavil bratra za tím účelem, aby ji požádal o tanec. Catherine bez váhání odpověděla, že slečna Thorpová dnes zcela jistě tančit nemíní. Krutá odpověď byla ihned tlumočena dál a kapitán se vzdálil.

„Vašemu bratrově to jistě nebude vadit,“ prohodila Catherine, „protože jsem před chvílí zaslechla, jak říká, že v něm tanec vzbuzuje odpor, ale je to od něho moc milé, že se nabídl. Zřejmě si všiml, že Isabella sedí, a domníval se, že jí chybí partner, zmýlil se ale, protože ona by dnes netančila ani za nic na světě.“

Henry se usmál a řekl: „Vám nepůsobí velké potíže odhalit pohnutky, které vedou ostatní lidi v jejich počínání.“

„Proč - jak to myslíte?“

„Vy neuvažujete: Co je pro toho a toho člověka asi důležité? Čím se dá nejspíš ovlivnit, vezmeme-li v úvahu jeho povahové vlastnosti, věk, postavení a pravděpodobné životní návyky — ale co je **pro mne** důležité a čím bych já se dala ovlivnit, abych si tak a tak počínala.“

„Já vám nerozumím.“

„To jsme se potom ocitli v nevyváženém vztahu, protože já vám rozumím moc dobře.“

„Mně? — To jistě; neumím se tak krásně vyjadřovat, aby to bylo nesrozumitelné.“

„Bravo! — Vynikající charakteristika moderního jazykového projevu.“

„Povězte mi ale prosím, jak jste to myslel.“

„Mám? - Opravdu si to přejete? - Neuvědomujete si

ale možné důsledky: uvedl bych vás do krutých rozpaků a určitě byste se mnou nesouhlasila."

„Ne ne, k tomu ani onomu nedojde, já se nebojím."

„No prosím: chtěl jsem říct jen tolik, že vaše domněnka o dobrosrdečnosti mého bratra jako jediném motivu přání zatančit si se slečnou Thorpovou mě přesvědčila, že vy sama převyšujete dobrosrdečností všechny ostatní lidské bytosti."

Catherine zrudla a odmítla tu chválu, a pánovo prorocství se naplnilo. Coši v jeho slovech ji však odškodnilo za trýznivé rozpaky, a to coši jí tak leželo v hlavě, že se na chvíli stáhla do sebe, nemluvila ani neposlouchala, ba skoro jako by zapomněla, kde je, až ji vytrhl známý hlas: tu vzhledla a spatřila, že jim Isabella s kapitánem Tilneym budou podávat ruce v taneční figuře.

Isabella pokrčila rameny a usmála se, což byl jediný způsob, jak mohla prozatím vysvětlit onu podivuhodnou proměnu: jelikož to však Catherine k porozumění nestačilo, vyjádřila bezelstně svůj údiv před svým partnerem.

„Neumím si vysvětlit, jak k tomu došlo! Isabella byla pevně rozhodnuta netančit."

„A nezměnila Isabella doposud nikdy své rozhodnutí?"

„Hm — ale to protože — a váš bratr! Po tom, co jste mu ode mne vyřídil, jak to, že se jí šel zeptat?"

„Nemohu tvrdit, že mne tato stránka věci udivuje. Vyzvala jste mne, abych se podíval vaší přítelkyni, a proto se dívám, ale co se bratra týká, ten se zachoval tak, jak jsem předpokládal, že se zachová. Krása vaší přítelkyně ho zlákala; její důslednost jsem na rozdíl od vás nemohl předem posoudit."

„Posmíváte se mi, ale já vás ujišťuji, že Isabella bývá obvykle velmi důsledná."

„A víc bychom o nikom ani tvrdit neměli. Kdo je důsledný vždycky, bývá nevyhnutelně občas tvrdohlavý. Kdy se sluší ustoupit, na tom osvědčíme svůj úsudek; bez ohledu na bratra se skutečně domnívám, že slečna Thorpová nevolila špatně, když se rozhodla pro přítomnou chvíli."

Přítelkyně neměly příležitost k důvěrnému rozhovoru,

dokud tanec neskončil, ale pak, když se procházely zavěšeny po sále, podala jí Isabella takovéto vysvětlení: — „Nedivím se, že tě to překvapilo; a jsem z toho namouvěru k smrti umořená. Je to takový mluvka! — Docela zábavný, kdybych neměla hlavu plnou jiného, ale takhle bych byla dala nevímco, kdybych byla mohla v klidu posedět.“ „Tak proč jsi to neudělala?“

„Ach, děvčečko drahá, vypadalo by to tak divně, a z toho mám hrůzu, jak víš. Odmítala jsem, dokud to jen trochu šlo, jenomže on se nedal odbýt. Neumíš si představit, jak na mne naléhal. Prosila jsem ho, aby mne omluvil, aby si vyvolil nějakou jinou partnerku — ale kdepak; prý když už se jednou odvážil požádat mne, abych mu ruku podala, přičí se mu na některou jinou v sále i jen pomyslet, a že prý ani tak netouží tančit jako *dlít v mé blízkosti*. Takový nesmysl! Povídám mu, že si zvolil způsob, jímž si mne rozhodně nenakloní, neboť ze všeho na světě nejvíc se mi přičí galantní řečičky a komplimenty — a pak — no a pak jsem pochopila, že nebude klid, dokud nevstanu. Krom toho jsem se obávala, že by se to dotklo paní Hughesové, která nás představila, kdybych odmítla s ním tančit, a tvého drahého bratra by to také trápilo, kdybych celý ples jen proseděla. Jsem ale ráda, že už je to odbyto. Hlava mě brní z těch jeho nesmyslů a krom toho — je to takový poutavý zjev, takže po nás všichni pokukovali, jak jsem pozorovala.“

„Je to vážně fešák.“

„Fešák! — Hm, ano, dost možná. Obecně by se asi líbil, ale není to vůbec můj typ. U mužů nemám ráda ruměné tváře a černé oči. Jinak je ale docela přitažlivý. Strašlivě sebevědomý ovšem. Párkrát jsem mu srazila hřebínek, to já zase umím, jak víš.“

Když se slečny sešly příště, nabízelo se už mnohem zajímavější téma na přetřes. Přišel druhý dopis od Jamese Morlanda, v němž je podrobně seznámil s šlechetnými záměry pana Morlanda staršího. Chystal se synovi postoupit farnost, jejímž byl doposud sám duchovním pastýřem a jejíž obročí vynášelo ročně asi čtyři sta liber, jakmile dosáhne věku, kdy by mohl její správu převzít, což předsta

vovalo nezanedbatelný úbytek z rodinných příjmů a žádný skrblický podíl pro jedno z deseti dětí. Navíc mělo Jamesovi v budoucnosti připadnout dědictví přinejmenším stejné hodnoty.

Ženich se k tomu vyjadřoval s náležitou vděčností; nutnost počkat se svatbou dva tři roky sice nevítal, ale jelikož něco takového očekával, smířil se s tím bez reptání. Catherine, jejíž odhad byl v té věci stejně mlhavý jako představa o otcově jmění a která se teď v názoru zcela přizpůsobovala bratrovi, pocítila stejné uspokojení a blahopřála nevěstě, že se všechno tak příhodně vyřešilo.

„Je to jistě obdivuhodné," prohlásila Isabella s chmurnou tváří. „Pan Morland se zachoval nesmírně ušlechtilé," přidala se dobrodružná paní Thorpová a pohlédla úzkostlivě na dceru. „Kéž bych pro vás mohla udělat aspoň tolik! Nemohli jsme od něho ani víc očekávat. Sezná-li časem, že by vám *mohl* ještě nějak přispět, jistě to udělá, jelikož to musí být obdivuhodný a dobrotivý pán. Čtyři sta není do začátku velký příjem, ale ty jsi tak skromná a šetrná, drahá Isabello, ani tě nenapadne chtít kdovíco, děvečko moje."

„Vždyť já si také kvůli sobě nic víc nepřeju; nemohu se jen smířit s pomyšlením, že by kvůli mně přišel zkrátka můj drahý Morland a zůstal tady s příjmem, který člověku sotva stačí na nejnutnější živobytí. Pro mne to nic neznamená, na sebe já přitom nemyslím."

„Znám tvou nesobeckou dušičku, děvečko zlatá, a odměnou ti budiž to, že si tě každý zamiluje. Kdo tě pozná, ten ti dá přednost mezi všemi, a já pevně věřím, že až tě uvidí pan Morland — ale nesmíme tuhle naši zlatou Catherinku znepokojoval takovým rozumováním. Pan Morland se přece zachoval velice ušlechtilé. Slýchala jsem ze všech stran, že je to vzácný člověk. A to víš, děvečko, musíme také vzít v úvahu, že nic nemáš: kdybys dostala přiměřenější věno, nechal by se i on víc vidět, protože je to jistě velkomyslný pán."

„Nikdo si nemůže pana Morlanda vážit víc než já, to je jasné. Ale žádný člověk není neomylný, a každý má právo naložit se svým jménem, jak se mu zlíbí."

Catherine se tyto nárážky dotkly. „Jsem pevně přesvědčena," prohlásila, „že tatínek slíbil nejvíce, co si může dovolit."

Isabella se vzpamatovala. „O tom nemůže být ani pochyby, Catherino, srdéčko moje zlaté, a ty mě přece znáš dost dobře, abys věděla, že by mi postačil i mnohem menší příjem. Jsem teď v první chvíli trochu rozčarovaná ne kvůli penězům, peníze já nenávídím, a kdybychom se mohli vzít teď hned a žít z padesáti liber, neměla bych si už co přát. Ano, drahá Catherino, odhalilas mne. Tohle mě trápí. Ty dlouhé, předlouhé dva tři roky, než tvůj bratr bude moci převzít tu farnost."

„Ano ano, dceruško má nejdražší, vidíme ti až do duše," přispěchala jí na pomoc paní Thorpová. „Ty neumíš nic zastírat. Chápeme dokonale, co tě tak trápí, a každý tě musí jen ještě víc milovat pro tu tvou nesobeckou, upřímnou lásku."

Catherinin nepříznivý dojem začínal vyprchávat. Snažila se uvěřit, že oddálení sňatku je jedinou příčinou Isabellina rozčarování, a když ji příště zastala opět tak veselou a příjemnou jako jindy, snažila se zapomenout, že se jí nakratičko jevila jinak. James následoval brzy za svým dopisem a byl přijat s lichotivou vlídností.

17. KAPITOLA

Allenovým teď začínal šestý týden jejich pobytu v Bathu, a bude-li týdnem posledním, to zůstávalo jistý čas předmětem úvah, jejichž zvažování naslouchala Catherine s bušícím srdcem. Že by se její přátelství se sourozenci Tilneyovými tak náhle skončilo, to by byla katastrofa, již nic nemohlo odčinit. Všechno její životní štěstí bylo ve hře, dokud se záležitost rozhodovala, a všechno vyhrála, když padlo rozhodnutí, že si nechají najaté pokoje ještě na čtrnáct dní. Čím ji těchto čtrnáct dní oblaží, krom toho, že jí bude dopřáno, aby se občas viděla s Henrym Til

neyem, tím si Catherine příliš, hlavu nelámala. Od Jamesova zasnoubení, jež jí poskytlo názorné poučení, co všechno se **může** stát, opravdu párkrát zašla tak daleko, že si v tajnosti dovolila nějaké to „kdoví“?, ale jinak prozatím nedohlédla za blažený pocit, který prožívala v jeho přítomnosti: budoucnost se nyní směstnala do tří neděl, a jelikož po tu dobu měla štěstí zajištěno, ztrácel se jí zbytek života v takové dálce, že se tím netrápila. Toho dne, kdy se věci takto vyřešily, navštívila slečnu Tilneyovou a hned na ni vychrlila svou radost. Byl to však den osudových zkoušek. Sotva jí zvěstovala, že si pan Allen prodloužil léčení, sdělila jí slečna Tilneyová, že se její otec rozhodl opustit Bath koncem příštího týdne. To byla rána! Napětí, které dopoledne prožívala, byla pohoda a klid ve srovnání s tímto zklamáním. Catherine se smutně koukla a s upřímným zármutkem opakovala jako ozvěna závěrečná slova slečny Tilneyové: „Koncem příštího týdne!“

„Ano, otec si málokdy dá říci, aby zdejší léčivé vody vyzkoušel tak důkladně, jak by podle mého mínění bylo třeba. Zklamali ho nějakí jeho přátelé, kteří sem také měli přijet, a jelikož se teď právě cítí dobře, pospíchá domů.“

„To mě mrzí,“ řekla Catherine zdrceně, „a kdybych to byla věděla —“

„Možná že byste byla tak hodná —“ začala slečna Tilneyová rozpačitě, „— udělalo by mi velkou radost, kdybyste —“

Vtom vstoupil její otec a přerušil tím zdvořilý úvod, který, zadoufala Catherine, by mohl vyústit v prosbu, aby si navzájem dopisovaly. Když ji s obvyklou dvorností přivítal, obrátil se k dceři a zeptal se jí: „Tak co, Eleanor, mohu ti pogratulovat, že se tvá půvabná přítelkyně rozhodla vyhovět tvé prosbě?“

„Právě jsem se chystala ji o to požádat, papá, když jste vešel.“

„Tak jen do toho. Víím, jak ti to leží na srdci. Moje dcera pojala odvážné přání, slečno Morlandová,“ hovořil dál, aniž poskytl dceři možnost se ozvat. „Odjíždíme z Bathu od soboty za týden, jak už vám možná sdělila. Správce mého panství mi píše a dožaduje se mé přítomnosti, a je

likož jsem se tu nedočkal markýze z Longtownu ani generála Courtneyho, mých dávných blízkých přátel, nic mne v Bathu už nedrží. A kdybyste ještě vy splnila naše sobecké přání, odjížděli bychom bez jedině lítostivé myšlenky. Zkrátka a dobře: dala byste se přemluvit, abyste se vzdala tohoto jeviště veřejných triumfů a dělala své přítelkyni Eleanor společnost v Gloucestershiru? Hanbím se téměř za takovou žádost, i když by připadala dovolená každému jinému stvoření v Bathu spíše než vám. Vaše ušlechtilá skromnost — ani za nic na světě vás však nechci trápit nepokrytou chválou. Jestliže nám vyhovíte a poctíte nás svou návštěvou, způsobíte nám nevýslovnou radost. Je pravda, že vám nemůžeme nabídnout žádné takové zábavy jako toto rušné město, nezlákáme vás ani radovánkami, ani nádherou, protože žijeme jednoduchým, nehonosným životem, nešetřili bychom však úsilím, abyste se u nás na opatství Northanger necítila nejhůř."

Opatství Northanger! — Tato vzrušující slova vyhnala Catherininy city až na sám vrchol extáze. Svůj vděk a polichocené uspokojení vyjádřila slovy, jež jen stěží ztlumila do rámce přijatelně klidného jazyka. Vždyť se jí právě dostalo tak lichotivého pozvání! O její společnost se tak procítěně ucházejí! Viděla v tom velkou poctu a hřejivý příslib, všemožné blaženství pro přítomnost a všemožnou naději do budoucna, a tak dychtivě přijala s tou výhradou, když to dovolí tatínek s maminkou. — „Napíšu hned domů," slibovala, „a jestliže naši nebudou proti, jako si myslím, že nebudou —"

Generál Tilney choval stejnou důvěru, neboť mezitím už navštívil její velevážené přátele v Pultneyské ulici, a ti příslibili jeho přání vyhovět. „A když oni se s tím smíří a rozloučí se s vámi," pravil, „můžeme předpokládat, že ostatní svět zaujme stejné filozofické stanovisko."

Slečna Tilneyová promluvila vážně, ale mile, když se přidala k otcovým lichotkám, a celá záležitost se za pár minut dohodla natolik, nakolik to výhrada týkající se Fullertonu dovolovala.

Události onoho dne dovedly Catherininy city od napětí přes uklidnění až k zklamání, teď však je bezpečně zakot

vily na vrcholu štěstí: a tak povznesena k nebeským výšinám, s Henrym v srdci a s opatstvím Northanger na rtech, pospíchala domů napsat ten dopis. Manželé Morlandovi, v důvěře k uvážlivosti přátel, jimž dceru už svěřili, nezapochybovali o vhodnosti přátelství, které navázala před jejich očima, a proto obratem odpovíděli, že její návštěvu v Gloucestershiru bez námitek schvalují. Jejich shovívavost, třebaže na ni Catherine předem spoléhala, ji utvrdila v přesvědčení, že má v porovnání s ostatními smrtelníky mimořádné štěstí co do přátel, osudu, jakož i okolností a náhody. Všechno jako by spolupracovalo v jejím zájmu. Její nejstarší přátelé Allenovi jí ve své laskavosti umožnili poznat prostředí, kde ji čekaly nejrůznější krásné zážitky. Její city, její sympatie byly pokaždé šťastně opětovány. Ke komu se cítila přitahována, toho dokázala i sama zaujmout. Isabellina náklonnost jí měla být zabezpečena i příbuzenským svazkem. Tilneyovi, na jejichž dobrém mínění jí nadevše záleželo, překonali všechny její naděje lichotivými opatřeními, aby se jejich přátelství dál rozvíjelo. Právě ji vyznamenali svým pozváním, a měla teď dlouhé týdny strávit pod stejnou střechou s tím, o jehož společnost tolik stála, a nadto ta střecha byla střechou starého opatství! — Její zaujetí pro starobylé budovy následovalo hned za jejím zaujetím pro Henryho Tilneyho a hrady a staré kláštery vyplňovaly svým kouzlem sny, které nevyplňovaly jeho podobizny. Už dlouhé týdny si vřele přála zhlédnout a prozkoumat hradby a parkány prvého či loubí druhého, i když důkladnější než hodinová prohlídka by jí byla připadala přáním neuskutečnitelným. A teď právě k něčemu takovému dojde. Ze všech možností, které jí hrozily v podobě domu, sídla, zámečku, panství, dvora a vily, se z Northangeru vyklubalo bývalé opatství, a ona tam měla bydlet. Denně bude mít na dosah jeho dlouhé, vlhké chodby, jeho úzké cely a zborcenou kapli, a nedokázala potlačit naději, že tam přežívají nějaké starobylé legendy nebo hrůzostrašné anály o nějaké nešťastné, osudovými ranami stíhané jeptišce.

Žasla, s jak vlažným nadšením přijímají její přátelé vlastnictví takového domova, že nad tím neprojevují patřičnou

hrdost. To se dalo vysvětlit jediné návykem od nejútlejšího mládí. Výsady, s nimiž se člověk narodí, přijímá jako samozřejmé. Přednosti jejich domova pro ně neznamenal o nic víc než přednosti jejich zevnějšku.

Dychtila vyptat se slečny Tilneyové na četné podrobnosti; v hlavě se jí myšlenky tak čile rojily, že když byly ony dotazy zodpovězeny, sotva měla o Northangeru přesnější představu než dříve: že to byl do reformace bohatý klášter, a když ho pak Jindřich VIII. rozpustil, připadl jednomu předkovi Tilneyova rodu, že velká část starobylé budovy stále ještě patří k nynějšímu sídlu, třebaže ostatek už zchátral, a že leží v údolí, chráněno od severu a východu svažitou dubinou.

18. KAPITOLA

Zaujata vlastním štěstím Catherine ani vlastně nezaznamenala, že už se dva tři dny neviděla s Isabellou, leda letmo na pár minut. Uvědomila si to a zatoužila po rozhovoru s ní, když se takhle jednou procházela ve vřídelní dvoraně s paní Allenovou a neměla jí už co říci ani od ní co vyslechnout, a sotva se jí po přítelkyni zastesklo, předmět její touhy se před ní vynořil, vyzval ji k důvěrnému popovídání a odvedl na lavičku. „Tohle je mé oblíbené místočko,“ prohlásila Isabella, když usedaly mezi dvěma vchody, odkud bylo dobře vidět na příchozí z obou směrů, „je to tu tak stranou.“

Catherine zpozorovala, že Isabelliny oči stále bloudí od jednéch dveří ke druhým, jako by netrpělivě někoho vyhlížela, i upamatovala se, jak často jí přítelkyně neprávem prisoudila bystrozrakost, usoudila, že teď je krásná příležitost ji osvědčit, a proto jí šibalsky pravila: „Netrap se, Isabello. James už brzy přijede.“

„Pchá!“ zněla Odpověď.. „Srdéčko mé zlaté, snad mě nemáš za takovou husičku, abych ho chtěla mít věčně po boku. To by bylo odporné, trávit všechen čas spolu: vždyť

by se nám každý smál. Tak ty se tedy chystáš do Northangeru! — To jsem hrozitánsky ráda. Slyšela jsem, že je to jedno z nejpěknějších starých sídel v Anglii. Spoléhám se, že mi všechno dopodrobna popíšeš."

„Ráda, seč mi chabé síly stačí. Ale koho pořád vyhlížíš? Přijdou sem tvé sestry?"

„Nevyhlížím nikoho. Člověk někam koukat musí, a víš, že mám takový hloupý zvyk, upřeně se na něco zadívat, když mi myšlenky bloudí sto mil daleko. Jsem pak hrozitánsky roztržitá; hádám, že jsem nejroztržitější stvoření na světě. Tilney říká, že to charakterizuje určité duševní založení."

„Ale já myslela, že mi chceš něco zvláštního povědět, Isabello."

/„Aha! No ovšem! To jen dokazuje, co jsem předtím řkala. Má hlava ubohá! Dočista jsem na to zapoměla. Zkrátka a dobře, právě jsem dostala dopis od Johna — jistě uhádneš, co mi píše." „Ne, to neuhádnou."

„Jen nebuď tak nebetyčný pokrytec, cukroušku. O čem jiném by mohl psát než o tobě? Víš přece, že je do tebe zamilovaný až po uši."

„Do mne, drahá Isabello?"

„Ale Catherine, srdéčko, nehloupni! Skromnost a tak podobně je jistě na místě, ale trocha prosté upřímnosti dívce taky někdy sluší. To bych do tebe neřekla, že dokážeš tak přehánět! Říkáš si o komplimenty. Točil se kolem tebe tak, že by to neušlo ani nemluvněti. A půl hodiny předtím, než odjel z Bathu, jsi mu prý otevřeně projevila přízeň. Píše mi o tom v tom dopise, píše, že tě prakticky požádal o ruku a že jsi to ohromně mile přijala, a teď po mně chce, abych se za něho přimlouvala a řkala ti všechny možné krásné věci. Takže je marné dělat, že o ničem nevíš."

Catherine s veškerou váhou pravdomluvnosti vyjádřila svůj údiv nad takovým obviněním a prohlásila, že ji nikdy ani nenapadlo podezírat pana Thorpa z nějakého citu k ní, a tudíž že ho sotva mohla úmyslně povzbuzovat. „A že by se mi byl dvořil — no to prohlašuji na svou čest, že jsem nikdy nic takového nepostřehla — až na to, že se se

mnou ten první den, jak přijel, zadal před plesem. Ale že by mě byl požádal o ruku nebo podobně, to musí být nějaký podivný omyl. Něco takového bych přece asi sotva přehledy že? — a jako že mi záleží na tom, co mluvím, slavnostně tady prohlašuji, že ani slůvko o něčem podobném mezi námi nepadlo. Půl hodiny, než odjel? — To je vyloučeno — vždyť jsem ho ten den ani nespatřila."

„Tak to jsi teda *určitě* spatřila, protože jsi celé dopoledne strávila v Edgarových domech — bylo to ten den, jak přišel souhlas tvého otce — a já vím docela jistě, že jste byli s Johnem sami v saloně — někdy předtím, než jsi běžela domů."

„Vážně? — No když to říkáš, tak to jistě nějak tak bylo, ale já si vůbec na nic takového nevzpomínám. Mám ještě v živé paměti, že jsme seděly spolu my dvě a jeho že jsem viděla pohromadě s ostatními — ale že bychom bývali pět minut o samotě — Stejně je ale zbytečné se o tom dohadovat, vždyť vidíš jasně už z toho, jak si na nic takového nevzpomínám — ať už on se domýšlel čehokoli — že jsem na jeho přízeň ani nepomyslela, nečekala ji ani po ní netoužila. Moc mě trápí, jestli ke mně pojal nějakou náklonnost—ale já jsem se o to rozhodně nijak vědomě nepřičinila a vůbec jsem o tom neměla ani zdání. Prosím tě, uved to všechno co nejdřív na pravou míru a napiš mu, že se mu omlouvám — totiž — nevím, co na to říct — ale vysvětlí mu, jak to myslím, co nejvhodnějším způsobem. Je to tvůj bratr, Isabello, a proto bych o něm ani zanic nechtěla mluvit nevlídně, ale ty víš moc dobře, že pokud bych některému muži dávala přednost před ostatními — *on* to není." Isabella mlčela. „Přítelkyně moje milá, nesmíš se na mne zlobit. Neumím si představit, že by tvému bratrovi na mně doopravdy tak moc záleželo. Vždyť přece stejně budeme spřízněny."

„Ano, ano," a Isabella se zarděla, „nabízí se i jiný způsob, jak bychom byly spřízněny. — Ale kam se mi to myšlenky zatoulaly? — Tak, Catherino, srdéčko, jak se mi to jeví, jsi odhodlána nebohého Johna odmítnout - není-liž pravda?"

„Nemohu mu jeho náklonnost oplatit — a rozhodně jsem nikdy neměla v úmyslu ji v něm roznítit."

„Když je to tak, nebudu tě s tím déle trápit. John si přál, abych s tebou o tom promluvila, a to jsem učinila. Ale přiznávám se ti, že jsem to od první chvíle, jak jsem si přečetla jeho dopis, pokládala za velice zpozdlý, neuvážený nápad, z něhož by ani jemu, ani tobě nevzešlo nic dobrého: vždyť z čeho byste byli živi, kdybyste to dali dohromady? Pravda, oba trochu něco máte, ale dneska je to drahá záležitost, uživit rodinu, a ať si v románech píší co chtějí, bez peněz to nejde. Divím se jen, že si to John vyvzpomněl; určitě ještě nedostal moje poslední psaní.“

„Nezlobíš se na mě tedy? Věříš už, že jsem tvému bratrovi nic nepředstírala a že jsem až do této chvíle o jeho citech nic netušila?“

„Á, tak co se toho týká,“ zasmála se Isabella, „neosobuji si právo posuzovat, o čem jsi v minulosti snad uvažovala a jaké záměry jsi chovala. To víš nejlépe sama. Kdo si někdy trochu nezakoketuje — ve vši nevinnosti? A pak pod vlivem okolností naznačí tomu druhému třeba víc, než čemu hodlá dostát. Ujišťuji tě ale, že jsem ta poslední osoba na světě, která by tě za tohle přísně odsoudila. Mládí a temperament něco takového omlouvá. Co myslíme vážně dnes, nemusíme myslet už tak vážně zítra. Nastanou jiné okolnosti, změní se názory.“

„Ale můj názor na tvého bratra se nezměnil. Byl od začátku stejný. Popisuješ, co se nikdy nestalo.“

„Nejdražší Catherino,“ pokračovala družka, jako by ji neslyšela, „ani za živý svět bych tě nechtěla ovlivnit, aby ses zasnoubila, než si to pořádně rozmyslíš. Podle mého názoru by bylo prostě neodpuštělné, kdybych tě měla k tomu, abys obětovala své štěstí kvůli Johnovi jen proto, že je to můj bratr, když možná on, jak by ne, bude v životě stejně spokojený bez tebe. Kdo taky přesně ví, co chce, a zvláště mladí pánové, ti jsou tak strašidelně rozmarní a nestálí. Chci říct tohle: proč by mi mělo víc záležet na bratrově štěstí než na štěstí přítelkyně? Ty dobře víš, že přátelství já si cením nade vše. Ale hlavně a především, má nejmilejší Catherino, nespěchej. Jestli budeš příliš spěchat, budeš toho litovat, to mi věř. Tilney říká, že se lidé v ničem tak málo nevyznají jako ve svých citech, a já soudím, že

má naprostou pravdu. Á, tady zrovna přichází; no to nic, nejspíš nás ani neuhlídá."

Catherine vzhledla a spatřila kapitána Tilneyho a Isabella, která na něho při těchto slovech upřela pohled, brzy upoutala jeho pozornost. Okamžitě k nim zamířil a zaujal místo, jak ho k tomu gestem vyzvala. Promluvil, a Catherine nevěřila svým uším. Ač pronesena polohlasem, rozeznala slova: „Probůh! Vždy pod dohledem, ať osobním, ať zprostředkovaným!"

„Pchá, hlouposti!" zněla Isabellina odpověď rovněž šeptmo. „Co mi to chcete namluvit? Kdybych vám mohla věřit — mám ducha dosti nezávislého, to víte."

„Kéž byste měla i srdce nezávislé. To by mi stačilo."

„Srdce? Nač by vám bylo nějaké srdce? Vy muži ani žádné srdce nemáte."

„I kdybychom srdce neměli, máme oči, a ty nás stačí potrápít ažaž."

„Vážně? To je mi líto; omlouvám se, že vám mou vinou zprostředkují nepříjemný dojem. Otočím se teda jinam. Doufám, že vám to takhle bude vyhovovat —" obrátila se k němu zády — „doufám, že teď už vaše oči nejsou vystaveny žádnému trápení."

„Nevýslovnému: neboť část sametové tvářičky je stále na dohled - jak příliš mnoho, tak příliš málo."

Catherine pobouřena tohle už nemohla poslouchat dál. Žasla, že to Isabella dovolí, a žárlivá kvůli bratrovi vstala, prohlásila, že už musí za paní Allenovou, a navrhla, aby se opět procházely, Isabella se však k tomu neměla. Byla už tak hrozitánsky uchozená, přičilo se jí korzovat po dvoraně, a kdyby opustila své stanoviště, propásla by sestry, její sestry se totiž musí objevit už každou chvíli, a tak ať se na ni nejdražší Catherine nezlobí, ale ještě si klidně sedne. Jenomže Catherine si také uměla postavit hlavu, a jelikož právě v té chvíli přišla paní Allenova a navrhla, aby se už vrátily domů, přidružila se k ní a odcházela, zatímco Isabella zůstala sedět s kapitánem Tilneyem. Opouštěla je takhle s těžkým srdcem. Připadalo jí očividné, že kapitán Tilney propadá Isabellinu kouzlu a Isabella ho v tom neúmyslně podporuje; jistěže neúmyslně, protože její láska

k Jamesovi je stejně jistá a všestranně známá jako její zasnoubení. Nepochybovala samozřejmě ani o její opravdovosti, ani o jejích dobrých úmyslech, ale přesto měla z celého rozhovoru divný pocit. Přála si, aby Isabella zas byla taková jako dřív, nemluvila pořád jen o penězích, a také aby se tak nezastřeně nezaradovala, když přišel kapitán Tilney. Zvláštní, že si neuvědomuje, jak se jí dvoří. Catherine by ji na to byla nejraději upozornila, ať si dá pozor a nedopustí, aby při své temperamentní letoře nezpůsobila bolest jak jemu, tak Jamesovi.

Lichotivá skutečnost, že se do ní zamiloval John Thorpe, nevyvážila lehkovážnost jeho sestry. Nechtělo se jí věřit, a ani si to nepřála, aby to byla pravá láska; nezapomněla totiž, jak hluboce se dokázal zmýlit, a jeho tvrzení o tom, že jí nabídl ruku a ona že to vlídně přijala, ji utvrdilo v přesvědčení, že jeho omyly bývají někdy přímo do nebe volající. Nenačerpala z toho tedy vzpruhu pro svou marnivost, spíše se na tom učila žasnout. Že mu stojí za to, namlouvat si, že ji miluje, tomu se upřímně podívovala. Isabella tvrdila, že se jí dvoříl; *ona sama* nikdy nic takového nepostřehla, ale Isabella toho dnes řekla tolik, o čem raději předpokládala, že to byla jen slova do větru, k nimž se člověk už nevrátí, a s tím se nakonec musela spokojit a najít v tom uklidnění.

19. KAPITOLA

Dny plynuly, a Catherine, třebaže se neodvažovala přítelkyni podezírat, nemohla se ubránit tomu, aby ji pozorně nesledovala. A toto pozorování jí nevyjevilo nic dobrého. Isabella jí připadala jako vyměněná. Když ji viděla skutečně jen v nejužším kroužku jejích blízkých v Edgarových domech nebo v Pultneyské ulici, byla změna v jejím chování tak nepatrná, že by to bývala bez ostatních souvislostí ani nepostřehla. Tu a tam se u ní projevovala jakási malátná netečnost, něco z té prohlašované roztržitosti,

o níž Catherine nikdy předtím neslyšela, ale kdyby se nestalo nic horšího, pak *tohle* by Isabelle možná jen dodávalo nový půvab a vyvolávalo vřelejší zájem. Catherine viděla, jak ve společnosti vyznamenává kapitána Tilneyho svou přízní stejně ochotně, jako ji on zahrnuje dvorností, že mu věnuje téměř stejný díl svých úsměvů a zájmu jako Jamesovi, a ta změna jí připadala příliš výrazná, než aby ji mohla přehlédnout. Co znamená taková vrtkavost, co tím přítelkyně sleduje, na to její rozum nedokázal najít Odpověď.. Isabella si jistě neuvědomuje, že tím Jamese zraňuje, ale tak svévolnou bezmyšlenkovitost musela Catherine odsoudit. Vždyť tím trpí James. Viděla, že se tváří vážně a znepokojeně, a jestli o jeho klid zjevně příliš nedbá žena, která mu darovala své srdce, *ji* na tom *záleží* nepřestalo. I o nebožého kapitána Tilneyho si dělala velké starosti. Ačkoli jí na pohled nebyl zvlášť sympatický, jeho jméno mu u ní otvíralo cestu k dobré vůli, a přihlížela tedy s upřímným soucitem, jak se žene vstříc zklamání; přes to, co zaslechla na lavičce, jí totiž jeho chování připadalo tak neslučitelné s povědomostí o Isabellině zasnoubení, že si neuměla představit, když to uvážila ze všech stran, jak by mu tato skutečnost mohla být známa. Možná žárlí na jejího bratra jako na soka, a jestli se jí zdá, že jde o něco důsažnějšího, zavinilo to nejspíš nepochopení z její strany. Byla by ráda Isabellu na celou situaci nějak jemně upozornila a naznačila jí, že se prohřešuje vůči oběma, nenacházela však pro takovou výstrahu příležitost nebo narážela na nechápavost. Když měla možnost jí něco v tom smyslu napovědět, Isabella jí nikdy nerozuměla. Zamýšlený odjezd rodiny Tilneyovy jí byl v této těžké situaci největší útěchou: chystali se odcestovat do Gloucestershiru už za pár dní a nepřítomnost kapitána Tilneyho vrátí klid všem krom něho samého. Jenomže kapitán Tilney prozatím neměl vůbec v úmyslu odcestovat; nehodlal je doprovodit do Northangeru, chystal se ještě pobýt v Bathu. Když se tohle Catherine doslechla, rázem se rozhodla. Promluvila si o tom s Henrym Tilneym: vyjádřila své polito

vání nad očividným zalíbením, které jeho bratr našel v slečně Thorpové, a naléhala na něho, aby mu vyjevil, že už je zasnoubená.

„Bratr o tom ví," zněla Henryho Odpověď..

„Opravdu? — A proč tu tedy zůstává?"

K tomu se nevyjádřil a chtěl zavést hovor na jiné téma, ona však neúhybně vedla svou: „Proč ho nepřemluvíte, aby odjel? Čím déle tu zůstane, tím horší to pro něho nakonec bude. Poradte mu prosím v jeho vlastním zájmu a v zájmu všech zúčastněných, aby hned opustil Bath. Odloučení mu časem zase vrátí klid, ale tady nemá naději, a když tu zůstane, jen se bude trápit."

Henry se usmál a podotkl: „To bratr určitě nezamýšlí."

„Přemluvíte ho tedy, aby odjel?"

„Přemlouvání není zaručený prostředek, ale nezlobte se na mne, když se o to ani nepokusím. Sám jsem mu pověděl, že je slečna Thorpová zasnoubená. Ví, co činí, a já svým pánem."

„Ne, neví, co činí," zvolala Catherine, „netuší, jak tím mého bratra trýzní. James o tom se mnou sice nemluvil, ale já vím, že je z toho moc smutný."

„A jste si jista, že to zavinil můj bratr?"

„Ano, docela jista."

„Trápí ho, že se bratr dvoří slečně Thorpové, anebo že mu to slečna Thorpová trpí?" „Není to snad jedno?"

„Domnívám se, že by v tom pan Morland viděl jistý rozdíl. Žádného muže se nemile nedotkne, když jiný obdivuje jeho vyvolenou, avšak jen na ní záleží, jestli pro to bude trpět."

Catherine zrudla za přítelkyni a řekla: „Isabella chybuje. Ale jsem přesvědčena, že nezamýšlí bratra schválně trápit, protože ho má moc ráda. Zamilovala se do něho hned na první pohled, a dokud se nevědělo, jestli tatínek bude souhlasit, rozčilovala se, že z toho div nedostala horečku. Tak vidíte, že ho musí mít ráda."

„Rozumím: miluje Jamese a koketuje s Frederickem."

„Ne, nekoketuje. Žena, která je zamilovaná do jednoho, nemůže přece koketovat s jiným."

„Dost možná, že nebude ani tak od srdce milovat, ani tak od srdce koketovat, jako kdyby se soustředila pouze na jedno. Oba pánové nutně přijdou trochu zkrátka.“

Po krátké odmlce začala Catherine znovu: „Vy tedy nevěříte, že Isabella našeho Jamese hluboce miluje?“

„Nemám právo to posuzovat.“

„Ale co tím tedy sleduje váš bratr? Jestliže ví o jejím zasnoubení, co sleduje svým počínáním?“

„Kladete mi ožehavé otázky.“

„Ptám se jen na to, co bych ráda věděla.“

„Ptáte se ale také jen na to, nač předpokládáte, že vám mohu odpovédět?“

„Ano, protože vy přece vidíte bratrovi do duše.“

„Co se děje v bratrově duši, jak jste to vyjádřila, to se mohu pouze dohadovat, ujišťuji vás.“

„No a?“

„No a! — Ne, máme-li se dohadovat, dohadujme se každý za sebe. Přebírat dohady z druhé ruky je ubohé. Fakta máte před očima. Bratr je temperamentní, občas možná dost lehkovážný mladý muž, s vaší přítelkyní se seznámil asi před týdnem a ví o jejím zasnoubení téměř po celou tu dobu.“

„Hm,“ prohlásila Catherine, když nad tím chvilku dumala, „možná že z toho všeho uhádnete bratrovy záměry, ale já to namouduši nedokážu. Neznepokojuje to ale vašeho pana otce? Nepřeje si, aby kapitán Tilney odjel? — Kdyby ten se do toho vložil, musel by se podřídit.“

„Drahá slečno Morlandová,“ řekl Henry, „počínáte si opravdu moudře ve své obdivuhodné laskavé starostlivosti o bratrův klid? Nezacházíte příliš daleko? Zavděláte se mu, když budete předpokládat, že na lásku slečny Thorpové, anebo aspoň na její chování bude spolehnutí jen tenkrát, když už kapitána Tilneyho nespátí? Může si být jist její náklonností jen na samotě? — Anebo mu bude věrná jen do té chvíle, než se o ni začne zajímat jiný? — To si pan Morland jistě nemyslí — a věřte mi, že by nechtěl, abyste si to myslela vy. Neřeknu vám: ‚budte klidná,‘ pro

tože vím, že vás to prozatím znepokojuje, ale aspoň se znepokojujte co nejméně. Nepochybujete, že vašeho bratra a přítelkyni poutá opravdová hluboká vzájemná náklonnost, a věřte tedy, že opravdová žárlivost nemá mezi nimi místo a že všechny neshody brzy pominou. Otevřeli si navzájem srdce, tak jak je nikdo z nich nemůže otevřít vám, vědí přesně, co je nezbytné a co se dá snášet, a tak můžete být jista, že jeden nebude škádlit druhého nad únosnou, příjemnou míru."

Když viděl, že se stále ještě tváří pochybovačně a vážně, dodal: „Frederick sice neodjíždí z Bathu zároveň s námi, ale zdrží se tu patrně už jen velmi krátce, snad ještě pár dní. Zakrátko mu končí dovolenka a musí se vrátit k svému regimentu. - A co potom zbude z jejich známosti? - Čtrnáct dní budou v důstojnické jídelně připíjet Isabelle Thorpové, a měsíc se bude ona s vaším bratrem smát ubohému zamilovanému Tilneymu."

Catherine víc už nenamítala a dala se uchlácholit. Vzpěchovala se tomu celou tu dobu, co k ní promlouval, ale nakonec podlehl. Henry Tilney má jistě pravdu. Vyčítala si, že v obavách všechno zveličila, a umínla si, že už to napříště nebude brát tak vážně.

Ve svém rozhodnutí se ještě utvrdila díky Isabellinu chování, když se sešly naposledy. Thorpovi strávili poslední večer před Catherineiným odjezdem v Pultneyské ulici, a mezi milenci se neodehrálo nic, co by ji znepokojilo nebo zapříčinilo, že by se s nimi loučila v obavách. James byl v nejlepší náladě a Isabella roztomilá a mírná. Něhyplný cit k přítelkyni jako by v jejím srdci převládl, ale to bylo vzhledem k okolnostem pochopitelné; jednou sice svému milovanému rázně odsekla a jednou mu odtáhla ruku, ale Catherine se upamatovala na Henryho instrukce a přičetla to všechno hravosti zamilovaných. Objekt, sliby a slzy, s nimiž se obě krásy loučily, si umíme představit.

20. KAPITOLA

Manželé Allenovi neradi ztráceli svou mladou světenku, kterou si pro její stále dobrou náladu a radostnou povahu velmi oblíbili, a navíc při tom, jak se jí starali o zábavu, nacházeli sami vítané rozptýlení. Catherine se však tolik radovala z nadcházející návštěvy u slečny Tilneyové, že neměli to srdce jí to nepřát; a jelikož se hodlali zdržet v Bathu už pouze týden, nebudou jejího odjezdu litovat příliš dlouho. Pan Allen ji doprovodil do Milsomovy ulice, kde měla ještě posnít, a zanechal ji tam v péči nových přátel, kteří ji přelaskavě přijali; zmocnilo se jí však takové rozrušení, když se ocitla v postavení dalšího člena rodiny, a takové obavy, aby se zachovala ve všem správně a nepřipravila se snad o jejich dobré mínění, že v rozpacitosti prvních pěti minut div nezatoužila vrátit se s ním zpátky do Pultneyské ulice.

Slečna Tilneyová však k ní byla tak milá a Henry se usmíval, a tím jí brzy pomohli částečně ty nepříjemné pocity překonat, stále si však ještě zdaleka nepřipadala přirozeně a volně, ani jí generál svými neutuchajícími pozornostmi nevrátil sebedůvěru. Ne, a jakkoli se to může zdát divné, napadlo ji, jestli by to neprožívala klidněji, kdyby se jí tolik nevěnoval. Generálova starostlivá péče — stále ji pobízel, aby si posloužila, a opakovaně vyjadřoval obavy, že asi nevidí nic, nač by měla chuť - třebaže v životě ještě nezasedla k tak bohaté snídani - jí nedávala ani na okamžik zapomenout, že je tu na návštěvě. Měla pocit, že si nezaslouží, aby jí byla prokazována taková úcta, a nevěděla, jak to přijímat. Na klidu jí také nepřidala netrpělivost, s níž generál očekával příchod staršího syna, ani to, že kapitánu Tilneymu vyhuboval za lenost, když se konečně objevil. Trpěla s sebou, když poslouchala přísné otcovské výtky, jež jí připadaly neúměrné provinění; a ještě horší muka prožívala, když zjistila, že příčinou všeho toho kázání je ona sama: otci totiž vadila synova liknavost hlavně jako projev nedostatečné ohleduplnosti vůči ní. Tím se ocitla ve velmi nezáviděníhodné situaci:

bylo jí upřímně líto kapitána Tilneyho, aniž mohla doufat, že si ho tím nakloní.

Vyslechl otce mlčky, ani se nevzchopil k obhajobě, což v ní vzbudilo obavy, že neklid jeho rozhárané duše, zapříchňný Isabellou, mu dlouho nedopřál zamhouřit oči, a to že byl ten pravý důvod, proč vstal tak pozdě.— Byla takhle bezprostředně v jeho společnosti poprvé, a doufala tudíž, že ho bude moci trochu posoudit; on však sotva slůvko utrousil, dokud byl otec přítomen, a dokonce i poté zřejmě ještě podléhal tísnivému rozpoložení, protože od něho nezaslechla nic než pár slov, šeptem pronesených k Eleanor: „To si oddechnu, až mi všichni ukážete záda.“

Ruch kolem odjezdu nebyl příjemný. — Odbýjelo deset, právě když jim snášeli zavazadla, a generál předem ustanovil, že v tuto hodinu už budou vyjíždět z Milsomovy ulice. Jeho kočárový plášť nepřinesl sluha jemu, ale místo toho jej rozprostřel v dvoukolce, v níž ho měl syn vézt. Prostřední sedadlo v kočáru nevyklopili, třebaže tam měli jet tři lidé, a Eleanořina komorná tam nanosila tolik ranců, že si tu slečna Morlandová pohodlně nesesedne, a tyto obavy tak prožíval, když jí pomáhal nastupovat, že měla co dělat, aby mu zabránila vyhodit na ulici její vlastní novou psací podložku. — Konečně však za nimi zapadla dvířka a kočár pak unášel tři ženské bytosti střízlivou rychlostí, s níž pěkné, dobře krmené panské koně obvykle uběhnou cestu dlouhou třicet mil; taková vzdálenost totiž dělila Northanger od Bathu a měla být zdolána ve dvou stejných etapách. Sotva vyjeli od domovních vrat, Catherine se rozjařila, neboť v přítomnosti slečny Tilneyové na ni žádná tíže nepadala, a že v ní neznámá silnice vzbuzovala živý zájem, před sebou měla opatství a za sebou dvoukolkou, zaznamenala poslední pohled na Bath bez lítosti a každý milník se ukázal nečekaně brzy. Později následovala únavná dvouhodinová přestávka v Petty France, kde nebylo co dělat než jíst, aniž měli hlad, a procházet se, kde se nenabízelo nic k vidění, a její obdiv nad vznešeností, s jakou cestují, nad moderní ekvipáží — štolbové v krásných livrejích, kteří tak pravidelně nadskakují v třmenech, a početný jízdní doprovod — trochu zchladl pod dojmem této

nepříjemné nutnosti. Kdyby byl v jejich společnosti vládl dokonalý soulad, nestálo by to zdržení ani za řeč, avšak v generálově přítomnosti, přestože to byl takový šarmantní pán, se jeho děti vždycky chovaly zaražené a málokdy pronesl něco někdo jiný než on sám, a když tohle Catherine tak pozorovala a viděla, jak mu v hostinci není nic vhod, jak je podrážděný a netrpělivý vůči sklepníkům, měla k němu čím dál tím větší respekt a ty dvě hodiny jí připadaly přinejmenším jako čtyři. — Konečně však zazněl rozkaz, který přinesl vysvobození; a tu čekalo Catherinu značné překvapení, neboť generál navrhl, aby si s ním vyměnila místo a zbytek cesty se vezla s jeho synem v dvoukolce: „...je tak krásně, a on by jí chtěl dát možnost lépe se porozhlédnout po zdejší krajině.“

Catherine si vzpomněla, jak nahlíží pan Allen na dvoukolky mladých pánů, a polil ji nach; nejprve ji napadlo, že odmítne, pak však převládla hluboká úcta k rozhodnutí generála Tilneyho; je vyloučeno, aby navrhl něco, co by se pro ni nehodilo; a tak zakratičko seděla vedle Henryho na kozlíku a nebylo blaženější duše na světě. Malá chvilka stačila, aby dospěla k poznání, že dvoukolka je nejrozkošnější ze všech ekvipáží; cestovní kočár odhrčel na svých čtyřech kolech sice s jistou velkolepostí, to nelze popřít, ale je těžký a neohrabaný, a navíc mu nemohla odpustit, že je vyložil na dvě hodiny v Petty France. Dvoukolce by byla stačila polovina té doby, její křepčí, štíhlí koně jen tančili, a kdyby byl generál nestanovil, že jeho kočár pojedje napřed, byli by ho za půl minuty lehce předhonili. Všechny přednosti dvoukolky se však nemohly připisovat jen koním: Henry je tak výborně vedl — tak klidně — bez všeho rozruchu, nepředváděl se jí, neproklínal spřežení, čímž se podstatně lišil od jediného jiného džentlmena s opratěmi, s nímž ho mohla porovnat.—A jak mu klobouk krásně seděl a jak v těch slušivých bohatě našasených pelerínách svého teplého pláště vypadal důležitě! Vězt se s ním bylo skoro tak nádherné jako s ním tančit. A navíc ke všemu tomu štěstí jí bylo ještě dopřáno poslouchat, jak jí vyslovuje uznání, nebo aspoň jí za sestru poděkoval, a že je od ní moc milé, rozjet se k nim na návštěvu; vy

zdvihl to jako projev pravého přátelství a zhodnotil jako čin zavazující k upřímné vděčnosti. Jeho sestra, pravil, je v nezáviděníhodné situaci — postrádá blízkou ženskou bytost — a jelikož otec bývá často mimo domov, nemívá občas vůbec žádnou společnost.

„Ale jak je to možné?“ podivila se Catherine, „cožpak s ní nejste vy?“

„Já jsem v Northangeru doma jen napůl, vedu vlastní domácnost ve svém domě ve Woodstonu, což je dvacet mil od otcova panství, a nějaký čas tedy nutně trávím tam.“

„To vás ale musí hrozně mrzet!“

„Vždycky mě mrzí, když se loučím s Eleanor.“

„Jistě, ale kromě ní musíte mít přece moc rád i samo opatství! — A když jste si zvykl na opatství jako na domov, to se vám asi obyčejná fara dost zajídá.“

Usmál se a řekl: „Utvořila jste si velmi příznivou představu o našem opatství.“

„Samosebou. Není to snad taková krásná starobylá stavba jako v románech?“

„A zдалipak jste připravena čelit všemožným hrůzám, jaké se obvykle dějí v takové ‚starobylé stavbě jako v románech‘? — Máte zmužilé srdce? Nervy dost pevné na tajné dveře v dřevěném ostění a tapetách?“

„Ach ano! — totiž asi bych se hned tak nevylekala, protože tam přece bude hodně lidí — a krom toho opatství nestálo dlouhá léta neobydlené a opuštěné, až majitelé, nic zlého netušíce, se tam jednoho krásného dne neohlášení vrátí, jak se zpravidla stává.“

„Ne, to jistě ne. Nebudeme tápat do zšeřelé síně, chabě osvětlené jen doutnajícími oharky v krbu — ani si neusteleme na podlaze v místnosti bez oken, dveří a všeho nábytku. Jistě ale víte, že mladá dáma, která přibude do takového prostředí (ať již jakýmkoli způsobem), bývá vždy ubytována stranou ostatních z rodiny. Zatímco oni se družně odeberou do svého křídla, ji doprovodí stařícká hospodyně Dorothy po jiném schodišti a četnými temnými chodbami do hostinského pokoje, kde nikdo nepřespál od té doby, co tam nějaký bratranec či jiný příbuzný

před dvaceti lety vydechl naposled. Poradíte si v takové situaci? Neklesnete na duchu, až se ocitnete v oné pochmurné komnatě — přespříliš rozlehlé a klenuté, jejíchž stěn v chabých paprscích jediné lampy ani nedohlédnete — stěn ověšených goblén s portréty v životní velikosti - kde vám lože s temně zeleným nebo purpurovým přehozem připomene pohřební katafalk. Zdalipak se vám srdce divoce nerozbuší?"

„Jejda! Ale mně se nic takového nepříhodí, to vím.“

„V obavách jmete se obhlížet, jak je vaše komnata zařízena. - A co zjistíte? - Žádný stůl ani toaletka, žádná skříň ani prádelník, jen v jednom rohu možná objevíte trosky zborcené loutny a v druhém mohutnou truhlu, již se vám ani při sebevětším úsilí nepodaří otevřít, a nad krbem portrét jakéhosi fešného válečníka, jehož rysy vás nevy slov n ě uchvátí, takže od něho nebudete moci oči odtrhnout. Mezitím Dorothy stejně uchvá c e n a z í r á n a vaší tvář a v hlubokém rozechvění prohodí pár nesrozumitelných narážek. Aby vám dodala odvahy, napoví vám ještě, že v tomto křídle opatství straší, a oznámí vám, že tady se nikoho ze sloužících nedovoláte. S tímto dobrotivým povzbuzením se ukloní a odejde — vy nasloucháte jejím vzdalujícím se krokům, dokud k vám doléhá jejich chabá ozvěna - a když se pak rozechvěle pokusíte zamknout dveře své komnaty, zjistíte k svému zděšení, že na nich chybí zámek.“

„No to bych uměla hrůzou! Ach, pane Tilney, to je jako z románu. Ale mě určitě nic takového nepotká. Že vaše hospodyně není Dorothy? — No a co dál?“

„Tu první noc se možná už nic znepokojivého nestane. Přemůžete *nevýslovný* děs, jež ve vás vzbuzuje lože, ulehnete k odpočinku a na pár hodin upadnete do neklidné dřimoty. Ale druhou — nebo nejdéle *třetí* noc po vašem příjezdu vypukne prudká bouře. Blesk bude stíhat blesk a hromobití se rozdují v blízkých horách tak strašnou ozvěnou, že vám bude připadat, jako by se celá budova chvěla v základech, a v děsivých poryvech průvodního vichru se vám patrně bude zdát (lampu necháte rozsvícenou), že v jednom místě se závěs zachvívá mocněji než

jinde. Nepřemůžete ovšem svou zvědavost, když nastala tak příhodná chvíle jí podlehnout, hbitě vyskočíte z postele, vklouznete do županu a jmete se záhadu zkoumat. Po kratičkém pátrání odhalíte mezi goblény škvíru, tak umně zamaskovanou, že ji ani nejbystřejší oko nezahledne, a když ji rozevřete, objeví se dveře — a jelikož jsou zajištěny pouze těžkými závorami a visacím zámkem, podaří se vám je zakrátko uvolnit — a s lampou v ruce tudy projdete do klenutého přístěnku."

„Ani za nic na světě! K tomu bych nikdy nesebrala kuráž!"

„Jakže? Ani když se vám Dorothy zmínila, že vaši komnatu spojuje tajná podzemní chodba s kaplí svatého Antonína necelé dvě míle odtud — a vy byste couvla před tímto prostým dobrodružstvím? Ne ne, vy vstoupíte do toho tajného přístěnku a projdete jím do několika dalších komnat, aniž tam něco upoutá váš zájem. V jedné možná bude pohozená dýka, v další spatříte pár kapek krve a ve třetí pozůstatky nějakých mučících nástrojů, jelikož na tom ale není nic mimořádného a lampa vám bude dohořívát, zamíříte zpátky do své ložnice. Když opět stanete v přístěnku, spočinete zrakem na bytelném starodávném ebenovém prádelníku se zlatým kováním, jež jste předtím, ačkoliv jste se bedlivě rozhlížela, nepostřehla. Vedena neodbytným tušením k němu dychtivě přistoupíte, odemknete jeho zasouvací dvířka a jmete se prohlížet jeho zásuvky. Zprvu v nich nic závažnějšího neobjevíte — snad jen takovou povětší hromádku briliantů. Nakonec se však bezděky dotknete tajného pera — rozevře se vnitřní přihrádka a v ní se objeví papírový svitek: popadnete ho — obsahuje tlustý rukopis — pospícháte s tímto pokladem do své vlastní komnaty, ale sotva se vám podaří rozluštit: ‚Ať jsi kdokoli, neznámá bytosti, která případněš na tento kšaft nešťastné Matyldy —‘ lampa prskne, zhasne a zůstaví vás v naprosté tmě."

„Ne, ne! — to neříkejte. A jak je to dál?"

Henry se však příliš dobře bavil nad zájmem, jež vyvolal, aby dokázal pokračovat, nemohl už více zachovávat slavnostní tón příběhu ani hlasu, a proto ji vyzval, aby

využila vlastní fantazie na dokreslení Matyldiných malérů. Catherine se vzpamatovala, zastyděla se za svou dychtivost a jala se ho se vší vážností ujišťovat, že ji sice svým povídáním zaujal, ale ani trošku nepolekal, že by ji něco takového čekalo ve skutečnosti. „Slečna Tilneyová by mě určitě neposlala do takové komnaty, jakou jste vylíčil, na to bych krk dala! Vůbec se nebojím.“

Jak se blížili k cíli, netrpělivost, kdy už uvidí opatství — na čas tlumená jeho vyprávěním o jiných věcech — v ní vzplála opět s plnou silou a v každé zatačce vyhlížela se slavnostním rozechvěním, že se jí otevře výhled na masivní zdi z šedého kamene, vyvstávající mezi věkovitými duby, zatímco poslední paprsky zapadajícího slunce vrhají skvostnou záplavu na vysoká gotická okna. Budova sama však byla tak nízko položená, že náhle projeli vysokou bránou a ocitli se v northangerském parku, aniž zahlédla jediný starodávňý komín.

Věděla, že nemá právo^{se} divit, ale takovýhle příjezd tedy rozhodně nečekala. Že ji taková moderní brána zavede přímo na půdu opatství, že bude rychle ujíždět po upravené, rovné, jemným drceným šterkem sypané příjezdové cestě, bez překážek, bez důvodu k obavám či neblahým předtuchám, to jí rozhodně připadalo zvláštní a nepřípadné. Nebyla jí však dána možnost dlouho se obírat takovými úvahami. Vítr jí zahnal do tváře náhlý poryv deště, znemožnil jí veškerá další pozorování a vypudil **I** hlavy všechno krom starosti, aby to nový slaměný klobouk přežil bez úhony, a tak se ocitla přímo ve zdech opatství, s Henryho pomocí seskočila z kočárku, našla útočiště v krytém vchodu a dokonce vstoupila do haly, kde na ni čekali generál a přítelkyně, aby ji přivítali, aniž se jí na okamžik zmocnilo temné tušení, jaké hrůzy ji tu očekávají, ba ani jí hlavou nebleslo, že tyto mocné zdi bývaly svědky hrůzných výjevů. Vítr jí nepřivál ozvěnou žádné úpění zavražděných, nepřivál nic horšího než husté mrholení, a tak rázem odvrhla běžné předpoklady a vzpamatovala se natolik, že se dala odvést do salonu a dokázala vnímat, kde je.

Opatství! — Ano, je to úchvatné, že se ocitla v doop

ravdickém opatství! — Říkala si však v duchu pochybovačně, jak se rozhlížela kolem sebe, že nic tu neodpovídá jejím představám. Nábytek svědčil o bohatosti a ladných liniích moderního vkusu. Krb, který podle jejího očekávání měl mít širokánské ohniště a hojně řezby jako ze starých časů, se scvrkl na rozevřený rumfordský typ s jednoduchým, ač krásným mramorovým obložením a římsu zdobily ukázky vybraného anglického porcelánu. Ani okna, na něž zvlášť spoléhala, neboť jí generál vykládal, že pietně zachoval jejich gotický tvar, neodpovídala tomu, co jí fantazie vykreslila. Pravda, lomený oblouk zůstal — obrys měla gotický — dokonce se otevírala na veřejích do stran — ale všechna měla tak velké, tak jasné, tak světlé okenní tabule! Pro bujnou představivost, která doufala v co nejmenší dílce, hrubou kamenickou práci, barevná sklíčka, prach a pavučiny, byl ten rozdíl přímo drtivý.

Když generál postřehl, čím je zaujata, začal jí vykládat; že je to jen menší pokoj, jednoduše zařízený a určený k dennímu užívání, kde všechno slouží jen pohodlí, atd., lichotí si však, že některé jiné komnaty v opatství pro ni nebudou nezajímavé, a užuž by se byl rozhovořil o nákladných zlacených ozdobách v jedné z nich, když tu vytáhl kapesní hodinky, zarazil se a překvapeně zvěstoval, že už je půl páté a deset minut! To byl očividně povel k rozchodu a spěch, s jakým Catherine vzápětí odváděla slečna Tilneyová, jí napověděl, že northangerská rodina dodržuje stanovené hodiny s neochvějnou přesností.

Vrátily se do rozlehlé, klenuté vstupní haly a odtud vystupovaly širokým leštěným dubovým schodištěm, které po četných zákrutech a četných odpočívadlech vyústilo na dlouhém a širokém ochozu. Ten měl po jedné straně řadu dveří a z druhé sem proudilo světlo okny, která vedla, jak Catherine v tom spěchu zahlédla, na čtvercový prostor; hned nato ji totiž slečna Tilneyová uvedla do jednoho z pokojů, rychle vyjádřila naději, že jí snad bude vyhovovat, a už odcházela s naléhavou prosbou, aby na svém oděvu provedla co nejméně změn.

21. KAPITOLA

Už na první pohled se Catherine ujistila, že její ložnice se vůbec nepodobá komnatě, jakou jí popsal Henry, aby ji postrašil. Nebyla neúměrně rozlehlá, stěny nepokrývaly tapiserie ani samet. Pokrývaly je papírové tapety a na podlaze ležel koberec; okna nebyla ani horší, ani méně světlá než ta v dolním salonu; nábytek sice nebyl nejmodernější, ale pěkný a pohodlný, a celá místnost rozhodně nepůsobila tísnivým dojmem. A jelikož se jí v tomto bodě okamžitě ulevilo na duši, rozhodla se nemařit prozatím čas dalším obhlížením, jelikož měla hrůzu, aby nevbudila generálovu nelibost nějakým zdržováním. Vyklouzla proto hbitě ze šatů a hned se hotovila rozšpendlit plátěný vak, který cestoval v kočáře s ní, aby ho pro své pohodlí měla hned při ruce, když tu jí oči padly na bytelnou vysokou truhlu v hlubokém výklenku vedle krbu. Zůstala stát jako solný sloup; na všechno ostatní zapomněla, jen na ni zírala v němém úžasu a takovéto myšlenky jí táhly hlavou:

„To je věru podivné! Něco takového by mě bylo ani ve snu nenapadlo! — Ohromná těžká truhla! — Co jen v ní může být? — A že ji postavili zrovna sem! — A zastrčili tak do kouta, aby jako nebyla na očích! — Nakouknu do ní — za každou cenu do ní nakouknu — hned teď, při denním světle. Kdybych to nechala na večer, možná že by mi dříve dohořela svíce.“ Přistoupila k ní a pozorně si ji prohlížela, byl to cedr, zvláštním způsobem vykládaný nějakým tmavším dřevem, a stála na podstavci ze stejného materiálu, vyřezávaném, asi stopu vysokém. Zámek měla ze stříbra, třebaže věkem zašlého, a z obou stran trosky držadel rovněž stříbrných — snad přišla předčasně k úhoně při nějakém divném násilném činu; a uprostřed víka byl upevněn jakýsi tajemný znak z téhož kovu. Catherine se nad ním se zájmem sklonila, ale nedokázala nic s určitostí rozpoznat. Ať se na něj dívala z kterékoli strany, nejevilo se jí poslední písmeno jako T, a že by to mohlo být v tomto domě něco jiného, to by ji bylo udivilo na nejvyšší míru. Nepatřila-li truhla původně jim, jaké podivuhodné udá

losti asi způsobily, že se dostala do vlastnictví rodiny Tilneyových?

Každou minutu se v ní vzmáhala palčivější zvědavost: i položila rozdechvěle ruce na kryt zámku, rozhodnuta nahlédnout dovnitř, děj se co děj. Ztěžka — neboť cosi jako by jejímu úsilí bránilo — nadzvedla víko o pár coulů, v té chvíli ji však nečekaně zaklepaní na dveře tak vylekalo, že ucukla, a víko s hrozivou prudkostí zapadlo. Nevhodný vetřelec byla komorná slečny Tilneyové, vyslaná, aby nabídla své služby slečně Morlandové, a třebaže ji Catherine hned propustila, vzpamatovalo ji to, aby si uvědomila, čím by se měla zabývat; zapudila žhavou touhu odhalit tuto záhadu a bezodkladně se věnovala svému zevnějšku. Nešlo jí to však od ruky, protože se jí myšlenky i oči stále vracely k předmětu, který ji tak mocně lákal i lekal, a třebaže se už neodvažovala věnovat ani minutu na další pokus, nedokázala se od truhly vzdálit. Konečně však už vjela do jednoho rukávu, a když tedy je téměř dooblečená, může povolit uzdu své neodbytné zvědavosti. Chvilíčku tomu věnuje; vynaloží všechny své síly, a ledaže by tomu nadpřirozené mocnosti bránily, vyletí to víko ve vteřině vzhůru. S tímto odhodláním přistoupila k truhle a její víra ji nezklamala. Opřela se, víko vyletělo vzhůru a odhalilo jejím užaslým zrakům bílé bavlněné prostěradlo, pečlivě složené a spočívající zcela majetnický dole v rohu!

Koukala na ně a do tváří jí stoupal nach z toho překvapení, když tu se objevila slečna Tilneyová, aby se přesvědčila, je-li přítelkyně už přichystaná, a zahanbení, že nakrátko podlehla nesmyslným představám, ještě znásobilo zahanbení, že byla přistižena při tom hloupém prohlížení. „Ta stará truhla je dost zvláštní, že?“ poznamenala slečna Tilneyová, když Catherine rychle zabouchla víko a obrátila se k zrcadlu. „Nikdo neví, kolik generací už tady přečkala. Jak se dostala do hostinského pokoje, to už si nepamatuji, ale nechala jsem ji tady, protože jsem si myslela, že by mohla posloužit, aby bylo kam dávat klobouky a čepce. Nejhorší na ní ale je, že se pro svou váhu těžko otevírá. Ale tam v koutě aspoň nepřekáží.“

Catherine neměla čas jí odpovídat, protože se zároveň

červenala, vázala si šaty a s mimořádnou vehemencí činila moudrá předsevzetí. Slečna Tilneyová jemně naznačila své obavy, že se opozdí, a za půl minuty už spolu utíkaly ze schodů ve strachu ne zcela neopodstatněném, neboť generál Tilney přecházel po salonu s hodinkami v ruce, a jen překročily práh, trhl divoce zvonkem a přikázal: „Jídlo ať je na stole *okamžitě!*“

Catherine se zachvěla nad přísným důrazem jeho slov, zbledla a najednou jako by se jí nedostávalo dechu; pokorně se hanbila, soucítila s jeho dětmi a nenáviděla staré truhly; generál se však při pohledu na ni vrátil k dvornosti a jal se nyní hubovat dceru, že tak pošetile pospíchala na svou líbeznou přítelkyni, až ta nemůže ani dechu popadnout, když přece neměla proč spěchat, Catherine se však nemohla vzpamatovat z dvojího maléru: že zavinila kázání, které se sneslo na hlavu přítelkyně, a že byla hloupá husa; až chvilábohu zasedli ke stolu, kde jí generálovy vlídné úsměvy a její vlastní dobrá chuť k jídlu navrátily klid. Jídelna působila velmi důstojně a byla by se svou rozlehlostí hodila k mnohem většímu salonu než k tomu, který rodina používala, a zařízena byla s tak nákladným luxusem, že to nezkušená Catherine nemohla ani ocenit: ta si uvědomovala sotvaco jiného než její prostory a počet obsluhujícího personálu. Nad tím prvním vyjádřila hlasitě svůj obdiv a generál se zatvářil nadmíru přívětivě a doznal, že místnost nepůsobí zrovna stísněně, a dále na sebe prozradil, že sice nepřikládá takovým okolnostem větší důležitost než každý druhý, avšak pohodlně velkou jídelnu pokládá za jednu z životních nezbytností; ona však „je jistě zvyklá na rozlehlé prostory od Allenových“?

„Kdepak,“ ujistila ho Catherine upřímně, „jídelna u Allenových není ani poloviční,“ a že prý v takhle velkém pokoji ještě nebyla. Tím generála potěšila ještě víc. — Nu, když už takové pokoje v domě má, soudí, že by bylo prostoduché je nevyužívat; je však věru přesvědčen, že se leckde pohodlně žije i v místnostech třeba polovičních. Sídlo pana Allena je jistě velmi příhodné pro rozumný a spokojený život, o tom je přesvědčen.

Nato už večer ubíhal pokojně, a kdykoli se generál Til

ney vzdálil, převládla nálada přímo veselá. Pouze v jeho přítomnosti cítila Catherine lehkou únavu z cesty, ale i tehdy, i ve chvílích, kdy se jevila zaražená a nesmělá, převládal u ní pocit blaženosti a vzpomínala na své blízké v Bathu, aniž jedinkrát zalitovala, že není s nimi.

Nadcházela bouřlivá noc; už odpoledne se co chvíli zvedl vítr, a když se společnost rozcházela, fičelo venku a spustil se prudký liják. V Catherine byla najednou malá dušička, když se cestou dole v hale zaposlouchala do té činy: vichr vířil dokola starobylé budovy, a jak někde opodál s náhlou zuřivostí zabouchl dveře, měla poprvé pocit, že je doopravdy ve starém klášteře. — Ano, takovéhle zvuky sem patří; hned jí připamatovaly bezpočet nebezpečností a hrůzných výjevů, jež se v dřívějších dobách odehrávaly v takovýchto zdech, ohlašované obvykle básněním živilů, a z celého srdce se zaradovala, že se ocitla v tomto velebném prostředí za šťastnějších okolností. — Nemá se čeho bát, y/ nebudou klást nástrahy žádní púlnoční vrahové ani opilí svůdci. Henry jistě jen žertoval, když jí dopoledne vyprávěl takové věci. V domě tak zařízeném a chráněném jí nehrozí žádné nečekané objevy ani utrpení, a může se tedy ubírat na lože se stejným pocitem bezpečí jako do svého pokojíku ve Fullertonu. Když se takto moudře v duchu obrnila, než vystoupila po schodišti, a když navíc ještě seznala, že ji od ložnice slečny Tilneyové oddělují jen dvojce dveře, dokázala překročit práh svého pokoje se srdnatým odhodláním, v němž ji rázem ještě utvrdil pohled na vesele plápolající polena v krbu.

„Oč je to příjemnější," pomyslela si, „oč je to příjemnější přijít k rozhořelému ohni, než se třást zimou a čekat, až se všichni domácí uloží k spánku jako tolik nebohých děvčat, a pak se ještě k smrti vyděsit, když se věrná stará služka objeví s loučí! To jsem ráda, že na Northangeru je to jinak! Kdyby to tu bylo jako na některých sídlech, nevím nevím, jestli by mě za takové bouřlivé noci neopustila odvaha — ale tady se přece nemám čeho bát.“

Rozhlédla se po pokoji. Záclony jako by se pohnuly. Nemohlo to způsobit nic jiného než divoký vítr, deroucí

se škvírami rolet; kurážně k nim vykročila, nonšalantně pobzukujíc nějakou melodii, aby se o tom přesvědčila, srdnatě nakoukla za každou záclonu, nespátřila na sedátku mezi okny nic hrozivého, položila ruku na roletu a s konečnou platností se ubezpečila o prudkosti větru. Po tomto průzkumu se odvrátila od okna a zrak jí nikoli nadarmo padl na starou truhlu; vyčínila si za bezdůvodný strach, zaviněný bujnou fantazií, a s vyrovnanou myslí se začala chystat do postele. Dá si načas; nebude pospíchat; i kdyby uléhala poslední z celého domu, co na tom sejde? A nebude už přikládat do krbu, nechce si připadat jako zbabělec, který musí mít útěšlivé světlo, než zaleze pod přikrývkou. Oheň tedy vyhasl, a Catherine, která kolem odstroj ování okolkovala skoro už hodinu, se právě chystala na lože, když tu jí pohled, jímž se ještě na dobrou noc rozhlédla po pokoji, upoutala vysoká, staromódní černá skříň, jíž si dosud, přestože stála docela v popředí, nepovšimla. Okamžitě jí v duchu zazněla Henryho slova, jeho popis ebenové skříně, která zprvu unikne její pozornosti, a třebaže to jistě vůbec nic neznamená, je to přece jen zvláštní hříčka náhody a pozoruhodná shoda! Vzala svíčku a šla si tu skříň pozorně prohlédnout. Nebyl to pravý eben a zlato, ale japonský lak, černý a žlutý japonský lak nejvybranějšího druhu, a jak proti němu držela svíčku, působil ten žlutý skutečně jako zlato. Klíček trčel v zámku, a ona si usmyslela, že nahlédne dovnitř; neočekávala sice, že by tam něco našla, ale bylo to přece jen zvláštní, po tom, co jí Henry vyprávěl. Zkrátka a dobře neusne, dokud tu skříň neprozkoumá. Odložila tedy s nesmírnou opatrností svíčku na židli, popadla klíč a velice rozechvělou rukou se jím snažila otočit; odolával však i při vynaložení nesmírného úsilí. Zarazilo ji to, nicméně však vytrvala a zkusila to na opačnou stranu: zámek cvakl a už si myslela, že se jí to podařilo — avšak záhada nad záhadou! — dveřmi stále nešlo pohnout. Stála tu chvíli v němém úžasu. Meluzína skučela v komíně, přivaly deště bily do oken a to všechno jako by jen výmluvně dokreslovalo její ožehavé dilema. Že by se uložila s tímto problémem nevyjasněným, to nepřicházelo v úvahu, jelikož by jí vědomí, že má na

dosah ruky tajemně zamčenou skříň, nedovolovalo ani oka zamhouřit. Začala se tedy znovu lopotit s klíčem, a když to chvíli zkoušela na nejrůznější způsoby, hnána odhodláním hasnoucí naděje, dveře jí náhle pod rukama povolily: zaplesala v duchu nad svým vítězstvím, a když otevřela dvojité dveře, z čehož ty druhé zabezpečovaly pouze petlice méně složité, než byl předtím zámek, třebaže ani ten se nejevil na pohled nijak zvláštní, objevila se dvojí řada menších zásuvek, s většími nahoře a vespuďu pod nimi; dvířka uprostřed, zajištěná rovněž zámkem na klíč, chránila pravděpodobně zvlášť významný prostor.

Catherine se rozbušilo srdce, odvaha však ji neopustila. S tvářemi znachovělými nadějí a očima vykulenými zvědavostí popadla držáček a vytáhla zásuvku. Byla dočista prázdná. S větší kuráží a tím dychtivěji vytáhla druhou, třetí a čtvrtou; všechny byly stejně prázdné. Žádná nezůstala neprobádaná a v žádné nic nenašla. Z literatury znala umění, jak ukryti poklad, nepřehlédla možnost falešného dvojího dna a pečlivě všechny zásuvky ohmatala, leč nadarmo. Neprobádaný teď zůstal už jen prostor uprostřed; a třebaže „od prvopočátku ji ani nenapadlo, že by někde v té skříni něco našla, a dosavadní marná snaha jí tudíž nepřipravila zklamání, bylo by hloupé neprohlédnout to tu pořádně, když už se do toho jednou dala“. Chvíli jí to však trvalo, než zdolala prostřední dvířka, neboť u jejich zámku musela překonat stejné těžkosti jako u těch vnějších; konečně však se rozevřely, a tentokrát ne nadarmo jako při dosavadním pátrání; bystře odhalila svitek papírů, zastrčený až vzadu u stěny, zřejmě ve snaze ho ukrýt před zraky nepovolaných, a co v té chvíli cítila, popsat se nedá. Srdce jí v těle poskočilo, kolena se zachvěla, tváře zbledly. Rozechvěle uchopila drahocenný rukopis — neboť už při prvním zběžném pohledu zjistila, že jsou to popsané listiny; a zatímco nevýslovně prožívala tu podivuhodnou shodu s tím, co jí Henry předpověděl, okamžitě se rozhodla prostudovat každíčkou řádku, než se pokusí usnout.

Plamínek její svíčky mezitím začal tak skomírat, že se k ní poplašeně obrátila: nehrozilo však žádné nebezpečí, že by dohořela, v té zbývalo ještě kolik hodin; a aby ne

luštila rukopis s většími těžkostmi, než jí připraví starobylé písmo, knot hbitě přistříhla. Běda! Přistříhla jej a zdusila zároveň. Ani lampa by nezhasla s tak hroznou, konečnou platností. Catherine se tak lekla, že zůstala, jako by do ní hrom uhodil. Rozhostila se úplná tma: na knotu nezůstala ani jiskřička, kterou by snad bylo možné rozfoukat do plamene. Pokoje se zmocnila neproniknutelná tma. Vtom s nečekanou zuřivostí zakvílela meluzína, a tím vystupňovala hrůznost té chvíle. Catherine se zachvěla od hlavy k patě. V nastalém tichu dolehly k jejím zjitřeným smyslům jakoby vzdalující se kročeje a bouchnutí dveří v dáli. Lidská přirozenost víc nesnesla. Ledový pot jí vyvstal na čele, rukopis vypadl z roztrhšených prstů: tápavě si nahnatela cestu k posteli, rychle do ní vklouzla a hledala úlevu v tom, že se celá zahrabala pod příkrývky. Aby zavřela oči a usnula, to pokládala pro dnešní noc za vyloučené. Když právem plane tak žhavou zvědavostí a ještě po takovém rozčilení, nedokáže se přece oddat spánku. A ta vichřice venku jak strašně zuří! — Dřív se větru nikdy nebála, ale teď jako by jí každý závan přinášel hrozné zprávy. Jak si jen vysvětlit ten rukopis, jímž se tak podivuhodně uskutečňuje Henryho předpověď? — co asi obsahuje? — o kom vypovídá? - jak se stalo, že zůstal tak dlouho neobjevený? — Neuvěřitelné, že zrovna jí ho osud vložil do ruky! Dokud se nedopátrá jeho tajemství, nedopřeje si klidu ani odpočinku; jen co se slunce vyhoupne nad obzor, vše vyzkoumá. Jenomže mezitím uplyne ještě řada úmorných hodin. Zachvěla se, neklidně se převalovala na posteli a záviděla každému klidnému spáči. Bouře stále ještě zuřila a k ní doléhaly rozličné zvuky, děsivější ještě než kvílení meluzíny. Jednu chvíli jako by se nebesa nad jejím lůžkem zavlnila, potom zas jako by někdo u dveří zarumploval zámkem, aby se k ní dobyl. Chraplavý šepot se přenášel ozvěnou po ochozu a najednou jí krev ztuhla v těle, když se v dále ozvalo zaúpění. Hodina za hodinou mýjela a uondaná Catherine slyšela odbíjet třetí na všech hodinách v domě, než se bouře utišila a ona nepozorovaně usnula, jako když ji do vody hodí.

22. KAPITOLA

Ráno v osm hodin rozevřela panská okenice a teprve pak se Catherine probudila; otevřela oči celá udivená, že je vůbec měla zavřeně, a spatřila kolem sebe samé povzbudivé věci: v krbu už hořel oheň a noční bouří vystřídalo jasné jitro. Jen si uvědomila, kde je, okamžitě si vzpomněla na rukopis: vyskočila z postele, jen za služebnou zapadly dveře, a dychtivě posbírala všechny roztroušené lístky, které večer upustila, a utekla se s nimi zpátky do postele, aby si je v blahobytném pohodlí prostudovala. Viděla teď jasně, že nemůže očekávat stejně obsáhlý rukopis, jaké už kolikrát rozechvěle sledovala v románech, neboť svazeček, který zřejmě sestával z jednotlivých menších lístečků, byl celkově střídmy a menšího rozsahu, než zprvu předpokládala.

Nenasytně se vrhla na první lísteček. Nad tím, co zřela, strnula. Je to možné, nešálí ji smysly? — Soupis prádla, vyvedený neumělým moderním rukopisem — nic jiného to není! Má-li věřit svým očím, drží v ruce účet za vyprání prádla! Popadla druhý lístek a uviděla s malými obměnami totéž; ani třetí, čtvrtý a pátý nepřinesly nic nového. Košile, punčochy, vázanky a vesty jí hleděly vstříc na všech. A ten největší list papíru, v němž byly ostatní zabalené, napovídal svou první namačkanou řádkou — „náčinky pro hnědku“ — že jde o účet od zvěrolékaře! Soubor takovýchto dokumentů ji tedy tak vyplašil, vzrušil a oloupil o spánek! Připadala si do prachu pokořena. Proč nezmoudřela po dobrodružství se starou truhlou? Jako by teď na ni káravě jedním rohem zamrkala, když k ní z postele zabloudila očima. Všechno to její fantazírování je hloupost, to je nábíledni. Jak mohla předpokládat, že rukopis starý kdovíkolik generací by zůstal neobjevený v takovémhle pokoji, tak moderním a pohodlném! — Anebo že by ona první dokázala odemknout skříň, když je u ní klíč každému k použití!

Co ji to jenom popadlo! — Chraňpánbu, aby se Henry Tilney někdy dozvěděl o její pošetilosti! Ale je to z velké části jeho dílo, protože kdyby byla ta skříň tak přesně ne

odpovídala jeho líčení, jaká dobrodružství ji čekají, nebyla by ji ničím zaujala. To ji trochu utěšovalo. Ted už si nepřála nic jiného, než se co nejdřív zbavit důkazů své hlouposti, těch odporných lístků rozhozených po přikrývce, a proto vzápětí vstala, svinula je co možná stejně, jako byly předtím, a vrátila je na místo ve skříni s upřímným přáním, ať je žádná náhoda nevyplaví na boží světlo, aby se sama před sebou nemusela stydět.

Proč ale ty zámky šly v noci tak ztěžka otevřít, to jí vrtalo hlavou, protože teď je zvládla hravě. V tom musí být nějaká záhada, a půl minuty se kochala tímto lichotivým předpokladem, až ji napadlo, že možná skříň byla původně odemčená a ona si ji sama před sebou zamkla, a tu se jí znovu vehnala krev do tváří.

Pospíchala, aby se co nejdřív dostala z pokoje, kde jí všechno nepřijemné připomínalo vlastní pošetilé počínání, a brzy našla ranní pokoj, na který ji slečna Tilneyová předchozí večer upozornila. Zastala tam Henryho samotného, a ten ji hned uvedl do trapných rozpaků dotazem, jestli ji bouře v noci nerušila, provázeným šelmovskou poznámkou o povaze budovy, v níž přebývají. Ani za svět by se byla nepřiznala k své slabosti, jelikož však zároveň nedokázala rázně zalhat, připustila aspoň, že jí ta fujavice chvíli nedovolila usnout. „Ale teď ji vystřídalo nádherné ráno," dodala, aby se toho tématu zbavila, „a všechny bouře a nespavost jsou bezvýznamné, jakmile pominou. To jsou krásné hyacinty! — Nedávno jsem se naučila zbožňovat hyacinty."

„A jakým způsobem jste se to mohla naučit? Náhodou, nebo vás někdo přesvědčil o jejich kráse?"

„Vaše sestra mě tomu naučila; neumím říct jak. Paní Allenova se namáhavě snažila celá léta, abych si je oblíbila, ale já o ně nestála, až jsem je onehdy spatřila v Milsomově ulici; mám ke květinám od přirozenosti vlažný vztah."

„Nyní ale zbožňujete hyacinty. Výborně! Získala jste nový zdroj potěšení, a je moudré mít co možná nejvíc cestiček ke štěstí. Krom toho je láska ke květinám u žen vždycky žádoucí, protože je přiměje chodit víc ven a zvábí

je častěji k pohybu na čerstvém vzduchu, než by se jinak odhodlaly. A třebaže záliba v hyacintech spíš najde ukojení v pokoji, kdoví kam cit jednou probuzený dospěje a zda si časem nezamilujete růži?"

„Já nepotřebuji žádnou takovou zálibu, abych se vydala ven. Mně stačí k radosti to, že se procházím a dýchám čerstvý vzduch, a za pěkného počasí trávím většinu času venku. — Maminka říkává, že nejsem nikdy doma.“

„Stejně mne ale těší, že jste se naučila zbožňovat hyacinty. Jde o to, že si navyknete učit se zbožňovat; a povaha, kterou lze něčemu naučit, je u mladé dámy velká přednost. — Vyučuje má sestra příjemným způsobem?“

Catherinu zachránil od rozpaků, s nimiž by ze sebe byla soukala odpověď, svým příchodem sám generál, jehož úsměvné komplimenty vypovídaly o dobré náladě, avšak jemný náznak, že se mu zamlouvá časné vstávání, jí na klidu nepřidaly. Když zasedli k snídani, upoutal Catherinu krásný porcelán, a naštěstí to byl servis, který generál sám vybíral. Lichotí mu, že schvaluje jeho vkus; ten servis mu připadal úhledný a jednoduchý; považuje za správné podporovat domácí průmysl a sám za sebe musí prohlásit, že jeho nevybíravému jazyku chutná čaj stejně lahodně, ať jej popíjí z kaolinu staffordshirského jako z drážďanského nebo ševreského. Tohle je však už dosti starý porcelán, koupil jej před dvěma lety. Od té doby udělala tamní výroba velký pokrok: viděl od nich některé překrásné věci, když byl posledně v Londýně, a protože má pro ně jistou slabost, byl v pokušení objednat nový servis. Doufá však, že v dohledné době vyvstane příležitost vybírat nový porcelán — ač ne pro něho osobně. Catherine patrně jediná ze všech nerozuměla jeho narážce.

Hned po snídani odjel Henry do Woodstonu, kam ho na dva tři dny odvolaly pracovní záležitosti. Všichni ho doprovázeli do haly a přihlíželi, jak vsedá na koně, a jakmile se vrátili do ranního pokoje, přešla Catherine k oknu, aby ho ještě zahlédla. „Povinnost dnes jistě doléhá na tvého bratra zvláště těžce,“ poznamenal generál k Eleanor. „Woodston mu dnes bude asi připadat pochmurný.“

„Je tam hezky?“ zeptala se Catherine.

„Nu, co na to odpovíš, Eleanor? Vyslov se, protože se jako dáma můžeš lépe vcítit do vkusu jiné dámy ve vztahu ke krajině i k lidem. Já bych řekl, že i nejzaujatější pozorovatel by Woodstonu přisoudil řadu předností. Henryho dům stojí v žírných lukách proti jihovýchodu a stejným směrem je obrácena pěkná užitková zahrada; sám jsem ji založil a obezdil asi před deseti léty, aby sloužila mému synovi. Woodston patří k našemu rodinnému majetku, slečno Morlandová, a jelikož valnou část místních nemovitostí vlastním, umíte si představit, že nejsou v zanedbaném stavu. I kdyby Henry neměl jiné příjmy, nebyl by na tom jako tamní obročník špatně. Snad vám to připadá zvláštní, že pokládám za nutné, aby měl vlastní povolání, když mám pouze dvě mladší děti, a doznávám, že přicházejí chvíle, kdy si všichni přejeme, aby nebyl nikde pracovně vázán. A třebaže vás, slečno, asi pro své stanovisko nezískám, jsem přesvědčen, že váš pan otec, slečno Morlandová, by se mnou souhlasil a také zastával názor, že je moudré, aby každý mladý muž pracoval. Nejde o výdělek, to také není účel věci: hlavní je, aby byl zaneprázdněn. Vždyť i Frederick, můj starší syn, jemuž jednou bude po mně patřit víc půdy než komukoli v hrabství, má, jak víte, své povolání.“

Posledně uvedený argument zapůsobil, jak si přál. Slečnino mlčení dokazovalo, že na to nemůže nic namítat.

Minulý večer se něco mluvilo o tom, že si dnes prohlédne sídlo, a generál se jí teď nabídl za průvodce, a třebaže Catherine doufala, že je probádá jen ve společnosti jeho dcery, byl to návrh za všech okolností příliš lákavý, než aby jej s radostí nepřijala; vždyť už pobývá v opatství osmnáct hodin a zatím viděla jen pár pokojů. Košíček s ruční prací, který právě váhavě vytáhla, s radostí opět odložila a byla mu k službám. — A až projdou domem, doufá, že bude mít to potěšení provést ji také parkem a zahradami. — Pukrletem mu dala najevo souhlas. Třeba by jí ale bylo příjemnější zamířit nejprve tam. Vyčáslilo se a v této roční době bývá počasí tak proměnlivé, že je neradno na ně spoléhat. Čemu by dala přednost? On je jí v obou případech stejně k službám. Co o tom soudí jeho

dcera? Která z obou možností by se její roztomilé přítelkyni spíš zamlouvala? — Domnívá se však, že to uhádl. Ano, zajisté, vidí to slečně Morlandové na očích: uvážlivě si přeje, aby *využili* momentálního jásavého slunéčka. — Jak by také rozhodla jinak než moudře? V opatství budou vždycky v suchu a zívětrí. Ochotně se jí podrobuje, dojde si jen pro klobouk a v mžiku se k nim vrátí. — Odešel a Catherine, již se na tváři zračilo rozčarování, začala přítelkyni vysvětlovat, jak nerada by způsobila, aby je doprovázel ven, když do toho nemá chuť, v mylném předpokladu, že tím vyhoví jejímu přání. Slečna Tilneyová ji však přerušila trochu zmateným ujištěním, že podle jejího mínění bude nejmoudřejší vydat se na procházku ráno, když je tak pěkně; a aby se neznepokojovala kvůli otci, ten že chodívá ven touto dobou vždycky.

Catherine si nebyla jista, jak tomuhle má rozumět. Proč slečna Tilneyová tak zrozpáčitěla? Není snad generálovi po chuti provést ji po opatství? Vždyť to sám navrhl. To je divné, že *vždycky* chodívá na procházku takhle poránu. Tatínek ani pan Allen tou dobou ven nechodí. Taková smůla! Ona hoří netrpělivostí, aby si mohla prohlížet opatství, a na jeho okolí není vůbec zvědavá. Kéž by s nimi aspoň byl Henry! Takhle nepozná, co je malebné, až to uvidí. Takové úvahy jí táhly hlavou, ale nechala si je pro sebe a s trpělivou nespokojeností si nasadila čepec.

Když však opatství poprvé obhlédla z trávníku před vchodem, udělalo na ni neočekávaný dojem. Celá velkolepá budova uzavírala velký obdélníkový rajský dvůr; dvě strany onoho čtyřhranu, bohatě zdobené gotickými ornamenty, se stavěly pohledu na odiv, ostatek skrývaly koruny starých stromů a bujná zeleň, a příkré lesnaté stráně, které chránily dům v pozadí, vypadaly nádherně i v bezlistnatém měsíci březnu. Catherine v životě neviděla nic, co by se tomu mohlo rovnat, a uchvátilo ji to do té míry, že nečekala na soud zkušených a odvážně dala průchod svému úžasu i nadšení. Generál jí vděčně přitakával, jako by byl váhal s vlastním ohodnocením Northangeru až do této chvíle.

Jako další se měla obdivovat užitková zahrada a generál je k ní vedl napříč jedním zákoutím v parku.

Zahrada se rozkládala na takovém počtu jiter, že to Catherinu přímo zdrtilo, protože víc jak dvojnásob převyšovala obdobnou zahradu páně Allenovu i jejího otce dohromady, včetně sadu a hřbitova. Ploty se rozbíhaly na všechny strany do nekonečné dálky; mezi nimi se zdvíhala ves skleníků a v jejich prostorách pracovala snad celá farnost. Generálovi lichotil její překvapený výraz, z něhož vyčetl téměř tak zřetelně, jak ji vzápětí donutil vyjádřit slovy, že takovouhle užitkovou zahradu ještě neviděla; na to opáčil skromně, že „si na ní sice nijak zvlášť nezakládá — on o takové věci nedbá — nicméně se ale domnívá, že se druhá taková nenajde v celém království. Pokud on sám má nějakého koníčka, tak je to užitková zahrada. Našel v tom zálibu. Nezakládá si nijak zvlášť na dobrém jídle, ale miluje čerstvé ovoce — a ne-li on, tedy jeho přátelé a děti je milují. S takovouhle zahradou jsou ovšem velké starosti. Ani při sebevětší péči nemá člověk jistotu, že sklídí cennou úrodu. Loni mu v příslušném skleníku dozrálo jen sto ananasů. Pan Allen s tím bude mít jistě stejné těžkosti jako on.“

„Ne, kdepak. Pan Allen se o užitkovou zahradu nestará, nikdy tam ani nezajde.“

S vítězoslavným úsměvem, v němž se zračilo sebeuspokojení, projevil generál přání, kéž by to i on mohl tak zařídit, protože se pokaždé, když zajde do zahrady, musí rozzlobit, že zase něco nedopadlo tak, jak si to představoval.

„Na jakém principu pracuje soustava skleníků u pana Allena?“ A popsal jí svoje vlastní zařízení, když vešli dovnitř.

„Pan Allen má pouze jeden menší skleník, kam si může paní Allenova v zimě dávat květiny, a tam se občas zatopí“

„Šťastný to muž!“ prohlásil generál a v očích se mu zračilo spokojené opovržení.

A tak ji vodil po všech odděleních a podél všech zdí, až se jí všechno koukání a obdivování dokonale zprotivilo; nakonec však přece děvčatům dovolil, aby využila jednoho z východů; sám pak prohlásil, že by se rád podíval,

jak dopadly nedávné práce na altánku, a navrhl, že by bylo příjemné pokračovat v procházce tím směrem, není-li slečna Morlandová už unavená. „Ale kam to míříš, Eleanor?—Proč sis vybrala právě tu chladnou, vlhkou pěšinku? Slečna Morlandová by si tu zmáčela střevíce. Nejlépe se tam dostaneme přes park.“

„Tolik jsem si oblíbila tohle zákoutí, že mi to vždycky připadá jako nejlepší a nejkratší cesta. Ale možná že by tu přece jen bylo trošku vlhko.“

Byla to úzká pěšinka, klikatě se vinoucí hustou houštinou starých skotských jedlí; Catherinu tak zaujal její pochmurný ráz, že na ni dychtivě vykročila a ani zjevná generálova nevůle ji nedokázala odradit. Vytužil její přání, a když znovu marně varoval před ohrožením zdraví, ze zdvořilosti víc už nenaléhal. Omluvil se však, že je nedoprovodí: — „Sluneční paprsky pro něj nemají tu sílu, nadejde jim jinudy.“ Odvrátil se a Catherine se až zarazila, když zjistila, jak se jí jeho odchodem ulevilo. Zarážející poznání však nemělo tu životnost jako úleva, a proto jí neublížilo; vesele se rozpovídala o kouzelné melancholii, která z tohoto zákoutí vyzraňuje.

„Chodím sem zvlášť ráda,“ povzdechla si její družka, „protože to byla oblíbená cestička mé maminky.“

V Catherinině přítomnosti se dosud o paní Tilneyové nikdo z rodiny ani nezmínil a zájem, který v ní vzbudila tato něhyplná vzpomínka, se jí přímo zračil na tváři i v pozorném mlčení, s nímž vyčkávala dalších slov.

„Jak často jsme se tu spolu procházely!“ dodala Eleanor. „Tenkrát mi ještě nepřirostla k srdci tak jako teď, a dokonce jsem se až divila, že si vyvolila zrovna ji. Ale pro tu vzpomínku je mi teď drahá.“

„A neměla by být drahá i jejímu manželovi?“ pomyslela si Catherine. „**A** přitom na ni generál nechtěl ani vkročit!“ A jelikož se slečna Tilneyová odmlčela, troufla si podotknout: „Její odchod pro vás musel znamenat těžkou ránu!“

„Těžkou a stále těžší,“ odvětila druhá dívka. „Bylo mi jen třináct, když se to stalo, a třebaže jsem tu ztrátu nesla tak těžce, jak jen nedospělé stvoření umí, neuvědomovala

jsem si tehdy ještě, jaký dosah pro mne bude mít." Zarazila se na chvíli a pak dodala s cílevědomou rozhodností: „Nemám sestru, jak víte, a třebaže mě Henry — třebaže mě oba bratři vřele milují, a Henry tu často pobývá, za což jsem moc vděčná, nezbytně si často připadám osamělá.“

„To se ví, že se vám po něm musí stýskat.“

„Maminku bych tu měla stále. U maminky bych vždycky našla přátelské pochopení; její vliv by převážil všechno ostatní.“

„Byla to moc milá paní? Byla krásná? Mají v opatství nějaký její portrét? A proč si oblíbila tu houštinu? To proto, že tíhla k melancholii?“ — Tyto otázky ze sebe Catherine dychtivě vychrlila; — na první tři dostala ochotně kladnou odpověď, další dvě Eleanor přešla mlčením a Catherinein zájem o nebožku paní Tilneyovou vzrůstal s každou otázkou, ať ji následovala odpověď, nebo ne. Usoudila, že nežila v šťastném manželství. Generál určitě nebyl laskavý manžel. Nemá rád její cestičku — neměl tedy rád ani ji. Je to sice pohledný muž, ale cosi v jeho rysech napovídá, že se k ní nechoval pěkně.

„Předpokládám, že její portrét,“ a zarděla se nad rafinovaností své otázky, „visí v pokoji pana otce?“

„Ne, byl určen do salonu, ale otec to nepokládal za zdařilé malířské dílo, a proto po jistou dobu neměl určené místo. Krátce po maminčině smrti jsem si ten obrázek vyprosila a pověsila jsem si ho u sebe v ložnici — tam vám ho ráda ukážu — je to její věrná podoba.“ — No prosím, další důkaz! Portrét — věrná podoba zesnulé choti, a manžel o něj nestojí! Musel k ní být hrozitánsky krutý!

Catherine nyní odvrhla všechny zábrany a neváhala si už doznat, jaké pocity v ní generál přes všechnu pozornou péči vzbuzuje: dosavadní strach a nechuť rázem přerostly v zásadní odpor. Ano, odpor! Byl krutý k takové kouzelné ženě, a tím se jí zošklivil. Často už se s takovými lidmi setkala v románech; pan Allen tvrdil, že jsou to nepravděpodobné a přehnané výmysly, zde však se naskýtá pádný důkaz o jejich jsoucnosti.

K takovému závěru právě dospěla, když je stezka dovedla přímo ke generálovi, a přes všechno své ctnostné

pobouření mu z nezbytí znovu vykročila po boku, naslouchala mu, ba dokonce odpovídala úsměvem, když se usmál on. Jelikož však už nebyla s to s potěšením vnímat své okolí, vloudila se jí do chůze jistá malátnost, generál to postřehl, začal si dělat starosti o její zdraví, což jí skoro znělo, jako by ji chtěl zvíkat v nepříznivém mínění o sobě, a výmluvně naléhal, aby se s jeho dcerou vrátily domů. Přijde tam za nimi za čtvrt hodinky. Znovu se tedy rozešli. - Eleanor si však vzápětí zavolal zpátky a přísně jí nakázal, aby přítelkyni neprováděla po opatství, dokud on se nevrátí. Podruhé tedy oddálil, co si Catherine toužebně přála uskutečnit, a to jí připadalo velice zvláštní.

23. KAPITOLA

Dobrá hodina uplynula, než se generál vrátil, a celou tu dobu věnovala jeho mladá návštěva kritickým úvahám o jeho charakteru. „Protahovaná nepřítomnost, osamělé toulky — to všechno nesvědčí o klidné mysli ani o svědomí neobtěžném žádnou vinou.“ — Konečně se znovu objevil, a ať už se oddával meditacím jakkoli pochmurným, **na ně** se ještě dokázal usmát. Slečna Tilneyová, která měla pochopení pro družčinu zvědavou touhu seznámit se s celým sídlem, na to brzy znovu zavedla řeč, a jelikož její otec, v rozporu s Catherininým očekáváním, neměl v zásobě další odklady — až na pětiminutové zdržení, než dal příkaz, aby na ně po návratu čekalo v salonu občerstvení — byl konečně hotov je provést.

I vykročili: velkolepým a důstojným krokem, jenž rázem zaujal oko, ač nezviklal pochybnosti sečtělé Catheriny, je vedl přes halu, příjímací salon a jeden zbytečný předpokoj do síně upoutávající jak svou rozlohou, tak zařízením — to byla hlavní společenská místnost, používaná jen pro zvlášť významné návštěvy. Působí velice vznešeně — velkolepě — kouzelně! — na víc se Catherine nezmohla, protože svýma nezkušenýma očima ani příliš

nerozlišovala barvy saténu; všechny podrobnější chvalozpěvy, plné náповedí, obstaral generál, na ni však neudělala dojem drahocennost ani styl jakéhokoli vnitřního zařízení, protože ji nezajímal žádný nábytek, který nepocházel aspoň z patnáctého století. Když generál ukonejšil vlastní zvědavost a pečlivě si prohlédl každý dobře mu známý ozdobný předmět, odebrali se do knihovny, místnosti svým způsobem stejně skvostné, kde byly shromážděny knihy, na něž mohl být skromný člověk právem hrdý. — Catherine naslouchala, obdivovala a žasla s upřímnějším prožitkem než dosud - načerpala značné množství užitku z této studnice vědomosti tím, že přelétla očima tituly na půli police a byla hotova pokračovat v cestě. Leč další komnaty se před ní neotvíraly tak, jak by si byla přála. — Stavba to byla sice rozlehlá, ale větší její část už zhlédla, a když jí bylo řečeno, že spolu s kuchyní tvoří těch sedm pokojů, které právě navštívila, tři strany vnitřního dvorce, nemohla tomu uvěřit ani zapudit podezření, že se tu skrývá ještě celá řada komnat. Naštěstí ale se vraceli do běžně používaných obytných místností přes několik zastrčených pokojíků s vyhlídkou do dvora, které spolu s občasnými průchody, někdy i trochu spleťtými, spojovaly protilehlá křídla, a navíc ji cestou povzbudilo sdělení, že se nyní ocitla na půdě bývalého kláštera, byla upozorněna na zbytky někdejších cel a sama si všimla několika dveří, které se před ní ani neotevřely, ani o nich nepadla zmínka; nato postupně navštívila pánský pokoj s biliárem, generálovo soukromé apartmá, aniž pochopila, kudy vede mezi nimi cesta a kam se obrátit, když se vyjde ven, a nakonec i tmavý pokojík, kde měl zřejmě své království Henry, neboť byl poset hromadami jeho knih, pušek a plášťů.

Z jídelny, kde si generál nemohl odepřít to potěšení - ačkoli ji už viděla a měla vídat dnes a denně v pět hodin - aby ji pro přesnou informaci slečny Morlandové znovu kroky nepřeměřil, ač o jeho údajích nepochybovala a ani o ně valně nestála, zamířili rychlou zkratkou do kuchyně - starodávné klášterní kuchyně, vybavené masivními zdmi a začouzeným stropem z dřívějších dob a plotnami a ohří

várnami z dneška. Generálova zvelebovací ruka tu nešetřila úsilím: všechny moderní vynálezy, ulehčující práci kuchařům, našly zde, na tomto jejich prostorném jevišti, umístění, a kde nestačil um druhých, tam jeho vlastní důvtip často dosáhl žádané dokonalosti. Už jen to, jak vybavil tyto prostory, by mu samo o sobě zaručilo přední postavení mezi dobroději řádu.

Za kuchyňskými zdmi pak končila veškerá klášterní starobylost; čtvrtou hranu obdélníku dal totiž pro její zchátralost generál zbourat a nahradil ji současnou zástavbou. Tady přestávalo všechno věkovité důstojenství. Nové budovy nejenže byly nové, ale ani to neskrývaly; jelikož byly určeny pouze pro kanceláře a zezadu na ně navazovaly stáje, nepokládal stavitel za nutné usilovat o stylovou jednotu. Catherine by byla nejraději hlasitě zatratila toho, čí ruka smetla, co muselo hodnotou převyšovat všechno ostatní, jen v zájmu účelné správy panství, a byla by si ochotně odpustila pohledku vši té zkázy, jen kdyby to byl generál dopustil, ten však byl na uspořádání své správní budovy nadevše hrdý, a jelikož byl přesvědčen, že se slečně Morlandové ničím víc nezavděčí, než když jí předvede všechna zařízení přispívající k pohodlí a zmírnění námahy níže postaveného personálu, bez omlouvání ji vedl dál. Nahlédli do všech místností a na Catherinu zapůsobily nad očekávání mocným dojmem svým počtem i vybavením. Nač jim ve Fullertonu stačilo pár nezajímavých špižíren a komor, tomu zde sloužila příslušná oddělení, promyšleně zařízená a prostorná. Počet sloužících, jimiž se to tu všude hemžilo, ji nezaujal o nic méně než počet pracovních místností. Kam se obrátili, tam se jim ukláněla nějaká děvečka v dřevákách nebo se snažil zmizet lokaj v nedbalkách. A přitom je to skutečně bývalé opatství! —Život tu probíhá k neuvěření odlišně od všech opatství a hradů v románech; tam, ač bývají značně rozlehlejší než Northanger, stačí na všechnu hrubou práci nanejvýš dvoje ženské ruce. Jak jen to zastanou, divila se často paní Allenova; a když Catherine viděla, kolik lidí je potřeba zde, divila se tomu také.

Nato se vrátili do haly u vchodu, aby mohli vystoupit po hlavním schodišti a obdivovat jeho vzácné dřevo a bo

haté ozdobné řezby: nahoře pak zamířili na opačnou stranu než k ochozu před její ložnicí a vzápětí vešli na obdobný protilehlý, jenže delší a širší. Zde ji generál uvedl postupně do tří rozlehlých hostinských pokojů, dokonale a nádherně vybavených, s přílehlými oblékárny: v těchto apartmá nebylo opomenuto nic, co zmohou peníze a vybraný vkus, aby v skvostném prostředí bylo veškeré pohodlí, a jelikož se zařizovaly v průběhu posledních pěti let, byly dokonalé z obecného hlediska a chybělo jim všechno, co by se líbilo Catherine. Zatímco si prohlíželi poslední, generál, když právě vyjmenoval několik vážených osobností, které ho už poctily svou návštěvou, se obrátil s úsměvem ke Catherine a vyjádřil naději, že v blízké budoucnosti snad bude mít to potěšení zde uvítat „přátele z Fullertonu“.

Catherine si uvědomovala, jak lichotivá jsou pro ni tato nečekaná slova, a upřímně jí bylo líto, že nemůže lépe smýšlet o muži, jenž je k ní tak neobyčejně vlídný a projevuje tolik pozornosti i vůči její rodině.

Ochoz končil u dvoukřídlých dveří, které slečna Tilneyová před ostatními rozrazilá, prošla jako první a chystala se udělat totéž u prvních dveří vlevo na další dlouhé chodbě, když tu k ní generál vykročil, rázně, a jak Catherine připadalo, podrážděně ji zavolał zpátky a chtěl vědět: „Kam tak pospíchá? — A co je tam podle ní ještě k vidění? — Nezhlédla snad už slečna Morlandová všechno, co za to stojí? — A neměla by jí spíš nabídnout nějaké občerstvení, které by jí po takové štrapáci jistě přišlo vhod?“ Slečna Tilneyová se okamžitě vrátila a těžké dveře zapadly před zaskočenou Catherine, která se při prvním letmém pohledu na užší chodbu, početnější odbočky a záblesk točitých schodů už zaraďovala, že konečně dospějí k něčemu opravdu pozoruhodnému. V duchu si říkala, když se neochotně vracela zpátky k schodišti, že by byla raději prozkoumala tuto část sídla, než zhlédla všechno ostatní nádherné zařízení. - Generálovi očividně taková prohlídka nebyla po chuti, a tím víc ovšem lákala ji. Určitě chce před ní cosi zatajit; v tom ji bujná fantazie nestrhuje k mylnému domnění jako předtím, a oč asi půjde, napověděla krátká

věta, již k ní pronesla slečna Tilneyová, když sestupovaly v jisté vzdálenosti za generálem ze schodů: „Chtěla jsem vás zavést do pokoje, který patřival mamince — do pokoje, kde zemřela -“ Víc neřekla, ale těch několik slov odhalilo Catherině víc než celé popsané stránky. Není divu, že se generál vyhýbá pohledu na to, co v pokoji nezbytně je; nejspíš nepřekročil práh od té chvíle, kdy se jeho trpící choť dočkala vysvobození a zůstavila ho napospas výčít-kám svědomí.

Troufla si pak, když s Eleanor osaměly, poprosit ji, aby si jej směla prohlédnout stejně jako zbývající část domu, a Eleanor slíbila, že ji tam v příhodné chvíli zavede. Catherině pochopila: musí vypozorovat, kdy generál odejde z domu, než si dovolí do onoho pokoje vkročit. „Zůstal patrně tak, jak býval, vidíte,“ řekla procítěně.

„Ano, s ničím se nepohnulo.“

„Jak dlouho to může být, co vám maminka umřela?“

„Je pryč už devět let.“ Devět let, věděla Catherině, je pouze zlomek času, jenž musí uplynout od smrti ublížené manželky, než se její pokoj dá do pořádku a začne opět užívat.

„Byla jste s ní asi do poslední chvíle, že?“

„Ne,“ povzdechla si slečna Tilneyová. — „Naneštěstí jsem tehdy nebyla doma. — Onemocněla náhle a trvalo to jen krátce; než jsem přijela, bylo po všem.“

Catherině tuhla hrůzou krev v žilách, když domyslela, co tato slova napovídají. Je to vůbec možné? — Cožpak by Henryho otec — ? A přitom tolik okolností jako by opravňovalo i nejčernější podezření. - A když ho pak pozorovala večer, jak v tichém zamyšlení zvolna přechází po salonu sem a tam, s očima sklopenýma a čelem rozrytým vráskami, zatímco ona s přítelkyní seděly nad ruční prací, odvrhla všechny pochyby, nepodezírá-li ho neprávem. Vždyť je to vzhledem i počínáním úplný Montoni! — Co může jasněji vypovídat o truchlivých úvahách duše ne zcela oproštěné od všeho lidského, před níž se stále vynořují hrůzné výjevy dávného provinění? — Nešťastník! V hluboce prožívané úzkosti stáčela zraky k jeho postavě vytrvale, až si toho všimla slečna Tilneyová. „Papá často

takhle přechází po pokoji," zašeptala, „nic na tom není." „Tím hůře!" pomyslela si Catherine; takový nevhodný tělocvik stejně jako podivná výstřednost časných ranních procházek nevěští nic dobrého.

Večer se s nudnou jednotvárností dlouze vlekl, jako by ji chtěl zvláště upozornit na důležitost Henryho přítomnosti, a proto upřímně uvítala, když se směla zvednout, třebaže pohled, jímž generál vyzval svou dceru, aby zazvonila, zřejmě nebyl určen pro ni. Když však chtěl komorník zapálit i pánovu svíci, byl zadržen. Pán domu se ještě nehodlal odebrat na lůžko. „Musím ještě pročíst řadu listin, než budu moci zavřít oči," pravil Catherine; „možná že budu přemýšlet o státních záležitostech ještě dlouho poté, co vás zkolébá spánek. Oba tak budeme nanejvýš vhodně zaneprázdněni: **já** si budu kazit oči pro blaho ostatních, **vy** jim dopřejete odpočinku pro další šibalství."

Ani ohlášená práce, ani velkomyslný kompliment však nezviklaly Catherine v přesvědčení, že si generál odpírá nutný spánek za zcela jiným účelem. Nezdálo se jí pravděpodobné, že by někdo obětoval dlouhé hodiny, poté co se rodina odebere na lůžko, jen kvůli nějakým hloupým papírům. To musí mít nějakou hlubší příčinu: je třeba vykonat něco, co lze vykonat, jenom když všichni spí; a tu nezbytně následoval závěr, že paní Tilneyová žije, je však z neznámých příčin vězněna a nelítostný manžel ji v noci zásobuje nezbytnou prostou stravou. Byla to sice děsivá představa, ale přece jen lepší, než kdyby byl násilně uspil její smrt, a krom toho přirozený vývoj událostí dospěje v dohledné době k jejímu propuštění. Údajná nemoc ji překvapila náhle; dcera - a pravděpodobně i druhé děti

- byly tou dobou z domova. — Všechno podporuje tuto domněnku — co k tomu vedlo — žárlivost možná, nebo chorobná krutost — to se ještě ukáže. Jak se jí tyto úvahy při odstrojení ovánily hlavou, napadlo ji náhle, že dost možná ráno těsně mýjela ta místa, kde nebožačku vězní

—snad byla jen pár kroků od cely, kde úpí; vždyť jistě nejvhodnější pro takový účel je ta pravá část opatství, kde se dosud zračí půdorys bývalého kláštera. Vzpomněla si, jak v té vysoké klenuté chodbě, dlážděné kameny, kudy

procházela se zvláštním vzrušením, generál některé dveře minul beze slova. Kam asi vedly? Věrohodnost její domněnky jako by ještě utvrzovalo to, co ji napadlo vzápětí: že ten zakázaný ochoz s pokoji nešťastné paní Tilneyové přece vede, pokud si to dokáže vybavit, nad podezřelou řadou cel, a ono točité schodiště, jež tam letmo zahlédla, patrně umožňuje tajný přístup k oněm celám, což možná usnadnilo manželovi jeho ďábelské počínání. Po těch schodech ji třeba snášel v mdlobách, jež záměrně vyvolal.

Catherine se sama lekala vlastních odvážných dohadů a doufala nebo se obávala, že zachází příliš daleko; zjevné skutečnosti byly však s jejími domněnkami v takovém souladu, že je nemohla jen tak zavrhnout.

Podle jejího mínění se ten barbarský čin odehrával v křídle čtyřúhelníkové budovy, přímo protilehlém jejímu pokoji, a tu ji napadlo, že kdyby dávala pozor, zahlédla by v dolních oknech záblesk generálovy lucerny, až bude procházet do vězení své choti; a než ulehla, vyplížila se dvakrát k protějším oknu na ochoz, aby se podívala, jestli se neobjeví; všude však vládla tma; zřejmě bylo ještě příliš brzy. Zezdola k ní doléhaly různé zvuky, které značily, že služebnictvo je stále ještě vzhůru; do půlnoci by asi hlídkovala zbytečně, ale pak, až hodiny odbijí dvanáctou a všechno ztichne, vykrade se ještě jednou ven, pokud se v té tmě nebude moc bát, a ještě jednou se koukne. Hodiny dvanáctkrát odbily - a Catherine už půl hodiny tvrdě spala.

24. KAPITOLA

Nazítrí se nenaskytla příležitost uskutečnit zamýšlenou výpravu do tajuplných pokojů. Byla neděle a všechen čas od rána až do odpoledních bohoslužeb jí zabral generál svými procházkami v parku a obědváním studené pečené, a Catherine, jakkoli planula zvědavostí, přece jen nesebrala dost odvahy, aby měla chuť prozkoumat je vpodvečer za chabnoucího světla soumraku mezi šestou a sedmou, a tím

méně později v jasnějším svědč zrádné lampy. Za celý den nespátřila nic, co by zaujalo její představivost, krom skvostného náhrobku nebožky paní Tilneyové přímo proti kostelní lavici vyhrazené rodině. Na něm její pohled okamžitě spočinul a dlouho setrval, a když si četla šroubovaný epitaf, kde jí byly všechny možné ctnosti připisovány žalem zdrceným manželem, jenž se tak či onak přičinil o její skon, neubráníla se slzám. Že generál, když dal vztyčit takový památník, je s to před ním stanout, na tom by snad ještě nebylo nic tak zvláštního, ale že usedne s chladnokrevným sebeovládáním přímo proti němu, že vydrží tvářit se povzneseně a beze strachu se rozhlížet kolem sebe, ba že vůbec do tohoto kostela vkročí, to připadalo Catherině přímo neuvěřitelné. Tedy ne že by nemohla vyjmenovat řadu stejně zatvrzelých zloduchů. Vzpomíná si na tucty těch, kdo se oddávali všemožným neřestem, vršili jeden zločin na druhý, vraždili, koho se jim zamlouvalo, beze stopy soucitu a bez výčitek, dokud násilná smrt nebo zbožná poustevnická samota nečinily tečku za jejich temnou existencí. Sama skutečnost, že generál dal vytesat takový náhrobek, ji vůbec nezviklala v pochybách o smrti paní Tilneyové. I kdyby sestoupila do rodinné hrobky, kde údajně práchniví, kdyby uzřela rakev s jejími ostatky — co by to dokazovalo? Catherině přečetla příliš mnoho románů, aby jí nebylo jasné, jak snadno lze do rakve nastrčit voskovou figurínu a nechat proběhnout klamný pohřební obřad.

V pondělí však se utvářela situace slibněji. Generálova ranní procházka, ze všech ostatních hledisek tak neuvážená, se teď náramně hodila; a jakmile si Catherině byla jista, že odešel z domu, navrhla bez okolků slečně Tilneyové, aby splnila, co slíbila. Eleanor projevila ochotu jí vyhovět, a jelikož jí Catherině, sotva vykročily, připomněla ještě jeden slib, zašly nejprve zhlédnout portrét v Eleanorině ložnici. Představoval neobyčejně krásnou dāmu s mírnou, zadumanou tvář: v tom odpovídal očekávání pozorovatelky, nesplnil je však beze zbytku, protože si vzala do hlavy, že uzří rysy, výraz i pleť, které budou dokonalou, věrnou předlohou ne-li Henryho, tedy Eleanor; — jediné

portréty, které jí utkvěly v paměti, zachycovaly totiž vždy nápadnou podobu mezi matkou a dítětem. Tvář jednou daná se přenáší z generace na generaci. Zde však byla nucena pátrat očima, vážit a zkoumat možnou podobu. Přesto stála před obrazem v upřímném citovém pohnutí, a nepohánět ji silná nedočkavost, byla by se s ním loučila jen nerada.

Vstupovala na široký ochoz tak rozčilená, že neměla ani pomyšlení na hovor, dokázala jen hledět na svou průvodkyni. Eleanor se tvářila vážně, leč nevzrušeně, její vyrovnanost svědčila o tom, že už přivykla pohledu na všechny ty smutné věci, jimž kráčeji vstříc. Znovu prošla dvoukřídlymi dveřmi, znovu položila ruku na významuplný zámek, zatímco Catherine, která sotva dýchala, se obrátila, aby přepatrně za nimi zavřela, když tu se jí zjevil před očima sám obávaný generál na druhé straně ochozu! Vzápětí zadunělo mocné „Eleanor!“ celou budovou, čímž byla dcera upozorněna na otcovu přítomnost a Catherine ochromena hrůzou. V první vteřině se instinktivně chtěla schovat, nemohla se však klamat nadějí, že unikla jeho pohledu; a tak když přítelkyně s omluvným pohledem kolem ní rychle proběhla k otci a odešla s ním, utíkala do bezpečí svého pokoje, zamkla se tam a říkala si v duchu, že do smrti nesebere odvalu sejít dolů. Setrvala tam také dobrou hodinu ve stavu nejvyššího rozrušení: celou tu dobu myslela s hlubokým soucitem na přítelkyni, co asi nebohá prožívá, a každou chvíli čekala, že jí přijdou vyřídit příkaz rozzlobeného generála, aby se dostavila do jeho pokojů. Žádné takové poselství však nepřicházelo, a tak nakonec, když zahlédla předjet před opatství kočár, sebrala kuráž a sešla dolů, hotova se s ním setkat pod záštitou návštěvy. V ranním pokoji to vesele hlaholilo: generál ji představil jako přítelkyni své dcery s lichotivým slovním doprovodem, v němž utopil bouři své nevůle natolik, že si snad mohla být aspoň prozatím jista životem. A když jí Eleanor s pokojnou tvářící, která dělala čest její péči o otcovu pověst, při první příležitosti zašeptala: „Papá si pouze přál, abych odpověděla na nějaký list,“ začala v ní klíčit naděje, že ji generál buď přehlédl, anebo

že z ohledu na nějaké jiné své zájmy dovolí, aby si to myslela. S touto vírou se odvážila setrvat v jeho přítomnosti i poté, co návštěva odjela, a nic znepokojivého se nepříhodilo.

Na druhý den dospěla po úvaze k rozhodnutí, že příště se pokusí ztéci zakázané dveře sama. Připadalo jí to ze všech hledisek nejmoudřejší, když Eleanor nic neřekne. Zaplést ji do nebezpečí dalšího dopadení, přivést ji do míst, kde jí všechno jen drásá srdce, to by přece pravá přítelkyně neudělala. I kdyby se generál rozlítl na nejvyšší míru, neprojeví to vůči ní tak jako vůči své dceři, a krom toho probíhá takové pátrání zpravidla uspokojivěji, když u toho není nikdo jiný. Navíc se nemůže před Eleanor zmínit o svém podezření, jež ta naštěstí dosud nepojala, a proto by také nemohla v **její** přítomnosti pátrat po důkazech generálovy nelidskosti; ty se sice doposud nikomu nepodařilo odhalit, ona však, jak pevně věřila, je nyní někde objeví, například v podobě nesouvislého deníku, psaného až do chvíle, kdy nebožačka vydechla naposled. Cestu k oněm pokojům teď už dobře znala, a jelikož se toho chtěla zhostit, než se vrátí Henry, jehož čekali zítra, neměla času nazbyt. Den byl jasný a ona plná odvahy; ve čtyři hodiny stálo slunce ještě dobré dvě hodiny nad obzorem; a nechtělo to tedy nic jiného než jít se převléknout k obědu o půl hodiny dříve než obvykle.

Dokázala to: stanula na ochozu, ještě než hodiny odbily. Na další úvahy nebyl čas; rychle vykročila, proklouzla co nejtíšeji dvojími dveřmi, a aniž se rozhlédla nebo nadechla, přistoupila k dotýcnému pokoji. Zámek jí poslušně povolil pod rukama, naštěstí lehce, bez zrádných zvuků, které mohly člověka vyplašit. Vstoupila po špičkách; zůstala však stát na prahu a trvalo pár minut, než dokázala vejít dál. Co viděla, jako by ji na místě přikovalo: rozrušení se jí zračilo v každém rysu. Před jejími zraky **se** prostírala souměrná, rozlehlá ložnice, lůžko s krásným ozdobným přehozem upravila pečlivá panská jako nepoužívané, stála tu čistá bathská kamna, mahagonové skříně a pečlivě nalakované židle, na nichž vesele hrály teplé paprsky zapadajícího slunce, proudící sem dvěma laťkovými

okny! Catherine očekávala, že tu podlehne citovému rozrušení, a také podlehla. Zprvu užasla a nevěřila vlastním očím, zakrátko však převládl zdravý rozum a ten s sebou přinesl hořký pocit zahanbení. Je to ten pokoj, v tom se nemýlí, ale jak se zmýlila ve všem ostatním! — V tom, jak si vyložila slova slečny Tilneyové, ve svých vlastních dohadách! Tímto pokojem, jemuž přisoudila prastarý původ a hrůzné výjevy, očividně končila stavba generálova otce. Vedly z něho ještě dvoje dveře, asi do oblékárny, ztratila však chuť do nich nakouknout. Cožpak by jí závoj, v němž se paní Tilneyová naposled procházela, nebo knížka, kterou naposled měla v ruce, pověděly, co se nesmělo ani zaseptat? Ne, ať už se generál dopustil jakýchkoli zločinů, je určitě příliš chytrý, aby přehlédl nějaké němé svědky. Měla po krk všeho zkoumání a netoužila už po ničem, než uchýlit se do svého pokoje, kde pouze její vlastní srdce bude svědkem její pošetilosti, a právě se chtěla vrátit tak tiše, jak přišla, když tu k ní dolehly čísi kroky, sama nevěděla odkud, a proto rozechvěle zůstala stát. To by bylo nepříjemné, kdyby ji tu přistihl někdo ze služebnictva — a což teprve generál (a ten se vždycky objeví, když to člověk nejméně potřebuje)! Hrůza! Zaposlouchala se — nic se neozývalo; řekla si tedy, že nesmí ztratit ani minutku, vyšla ven a zavřela za sebou. V tom okamžiku se rozletěly dveře o poschodí níž: někdo zřejmě utíkal do schodů, kolem nichž by musela projít, aby se dostala na ochoz. Nohy jí vypověděly poslušnost. Jata děsem, který by byla nedokázala zdůvodnit, třeštila očima na schody, až se na nich zakratičko objevil Henry. „Pane Tilney!“ zvolala a v hlase jí zněl nezměrný úžas. I on se zatvářil udiveně. „Jak jste se sem probůh dostal?“ pokračovala, jako by neslyšela jeho pozdrav. „Jak to, že jste vyběhl po těch schodech?“

„A proč bych po nich neměl vyběhnout?“ odvětil dost překvapeně. „Je to přece nejkratší cesta ze stájí do mého pokoje.“

Catherine se vzpamatovala, dokrvava se zarděla a zaraženě mlčela. On pátral očima v její tváři, jako by tam hledal odpověď, kterou mu její rty neposkytly. Vykročila směrem k ochozu. „A nesměl bych se teď zase já zeptat,“ řekl,

když jí rozevřel dvojité dveře, „jak jste se sem dostala **vy?** — Je to přinejmenším tak zvláštní oklika ze salonu do vašeho pokoje jako ze stájí do mého."

„Šla jsem si prohlédnout pokoj vaší paní matky," doznala se Catherine se sklopenýma očima.

„Matčin pokoj? — Je tam snad něco zvláštního k vidění?"

„Ne, vůbec nic. — Žila jsem v domněnání, že se máte vrátit až zítra."

„Nepředpokládal jsem, že bych se mohl vrátit dřív, když jsem odjížděl, ale před třemi hodinami jsem k své radosti zjistil, že už mě tam nic nedrží. — Zbledla jste. — Bojím se, že jsem vás polekal, jak jsem tak rychle vyběhl do Schodů. Možná že jste nevěděla — neuvědomila jste si, že vedou ke kancelářím hospodářské budovy?"

„Ne, to jsem si neuvědomila. — Měl jste na cestu pěkné počasí?"

„Velmi pěkné — a to vás Eleanor nechá, abyste si pokoje po domě prohlížela sama?"

„Ale ne, ukázala mi skoro všechno v sobotu a měly jsme namířeno i sem, jenomže —" (ztišila hlas) — „to byl s námi váš pan otec."

„A tím se to neuskutečnilo," řekl Henry a vážně se na ni zadíval. — „Prošla jste všechny místnosti na této chodbě?"

„Ne, chtěla jsem se jen podívat — Není už moc pozdě? Musím se jít převléknout."

„Je teprve čtvrt na pět," (ukázal jí hodinky), „a tady nejste v Bathu. Nemusíte se strojit do divadla ani na ples. V Northangeru vám musí stačit půlhodinka."

To nemohla popřít, a proto se dala zdržet, třebaže by byla z obavy před dalším vyptáváním poprvé, co se poznali, už ráda od něho odešla. Kráčeli spolu zvolna po ochozu. „Dostala jste nějaký dopis z Bathu, co jsme se neviděli?"

„Ne, a moc se tomu divím. Isabella mi tak svědomitě slibovala, že mi hned napíše."

„Tak svědomitě? — Svědomité sliby! — To mi připadá zvláštní. O svědomité práci jsem už slyšel. Ale svědomité

sliby — mají snad sliby svědomí? Nechci to však vědět, nestojí to za to, když vám to může přinést bolest a trápení.

— Matčin pokoj je velmi příhodný, nemyslíte? Je tam dost prostoru, působí přívětivě, a ty šikovně řešené skříně! Odjakživa mi připadá jako nejpříjemnější apartmá v domě a dost se divím, že si je Eleanor nevyvolila pro sebe. Zřejmě vás poslala, abyste se tam šla podívat?"

„Ne.“

„Pak to byl tedy váš vlastní nápad?" Catherine mlčela. Po krátké chvíli, kdy na ni pozorně upíral oči, dodal: „Jelikož v tom pokoji není nic, co by mohlo vzbudit něčí zvědavost, vedla vás patrně úcta k matčině osobnosti, kterou vám vylíčila Eleanor, pamětliva její světlé památky. I já si myslím, že by se na světě hned tak nenašla žena, která by se jí mohla rovnat dobrotou. Taková povaha obvykle ovšem nebudí palčivý zájem. Zasluby o rodinu, které si nečiní nárok na slávu, u neznámé osoby zpravidla nevyvolají vřelé citové zaujetí, aby z něho vyplynula návštěva jako vaše. Eleanor vám o ní zřejmě hodně vyprávěla?"

„Ano, hodně — totiž ani ne tak mnoho, ale to, co mi vyprávěla, bylo velice poutavé. Jak tak náhle zemřela —" (to říkala zvolna, s jistou váhavostí) — „zrovna když jste

— nikdo z vás — nebyli doma, a mně připadlo, že snad váš pan otec — že ji třeba ani neměl tak moc rád."

„A z toho všeho jste usoudila," odvětil, bystré oči upřené do jejích, „že jí možná nebyla věnována taková péče — nebo třeba —" (ona bezděčně zavrtěla hlavou) — „že došlo k něčemu ještě neomluvitelnějšímu." Zvedla k němu oči a zadívala se na něho otevřeněji než předtím. „V průběhu matčiny nemoci," pokračoval, „přišel ten záchvat, který skončil její smrtí, *skutečně* náhle. Choroba sama—projevovала se často vnitřní horkostí — byla vrozená. Třetí den, zkrátka, jakmile sama svolila, byl k ní povolán lékař, vážený muž, k němuž ona sama měla nezměrnou důvěru. Když ten usoudil, že jí hrozí nebezpečí, byli povoláni dva další, a ti bděli u jejího lože nepřetržitě čtyřiašest hodin. Pátého dne zesnula. Když ležela na smrtelné posteli, Frederick i já jsme oba byli doma, často jsme u ní prodléváli

a z toho, co jsme na vlastní oči viděli, můžeme dosvědčit, že se jí dostalo veškeré péče, kterou ji láska jejích blízkých dokázala obklopit a kterou si při svém životním postavení mohla zaopatřit. Chudinka Eleanor skutečně byla pryč, a tak daleko, že se nemohla vrátit, až když matka už ležela v rakvi."

"A co váš pan otec," zeptala se Catherine, „jak *ten* to nesl?"

„Nějaký čas skutečně těžce. Mýlíte se, jestli se domníváte, že mu nebyla drahá. Miloval ji, o tom jsem přesvědčen, tak vřele, jak při své povaze dokázal. — Každému není dáno stejné cituplné založení — a já vám nebudu tvrdit, že se matka za svého života často nemusela s leccíms vyrovnat, ale jestli jí ubližoval svou povahou, záměrně by to byl nikdy neudělal. Upřímně ji ctil, a třebaže se z toho po čase vzpamatoval, její smrt ho krutě zdrtila."

„To jsem moc ráda," řekla Catherine, „bylo by to přece tak hrozné!"

„Pokud vám dobře rozumím, dohadovala jste se něčeho lak děsivého, že to ani vyjádřit neumím — Drahá slečno Morlandová, zamyslete se nad strašlivou podstatou toho podezření, které jste pojala. Z čeho jste tak usoudila? Uvědomte si, v jaké zemi a v jaké době žijeme. Uvědomte li, že jsme Angličané a že jsme křesťané. Poradte se se svým vlastním rozumem, uvažte, co je pravděpodobné, rozpomeňte se, co vídáte kolem sebe — Cožpak jsme vychováni k nějakým ukrutnostem? Cožpak je naše zákony trpí? Mohli bychom se jich potají dopouštět v zemi, jako je naše, kde panuje takové společenské a literární ovzduší, kde je každý člověk obklopen dobrovolnými špehy mezi svými sousedy, kde silnice a noviny odhalí cokoli před tváří veřejnosti? Nejdražší slečno Morlandová, jaké myšlenky jste si to připouštěla?"

Došli až na konec ochozu; se slzami zahanbení v očích se rozběhla k svému pokoji.

25. KAPITOLA

Tak skončily všechny romantické nápady. Catherine dokonale vystřízlivěla. Henryho promluva, třebaže krátká, jí otevřela oči a ukázala nesmyslnost jejího fantazírování jasněji než všechna předchozí zklamání. Cítila se velice trapně pokořena. Velice hořce plakala. Neznemožnila se jen sama před sebou — ale i před Henrym. Poznal celou hloubku její pošetilosti, která se jí teď jevila jako zločin, a proto jí bude nadosmrti opovrhovat. Jak by jí kdy mohl odpustit, že se opovážila takhle uvažovat o charakteru jeho otce? Jak by kdy mohl zapomenout na její nesmyslné obavy a všetečnost? Oškliví si sama sebe tak, že to ani vypovědět nemůže. Dal jí najevo — nebo se aspoň domnívala, že jí jednou dvakrát před osudným dneškem dal najevo — jistou náklonnost. Ted však — zkrátka a dobře, trýznila se ze všech sil dobré půl hodiny, se zlomeným srdcem sešla dolů, když odbilo pět, a na Eleanořin dotaz, jestli jí nic není, nedokázala dát souvislou Odpověď.. Krátce po ní se v salonu objevil obávaný Henry a choval se k ní jinak jen v tom, že k ní byl ještě pozornější než jindy. Catherine ještě nikdy v životě tolik nepotřebovala útěchu a on to zřejmě věděl.

Večer ubíhal, Henry ve své chápavé ohleduplnosti nepolevoval a její rozpoložení zvolna přecházelo v pokorné uklidnění. Nemůže na minulost zapomenout ani ji hájit, může ale doufat, že se to nerozšíří dál a že ji to nebude stát všechnu Henryho úctu. A jelikož se jí nepřestávalo honit hlavou všechno, co s takovou bezdůvodnou hrůzou prožívala a dělala, ujasnila si zakrátko, že to byl jen samovolný, z ničeho vybájený klam, přičemž každá nepodstatná drobnost nabývala neúměrné důležitosti vinou záměrně rozjittřené fantazie, že si všechno v duchu překroutila do předem dané podoby, jelikož se ještě před příjezdem do Northangeru těšila, jak se tu bude bát. Uvědomila si, v jakém rozpoložení se chystala na návštěvu opatství. Viděla, že tahle náruživost i se všemi špatnými důsledky vznikla dlouho předtím, než opustila Bath, a dospěla k závěru, že to vše je třeba připsat vlivu četby, jíž se tam oddávala.

Romány paní Radcliffové jsou sice úchvatné, ba úchvatné jsou dokonce i romány jejich napodobitelů, ale zřejmě se podle nich nedají posuzovat všichni lidé, nebo aspoň ne lidé ve střední Anglii. Alpy a Pyreneje s jejich sosnovými háji a temnými hřbíty možná zobrazují věrně, v Itálii, Švýcarsku nebo jižní Francii snad bují hrůzy tak, jak je popisují. Catherine si netroufala pochybovat krom **O** své vlasti, a i tam, zahrnuta do úzkých, by byla váhala ohledně severního a západního pohraničí. Ale ve střední Anglii je určité do značné míry jista životem i nemilovaná manželka, protože může spoléhat na zákony a mravy současné doby. Tady se netrpí žádné mordování, sloužící nejsou otroky, jedy ani uspávací prostředky se nedostanou jako kořen rebarbory v každé apatyce. V Alpách a Pyreneích dost možná nežijí lidé složitých povah. Tam, kdo není bez poskvrnky jako anděl, ten v sobě skrývá povahové rysy zlosyna. Ale v Anglii tomu tak není, mezi Angličany, říkala si, se povětšinou najdou lidé, v jejichž srdcích a zvycích se různou měrou mísí dobro i zlo. Z tohoto hlediska by ji nepřekvapilo, kdyby se dokonce

l v Henrym a Eleanor Tilneyových někdy objevil drobný kaz, a z tohoto hlediska nemusí mít strach objevit nějakou tu šmouhu na charakteru jejich otce, jehož sice podezírala **I** takových hrozných činů, že se za to bude do smrti červenat, naprosto neoprávněně, ale po zralé úvaze může připustit, že přívětivost není silnou stránkou jeho povahy.

Když si tedy všechny shora uvedené věci rozmyslela a V duchu si slíbila, že napříště bude vždy usuzovat a jednat jen ve shodě se zdravým rozumem, nezbyvalo už nic, než aby si odpustila a znovu se začala radovat ze života, a čas jí svou konejšivou mocí v průběhu dalšího dne přinesl značnou úlevu. Nejvíc jí však pomohl Henry svou podivuhodnou velkomyslností a šlechetností, když se ani v nejmenším nedotkl toho, co se přihodilo, a tak dříve než by to na počátku svého trápení byla pokládala za možné, se v duši ukonejšila a byla znovu schopna čerpat užitek z toho, co jí říkal. Některé předměty v ní ovšem už vždycky vyvolají zachvění, například stará truhla — a také si nikdy neoblíbí japonský lak, ať jakéhokoli tvaru; uznávala však,

že připomenout si občas někdejší pošetilst je možná bolestné, ale užitečné.

Všední starosti brzy přehlušily všechny romantické hrůzy. Den za dnem vzrůstala její netrpělivost, kdy už dostane nějakou zprávu od Isabelly. Moc ráda by byla věděla, co se dál děje v Bathu, jaká společnost se schází v plesových sálech, a zvlášť ji zajímalo, zdali jí Isabella našla jemný síťový batist do barvy, jak ji při odjezdu pověřila; a jestli mezi ní a Jamesem stále panuje nejlepší shoda. S nikým jiným jako se zdrojem informací nemohla počítat. James jí odmítl psát, dokud se nevrátí do Oxfordu; a ani od paní Allenové jí nekynula naděje na dopis, dřív než se usadí zase doma ve Fullertonu. Ale Isabella jí to napevno slíbila^a a nejednou! — a ta když něco slíbí, tak to taky věrně dodrží! a proto ji to tak udivuje!

Devětkrát za sebou Catherine vždycky ráno takhle žasla a zklamání bylo čím dál palčivější, až desátého dne, jen překročila práh ranního pokoje, hned spatřila dopis, který jí Henry úslužně podával. Poděkovala mu tak vřele, jako by jí ho byl sám napsal. „To mi ale píše jenom James,“ poznamenala, když koukla na obálku. Otevřela dopis; byl z Oxfordu a zněl takto:

*Milá Catherine,
bůhví jře nemám vůbec náladu na psaní, pokládám ale za nutné
Ti oznámit, že mezi slečnou Thorpovou a mnou je všemu konec.
Opustil jsem ji i Bath včera a obě už nechci do smrti ani vidět.
Nebudu zabíhat do podrobností, co bych Tě trápil. Brzy uslyšíš víc z
jiné strany a pak pochopíš, čije to vina; doufám, že svému bratrovi
nebudeš mít co vytknout, a% na lehkovážnost, s níž uvěřil v
opětovaný cit. Chválabohu! Ještě že se mi oči otevřely včas! Je to ale
těžká rána! — A. přitom tatínek byl tak bodný a uvolil se — ale už
dosti o tom. Připravila mi takové trápení, že se z toho do nejdelší
smrti nevzpamatuji. Napiš mi brzy, sestřičko, jsi má jediná blízká
duše, na Tvou lásku spoléhám. Doufám, že ukončíš svou návštěvu v
Northangeru, než kapitán Tilney oznámí své zasnoubení, jinak by
ses ocitla v trapné situaci. Chudák Thorpe je v Londýně: hrotně se
toho, až se sejdeme, ten dobrák to bude těžce prožívat. Nejvíc mě na
tom bolí, že se mnou hrála takovou*

nepoctivou brů, doposledka problašovala na moje námůtky, že mě miluje stejné vřele jako dřív, a mým obavám se jen smála. Hanbím se, když si uvědomím, jak dlouho jsem jí to trpěl, měl jsem však opravdu všechny důvody věřit, že mě miluje. Neumím si ani teď vysvětlit, oč jí šlo a proč vlastně přede mnou brála takové divadlo, když chtěla pískat Tilneyho. Nakonec jsme se dohodli, že se rozejdeme — kdybych ji byl nikdy nepoznal! Druhou takovou ženu už nenajdu!

Drabá Catherine, dobře važe, komu daruješ své srdce!

Tvíj milující bratr, atd.

Catherine nepřčetla ještě ani tři řádky, a už její výraz i hlasité povzdychy napovídaly, že se dozvídá něco nepřijemného, a Henry, který ji při četbě pozoroval, jasně viděl, že dopis neskončil o nic lépe, než začal. Nemohl jí však ani pohledem dát najevo zájem, neboť vstoupil jeho otec. Vzápětí se odebrali k snídani, Catherine ale do sebe nedokázala skoro nic vpravit. Oči jí plavaly v slzách a někdy i přetékaly. Dopis měla chvíli v ruce, chvíli na klíně a pak jej opět zastrčila do kapsy; zdálo se, že ani neví, co dělá. Generál se věnoval svému šálku kakaa a svým novinám, a takto zaneprázdněn neměl naštěstí čas věnovat pozornost jí; druhým dvěma však její trápení nezůstalo utajeno. Jakmile si jen troufla zvednout se od stolu, pospíchala do svého pokoje; tam však právě uklízely panské, a proto byla nucena sejít opět dolů. Zamířila do salonu, aby mohla být sama, ale právě tam se uchýlili i Henry s Eleanor a v té chvíli se o ní vážně radili. Zarazila se a chtěla s omluvou odejít, avšak oni ji jemně přinutili, aby zůstala, a když se jí Eleanor účastně dotázala, jestli jí nemůže nějak pomoci nebo ulehčit, vzdálili se.

Půlhodinu se Catherine volně oddávala zármutku a úvahám, než se vzpamatovala natolik, aby se mohla setkat se svými přáteli, ale jestli se jim má svěřit se svým zármutkem, to bylo těžké rozhodnout. Budou-li se jí vyptávat, možná že jim trochu něco naznačí — jen tak vzdáleně, víc nic. Jak by před nimi mohla odhalit Isabellinu pravou tvář — vždyť byly tak důvěrné přítelkyně — a navíc se to tak úzce dotýká jejich vlastního bratra! - Usoudila, že musí

o celé záležitosti pomlčet. Henry a Eleanor byli sami v ranním pokoji, a když vešla, oba se na ni s úzkostí zadívali. Catherine zaujala místo u stolu a Eleanor po chvíličky přerušila ticho otázkou: „Doufám, že jste nedostala špatné zprávy z Fullertonu? Vaši páni rodiče - bratři a sestry

— doufám, že nikdo z nich neonemocněl?"

„Ne, děkuji vám," povzddechla si Catherine, „všem se vede dobře. Ten dopis byl od bratra z Oxfordu."

Pár minut vládlo ticho, nato se slzami v očích dodala: „Už nikdy si nebudu přát, aby mi přišlo psaní!"

„To je mi líto," řekl Henry a zavřel knihu, kterou právě otevřel; „kdybych byl tušil, že ten dopis obsahuje nevíтанé zprávy, byl bych vám je předával s docela jinými pocity."

„Obsahuje něco horšího, než si kdo umí představit! — Chudáček James je tak nešťastný! — Brzy se dozvíte proč."

„Má tak dobrosrdečnou, milující sestru, že u ní může najít útěchu v každém trápení," odpověděl Henry procítěně.

„Musím vás požádat o jednu laskavost," řekla Catherine krátce nato v rozrušení. „Kdyby sem měl přijet váš bratr, upozorněte mne prosím, abych mohla odjet."

„Náš bratr! - Frederick!"

„Ano, moc bych litovala, kdybych se s vámi musela tak brzy rozloučit, ale něco se přihodilo, a kvůli tomu by pro mne bylo strašné, kdybych musela dlít pod jednou střešou s kapitánem Tilneym."

Eleanor přestala pracovat a jen na ni s rostoucím úžasem zírala, Henry však začínal tušit pravý stav věcí a prohodil pár slov, mezi nimiž bylo i jméno slečny Thorpové.

„Vy jste přece tak chytrý!" zvolala Catherine. „Hned se všechno dovítíte! — A přitom jste netušil, když jsme o tom hovořili v Bathu, že to takhle skončí. Isabella - teď už se nedivím, že mi nenapsala — se rozešla s mým bratrem a bude si brát vašeho! Věřili byste, že se v jednom stvoření najde tolik nestálosti, zrady a špatnosti?"

„Doufám, že jste mylně informována, co se Fredericka týká. Doufám, že nepřispěl podstatnou měrou k zklamání vašeho pana bratra. Že by se oženil se slečnou Thorpovou,

to není pravděpodobné. V tom jste patrně podlehla nějakému nedorozumění. Upřímně cítím s panem Morlandem — je mi líto, že někdo vám drahý je nešťastný, ale kdyby si ji Frederick vzal, to by mě udivilo na celé té historii nejvíc."

„Je to ale naprosto jisté — dám vám přečíst Jamesův dopis. Počkat — píše tam cosi -" vzpomněla si na poslední větu a zrudla.

„Byla byste tak laskavá a přečetla nám ty pasáže, které se týkají našeho Fredericka?"

„Ne, přečtěte si to sám," zvolala Catherine, u níž mezitím stačila zvítězit rozvaha. „Nevím, co mě to napadlo -" (a znovu zrudla kvůli tomu, že zrudla předtím). „James pouze míní dát mi dobrou radu."

Rád od ní dopis přijal, a když jej pozorně přečetl, vrátil jí ho se slovy: „Nu, jestli k tomu dojde, tak nemohu říct nic jiného, než že mě to mrzí. Frederick nebude první, kdo si vyvolí manželku méně uvážlivě, než jeho rodina očekávala. Nezávídím mu ani jako nápadníkovi, ani jako synovi."

Catherine pak vybídla slečnu Tilneyovou, aby si ten dopis přečetla také, a ta, když rovněž dala najevo starost a nepříjemné překvapení, začala se vyptávat na příbuzenstvo slečny Thorpové a její majetkové poměry.

„Její matka je moc slušná paní," zněla Catherininina odpověď.

„Čím byl její otec?"

„Advokátem, myslím. — Bydlí v Putney." „Je to zámožná rodina?"

„Ne, moc ne. Myslím, že Isabella nemá vůbec žádné věno, ale to ve vaší rodině nic neznamená. Váš pan otec je tak nesmírně velkomyslný! Onehdy mi povídal, že penězům přikládá důležitost jen potud, pokud mu slouží k zabezpečení blaha jeho dětí." Bratr se sestrou na sebe pohlédli. „Ale zabezpečil by tím Frederickovo blaho," poznamenala Eleanor po chvíli, „kdyby mu dovolil vzít si takovou dívku? - Musí mít divné mravní zásady, jinak by se nebyla k vašemu bratrovi tak zachovala. Nepřestávám žasnout, že se Frederickovi zalíbila! Děvče, které před

jeho očima zrazuje muže, jemuž se dobrovolně zaslíbilo! Umíš si to vysvětlit, Henry? Právě Frederickovi, který si na sobě tak zakládá! Vždyť se mu žádná nezdála dost dobrá, aby ji mohl milovat!"

„To je na tom to nejhorší, nejzávažnější okolnost, která mluví proti němu. Když si vzpomenu, co v minulosti všechno prohlašoval, vzdávám se naděje. — Navíc mám příliš vysoké mínění o prozíravosti slečny Thorpové: ta by se nevzdala jednoho nápadníka, kdyby za něj neměla zajištěnou náhradu. S Frederickem je skutečně nadobro konec. Je to chorý člověk — ztratil zdravý rozum. Připrav se na novou švagrovou, Eleanor, a takovou švagrovou, jakou si hned zamiluješ! — Upřímnou, otevřenou, neschopnou přetvářky ani intrik, s vřelými, ale prostými city, která si nedělá velké nároky a nedokázala by nikoho oklamat."

„Takovou švagrovou bych si ráda zamilovala, Henry," odvětila Eleanor s úsměvem.

„Možná že se ale vůči vaší rodině zachová lépe, i když k nám se zachovala tak špatně," poznamenala Catherine. „Když teď získala muže, o kterého opravdu stojí, třeba v lásce věrně vytrvá."

„Máte pravdu, toho se skutečně obávám," odpověděl na to Henry. „Obávám se, že v lásce velice věrně vytrvá, ledaže by se jí nachomýtl do cesty nějaký baronet: to je Frederickova jediná naděje. — Obstarám si bathské noviny a prostuduji nově přichozí."

„Myslíte si tedy, že to všechno dělá jen ze ctižádosti? — A víte, že tomu namouduši leccos nasvědčuje? Vzpomínám si, jak byla zklamaná, když se dozvěděla, co jim tatínek přislíbil, že to není víc. V životě jsem se v nikom tak důkladně nezmýlila."

„Z těch četných lidí, jejichž povahu jste měla příležitost poznat a prostudovat."

„Já sama jsem se v ní důkladně zklamala a bolí mě to, ale chudák James, ten se z toho myslím už nevzpamatuje."

„Váš bratr si v této chvíli jistě zaslouží upřímné politování; nesmíme však při starosti o jeho trápení podcenit vaše. Máte pocit, předpokládám, když jste ztratila Isabellu, že jste ztratila i půl vlastní duše: cítíte v srdci prázdnotu,

kterou nic jiného nezaplní. Společnost vám začíná být protivná; a co se týče těch *zábah*, které jste společně vychutnávaly v Bathu, i pouhá představa je vám odporná. Tak například byste za celý svět teď nešla na ples. Máte pocit, že se nenajde přátelská bytost, s níž byste si mohla od srdce popovídat, které na vás upřímně záleží, na jejíž radu byste se v nouzi mohla spolehnout. Prožíváte tohle všechno?"

„Ne," odpověděla Catherine po chvilkové úvaze, „neprožívám - měla bych? Po pravdě řečeno, bolí mě sice a trápí, že už ji nemohu mít ráda, že už mi nenapiše, že ji možná v životě neuvidím, ale nezasáhlo mě to tak hluboce, jak bych si byla myslela."

„Zareagujete jako vždy způsobem, který nejvíc šlechty lidskou povahu. — Takovou citovou odezvu je třeba zkoumat, aby ji člověk poznal."

Catherine bůhvíproč našla v tomto rozhovoru takovou úlevu, že si ani nevyčítala, proč jen se dala strhnout a tak nepochopitelně celé to trápení vyklopila.

26. KAPITOLA

Tyto události všichni tři mladí lidé v následujících dnech mezi sebou důkladně prodebatovali a oba sourozenci, jak Catherine k svému překvapení zjistila, byli zajedno v názoru, že chudoba a nevalné společenské postavení Isabelle velice znesnadní zamýšlený sňatek s jejich bratrem. Jejich přesvědčení, že generál jen z tohoto důvodu, bez ohledu na námitky, které by bylo možno vznést proti jejímu chování, se postaví proti jejich svazku, ji trochu znepokojovalo i kvůli ní samé. Je přece osůbka stejně bezvýznamná jako Isabella a věno nebude mít o mnoho větší, a jestli dědic tilneyovského panství není osobností dost urozenou a zámožnou sám o sobě, s jakými nároky se pak může spokojit jeho mladší bratr? Takové úvahy ji trápily, a jen z toho čerpala sílu k naději, že spoléhala na působení (mé zvláštní náklonnosti, kterou k ní generál našťástí z ně

jakého důvodu pojal a o níž ji slovy i činy ujišťoval, a také že se rozpomněla na jeho velkomyslné a naprosto nesobecké názory ohledně majetku, které před ní nejednou rozvíjel a které v ní teď posilovaly víru, že ho jeho děti po této stránce špatně chápou.

Ty byly rovněž pevně přesvědčeny, že Frederick nebude mít tu odvalu požádat otce o svolení osobně, a oba ji několikrát ujistili, že jeho příjezd do Northangeru je právě teď zcela nepravděpodobný, takže si přestala dělat starosti, že bude muset náhle odjet. Usoudila, že kapitán Tilney, ať už o svolení požádá kdykoli, sotva asi vylicí Isabellinu povahu po pravdě, a že by proto bylo žádoucí, aby Henry nalil otci čistého vína, a umožnil mu tak utvořit si nestranný názor a s chladnou hlavou si připravit námitky na základě spravedlivějšího důvodu, než je majetková nerovnost. Navrhla mu to tedy, on však se toho nápadu nechopil tak dychtivě, jak čekala. „Ne,“ pravil, „není potřeba otce nabádat k přísnosti ani ho na to připravovat dřív, než se mu Frederick přizná k svému bláznovství. Ať si mu to vylicí sám.“

„Ale on mu neřekne než půlku.“

„Čtvrtina by stačila ažaž.“

Uběhl den dva, a kapitán Tilney o sobě nedával vědět. Jeho sourozenci nevěděli, co si o tom myslet. Někdy jim připadalo, že jeho mlčení logicky vyplývá z tajného zasnoubení, jindy usoudili, že je s ním v rozporu. Mezitím generál sice každé ráno hudoval, že Frederick nepíše, ale jinak se kvůli němu neznepokojoval. Trápila ho jen jediná starost: aby se slečně Morlandové na Northangeru líbilo, častokrát se dal slyšet, že mu dělá těžkou hlavu, vyjadřoval obavy, že stále stejná společnost i činnost jí jejich sídlo znechutí, i přání, aby urozené dámy Frazerovy pobývaly na venkově; tu a tam začal rozvíjet úvahy, že sezve nějaké hosty na večeri, a párkrát se dokonce jal počítat, kolik tanečních párů by mohli utvořit mladí lidé z blízkého okolí. Ale když je právě taková mrtvá sezona, žádné divoké kačeny, žádná vysoká, a urozené dámy Frazerovy nepobývají na venkově. Nakonec to všechno skončilo tím, že Henrymu oznámil, až bude příště ve Woodstonu, že

ho tam všichni jednoho krásného dne překvapí a pozvou se k němu na jehněčí. Henry se zaradoval a považoval to za velkou čest, a Catherine ten plán z celého srdce uvítala. „A kdy budu mít to potěšení, papá, co myslíte? Musím být ve Woodstonu v pondělí na zasedání obecní rady a pravděpodobně budu nucen se tam pak ještě dva tři dny zdržet.“

„Tak někdy během té doby se objevíme. Není třeba to domlouvat přesně. Nekonej kvůli nám kdovíjaké přípravy. Co budeš mít zrovna doma, s tím se spokojíme. Zde za mladé dámy tě mohu ubezpečit, že přehlédnou nedostatky mládenecké domácnosti. Počkat: v pondělí budeš mít napilno, a proto v pondělí nepřijedeme, a v úterý budu mít napilno já. V úterý dopoledne čekám půdoznalce z Brockhamu: má mi přivést zprávu a odpoledne nemohu nezajít do klubu, to by ode mne nebylo slušné. Nemohl bych pak na oči svým známým, kdybych se nedostavil: vědí, že jsem na venkově, a tak by se jich to nesmírně dotklo, a já se zásadně varuji vši nevůle mezi sousedy, slečno Morlandová, když to nevyžaduje nic než věnovat jim trochu času a zájmu. Jsou to vesměs úctyhodní mužové. Dostanou z Northangeru dvakrát do roka půlku jelena a obědvám s nimi, kdykoli to jde. Úterý tedy vyloučíme. Ale ve středu bys nás, Henry, asi mohl očekávat; přijedeme dost brzy, abychom měli čas se porozhlédnout. Za dvě a tři čtvrtě hodiny bychom měli do Woodstonu dojet; nasedneme do kočáru v deset; buď na nás tedy uchystán ve středu ve tři čtvrtě na jednu.“

Ani ples by Catherine byla neuvítala radostněji než tento malý výlet, tolik si přála zhlédnout na vlastní oči Woodston, a duše jí ještě překypovala štěstím, když Henry asi za hodinu nato vstoupil do salonu, kde s Eleanor seděly, v holínkách a pláštěnce a prohlásil: „Přicházím k vám, drahé slečny, v didaktickém rozpoložení, abych vás poučil, že za potěšení se v tomto slzavém údolí vždycky platí a že často kupujeme velmi nevýhodně v méně přítomné radosti poukázku na ni do budoucna, kterou nám banka nemusí pokaždé proplatit. Vizte jako názorný příklad mne v této chvíli. Jelikož jsem dostal naději, že mne ve středu

potěšíte ve Woodstonu, což se třeba neuskuteční pro nepřízeň počasí nebo z dvaceti jiných příčin, musím odjet už teď, o dva dny dříve, než jsem zamýšlel."

„Odjet?!" protáhla Catherine obličej, „a proč?"

„Jak se můžete tak ptát? — Protože musím bezodkladně k smrti vyděsit svou starou hospodyni — abych vám nachystal pohoštění, samozřejmě."

„To neříkáte vážně!"

„I říkám — a také smutně, protože bych mnohem raději zůstal."

„Ale co vás to napadlo, když jste přece slyšel pana generála? Vždyť vám zvlášť kladl na srdce, abyste nekonal žádné přípravy, že se spokojíme s čímkoli."

Henry se pousmál.

„Vím jistě, že kvůli vaší sestře ani kvůli mně to potřeba není. O tom vás snad nemusím přesvědčovat; a pan generál tak zdůrazňoval, abyste nic mimořádného nechystal — a krom toho, i kdyby to nebyl tak zdůraznil, obědvá přece vždycky doma tak skvěle, že by projednou průměrný oběd snad přijal."

„Škoda že nedokáží uvažovat stejně jako vy, škoda pro mne i pro něho. Sbohem. Jelikož je zítra neděle, Eleanor, už se nevrátím."

Odjel; a jelikož Catherine přišlo vždy mnohem víc zatěžko pochybovat o Henryho názoru než o svém, dospěla velice brzy k závěru, že pravdu má on, jakkoli se nerada smířovala s jeho odjezdem. Dlouho si však lámala hlavu nad nepochopitelností generálova počínání. Že je velice náročný na stolování, to už vypožadovala sama, bez cizí pomoci, ale proč s takovou rozhodností prohlašuje jedno, a celou tu dobu myslet druhé, to jí připadalo moc divné. Jak se má potom lidem rozumět? Kdo jiný než Henry by poznal, co za tím vším vězí?

Každopádně se teď musí od soboty do středy obejít bez Henryho. To byl smutný refrén všech úvah; mezitím přijde dopis od kapitána Tilneyho, a on tu nebude. A ve středu bude dozajista pršet. Minulost, přítomnost i budoucnost se jí jevily stejně chmurné. Její bratr je tak nešťastný, ona utrpěla v Isabelle takovou ztrátu a Eleanor

chodí vždycky jako tělo bez duše, když Henry odjede. Co ji tu může zaujmout nebo pobavit? Lesy i park ji už unavují

— všude jsou tak krásně upravené a suché cestičky; a opatství samo jí teď připadá jako docela obyčejné sídlo. Bolestná vzpomínka na pošetilé představy, které vyvolalo v život a vyšechtlo k dokonalosti, teď provázela každou úvahu k němu se vížící. K takovému zásadnímu obratu u ní došlo! Když si vzpomene, jak horoucně toužila navštívit takové opatství! Ted byla v duchu přesvědčena, že nejlépe se člověk cítí v nehonosném pohodlí dobře vybavené fary, podobné té jejich ve Fullertonu, ale lepší: fullertonská má jisté nedostatky, ale woodstonská jisté žádné.

- Kéž by už nadešla ta středa!

Středa nadešla, a právě tehdy, kdy se to dalo rozumně očekávat. Nadešla — bylo krásné — a Catherine měla hlavu v oblacích. V deset hodin vyjel z opatství landauer se třemi pasažéry a po příjemné cestě dlouhé dvacet mil je dovezl do Woodstonu, rozlehlé, živé obce, malebně položené. Catherine se styděla přiznat, jak se jí tu líbí, a generál zřejmě zase považoval za nutné omluvit se, jaká je okolní krajina rovinatá a vesnice malá; jí to však připadalo jako nejkouzelnější místo, jaké kdy poznala, a hleděla s upřímným obdivem na každý úhledný domek od chalupy výše a na všechny malé krámky, které míjeli. Na druhé straně obce, příhodně stranou od ostatních domků, stála fara, nedávno dostavěná, bytelné kamenné stavení, s polokruhovitým příjezdem a zelenými vraty, a když zastavili před vchodem, čekal je tam Henry s přáteli sdílejícími jeho samotu, velkým, statným novofundlandským štěnětem a třemi teriéry, aby je uvítal a zahrnul péčí.

Catherine příliš překypovalo srdce, když vstupovala do domu, aby si bedlivě všeho všímala a bystře švitořila, a dokud se jí generál nedotázal na její mínění, ani pořádně nevěděla, jaký je vlastně ten pokoj, kde sedí. Jakmile se tu však rozhlédla, hned poznala, že je to nepohodlnější pokoj na světě; ve své zdrženlivosti to však neřekla, a tak ho zklamala vlažnou pochvalou.

„Netvrdíme, že je to kdovíjaký dům," pravil. — „Ne

srovnáváme jej s Fullertonem ani s Northangerem. — Považujeme jej za pouhou faru, nevelkou, prostorově stísněnou, no prosím, ale snad docela ucházející a obyvatelnou; celkově ne horší než většinou bývají — anebo přesněji řečeno, podle mého názoru málokterá venkovská fara v Anglii je zpola tak pěkná. Netvrdím ovšem, že se tu nedá ještě leccos vylepšit. To se rozumí samo sebou, a cokoli v mezích zdravého rozumu — například přistavět arkýř — ačkoli mezi námi, jestli se mi něco přičí, tak je to dodatečně přílepený arkýř."

Catherine nepochytila dost z tohoto proslovu, aby mu porozuměla natolik, že by jí to bylo trapné; a jelikož Henry usilovně zaváděl hovor jinak a pilně v této snaze vytrvával, a zároveň se objevila jeho hospodyně s podnosem plným dobrot, vrátil se generálovi zakrátko dobrý rozmar a Catherine obvyklý klid a nenucenost.

Zmíněný pokoj byl prostorný, pěkně souměrný a zařízený tak, aby sloužil i za jídelnu; když se zvedli, aby si prohlédli pozemky k faře náležející, nahlédli nejprve ještě do menší místnosti, kterou si pro sebe vyhradil pán domu a pro dnešní den ji uvedl do nezvyklého pořádku, a nato do budoucího salonu, který se Catherine, ačkoli byl nezařízený, rázem zalíbil natolik, že to uspokojilo i generála. Tento pokoj měl rozkošný tvar, jeho okna dosahovala až k podlaze a byl z nich pěkný výhled, třebaže pouze na zelená luka; vyjádřila svůj obdiv bez váhání, s upřímnou prostoduchostí, tak jak to cítila. „Jé — proč si tenhle pokoj nezařídíte, pane Tilney? Vždyť je to taková škoda ho nepoužívat! Je to nejkrásnější pokoj, jaký jsem kdy viděla — nejkrásnější pokoj na světě!"

„Pevně doufám," poznamenal generál se spokojeným úsměvem, „že bude v nejbližší době zařízen: čeká jen, aby se toho ujala dáma."

„Kdyby to byl můj dům, nevysedávala bych nikde jinde. A co je to za rozkošnou chaloupku támhle mezi těmi stromy — a dokonce jsou to jabloně! Taková malebná chaloupka!"

„Líbí se vám — zaujal vás ten pohled — to stačí. Henry,

nezapomeň o tom promluvit s Robinsonem. Chalupa zůstane!"

Taková dvornost zapůsobila i na Catherinino chápání a rázem ji umlčela; a třebaže se generál obracel výhradně na ni a vyptával se jí, jaký barevný tón by se jí zamlouval na tapetách a závěsech, nedostal z ní žádnou určitou odpověď. Nové věci k vidění a čerstvý vzduch jí však brzy pomohly zapomenout na tyto trapné nápovědi; a když dospěli k místům, která se měla upravit jako park, pozůstávajícím zatím z pěšinky obtáčející ze dvou stran louku, kde Henryho génius začal působit asi před půl rokem, vzpomatovala se natolik, že jí to připadalo jako nejroztomilejší park, který kdy navštívila, třebaže tu žádná zeleň nepřevyšovala zelenou lavičku v rohu.

Zatoulali se pak do dalších lučin, prošli částí vesnice, navštívili stáje, aby zhlédli nějaké úpravy, a pohráli si s vrhem štěňat, která se právě tak uměla překulit, a najednou byly čtyři hodiny, když si Catherine myslela, že nemohou být víc jak tři. Ve čtyři měli poobědvat a v šest vyjet na zpáteční cestu. Nikdy ještě neuběhl den tak rychle!

Nemohla nepostřehnout, že bohatá tabule generála vůbec nepřekvapila; ne, dokonce se ohlížel po studené pečení na servírovacím stolku, ač tam nebyla. Jeho syn a dcera zaznamenali něco jiného: málokdy jej viděli pojíst s takovou chutí jinde než doma, a očividně mu přitom vůbec nevadilo, že rozpuštěné máslo je olejnaté.

V šest hodin, když si generál vypil kávu, uchýlil se s děvčaty znovu do landaueru. V průběhu celé té návštěvy se k ní choval tak roztomile a tak jasně jí dával najevo, co očekává, že mít stejně jasnou představu o tužbách jeho syna, byla by Catherine opouštěla Woodston bez velkých pochybností, JAK a KDY se tam znovu vrátí.

27. KAPITOLA

Den nato došel Catherině zcela nečekaně následující dopis od Isabelly

Bath, duben —

Znejmilejší moje Catherino,

přijala jsem Tvoje dvě miloučká psaníčka s bouřlivou radostí a natisíckrát se Ti omlouvám, že jsem na ně neodpověděla dříve. Hanbím se hluboce za svou lenost, ale v tomhle úděsném městě člověku neubývá na nic čas. Co jsi odjela z Bathu, snad každý den jsem vzala pero do ruky, že Ti napíši, a vždycky mi v tom nějaká hloupost zabránila. Prosim Tě, napiš mi brzy, a už na domácí adresu. Bud Bohu chvála! Opustíme tohle hnusné hnízdo už zítra. Co jsi odjela Ty, nenašla jsem tu v ničem zalíbení — toho prachu, to se ani popsat nedá, a všichni známí odjeli. Kdybych Tě tu měla, jsem přesvědčena, že by^m ^ to ostatní nevařilo, protože Ty jsi mi nadevšechno drahá. Dělán si docela starosti kvůli Tvému milovanému bratrovi, protože od něho nemám žádné správy, co se vrátil do Oxfordu; obávám se, že došlo k nějakému nedorozumění. S pomocí Tvého laskavého úsilí se to ale všechno napraví — jen jeho jsem kdy milovala a mohu milovat, a věřím, že ho o tom dokážeš přesvědčit, farní móda chce sukně trochu kratší a klobouky jsou tak hrůzostrašné, že^s ' to ani představit neumíš. Doufám, že trávíš čas příjemně, a obávám se, že si přitom na mne ani nevzpomeneš. Zdržím se všech poznámek o rodině, kde jsi hostem, protože nechci být nelaskavá ani Tě popouzet proti těm, jichž^l vážíš, ale těžké je rozpoznat, komu lze důvěřovat, a mladí pánové vůbec nevědí, co chtějí. S radostí Ti oznamuji, že mladík, který se mi nad jiné hnusí, odjel už z Bathu. Z tohoto popisu Ti musí být jasné, že mám na mysli kapitána Tilneyho, který, jak si možná vzpomínáš, mě neuvěřitelně pronásledoval a škádřil, než jsi odjela. Potom se to ještě zhoršilo, chodil za mnou jako stín. Mnohé dívky by mu byly sedly na lep, protože tolik dvornosti, to svět neviděl, ale já vím o mužské nestálosti své. Vrátil se k regimentu, je to dva dny, a já pevně doufám, že

mě nikdy víc nebude obtěžovat. Je to ten nejbohaprázdnejší hej sek, jakého znám, a protivný, no něco strašného. Poslední dva dny se pořád točil kolem Charlotty Davisové: litovala jsem ho, že nemá lepší gusto, ale nevšímal jsem si ho. Naposledy jsme se viděli tady v Bathu na ulici, ale já honem zašla do jednoho krámu, aby mě neoslovil — ani jsem se na něho nepodívala. Odebral se potom na kolonádu, ale já bych tam byla za ním nešla ani za nic na světě! Tvůj bratr ho nesmírně převyšuje — prosím napiš mi o něm — trápím se kvůli němu

— byl takový neklidný, když odjížděl, snad se o něho pokoušela chřipka nebo podobně, a proto neměl žádnou náladu. Napsala bych mu sama, ale založila jsem jeho adresu, a jak už jsem se zmínila, bojím se, že jsem se ho něčím dotkla. Prosím Tě, vysvětli mi všechno k jeho spokojenosti, anebo, kdyby ho stále ještě trápily nějaké pochybnosti, stačí řádečka, nebo se můžu stavit v Putney, až pojedje příště do Londýna, a všechno bude zase v pořádku. Nebyla jsem na plesu celé věky, ani v divadle, leda včera večer s Hodgesovými na jedné frašce za poloviční vstupné: tolik mě škádílili, až jsem šla; nechtěla jsem, aby říkali, že se zavírám doma, když Tilney odjel. Náhodou jsme seděli vedle Mitchellových, a ti dělali hrozně udivené, že jsem ve společnosti. Znáám jejich zlomyslnost: kdysi by na mne byli slušně nepromluvíli, ale teď jsou nejlepší přátelé, jenomže mne hned tak neobalamutí. Víš, že mám dost nezávislého ducha. Anne Mitchellová si zkusila vzít takový turban, jako jsem měla já před týdnem na koncertě, ale dopadlo to hrozně

— k mému vlastnímu obličejí myslím docela šel, aspoň Tilney mi to tehdy říkal, tvrdil, že se ke mně obracejí všechny zraky, ale to je poslední muž na světě, na kterého bych dala. Chodím teď výhradně ve vínovém: vím, že mi vůbec nesluší, ale na tom nesejde — to je oblíbená barva Tvého drahého bratra. Neutrácej čas, Catherine, srdéčko moje zlaté, a napiš jemu i mně.

Navždy Tvá, atd.

Plytkým neupřímnostem v tomto tónu nesedla na lep ani Catherine. Od prvních slov si uvědomovala, v čem si Isabella protřečí, její nelogické vývody i faleš. Styděla se za ni, styděla se, že ji vůbec kdy měla ráda. Její licho

metnictví jí připadalo nechutné, omluvy nevěrohodné a její žádost nestydatá. „Já že mám napsat Jamesovi a zastávat se jí? — Ne, James ode mne v životě neuslyší Isabellino jméno.“

Když se Henry vrátil z Woodstonu, sdělila jemu i Eleanor, že jejich bratr je mimo nebezpečí, upřímně jim k tomu blahopřála a hlasem plným silného rozhořčení jim přečetla podstatné pasáže z dopisu. Když dočetla, zvolala: „A tím končím s Isabellou a celým naším přátelstvím. Musí mě mít za slaboduchou, jinak by mi takhle nenapsala, ale možná že rozumím její povaze lépe než ona mě. Prohlédla jsem její záměry. Je to marnivá koketa, a její intriky jí nevyšly. Nevěřím, že by byla kdy Jamese nebo mne měla ráda. Kéž bych ji byla nikdy nepoznala!“

„Brzy na ni zapomenete,“ řekl Henry.

„Jen jedno nechápu. Je mi jasné, že kladla nástrahy kapitánu Tilneymu, a neuspěla; nechápu ale, oč usiloval celou tu dobu kapitán Tilney. Proč se jí dvořil, až ji rozkmotřil s mým bratrem, a pak se sám ztratil?“

„Nemohu hájit Frederickovy pohnutky, aspoň tak jak já je chápu. Je marnivý právě tak jako slečna Thorpová, na rozdíl do ní však má bystřejší rozum, a proto se ještě nespálil. Když se vám nezamlouvají **důsledky** jeho chování, nepátřejme raději po příčinách.“

„Myslíte si tedy, že se o ni vůbec vážně nezajímal?“

„Jsem o tom přesvědčen.“

„A jenom to zlomyslně předstíral?“

Henry sklonil hlavu na souhlas.

„Tak to tedy musím říct, že se mi vůbec nezamlouvá. I když to pro vás nakonec dopadlo dobře, vůbec se mi nezamlouvá. Náhodou se nic tak zlého nestalo, protože Isabella podle mého nemá srdce. Ale co kdyby byl způsobil, že by se do něho byla vážně zamilovala?“

„V tom případě by však Isabella musela mít srdce, a tudíž by to bylo docela jiné stvoření; pak by se vůči ní i on byl jistě choval jinak.“

„Je to správné, že straníte bratrovi.“

„A kdybyste vy stranila **vašemu**, neznepokojovalo by vás tolik, že se slečna Thorpová dočkala zklamání. Vy však

uvažujete pod vlivem vštípených zásad poctivého počínání, a proto nepodléháte ani chladným rozumovým úvahám o rodinném prospěchu, ani touze po pomstě."

Takové lichotivé uznání zapudilo Catherinino rozhořčení. Frederick se jistě nedopustil ničeho moc odsouzeníhodného, když k ní Henry tak krásně promlouvá. Rozhodla se na Isabellin dopis neodpovědět a snažila se víc na to nemyslet.

28. KAPITOLA

Zakrátko nato byl generál nucen odebrat se na týden do Londýna; před odjezdem z Northangeru hlasitě litoval, že musí kvůli nezbytným povinnostem oželet i jen na hodinku společnost slečny Morlandové, a důrazně kladl svým dětem na srdce, aby v jeho nepřítomnosti pečlivě dbaly o její pohodlí i zábavu. Jeho odjezd poskytl Catherině poprvé v životě experimentální důkaz, že ztráta se někdy rovná zisku. Čas jim teď ubíhal tak radostně, všechno dělali podle toho, jak měli náladu, nikdy se nemuseli bránit smíchu, u stolu panoval vždy klid a dobrá pohoda, chodili na procházku, kam chtěli a kdy chtěli, měli teď vládu nad časem, zábavou i odpočinkem.

Vlivem toho všeho si teprve teď plně uvědomila, jak je generálova přítomnost svazovala, a vděčně vzdávala díky, že se z ní na chvíli vymanili. Pro tu volnost a krásné zážitky jí byl Northanger i jeho obyvatelé den ode dne dražší, a kdyby se bývala netrápila vědomím, že brzy bude nezbytné se tady rozloučit, a nejistotou, jsou-li její city stejně opětovány, bývala by každíčkou minutu každého dne dokonale šťastna. Její návštěva však trvala už čtvrtý týden, než se generál vrátí, čtvrtý týden skončí, a možná že by to vypadalo jako obtěžování, kdyby se zdržela ještě o mnoho déle. Rozesmutnilo ji to, kdykoli na to pomyslela, a aby se zbavila této tíhy na duši, brzy dospěla k rozhodnutí, že si o tom bezodkladně s Eleanor promluví, na

vrhne, že se už rozloučí, a zařídí se podle toho, jakým způsobem bude její návrh přijat.

Věděla, že kdyby s tím otálela, přišlo by jí možná zatěžko zavést řeč na tak nepříjemné téma, a proto využila první příležitosti, kdy se s Eleanor ocitly o samotě, a třebaže ta právě povídala o čemsi docela jiném, začala o tom, že se zanedlouho bude muset vrátit domů. Eleanor prohlásila, že je z toho moc smutná, a také se podle toho zatvářila. Prý doufala, že se bude moci těšit z její společnosti ještě mnohem déle — přání asi bylo otcem myšlenky, ale přepokládala, že si slíbily mnohem delší návštěvu — a je přesvědčena, že kdyby její páni rodiče věděli, jak jsou oni rádi, že ji tu mají, nespěchali by ve své dobrotě na její návrat. — Catherine podala vysvětlení. „Ach, co se toho týká, tatínek s maminkou na mě vůbec nespíchají. Jim stačí ke spokojenosti vědomí, že je mi tu dobře.“

„A proč tedy, smím-li se ptát, od nás tak pospícháš?“

„No protože jsem tady přece už tak dlouho.“

„Jestli máš takový pocit, nemohu tě už více přemlouvat. Pokud se ti to zdá dlouho —“

„Ach ne, to jistě ne. S největší radostí bych u vás zůstala třeba dvakrát takovou dobu.“ A vzápětí se dohodly, že dokud se tento čas nedovrší, na její odjezd ani nepomyslí. Laskavost a upřímnost, s jakou na ni Eleanor naléhala, aby ještě zůstala, a Henryho vděčný pohled, když se dozvěděl, že o jejím pobytu u nich je rozhodnuto, ji potěšily jako důkazy, že si jí cení, a zůstavily prostor jen pro tolik ústaranosti, bez které se lidská duše pokojně neobejde. Věřila — skoro napořád — že ji Henry miluje, a napořád, že si ji zamiloval jeho otec se sestrou a že si dokonce přejí, aby patřila k nim do rodiny; a dokud byla o tomhle přesvědčena, nevážily všechny její pochybnosti a starosti víc než hravé škádlení.

Nebylo v Henryho moci uposlechnout příkazu, aby zůstal v Northangeru a pečoval o dívky celou tu dobu, co bude generál pobývat v Londýně; jeho závazky kuráta ve Woodstonu zavinily, že je musel v sobotu na dvě noci opustit. Jeho nepřítomnost nepociťovaly dívky tak tíživě, jako když byl generál doma: bez něho se sice nebavily tak

vesele, ale stále ještě jim bylo spolu příjemné; obě se shodly, co budou dělat, a natolik se už důvěrně sblížily, že si prozatím docela dobře vystačily samy. Však už odbilo jedenáct, na Northanger dost pozdě, když onoho dne, co Henry odjel, odcházely z jídelny na lože. Právě vystoupily po schodišti, když jako by zaslechly - pokud to přes silné zdi opatství mohly posoudit —, že k vchodu předjel kočár, a jejich dojem vzápětí potvrdil pronikavý hlas domovního zvonku. Jakmile pominulo první rozrušení a překvapení, vyjádřené slovy: „Probůh, co se to děje?“, usoudila Eleanor, že to bude její starší bratr, jenž často přijížděl neohlášen, ač ne v takovou pozdní hodinu, a proto se vrátila dolů ho uvítat.

Catherine šla dál do svého pokoje a snažila se, seč byla, v duchu smířit s pomyšlením, že se bude muset blíž seznámit s kapitánem Tilneym, který v ní svým chováním zanechal tak nepříznivý dojem, utěšovala se však tím, že je to příliš urozený pán, aby se s ní hodlal sblížit, anebo že se aspoň nesetkají za okolností, které by jitřily trýznivé pocity. Věřila, že se o slečně Thorpové nezmíní; samozřejmě se už touhle dobou hanbí za svou účast na celé věci, a proto žádné takové nebezpečí nehrozí; a dokud se ani slovem nedotkne událostí z Bathu, dokáže se ona k němu chovat velmi zdvořile. V takových úvahách jí ubíhal čas a rozhodně mluvilo pro něho, že Eleanor ho tak ráda vidí a má mu toho tolik co říci, protože od jeho příjezdu uplynula téměř už hodina a Eleanor ještě nepřišla nahoru.

V té chvíli Catherine připadlo, jako by ji slyšela vstoupit na ochoz, a čekala na další kroky, ale všude vládlo ticho. Sotva však usoudila, že se přeslechla, vylekalo ji zašramocení a nějaký pohyb v těsné blízkosti — dělalo to dojem, jako by někdo šátral po dveřích — a vzápětí lehký pohyb kliky napověděl, že na ní spočívá čísi ruka. Zachvěla se při pomyšlení, že se někdo tak opatrně plíží, rozhodnuta však nevyplašit se znovu kvůli nějaké hlouposti a nedat se strhnout bujnou fantazií, přistoupila tiše ke dveřím a otevřela je. Stála tam Eleanor a jenom Eleanor. Catherine se ulevilo, avšak jen na okamžik, než postřehla, jak je Eleanor блэдá a zřejmě velice rozrušená. Ačkoli se chystala ve-

jít, stálo ji to značné úsilí, než překročila práh, a ještě větší, než promluvila. Catherine, která předpokládala, že se přihodilo něco v souvislosti s kapitánem Tilneym, jí mohla vyjádřit účast jen tichou péčí: dovedla ji k židli, třela jí spánky levandulovou vodou, s pročitěnou účastí nad ní postávala.

„Drahá Catherino — to ne — to opravdu nesmíš —“ byla Eleanorina první souvislá slova. „Nic mi není. Tvá laskavost mě dohání k zoufalství — nesnesu to — a přitom ti přicházím vyřídit takovou věc!“

„Vyřídit — mně?“

„Jak jen ti to řeknu! — Ach, jak ti to řeknu!“

Catherine bleskla hlavou jistá domněnka a zbledla stejně jako družka. „Přijel posel z Woodstonu!“ zvolala.

„Ne, mylíš se, namouduší,“ odvětila Eleanor a zadívala se na ni s upřímným soucitem. „To nebyl nikdo z Woodstonu. To se vrátil otec.“ Jeho nevítaný návrat sám o sobě stačil, aby Catherine poklesla na duchu, a zprvu ji ani nenapadlo, že bude následovat ještě něco horšího. Nefekla na to nic a Eleanor, která se vzchopila, aby dokázala souvisle promluvit, se sklopenýma očima pokračovala: „Jsi taková hodná, a já vím, že o mně nebudeš špatně smýšlet pro to, k čemu mě nutí povinnost. Tlumočím ti to proti své vůli. Po tom, co se nedávno přihodilo—jak jsme se mezi sebou dohodly—a já to přijala tak radostně, tak vděčně! — že tady setrváš ještě řadu dalších týdnů, jak ti teď povědět, že tvou laskavost nemohu přijmout—že se ti za tvou vítanou, milou společnost odvděčíme tím, že — ale nesmím se nechat unášet city. Nejdražší moje Catherino, musíme se rozloučit. Papá se rozpomněl, že si dohodl jednu návštěvu, a v důsledku toho musí celá naše rodina v pondělí odcestovat. Pojedeme na čtrnáct dní k lordu Longtownovi u Herefordu. Žádné vysvětlení a omluvy tady nestačí. Ani se o ně nepokusím.“

„Drahá Eleanor, netrap se tím,“ zvolala Catherine, když ovládla své pocity, pokud byla s to. „Pozdější úmluva musí ustoupit dřívější. Je mi moc líto, že se rozcházíme — tak brzy, a k tomu tak náhle, ale nedotklo se mě to, opravdu ne. Budeš moci, až se vrátíš od toho lorda, přijet k nám do Fullertonu?“

„Ne, nebudu, Catherino.“ „Přijed
tedy, až to půjde.“

Eleanor neodpovídala; mezitím Catherine přešla v duchu k naléhavějším problémům a jala se uvažovat nahlas: „Tak v pondělí - už v pondělí — a pojedete **všichni**. Hm, myslím si, že určitě — dokážu se ale vypravit. Mohu přece odjet až těsně před vámi, že. Netrap se, Eleanor, mohu v pondělí odjet docela dobře. Na tom nezáleží, že o tom naši nebudou předem zpraveni. Tvůj papá se mnou myslím pošle na půl cesty sluhu — a pak už dojezu do Salisbury, a odtamtud mám domů jenom devět mil.“

„Ach, Catherino! Kdyby to bylo takhle stanoveno, zmírnila by se aspoň trochu ta hrůza, třebaže by se ti při zachování takové běžné zdvořilosti nedostalo ani zpola patřičné péče. Jenomže — já ti to snad nedokážu říct — tvůj odjezd je stanoven na zítřek, a ani dobu si nesmíš určit sama; dokonce už je objednan kočár, předjede v sedm hodin, a nebude ti nabídnut sluha na doprovod.“

Catherine sklesla na židli, bez dechu a neschopna slova.

„Nevěřila jsem vlastním uším, když jsem to slyšela - a ani ty sama nemůžeš cítit větší rozhořčení a odpor, jakkoli oprávněný, než v té chvíli já — nesmím ti ale vykládat, co jsem přitom prožívala. Ach, kéž bych to jen mohla jakkoli zmírnit! Dobrotivý bože! Co tomu jen řeknou tvoji páni rodiče! Odlákali jsme tě od upřímných přátel, v nichž jsi měla záštitu, sem — kde jsi skoro dvakrát tak daleko od domova — a pak tě vykážeme bez ohledu na běžnou slušnost! Drahá moje Catherino, přinesla jsem ti takovou zprávu, a tím jako bych na sebe vzala vinu za tu urážku, ale já vím, že mně to zazlívát nebudeš, protože jsi u nás pobývala dost dlouho, abys věděla, že jsem paní domu jen podle jména a že tu ve skutečnosti o ničem nerozhoduji.“

„Rozhněvala jsem něčím generála?“

„Bohužel! Když na to hledím jako jeho dcera, vím jen tolik, a to mohu potvrdit, že jsi mu žádnou příčinu k oprávněnému hněvu nezavdala. Je rozhodně velice, opravdu velice rozrušený: v takovém stavu jsem ho už dlouho neviděla. Nemá nejšťastnější povahu a něco ho ne

vídaně vyvedlo z míry, zažil nějaké zklamání nebo nepřijemnost a to prozatím přehlušuje všechno ostatní; ty však s tím sotva můžeš mít co společného, vždyť jak by to také bylo možné?"

Promluvit bylo pro Catherinu holé utrpení a jen kvůli Eleanor se o to pokusila. „Věř mi," pravila, „že je mi to upřímně líto, jestli jsem se generála něčím dotkla. Vědomě bych se toho nikdy nedopustila. Ale nebuď z toho tak nešťastná, Eleanor. Závazky se musí dodržet, to víš. Škoda že si na to generál nevzpomněl dřív, abych byla mohla napsat domů. Ale to už nehraje žádnou roh."

„Já jen doufám, že srdce doufám, že pro tvou bezpečnost to žádnou roli hrát nebude, ale s ohledem na všechno ostatní to hraje roli nesmírně důležitou: s ohledem na pohodlí, na dojem, na slušnost, na tvou rodinu, na lidi. Kdyby aspoň tvoji Allenovi byli ještě v Bathu, mohla by ses tam za nimi vypravit poměrně snadno: za pár hodin bys tam dojela, ale cestovat sedmdesát mil poštovním dostavníkem, ty sama, tak mladinká, bez doprovodu!"

„Vždyť to nic není. Nedělej si z toho těžkou hlavu. Musíme-li se rozloučit, co na tom, stane-li se to o pár hodin dříve nebo později. Dokážu být do sedmi připravená. Jen mě dej včas probudit." Eleanor viděla, že chce být sama, a jelikož usoudila, že bude pro obě lépe, když se vyhnou dalším hovorům, opustila ji teď s „na shledanou ráno".

Catherine potřebovala ulevit překypujícímu srdci. Dokud tu byla Eleanor, potlačila z přátelství k ní i z hrdosti slzy, ale jen za ní zapadly dveře, vyhrnula se jich hotová záplava. Vykázat ji z domu, a takovýmhle způsobem!—Bez příčiny, která by opravňovala, bez omluvy, která by zmírnila takovou přikrost, nezdvořáctví, ba přímo urážku. Henry je daleko — nebude se s ním moci ani rozloučit. Všechny naděje, všechny vyhlídky s jeho osobou spojené odsunuty kdoví na jak dlouho — a to v nejlepším případě. Bůhví jestli se ještě někdy setkají. A to všechno způsobil generál Tilney, tak dvorný a ohleduplný, který ji měl doposud v tak mimořádné oblibě! Bylo to nepochopitelné, zdrcující, žalostné. Co to způsobil a kam to povede, nad tím uvažovala stejně bezradně jako poplašeně.

A že si k tomu zvolil způsob tak hrubě urážlivý: ukončí její návštěvu, aniž s ní o tom promluví, nezachová ani zdání, že si vybrala, kdy a jak chce cestovat; ze dvou možných dnů určí ten dřívější, a z něho velice časnou hodinu, jako by byl rozhodnut mít ji z domu, než ráno vstane, aby na ni nemusel už ani pohlédnout. Co jiného by tím mohl sledovat, než ji záměrně urazit? Potkalo ji to neštěstí, že se na ni z nějakého neznámého důvodu rozzlobil. Eleanor ji chtěla ušetřit toho bolestného poznání, ale Catherine nevěřila, že by v něm nějaká nepříjemnost nebo nehoda vyvolala takové pobouření vůči osobě, jíž se to netýká, či aspoň údajně netýká.

Noc se těžce vlekla. Spánek, či aspoň odpočinek hodný toho jména, nepřicházel. Pokoj, kde jí rozjitřená fantazie připravila tak hrůzyplnou první noc po příjezdu, byl znovu svědkem duševního rozrušení a neklidné dřímoty. Avšak jak odlišnou měly nyní příčinu — oč truchlivě závažnější svou skutečnou podstatou! Její trápení pramenilo z faktů, její obavy z pravděpodobností, a s duší tolik zaměstnanou úvahami o skutečném a přirozeném zlu vnímala svou osamělost, tmu v ložnici nebo starobylost budovy bez sebemenší citové odezvy, a třebaže meluzína venku kvílela a vyluzovala po domě často nečekané podivné zvuky, naslouchala jim, jak ležela s očima otevřenýma, hodinu za hodinou bez zvědavosti i děsu.

Krátce po šesté vešla Eleanor, dychtivá prokázat jí péči a poskytnout všemožnou pomoc, avšak nezbývalo toho už mnoho dodělat. Catherine neotálela: byla už téměř oblečená a zavazadla měla také téměř připravená. Napadlo ji, jestli jí snad generál nevzkazuje něco na usmířenou, když se dcera objevila. Bylo by přece docela přirozené, kdyby ho hněv přešel a byl vystřídán kajícíností. Váhala jen, jestli se sluší, aby přijala omluvu po tom, co se přihodilo. Ale taková společenská zběhlost by jí tu nebyvala k užitku, neboť se od ní nevyžadovala; ani její velkomyslnost, ani důstojnost nebyly vystaveny zkoušce — Eleanor nepřinášela žádný vzkaz. Jejich setkání nebylo ničím pozoruhodné: obě hledaly záštitu v mlčení, a dokud setrvaly v ložnici, vyměnily si jen pár zběžných vět, Catherine se

rychle v rozrušení dooblékala, Eleanor spíš s dobrou vůlí než obratností dávala poslední věci do kufru. Když bylo všechno hotovo, Catherine na odchodu zůstala stát ještě půl minutky ve dveřích, aby se posledním pohledem rozloučila se všemi tak důvěrně známými milými věcmi, než následovala družku dolů do ranního pokoje, kde byla přichystána snídaně. Catherine se snažila něco pojist, jednak aby se uchránila od trapného pobízení, jednak aby upokojila přítelkyni, neměla však na jídlo ani pomyšlení a dokázala do sebe vpravit jen pár soust. Když si představila ten rozdíl mezi dnešní a včerejší snídaní, přímo jí to drásalo srdce a ještě víc znechutilo všechno, co před ní leželo na stole. Jak vesele a volně, s jakým radostným, ač falešným pocitem bezpečí se tehdy koukala na svět, jak se radovala z každé maličkosti a nepřipouštěla si žádné trápení, krom nutnosti, že Henry odjede na den do Woodstonu! Blažená, blažená snídaně! Vždyť tu byl Henry, Henry seděl vedle ní a staral se o ni. Tyto úvahy se jí dlouho honily hlavou nerušeně, protože družka seděla stejně hluboce ponořena v myšlenkách jako ona; a teprve když předjel kočár, vzpamatovaly se a uvědomily si skutečnost. Catherine stoupla při tom pohledu krev do tváří; v té chvíli na ni zvlášť dolehla bezohlednost, jaké byla vystavena, a nakrátko v ní převládlo jen pobouření. Eleanor se mezitím vzchopila a s rozhodností se ujala slova

„**Musíš** mi napsat, Catherino,“ zvolala, „**musíš** mi obratem podat zprávu. Nebudu mít klidnou chvíli, dokud se nedozvím, že jsi šťastně doma. Aspoň o jeden dopis tě musím požádat, za každou cenu, ať se děje, co se děje. Dopřej mi to vědomí, že jsi šťastně ve Fullertonu, že jsi našla svou rodinu v pořádku, a víc od tebe pak nebudu chtít, dokud tě nebudu moci poprosit, aby sis se mnou dopisovala, jak by se slušelo. Pošli mi to psaní k lordu Longtownovi a adresuj je — musím tě o to poprosit — jako Alici.“

„Ne, Eleanor, jestli máš zakázáno ode mne přijímat dopisy, pak bych ti rozhodně neměla psát. Není sporu o tom, že se dostanu v pořádku domů.“

Eleanor odvětila pouze: „Nedívám se tvému stanovis

ku. Nebudu na tebe naléhat. Spolehnu se na tvé dobré srdce, až budeme daleko od sebe." Tahle slova spolu se smutným pohledem, který je provázel, překonala v mžiku v Catherině všechnu hrdoost, takže hned řekla: „Milá Eleanor, já ti přece jen napíšu."

Byla tu ještě jedna okolnost, o níž se chtěla slečna Tilneyová ubezpečit, třebaže jí bylo trapné o tom začínat. Napadlo ji totiž, že Catherině, vzhledem k tomu, jak dlouho už je z domova, nemá možná ani dost peněz na cestu, a když na to zavedla řeč a mile jí nabídla výpomoc, ukázalo se, že to přesně odpovídá situaci. Catherině na to do té chvíle ani nepomyslela, když však teď nahlédla do kabelky, zjistila, že nebýt Eleanor tak pozorná, byli by ji vyexpedovali dokonce i bez prostředků, aby dojela domů, a nesnáze, do nichž by se byla dostala, vytanuly oběma tak živě na mysl, že celý ten čas, co spolu ještě strávily, sotva slůvko prohodily. Trvalo to však už jen krátce. Lokaj přišel oznámit, že kočár je připraven, Catherině hned vyskočila a dlouhé vřelé objetí nahradilo všechny proslovy na rozloučenou. Když vešly do haly, věděla, že nemůže opustit tento dům, aniž vzpomene toho, jehož jméno zatím žádná z nich nevyslovila, a tak ze sebe rozechvěle a sotva slyšitelně vypravila, že „vzkazuje pozdravení svému nepřítomnému příteli". Jakmile se však natolik přiblížila k jeho jménu, padlo všechno sebeovládání: zabořila tvář do šátečku, aby ji skryla před světem, proběhla dveřmi, naskočila do kočáru a ten se s ní vzápětí rozjel.

29. KAPITOLA

Catherině byla tak zdrcená, že se ani nebála. Cesta sama ji nelekala a vydávala se na ni bez obav z nekonečného trmácení i z opuštěnosti. Schoulila se do koutečka, hořce se rozplakala a ekvipáž ji zatím unášela od opatských zdí; až za několik mil zdvihla hlavu, a tak jí nejvyšší bod

v parku právě mizel z dohledu, než se vzbopila natolik, aby se dokázala ohlédnout. Naneštěstí teď ujížděla stejnou cestou, kterou před pouhými deseti dny tak blaženě mířila do Woodstonu, a čtrnáct mil se její utrápená duše ještě jítřila při pohledu na vše, co předtím obhlížela s pocity tak odlišnými. Míli za míli, jak se blížila k Woodstonu, se její trýzeň stupňovala, a když minula odbočku, která tam po pěti mílích končila, a vzpomněla si na Henryho, že je tak blízko, a nic neví, zmocnil se jí nevýslovný žal a rozrušení.

Den, který strávila v oné víscce, patřil k nejšťastnějším v jejím životě. Vždyť právě tam a tehdy generál použil takové obraty ve vztahu k ní a Henrymu a vůbec mluvil a tvářil se, jako by jí chtěl dát jasné najevo, že on by byl jejich sňatku příznivě nakloněn. Ano, před pouhými deseti dny ji vyznamenával neskrývanou přízní — dokonce ji zmátl příliš okatými narážkami. A teď — co udělala nebo co neudělala, aby si zasloužila takovou změnu?

Jediný přečin, jež si mohla klást za vinu, svou povahou vylučoval, aby se o něm generál dozvěděl. Jen Henry a její srdce byli zasvěceni do odsouzeníhodného podezření, které lehkovážně pojala; pevně věřila, že její tajemství je u obou stejně v bezpečí. Vědomě by ji Henry nikdy nezahladil. Kdyby však byl jeho otec nějakou podivuhodnou nešťastnou náhodou zjistil, co si to odvážila v hlavě sesumírovat, jaké nesmysly si bezdůvodně vybájila a urážlivé experimenty prováděla, pak by i sebeprudší rozhořčení z jeho strany bylo oprávněné. Jestli ví, že na něho hleděla jako na vraha, nemůže se divit ani tomu, že ji vyhnal z domu. Doufala však, že se generál touto omluvou, pro ni tak navýsost trýznivou, nemůže vykázat.

Tísňivým úvahám o této možnosti však nevěnovala mnoho času. Jiné otázky, závažnější, převládly a zcela zaujaly její pozornost. Co si Henry pomyslí, jak si to bude brát a jak se zatváří, až se zítra vrátí do Northangeru a uslyší, že odjela — to byl problém, který svou naléhavostí a důležitostí zastínil všechny nesnáze a jehož rozřešení se jí jevílo střídavě drtivé a útěšlivé: někdy věřila — ó hrůza! — že se s tím klidně smíří, jindy živila vábne naděje, že bude

litovat a že to těžce ponese. Před generálem si ovšem netroufne o ničem začít, ale Eleanor — copak asi o ní řekne Eleanor?

A jak se takhle střídavě vynořovaly pochyby a otázky, na něž se v duchu dokázala soustředit jen krátce, hodiny míjely a cesta ubíhala mnohem rychleji, než by se byla nadála. Starosti na ni dotíraly a nedaly jí vnímat okolí, jakmile za ní zůstala krajina kolem Woodstonu, zároveň ji však uchránily od sledování jednotlivých etap, a třebaže nic kolem silnice v ní nemohlo ani na okamžik vyvolat zájem, nepřipadal jí žádný úsek cesty únavný. Toho byla uchráněna ještě z další příčiny: netěšila se totiž na konec cesty, neboť okolnosti, za nichž se vracela do Fullertonu, stačily téměř přehlásit radost ze shledání s jejími nejdražšími i po tak dlouhé nepřítomnosti — neviděla je jedenáct týdnů. Co může říci, aby to nepokořovalo ji samu a nezabolelo rodiče a sourozence, aby to jen víc nerozjitřilo její žal, nevyvolalo marné rozhořčení a možná nezahrnulo odsouzením s pravým viníkem i nevinné? Nedokáže vypodobnit Henryho ani Eleanor po zásluze; má k nim vztah příliš vřelý, aby to dovedla vyjádřit; a kdyby doma pojali nelibost vůči nim, kdyby si o nich kvůli jejich otci mysleli něco nepěkného, drásalo by jí to srdce.

V tomto rozpoložení se spíše hrozila, než toužebně vyhlížela, kdy se objeví ona dobře známá věž, která jí oznámí, že se ocitla na dvacet mil od domova. Když odjížděla z Northangeru, věděla, že musí zamířit do Salisbury, ale po prvním úseku cesty se už musela spolehnout na poštovní panáčky, aby jí poradili, kudy se kam dostane, tak byla neznalá své pouti. Nepřihodilo se však nic, co by ji uvedlo do nesnází nebo vylekalo. Její mládí, způsobné chování a štedrost jí zajistily všechnu péči, jakou taková cestovatelka potřebuje; a s přestávkami jen na přepřažení takto ujížděla dobrých jedenáct hodin bez nepřítomností i strachu, až se mezi šestou a sedmou večer ocitla ve Fullertonu.

Vrací-li se hrdinka na sklonku své životní dráhy do rodné vísky, obklopena vítězoslávou neposkvrněné reputace, důstojně, jak se sluší na komtesu, doprovázena pro

cesím urozených příbuzných v několika faetónech a s třemi komornými v bryčce za sebou, je to událost, u níž tvůrčí pero s oprávněnou rozkoší prodlévá; takový závěr vše napraví a spisovatelka se samozřejmě přihřeje na výsluní slávy, již tak štědře rozdává. Jenomže můj případ je docela jiný: já přivážím hrdinku domů opuštěnou a zneuctěnou a žádné plesající srdce mne nesvádí k popisu podrobností. Hrdinka v poštovním dostavníku, to je taková rána jemnocitu, že proti ní žádný pokus o velkolepost ani patos neobstojí. Její poštovní panáček tedy projede vesnicí jako blesk, sledován pohledy nedělních skupinek, a ona z povozu rychle seskočí.

Jakkoli neslavně se tedy Catherine blížila k faře a její kronikářka to líčí v trapných rozpacích, připravila rozhodně nevšední potěšení těm, k nimž směřovala: předně tím, že se objevil dostavník, a za druhé tím, že se objevila sama. Jelikož dostavník s cestujícím byl ve Fullertonu málokdy k vidění, seběhla se celá rodina okamžitě k oknům, a když zastavil před brankou, rozjasnily se všechny zraky a vzrušení proběhlo mezi diváky — byla to radostná událost, kterou nečekal nikdo až na obě nejmladší děti, šestiletého chlapce a čtyřletou holčičku: ti totiž vyhlíželi některého bratra nebo sestru v každém povoze. A jak se rozzářila tvářička toho, kdo první rozpoznal Catherinu! — Jak zajásal hlásek, který zvěstoval ten objev! — Ale zda to radostné prvenství patřilo po právu malému Tomíkovi nebo Harriette, to se nikdy neobjasnilo.

Tatínek, maminka, Sarah, George a Harrieta se všichni seběhli ke dveřím a tam ji láskyplně a dychtivě vítali; Catherine při tom pohledu okřála na duši a v objetí jednoho po druhém, jak sestoupila z dostavníku, našla takovou útěchu, že by tomu byla předtím nevěřila. V jejich středu, zahrnuta láskou, se cítila dokonce šťastna! Radost milující rodiny přehlušila nakrátko všechno ostatní a nedala jim zprvu možnost projevit v klidu zvědavost; teprve až když se usadili k čajování, s nímž si paní Morlandová pospíšila občerstvit nebohou cestovatelku, neboť brzy zaznamenala, jak je bledá a přepadlá, byly k ní vzneseny otázky tak přímé, že vyžadovaly neuhýbavou Odpověď..

Zdráhavě a značně rozpačitě začala pak s něčím, co by snad po půlhodině její shovívaví posluchači byli mohli označit za vysvětlení; sotva se však v průběhu té doby dopídili příčiny nebo zvěděli podrobnosti jejího náhlého návratu. Nebyli z lidí lehce podrážděných; zdaleka se necítili hned dotčeni a neprožívali hořce každou maličkost jako příkoří: avšak když se s celou situací obeznámili, nemohli přehlédnout její urážlivost ani pro ni v první půlhodině najít jakoukoli omluvu. Manželé Morlandovi nedávali průchod malebnému zděšení při představě, jak dlouhou cestu podnikla jejich dcera sama samotinká, přesto však nutně dospěli k závěru, že ji mohla potkat leccaká nepříjemnost, že by něco takového sami byli jakživo nedovolili a že se generál Tilney, když ji k něčemu podobnému přinutil, nezachoval ani slušně, ani uvážlivě

— nejednal ani jako gentleman, ani jako otec. Proč to učinil, co ho mohlo natolik popudit, že nedbal základních povinností hostitele vůči návštěvě, co tak najednou proměnilo všechnu jeho neskrývanou náklonnost k jejich dceři ve výslovnou nevraživost, to byly otázky, na něž hledali odpověď stejně marně jako Catherine, jenomže si s tím nelámali hlavu tak dlouho; chvíli se marně dohadovali, pak usoudili, že „je to divná věc a musí to být moc divný člověk“, a tím dostatečně vyjádřili své rozhořčení i údiv; jen pro Saru ještě nějaký čas neztrácela záhada své kouzlo a dál se divila a s mladistvým elánem sprádala různé domněnky.

— „Zbytečně si s tím lámeš hlavu, děvčecko,“ řekla jí nakonec matka, „uvidíš, že se z toho vyklube něco, co ani nestojí za pozornost.“

„Chápu, že mu Catherine začala vadit, když si vzpomněl na tu další návštěvu,“ uvažovala Sarah, „ale proč to nezařídil slušně?“

„Je mi jen líto těch mladých lidí,“ opáčila paní Morlandová, „jim to muselo přijít zatěžko, ale co se všeho ostatního týká, na tom už nezáleží, Catherine je šťastně doma, a jestli si tu budeme spokojeně žít, nebo ne, o tom generál Tilney nijak nerozhoduje.“ Catherine si povzddechla. „Jsem jenom ráda,“ pokračovala její filozofující matka, „že jsem o tvém cestování předem nevěděla, ale když už

je to jednou za námi, tak se snad nic tak hrozného nestalo. Mladým lidem jen svědčí, když se na ně kladou jisté nároky, a sama víš, Catherinko, holčičko moje, že jsi byla odjakživa takové třeštidýlko vyjukané; teď jsi byla projednou nucena vzít rozum do hrsti, když jsi musela tolikrát přestupovat a podobně, a dokázala jsi to; doufejme, že jsi při tom nic neztratila ani nezapomněla."

Catherine chovala stejnou naději a vynasnažila se projevit zájem o vlastní zmíněné zdokonalení, ale byla tak bez nálady a uondaná, že brzy neměla než jedno přání: aby mohla mlčet a byla sama. Proto ochotně souhlasila s další matčinou radou, aby si dnes šla dřív lehnout. Její rodiče nespatovali v její pobledlosti a rozrušení nic než pochopitelný důsledek nepříjemných pocitů i nezvyklé námahy a únavy po takové dlouhé cestě, a proto jí dali dobrou noc pevně přesvědčení, že se z toho ze všeho do zítřka vyspí, a třebaže ráno, když se opět sešli, nevypadala natolik zotavena, jak doufali, pořád ještě nepojali podezření, že by mohlo jít o trápení s hlubšími kořeny. Vůbec nepomysleli na její srdce, a to je u rodičů sedmnáctileté slečny, která se poprvé vrací domů ze světa, věc jistě nadmíru podivná.

Hned po snídani se Catherine chystala splnit slib daný slečně Tilneyové, jejíž důvěra v účinek času a vzdálenosti zřejmě byla oprávněná, neboť Catherine si teď vyčítala, že se s Eleanor rozloučila příliš chladně, že nedocenila její přednosti a laskavost a že ji dost nepolitovala za všechno, co musela včera vytrpět. Tyto hluboce prožívané pocity však nebyly jejímu peru vůbec oporou: ještě nikdy se jí nepsalo tak těžko jako teď Eleanor Tilneyové. Nastylizovat dopis tak, aby odpovídal jak jejímu rozpoložení, tak okolnostem, dát najevo vděčnost bez ponižující lítosti, vyjádřit se obezřele, ale ne chladně, upřímně, ale bez hněvu, napsat dopis tak, aby se nad ním Eleanor netrápila — a především aby se ona sama nemusela hanbit, kdyby na něj Henrymu náhodou padl zrak, to byl úkol tak hrozný, že před ním prchly všechny její schopnosti, a po dlouhém rozmýšlení a velkém váhání dospěla s určitostí a konečnou platností jen k tomu rozhodnutí, že to bude dopis velmi krátký. Vracela tedy Eleanor půjčené peníze jen se srdeč

nými díky a tisícerými upřímnými pozdravy od její milující.

„To také bylo podivné přátelství," podotkla paní Morlandová, když Catherine dopsala; „hned navázané, hned rozvázané. — Škoda že se to tak přihodilo, protože paní Allenova je chválila, jací jsou to milí mladí lidé; a s tou Isabellou jsi taky neměla štěstí. Chudáček James! Nu, zkušenost je matkou moudrosti, a až se přišťe s někým spřátelíš, doufám, že lépe pochodíš."

Catherine se zarděla a procitěně odvětila: „S žádnou přítelkyní bych nemohla pochodit lépe než s Eleanor."

„V tom případě se nejspíš ještě někdy sejdete, holčičko, jen nebuď smutná! Vsadila bych deset ku jedné, že vás osud za pár let zase někde svede dohromady, a jak se potom zaradujete!"

Paní Morlandová nezvolila nejšťastnější způsob, jak dceru utěšovat. Představa, že by se za pár let mohly opět někde sejít, nasadila Catherine jen brouka do hlavy, co se v průběhu té doby může všechno přihodit, aby to shledání dopadlo pro ni co nejhrozněji. Sama na Henryho Tilneyho nikdy nezapomene ani na něho nebude vzpomínat méně vřele než v této chvíli; on ale třeba zapomene na ni, a kdyby se v takovém případě sešli! Oči se jí zalily slzami, když si představila přátelství takto znovu obnovované; a její matka, když zjistila, že se vlídné domlouvání mívá účinkem, navrhla jako další prostředek pro povzbuzení duše, aby šly navštívit paní Allenovou.

Oba domy dělila vzdálenost necelé čtvrt míle a cestou paní Morlandová stručně seznámila Catherinu se svým názorem na Jamesovo zklamání. „Cítíme s ním," pravila, „ale jinak žádná škoda, že se ta svatba rozešla; stejně jsme nebyli dvakrát nadšeni, že se zasnoubil s dívkou, kterou jsme vůbec neznali, chudou jak kostelní myš, a když se teď tak zachovala, nemůžeme si o ní myslet nic dobrého. Prozatím to James asi těžce nese, ale to nepotrvá věčně, a já věřím, že z něho už nadosmrti bude moudřejší člověk právě díky té první nerozvážné volbě."

Toto souhrnné zhodnocení celé záležitosti Catherine ještě vyposlechla, každé další větě však by už bývalo hro

žilo nebezpečí nedbalého vnímání, neboť byla brzy cele *zaujata* úvahami, v jak odlišném duševním a citovém rozpoložení kráčela posledně touto důvěrně známou cestičkou. Nejsou tomu ani tři měsíce, co v opojení nad svými nádhernými vyhlídkami běhala sem a tam třeba desetkrát za den a bylo jí u srdce lehký, radostný a volný; bezelstně se těšila na radovánky dosud nepoznané, bez obav i bez schopnosti si představit, že by ji mohlo potkat něco zlého. Taková byla před třemi měsíci, a teď — jak dočista jiné stvoření se sem vrátilo!

Allenovi ji uvítali s vřelou srdečností, kterou její nečekaný příchod, podpořený dávnou náklonností, přirozeně vyvolal; se značným údivem a procítěnou nevůlí přijali zprávu, co se jí v Northangeru přihodilo, třebaže to paní Morlandová nijak nezveličovala a nesnažila se zaútočit na jejich city. „Catherine nás včera večer zničehonic překvapila," pravila. „Dojela sem celou tu cestu sama poštovním dostavníkem a vůbec nic o tom nevěděla až do soboty do večera; generál Tilney z nějakého rozmaru měl náhle dost její společnosti a skoro ji vyhostil z domu. Zachoval se rozhodně velice nevlídně a musí to být divný člověk;

— ale my se všichni radujeme, že ji zase máme doma! A taky nás potěšilo, že není žádná bezradná chudinka, ale umí se o sebe dobře postarat."

Pan Allen se k tomu vyjádřil s oprávněným rozhořčením rozumného přítele a paní Allenovou zaujaly jím zvolené výrazy natolik, že jich vzápětí znovu využila sama. Jeho podivení, jeho domněnky, jeho vysvětlení si postupně osvojila i ona a přičinila k nim jeden jediný dodatek

— „Ten generál to má u mě teda prohrané," — aby měla čím vyplnit náhodné odmlky. Takže: „Ten generál to má u mě teda prohrané," zaznělo dvakrát poté, co se pan Allen vzdálil, aniž si ulevila v hněvu či rozšířila myšlenkový rejstřík. Vystupňovaný údiv provázal třetí opakování, a když je dokončila počtvrté, hned nato dodala: „Jen považ, holčičko, že mám tu belgickou krajku, co jsem si tak hrozně roztrhla v Bathu, krásně zašitou, že to skoro ani není vidět. Potom ti to musím ukázat. V Bathu je přece jen krásné, Catherinko. Vůbec se mi odtamtud nechtělo, to mi věř.

Měly jsme štěstí, že jsme se tam sešly s paní Thorpovou, vid? Pamatuješ se, jak jsme tam ze začátku byly jako ztracené?"

„Ano, ale to netrvalo dlouho," odpověděla Catherine a oči se jí rozsvítily při vzpomínce na událost, která pak dodala lázeňskému pobytu na zajímavosti.

„Máš pravdu, brzy jsme se potkaly s paní Thorpovou, a potom už nám nic nechybělo. Podívej, děvenko, jak tyhle hedvábné rukavice přečkaly všechnu tu štrapáci. Měla jsem je nové, když jsme šli tenkrát na ples do Dolních sálů, a od té doby je nosím moc často. Pamatuješ se na ten večer?"

„Aby ne! Mám to všechno živě před očima."

„Byl to rozkošný večer, vid? Pan Tilney s námi pak pil čaj a mně byla jeho společnost vždycky velice příjemná, protože je to takový sympatický mladík. Mám takový dojem, že jsi s ním tančila, ale to už nevím jistě. Pamatuju se ale, že jsem měla na sobě svoji oblíbenou róbu."

Catherine nebyla s to odpovědět, a když byla krátce vyzkoušela jiné náměty, paní Allenova se vrátila k: „Ten generál to má u mě teda prohrané! A přitom to byl na pohled takový příjemný, vážený pán! V životě jste neviděla dokonalejšího kavalíra, paní Morlandová. Do jeho bytu se stěhoval nový nájemník den po tom, co jste odjeli, Catherino. Ale to se není co divit: Milsomova ulice, to víš."

Cestou domů zdůrazňovala paní Morlandová dceři, jaké je to štěstí, mít takové spolehlivé přátele jako Allenovy, kteří jí odjakživa přejou jen to nejlepší, a jak by se jí vedle toho mělo jevit nedůležité, jestli nějaký povrchní známí jako Tilneyovi se vůči ní zachovají přezíravě nebo nelaskavě, dokud si uchová dobré mínění a náklonnost starších přátel. V jejích slovech se jistě zračila velká dávka zdravého rozumu, jenomže lidská duše se někdy dostává do situace, kdy u ní zdravý rozum mnoho nezmůže; a Catherinininy city se bouřily proti téměř každému matčinu argumentu. Všechna její blaženost teď právě závisela na tom, jak se zachovají oni povrchní známí, a tak zatímco se paní Morlandová úspěšně utvrzovala ve vlastních názorech

svými oprávněnými vývody, Catherine uvažovala, že právě /&/Henry už asi přijel do Northangeru, teď se dovídá o jejím odjezdu a teď nejspíš všichni odcestovali do Herefordu.

30. KAPITOLA

Catherine nikdy neměla sedavou povahu ani jí nebyla vlastní velká píle, ale ať už v tomto směru jevila jakékoli nedostatky, nemohla její matka přehlédnout, že je to s ní teď mnohem horší. Nedokázala klidně posedět, ani se deset minut soustředit na nějakou práci, procházela se po zahradě i po sadu, jako by jí nic než pohyb nevyhovovalo; ba rázovala i po domě, spíš než by zůstala v saloně. Ještě víc se však změnila v tom, že byla jako tělo bez duše. Při všem tom pobíhání i lelkování mohla působit jako karikatura svého dřívějšího já, ale tou zamlklostí a smutkem se změnila ve svůj pravý opak.

Dva dny to paní Morlandová přecházela bez komentáře, ale když se dceři ani po třetím vyspání nevrátila dobrá nálada, dál nejevila snahu věnovat se užitečné činnosti ani se nechápala ručních prací, nezbývalo už než ji mírně napomenout. „Milá Catherino, bojím se, že se z tebe stala moc vznešená dáma," pravila matka. „Nevím, jak by ubohý Richard dopadl s těmi nákrčníky, kdyby neměl jiné spolehnutí než na tebe. Máš pořád ještě hlavu plnou Bathu, ale všechno má svůj čas — jak plesy a divadla, tak zase práce. Měla jsi teď dlouho možnost věnovat se zábavě, tak se zase musíš vynasnažit být užitečná."

Catherine hned popadla šití a jen přiškrceným hlasem pípla, že „nemá plnou hlavu Bathu — pořád".

„Tak se soužíš kvůli generálu Tilneymu, a to je od tebe dost prostoduché; vsadila bych deset ku jedné, že už ho víckrát neuvidíš. Neměla by ses soužit kvůli hloupostem." A po krátkém mlčení: „Doufám jen, holčičko, že se ti to doma nezají dá, protože to tady není tak velkolepé jako

na Northangeru. To bys pak na tu návštěvu skutečně ošklivě doplatila. Snaž se být spokojená, ať jsi, kde jsi, ale především doma, protože tam nutně strávíš nejvíc času. Vůbec se mi nelíbilo, jak jsi u snídaně vykládala o bílém francouzském chlebu, který se podával na Northangeru."

„Mně vůbec na žádném chlebu nezáleží. Je mi to jedno, co jím."

„V jedné knize nahoře v ložnici je moc moudrá úvaha o takových věcech, o mladých děvčatech, která vinou vznešených známostí ohrnují pak nos nad domovem - jmenuje se to *Zrcadlo*, pokud si vzpomínám. Vyhledám ti tu knihu, až se mi to hodí, protože by ti to jistě bylo k užitku."

Catherine na to nic neříkala, a aby se polepšila, zabrala se do práce; za pár minut však bezděčně znovu ochabla ve svém úsilí, zmocnil se jí nepokoj, šití ji unavovalo a v podráždění se vrtěla na židli víc, než se jí Jehla vrtěla v prstech. - Paní Morlandová pozorovala, jak dcera znovu zneklidněla, a jelikož viděla v jejím roztržitém, podmračeném pohledu důkaz, že v ní opět zvítězil duch té nespokojenosti, již teď začala přičítat všechnu její špatnou náladu, nechala všeho a šla pro zmíněnou knihu, aby nemařila čas a započala s léčbou onoho hrozného neduhu ihned. Chvilí jí trvalo, než našla, co hledala, pak ji zdržely jiné rodinné záležitosti, a tak uběhla čtvrt hodinka, než se vrátila do salonu se svazkem, od něhož si tolik slibovala. Jelikož k ní při jejím zaneprázdnění nahoře v ložnici nedoléhaly jiné zvuky než ty, které sama působila, nevěděla, že se před několika minutami dostavila návštěva, dokud nepřekročila práh a pohled jí nezavádil o mladého muže, jehož v životě neviděla. S výrazem hluboké úcty okamžitě vyskočil, a když jí ho rozpačitá dcera představila jako „pana Henryho Tilneye", začal se s rozpaky, vypovídajícími o upřímném prožitku, omlouvat za to, že se u nich takto bez ohlášení objevil: doznal, že po tom, co se přihodilo, sotva může očekávat, že by ho ve Fullertonu uvítali, a jako důvod toho, že je obtěžuje, uvedl, že neměl stání, dokud se nepřesvědčil, že se slečna Morlandová dostala šťastně domů. Bytost, k níž se obracel, neuměla přisně

soudit, ani nechovala v srdci zášť. Paní Morlandová nepokládala jeho ani jeho sestru za spoluviníky otcova přečinu, slyšela o nich jen to nejlepší, a jelikož i na pohled působil sympaticky, přijala ho hned s prostým vyjádřením nehrané dobré vůle: poděkovala mu za takovou ohleduplnost vůči dceři, ujistila ho, že u nich jsou přátelé jejich dětí vždycky vítáni, a vybídla ho, aby se o minulosti už ani slůvkem nezmiňoval.

Henry rád této výzvy uposlechl; ulevilo se mu sice značně, když se setkal s takovou nečekanou mírností, nebylo však prozatím v jeho moci podat k celé té věci bližší vysvětlení. Mlčky tedy znovu zaujal místo a pár minut zdvořile odpovídal paní Morlandové na obvyklé dotazy ohledně počasí a cestování. Mezitím Catherine — polekaná, vzrušená, šťastná, rozpálená Catherine — ani nešpitla; její žhnoucí tváře a zářící oči dávaly však matce naději, že se jí touto dobromyslnou návštěvou uleví na duši, a proto ochotně odložila *Zrcadlo* pro budoucí potřebu.

Byla by tu ráda měla ku pomoci pana Morlanda, aby se zábava lépe rozproudila, a proto pro něho hned na začátku poslala jedno z dětí; pan Morland ale odešel z domu — a bez jeho přispění už po čtvrt hodině nevěděla, o čem si s hostem povídat. Pár minut vládlo hluboké ticho, načež se Henry poprvé od matčina příchodu obrátil na Catherinu a zeptal se jí s nečekaně živým zájmem, zda manželé Allenovi pobývají nyní ve Fullertonu, a když si ze změti její odpovědi vyvodil informaci, již by mu bylo poskytlo jedno kratičké slůvko, vyjádřil přání vykonat jim návštěvu, a s ruměncem ve tváři se jí zeptal, jestli by mu laskavě neukázala cestu. „Tuhle z okna je k nim vidět, pane,“ pospíšila si mu sdělit Sarah; pán to vzal na vědomí tichou úklonou a matka ji pohybem umlčela. Paní Morlandovou totiž napadlo, že si možná přeje nejen složit poklonu jejich váženým sousedům, ale i podat nějaké vysvětlení, proč se otec tak zachoval, a že by mu bylo méně trapné mluvit o tom jen s Catherinou, a proto nechtěla dceři bránit, aby ho šla doprovodit. Vydali se tedy spolu na cestu, a paní Morlandová se skutečně příliš nemýlila, když usoudila, že má host něco na srdci. Na objasnění otcova stanoviska

měl také co říci, především ale chtěl objasnit stanovisko své, a to se mu tak výborně zdařilo, než dospěli k páně Allenové zahradě, že by si to Catherine ochotně byla dala opakovat třeba ještě kolikrát. Ubezpečila se, že ji má rád; a na oplátku mu měla slíbit své srdce, ač možná oba dobře věděli, že už mu dávno patří. Henry ji teď sice upřímně miloval, znal a obdivoval její vzácné povahové vlastnosti a bylo mu s ní moc dobře, musím však doznat, že jeho láska se nezrodila z žádné lepší pohnutky než z vděčnosti, čili jinými slovy, jen vědomí její lásky způsobilo, že o ní začal vážně uvažovat. Tohle je v zamilovaných románech něco nového, já vím, a staví to hrdinku a její důstojnost do moc divného světla; je-li to ale stejně nezvyklé i v životě, připište mi na vrub bujnou fantazii.

Krátká návštěva u paní Allenové, při níž Henry pletl páté přes deváté, bez logiky a souvislosti, a Catherine, hluboce ponořená do vlastní nevyslovné blaženosti, ledva ústa pootevřela, vyústila v závratné štěstí dalšího tête-à-tête; než skončilo, získala jasnou představu, jak dalece se při svých námluvách opírá o otcovský souhlas. Když se předevčírem vracel z Woodstonu, střetl se poblíž Northangeru s podrážděným otcem: ten mu s rozhořčením stručně oznámil, že slečna Morlandová odjela, a přikázal mu, aby na ni už nemyslel.

S tímto rodičovským požehnáním ji tedy nyní požádal o ruku. Vyděšená Catherine se při vši té hrůze z budoucích věcí, když toto vyslechla, jen tiše radovala nad Henryho milou obezřetností, s níž ji ušetřil nutnosti ho pro klid svědomí odmítnout, neboť si dali slovo ještě předtím, než ji se zmíněnými okolnostmi seznámil. Když pak jí to dál vyprávěl dopodrobna a vysvětlil, co otce k takovému jednání přimělo, její pocity se brzy zatvrdily ve vítězoslavné zadostiučinění. Generál jí nemohl vyčítat ani jí klást za vinu nic jiného, než že bezděčně a nevědomky způsobila, že se dal oklamat, a to v uražené hrdosti nemohl prominout, ač muž s pravou hrdostí by se hanbil k tomu přiznat. Provinila se jen tím, že byla méně zámožná, než o ní předpokládal. Pod mylným dojmem, že je bohatá a ze vznešené rodiny, s ní pěstoval styky v Bathu, vyžádal si její návštěvu

na Northangeru a určil ji za svou budoucí snachu. Když zjistil svůj omyl, připadalo mu nejmoudřejší vyhnat ji z domu, přestože tím jen nedostatečně vyjádřil svůj hněv vůči ní a opovržení vůči její rodině.

Vlastním původcem tohoto omylu byl John Thorpe. Generál se na něho jednou v divadle náhodou obrátil s dotazem, když viděl, jak se syn točí kolem slečny Morlandové, jestli ji zná blíž než jen podle jména. Thorpe, celý šťastný, že s ním navazuje hovor tak vážená osobnost jako generál Tilney, se ochotně a hrdě rozpovídal, a jelikož v té době nejen čekal, že se Morland co nevidět zasnoubí s Isabellou, ale sám se už napevno rozhodl vzít si Catherinu, vyličil se svou známou vychloubačností Morlandovy jako mnohem zámožnější, než je při vší své marnivosti a lakotě sám ošacoval. Kdykoli se s někým stýkal nebo hodlal stýkat, povýšil dotyčného v zájmu vlastního sebevědomí mezi společenské špičky, a jak se s novými známými sbližoval, rostlo úměrně i jejich jmění. Životní vyhlídky přítele Morlanda, od prvopočátku přeceňované, od jeho seznámení s Isabellou postupně stoupaly, a když je v rámci přítomné velkolepé chvíle pouze zdvojnásobil, přičetl ještě jednou částku, na niž sám odhadl páně Morlandovy příjmy, přičaroval jim bohatou tetinku a odmyslel polovinu dětí, mohl celou rodinu představit generálu Tilneymu v lákavém světle. Pro Catherinu, na niž byl generál zvědav především, měl v zásobě ještě něco lepšího, a těch deset patnáct tisíc liber, co jí papá dá věnem, bude roztomilý přívažek k panství Allenových. Z jejich přátelských vztahů vyvodil s pevnou jistotou budoucí lákavé dědictví: a přirozeně o ní potom hovořil jako o takřka veřejně uznávané dědičce Fullertonu. A na základě těchto informací generál jednal: vůbec ho nenapadlo zapochybovat o jejich věrohodnosti. Thorpe byl o Morlandově rodině zřejmě zpraven, protože se do ní hodlala provdat jeho sestra a sám choval podobné záměry (touto okolností se chvástal zcela nepokrytě), a to považoval generál za dostatečný důkaz jeho pravdomluvnosti; navíc jeho tvrzení podporovaly nesporné skutečnosti, že Allenovi jsou zámožní a bezdětní, že mají slečnu Morlandovou u sebe a — jakmile se s nimi

seznámil, mohl se o tom přesvědčit na vlastní oči — že o ni pečují s rodičovskou starostlivostí. Brzy proto dospěl k rozhodnutí. Viděl na synovi, že se mu slečna Morlandová líbí, a zavázán panu Thorpovi za jeho informace, usmyslel si téměř vzápětí nešetřit úsilím, aby překážel jeho holedbání a obrátil mu kýžené naděje v trosky. O tomhle všem Catherine celou tu dobu neměla ani tušení, stejně jako generálovy vlastní děti. Henry s Eleanor, kteří si neuměli představit, čím mohla při svých majetkových poměrech generála tak očividně oslnit, přihlíželi s údivem, jak překotně, vytrvale a namáhavě usiluje o její přízeň, a třebaže poslední dobou z jistých narážek, které otec utrousil, když mu výslovně prikazoval, aby hleděl slečně Morlandové poplést hlavu, Henry získal dojem, že ji otec považuje za výhodnou partii, nevěděli až do nedávných událostí v Northangeru nic o mylných zprávách, na jejichž základě tak překotně jednal. Generálovi otevřel oči stejný člověk, jenž ho předtím zaslepil, totiž sám Thorpe, s nímž ho náhoda znovu svedla v Londýně. Ten v přímo protikladném rozpoložení, podrážděn jednak Catherininým odmítnutím a ještě víc neúspěchem pokusu smířit Morlanda s Isabellou, přesvědčen, že je mezi nimi definitivně konec, a přezíraje přátelství, které mu už nemohlo k ničemu posloužit, bez váhání popřel všechno, co dříve připsal Morlandovým k dobru; prohlásil, že se důkladně zmýlil v odhadu jejich poměrů i charakteru; prý ho kamarád chlubným chvástáním mylně uvedl v domnění, že jeho otec je člověk zámožný a vážený, zatímco jednání v průběhu posledních dvou tří týdnů prokázala, že tomu v žádném případě tak není; když pan Morland nejprve dychtivě přijal myšlenku budoucích svazků mezi oběma rodinami a nešetřil velkorysými sliby, obezřetný právní poradce ho brzy přinutil k doznání, že není s to zajistit mladé dvojici ani slušné živobytí. Jsou to ve skutečnosti nuzáci; navíc je rodina neuvěřitelně početná; mezi sousedy se neteší dobré pověsti, jak měl poslední dobou příležitost zjistit; snaží se žít na úrovni, které jejich prostředky zdaleka neodpovídají; hledí si polepsit nějakou tou výhodnou partií; drzá cháška je to, vychloubační potouchlící.

Polekaný generál pronesl s tázavým pohledem jméno Allenových, leč Thorpe zjistil, že se mýlil i zde. Podle jeho názoru žijí Allenovi v jejich bezprostřední blízkosti příliš dlouho a on sám zná mladého muže, který je právoplatným dědicem fullertonského panství. Více generál nepotřeboval. Rozzuřen na celý svět krom sebe vrátil se nazítří do Northangeru, kde se předvedl, jak jsme viděli. Nechávil moudrému čtenáři na úvaze, kolik z toho všeho byl Henry s to sdělit v této chvíli Catherině, kolik se toho dozvěděl přímo od otce, v čem si vypomohl vlastními dohady a co později doplnil v dopise James. Spojila jsem pro jeho pohodlí, co si pro mě musí rozložit. Každopádně toho Catherině slyšela dost, aby usoudila, že se příliš neprohřešila proti generálovu charakteru ani nezveličovala jeho krutost, když ho podezírala, že svou choť buď zavraždil, nebo uvěznil.

Henry, jemuž připadl úkol vyprávět takové věci o svém otci, byl znovu stejně hoden politování, jako když se s nimi poprvé musel sám vypořádat. Rděl se nad úzkoprsým uvažováním, jež byl nucen odhalit. Rozhovor mezi otcem a synem v Northangeru byl nesen velice nevlídným tónem. Když se Henry dozvěděl, co se stalo s Catherinou, vyslechl otcovy názory a dostal příkaz se jim podříditi, projevil otevřeně a odvážně své rozhořčení. Generál, zvyklý, že jeho slovo je v rodině zákonem, nečekal jiné zdráhání než citové ani protichůdné stanovisko, jež by syn měl odvahu vyjádřit slovy, nemohl se smířiti s Henryho odporem, v němž ten, podporován rozumem a v souladu se svým svědomím, pevně vytrvával. Nebral otcův hněv na lehkou váhu, nedal se jím však zastrašiti, neboť měl oporu v přesvědčení, že jedná spravedlivě. Cítil se k slečně Morlandové vázán jak ctí, tak láskou, a jelikož věřil, že je pánem toho srdce, které si měl podle příkazu podmaniti, žádné nedůstojné odvolání výslovného souhlasu, žádný příkaz plynoucí z neoprávněného hněvu nemohly otrásti jeho věrností ani ho zvíkat v rozhodnutí, jež z toho přirozeně vyplývalo.

Vytrvale odmítal doprovodit otce do Herefordshiru na návštěvu sjednanou téměř ze dne na den, aby byl důvod

zprostit se Catheriny, a stejně vytrvale prohlašoval, že má v úmyslu nabídnout jí ruku. Generál se hněvem neznal, a tak se rozešli v hrozné nevůli. Henry, v duševním rozrušení, které až za dlouhou řádku hodin v klidu o samotě ovládl, se hned poté vrátil do Woodstonu a odpoledne následujícího dne se vydal do Fullertonu.

31. KAPITOLA

Údiv manželů Morlandových, když je pan Tilney požádal o ruku jejich dcery, byl zprvu značný, neboť vůbec netušili, že by mladé lidi poutala vzájemná náklonnost. Pokládali však za docela přirozené, že jejich Catherinu si každý zamiluje, brzy na to začali hledět jen s radostným vzrušením plynoucím z hrdého zadostiučinění, a co se jich samých týkalo, neměli jedinou námitku. Jeho příjemné způsoby a bystrý rozum očividně mluvily pro něj, a jelikož o něm nikdy neslyšeli nic špatného, věřili podle svého zvyku, že o něm nic špatného ani říci nelze. Zkušenosti u něho sice nahrazovala dobrá vůle, ale jeho charakter nepotřeboval důkazy. „Jak ta naše žába ztřeštěná povede domácnost, to nechci vidět,“ kroutila hlavou maminka, ale rychle se utěšila pomyslením, že mistra dělá cvik.

Zkrátka a dobře, byla tu jen jedna vážná překážka, dokud ta však nepadne, nemohli zasnoubení schválit. Měli mírnou povahu, ale pevné zásady, a dokud jemu otec výslovně zakazuje se o ni ucházet, nebudou ho v tom sami podporovat. — Aby generál sám vyvinul úsilí a zasazoval se o ten sňatek, aby se z něho srdečně radoval anebo to pro zachování dekora předstíral, to při svém jednoduchém způsobu uvažování nežádali; musí však aspoň projevít souhlas, jak káže dobrý mrav, a jakmile toho bude dosaženo — a oni v hloubi duše věřili, že ho dlouho odpírat nemůže —, ochotně hned mladým požehnají. Přáli si pouze jeho *souhlas*. Nečinili si nároky ani naděje na jeho *statky*. Synovi mělo podle svatební smlouvy rodičů jednou při

padnout značné jmění, v současné době mu jeho příjem zaručoval dostatečnou nezávislost a pohodlí, a vůbec to byl po hmotné stránce pro jejich dceru sňatek, jaký předčil jejich očekávání.

Mladá dvojice se takovému rozhodnutí nemohla divit. Prožívali to smutně — ale sotva mohli co namítat; a tak se rozešli, aby v sobě živili naději, že u generála dojde co nejdřív k takové změně, jakou oba považovali skoro za vyloučenou, a oni vstoupí ve výsostný svazek ničím nezkalené lásky. Henry se vrátil na faru, která se teď stala jeho jediným domovem, aby se staral o svůj mladý sad a zahradu a vylepšoval všechno kvůli té, která to s ním bude sdílet, jak se nedočkavě těšil, a Catherine zůstala prolévat slzy ve Fullertonu. Zda trýzeň rozloučení nezmírnila tajná korespondence, po tom nepátřejme. Manželé Morlandovi to také nečinili — ve své dobrotivosti si od Catherine nevyžádali žádný slib — a kdykoli dostala dopis, jak se v té době stávalo dost často, dělali, že to nevidí.

Trápení, které v tomto stadiu jejich známosti bylo údělem Henryho s Catherineou i všech, kdo jednoho či druhého milovali, nebudou, obávám se, s nimi sdílet laskaví čtenáři, neboť ti vidí z výmluvně malého počtu zbývajících stránek, že společně rychle dospějeme k nejvyšší blaženosti. Otevřená zůstává pouze otázka, copak jim asi v krátké době dopomohlo k svatbě: jaká věrohodná okolnost může ovlivnit člověka generálovy povahy? Okolnost, která nakonec převážila, byl sňatek jeho dcery se zámožným šlechticem v létě téhož roku — toto společenské povznesení ho uvedlo do skvělé nálady, a než se z ní vzpamatoval, stačila Eleanor vyprosit odpuštění pro Henryho a svolení, „ať si teda tu hloupost udělá, když chce“.

Sňatek Eleanor Tilneyové a její odchod z nevládného domova, jakým se stal Northanger po Henryho zapuzení, do domova, jež si vyvolila, a k muži, jehož si vyvolila, je událost, kterou všichni, kdo ji znají, jistě vřele uvítají. Já aspoň se z toho upřímně raduji. Nevím o nikom, kdo by si svou skromností a šlechtetností víc zasluhoval, anebo svým návykem trpělivě čelit trápení byl lépe připraven na to, dojít štěstí a umět se z něho radovat. Měla toho pána

ráda už delší dobu; on však nebyl v takovém postavení, aby si troufal veřejně se o ni ucházet. Nečekaně však zdědil titul a jmění, a tím skončily všechny nesnáze; a generál nikdy tolik nemiloval svou dceru za ta dlouhá léta, kdy ho bavila, byla mu užitečná a trpělivě ho snášela, jako když ji poprvé oslovil „komteso"! Její manžel si ji skutečně zasluhoval; nezávisle na šlechtickém titulu, jmění a své lásce to byl totiž nejroztomilejší mladík na světě. Popisovat dále jeho přednosti jistě není třeba, nejroztomilejšího mladíka na světě máme všichni okamžitě v duchu před sebou. Chci ohledně něho dodat pouze to — u vědomí, že pravidla románové kompozice zapovídají uvádět postavy, které nemají s příběhem nic společného —, že to byl právě onen pán, jehož nedbalý komorník zapomněl v hostinském pokoji svítek účtů za prádlo, když jednou pobývali delší čas na Northangeru, čímž mou hrdinku vehnal do jednoho z jejích nejodvážnějších dobrodružství.

Přímluvu vikonta a jeho choti podpořila ještě seriozní informace o poměrech páně Morlandových, kterou generálovi, jakmile byl ochoten je vypoaschnout, mohli poskytnout. Zjistil pak, že byl sotva uveden ve větší omyl Thorpovým chvástáním o rodinném bohatství než jeho následným zlomyslným očerněním, že rozhodně v žádném smyslu toho slova Morlandovi nežijí v nouzi a chudobě a že Catherine dostane věnem tři tisíce liber. Takové zlepšení ve srovnání s jeho předchozími představami podstatně přispělo k bezbolestnému splasknutí jeho pýchy a nemalou roli tu sehrála i soukromá informace, kterou si s vynaložením značného úsilí obstaral, totiž že fullertonské panství je výsadním majetkem současného vlastníka, a že je tu tedy volné pole pro všechny chamtivé spekulace.

Na základě toho všeho generál krátce po Eleanořině svatbě dovolil Henrymu, aby se vrátil do Northangeru, a odtud ho vyslal se svým souhlasem, vyjádřeným stránkou mnohomluvného neupřímného ujišťování, k panu Morlandovi. Událost, které tímto požehnal, brzy následovala; Henry s Catherinou slavili svatbu, zvony zvonily a všichni se usmívali; a jelikož k tomu došlo do roka ode dne, kdy se seznámili, nezdá se, že by jim byla všechny

ty průtahy, zaviněné generálovou ukrutností, nějak podstatně uškodily. Začít s dokonalou blažeností v šestadvaceti, respektive osmnácti, to jim přece osud docela přeje; a když se navíc doznám, že podle mého mínění generál svým nespravedlivým zásahem nejenže jim vážně neublížil a neohrozil jejich štěstí, ba možná k němu spíše přispěl, protože se aspoň lépe navzájem poznali a jejich vztah tím zesílil, opravdu nechávám na úvaze komukoli, kdo se jí podujme, zda vlastním smyslem tohoto díla bylo vyzdvihnout rodičovskou tyranii, anebo pochválit synovskou neposlušnost.

**Městská knihovna
Kraslice**

JANE AUSIENOVÁ

Norihangerské opatství

Z anglického originálu Northanger Abbcy přeložila Eva
Kondrysová

Obálka Petr Těšínský Vydal Český spisovatel, a. s., v Praze
roku 1994 jako svou 6365. publikaci Odpovědná redaktorka
Lenka Ščerbaničová Technická redaktorka Jana Zehnulová
Vytiskly Tiskárny Vimperk, s. r. o.

AA 12,06, VA 12,54
Stran 208. 13/34 Vydání
v ČS první 22-027-94

